

29.9.2025

HÄMEENLINNA

Evon retkeilyalue Osayleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2025

Tilaaaja:
Finnish Consulting Group Oy

Toteuttaja:
Heilu Oy

HÄMEENLINNA Evon retkeilyalue

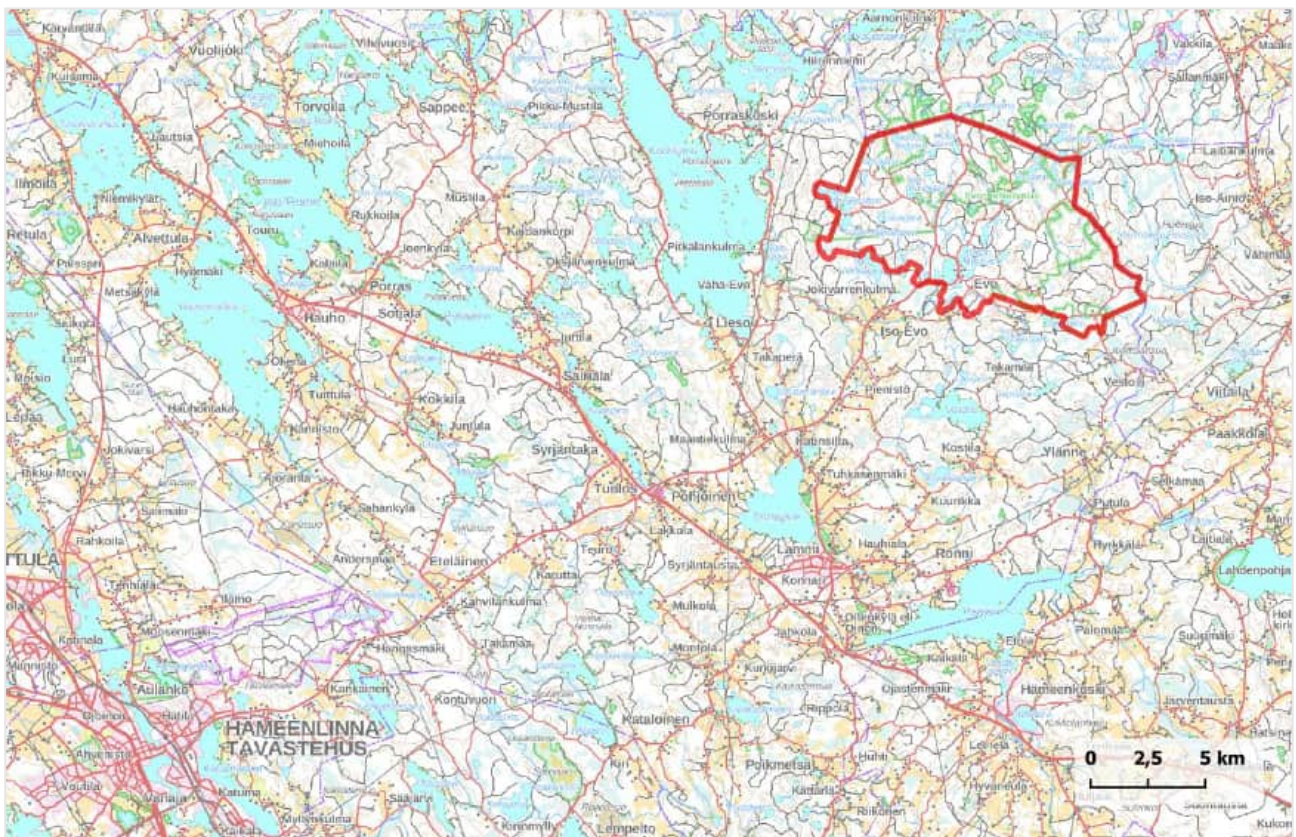
Osayleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2025

Tiivistelmä

Hämeenlinnan kaupungilla on käynnissä Evon retkeilyalueen osayleiskaavoitus, johon liittyen Heilu Oy toteutti kaava-alueen arkeologisen inventoinnin kesän ja syksyn 2025 aikana.

Alueelta tunnettiin ennen nyt tehtyä inventointia 46 kiinteää muinaisjäännöstä, seitsemän havaintokohdetta, kolme löytöpaikkaa, yksi mahdollinen muinaisjäännös ja yksi muu kulttuuriperintökohde. Näiden lisäksi alueella sijaitsee 55 ”muuta kulttuuriperintökohteita”, joita ei ollut viety muinaisjäännösrekisteriin, mutta ne oli huomioitu aiemmassa, vuoden 2008 inventoinnissa (Taivainen).

Nyt tehdyn arkeologisen inventoinnin jälkeen alueelta tunnetaan 109 kiinteää muinaisjäännöstä, 12 muuta kulttuuriperintökohdetta ja 3 löytöpaikkaa. Näiden lisäksi alueelta listattiin 29 havaintokohdetta, joita ei tarkastettu maastossa. Alueella on myös 18 muita kohteita, joita ei niiden nuoren iän tai epämääräisyyden vuoksi määritellä muinaisjäännöskohteiksi. Nämä huomioitiin kuitenkin raportissa, koska niistä suurin osa on vuoden 2008 inventoinnin ”muuta kulttuuriperintökohteita”.

Kartta 1. Lähestymiskartta. Inventointialue on rajattu punaisella.

Arkistotiedot

Taulukko 1 Hankkeen tiedot

Tutkimustyyppi:	Arkeologinen inventointi
Tutkimuksen tekijä:	Heilu Oy / FM Sinikka Kärkkäinen
Kenttätyöaika:	9–10.7., 15.7., 17.7., 2.9., 4.–5.9. ja 9.–11.9. ja 24.9.2025
Tutkimusten rahoittaja:	Finnish Consulting Group Oy
Alueen aikaisemmat tutkimukset:	Jyri Saukkonen inventointi 1983 Jouni Taivainen inventointi 2008

Kansikuva: 1940-luvun uittorännin jäänteet Keltaojan alajuoksulla.

Taustakartat Maanmittauslaitoksen karttakuvapalvelusta (WMTS) 8–9/2025, ellei toisin mainita. Käytetty koordinaatisto ETRS-TM35FIN, korkeus N2000. Maanmittauslaitoksen 5 p aineiston käyttölisenssi: MML 7867786022/05 00 00/2025.

Raportin kuvat: Sinikka Kärkkäinen, ellei toisin mainita.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	10
2. Alueen lähtötietoja.....	11
Aikaisemmat tutkimukset ja tunnetut kohteet.....	11
Ympäristö ja historia	11
3. Tutkimusmenetelmät.....	14
Esityöt	14
Maastotyöt	14
Raportointi.....	15
4. Havainnot	16
5. Yhteenveto	20
6. Arkeologiset kohteet:.....	21
Kiinteät muinaisjäännökset	25
1. Ruokojärvi.....	27
2. Iso Ruokojärvi.....	28
3. Rajamäki.....	29
4. Lapinkallio	30
5. Tervajärvet	31
6. Säkkijärvi 1.....	32
7. Säkkijärvi 2.....	33
8. Säkkijärvi 3.....	34
9. Potaskanmäki.....	35
10. Potaskanmäki 2.....	36
11. Vaarinkorpi	37
12. Savijärvi 1.....	39
13. Savijärvi 2.....	40
14. Evajärven niemi	41
15. Hakovuori	42
16. Pukki vuori	43
17. Savijärven tervatehdas.....	45
18. Savijärvi 3.....	47

19. Halsjärvi	48
20. Metsäsianharju	49
21. Seiväskorpi 1	51
22. Seiväskorpi 2	51
23. Seiväskorpi 3	52
24. Saarikko 1	53
25. Saarikko 2	54
26. Seiväskorventie	55
27. Pitkänniitunrimmi 1	56
28. Pitkänniitunrimmi 2	56
29. Kylökkäantie 1	57
30. Kylökkäantie 2	58
31. Iso Ruuhijärvi 1	60
32. Iso Ruuhijärvi 2	61
33. Iso Ruuhijärvi 3	62
34. Vähä Ruuhijärvi	63
35. Latvajärvenräme	64
36. Alinen Niemisjärvi	66
37. Sorakuopantie	67
38. Ruuhijärventorppa 1	69
39. Ruuhijärventorppa 2	70
40. Ruuhijärvi	71
41. Padasjoentie	72
42. Arabiantie 3	73
43. Ylimmäinen Mustajärvi	75
44. Arabiantie 4	76
45. Arabiantie 5	77
46. Arabiantie 1	78
47. Valkeamustajärventie	79
48. Valkeamustajärvenkangas 1	80
49. Valkeamustajärvenkangas 2	82
50. Valkeamustajärvenkangas 3	83

51. Rimminjärvi	84
52. Haukijärvi 1.....	85
53. Haukijärvi 2.....	85
54. Mikonniittu.....	87
55. Mikonniittu 2.....	88
56. Pitkäniemenjärvi 1	89
57. Majajärvi	91
58. Vuoripeikonjärvi.....	91
59. Peikkovuori.....	92
60. Saukonoja	95
61. Pitkäniemenkangas 1.....	96
62. Pitkäniemenkangas 2.....	97
63. Pitkäniemenkangas 3.....	98
64. Pitkäniemenkangas 4.....	99
65. Rahtijärventie	100
66. Ylinen Rautjärvi 1.....	101
67. Ylinen Rautjärvi 2.....	103
68. Ylinen Rautjärvi 3.....	104
69. Alimmainen Mustajärvi.....	105
70. Mustajärvet	106
71. Arabiankorpi 1	107
72. Arabiankorpi 2	108
73. Arabiankorpi 5	109
74. Arabiankorpi 6	110
75. Arabiankorpi 7	111
76. Rusthollinkangas 1.....	112
77. Rusthollinkangas 2.....	114
78. Riviera 1	115
79. Riviera 2	116
80. Alinen Rautjärvi.....	118
81. Onkimankangas 1	119
82. Viipantie 1	120

83. Viipantie 2.....	122
84. Onkimankangas 2	123
85. Onkimankangas 3	124
86. Leipäsuonaho 4	125
87. Leipäsuonaho 2	126
88. Leipäsuonaho 3	128
89. Leipäsuonaho 1	129
90. Pöllönpesäntie.....	131
91. Opistontie.....	132
92. Valkjärvenkangas.....	133
93. Keskinen Rautjärvi	135
94. Punssivuori 1.....	137
95. Valkjärvi 1.....	138
96. Valkjärvi 2	139
97. Valkjärvi 3	140
98. Joutsjoki.....	142
99. Henriikankangas.....	143
100. Suorinto	145
101. Luhtasuo.....	146
102. Niinimäki 3.....	147
103. Niinimäki 1	148
104. Niinimäki 2	149
105. Rieska	151
106. Möläkkä.....	151
107. Ryynhuhta	153
108. Hakamäki	155
109. Alempi Rajajärvi	156
Muut kulttuuriperintökohteet.....	158
110. Hokajärven torppa	160
111. Hokajärvi.....	161
112. Kantola.....	162
113. Keltaoja.....	163

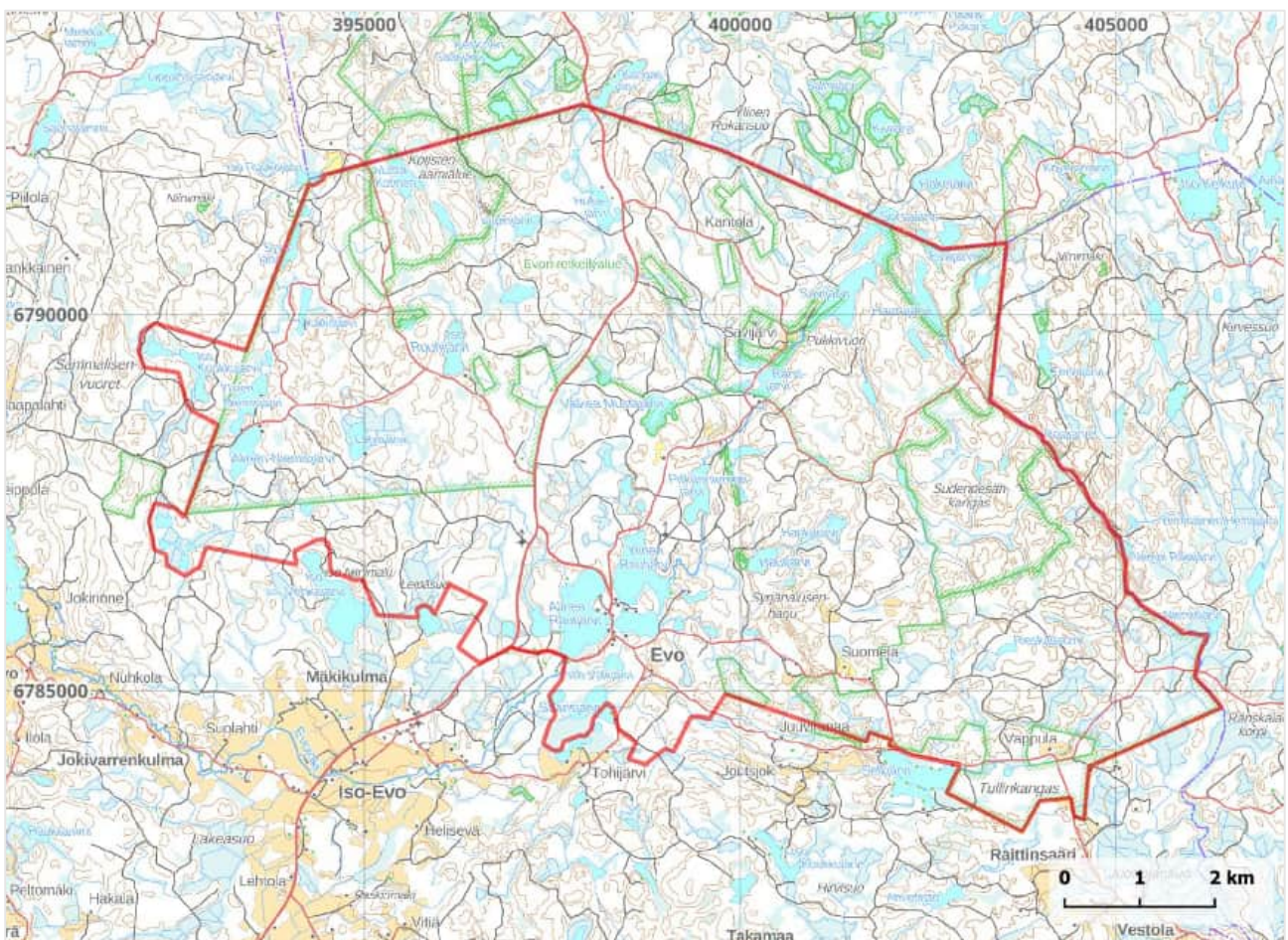
114. Kylökäs	165
115. Saarijärvi.....	166
116. Viipankorpi	168
117. Luutajoensuu	169
118. Valkjärven torppa	170
119. Kankaanmaan torppa.....	171
120. Rajalan torppa	172
121. Halmansuo	173
Havaintokohteet.....	175
122. Vahtervehmas	175
123. Padasjoentie 2.....	175
124. Kylökkäänjärvi.....	175
125. Vaarinkorpi 2	176
126. Evajärvi	176
127. Karvalammi	176
128. Suorintamäki.....	177
129. Hankajärvi 1	178
130. Hankajärvi 2	179
131. Tuohimetsä.....	179
132. Hankala 2	179
133. Hankala 3.....	180
134. Syrjä.....	180
135. Silmäjärvi	180
136. Konikorpi.....	181
137. Luhtasuo 2.....	182
138. Iso Hirvikangas 1	182
139. Iso Hirvikangas 2.....	182
140. Juuvinmaa.....	183
141. Korkeamäki	184
142. Joutsjoki 2	184
143. Suorinto 2.....	184
144. Rieskalammi.....	185
145. Kulonpalonmäki 1	185

146. Kulonpalonmäki 2.....	185
147. Mölökkä 2.....	186
148. Tullinkangas 1.....	186
149. Tullinkangas 2.....	186
150. Sointula.....	187
Löytöpaikat.....	187
151. Sorsajärvi.....	187
152. Syrjänalunen.....	188
153. Vähä Valkjärvi.....	189
Muut kohteet.....	190
154. Kerpeikkarin piilopirtti.....	190
155. Miekkakivi.....	191
156. Saarikko 3.....	192
157. Saarikko 4.....	193
158. Saarikon torppa.....	194
159. Papinkivi.....	195
160. Mikonniittu 3.....	196
161. Zotovin kivi.....	197
162. Ruuhijärventorppa 3.....	198
163. Luutajoki 2.....	199
164. Puukkohonka.....	200
165. Tuonelan virta.....	200
166. Evo Punssivuori.....	201
167. Peikkovuori 2.....	202
168. Kaitalammi.....	203
169. Hankala.....	203
170. Selkälinja.....	204
171. Rillitie.....	205
Poistettut kohteet.....	207
172. Potaskanmäki 3.....	207
173. Kylökäs 1.....	207
174. Arabiantie 2.....	208
Lähteet.....	209

1. Johdanto

Hämeenlinnan kaupungilla on meneillään Evon retkeilyalueen osayleiskaavoitus. Alueen pinta-ala on noin 80 km². Alueellinen vastuumuseo toi hankkeen aloituspalaverissa esiin arkeologisen inventoinnin tarpeen. Evon alueen edellinen arkeologinen inventointi on tehty vuonna 2008. Osaa kyseisen inventoinnin kohteista ei kuitenkaan ole muinaisjäännösrekisterissä ja suurimmalta osalta alueen kiinteistä muinaisjäännöksistä puuttui aluerajaukset. Nyt, kaavahankkeen yhteydessä tuli toteuttaa yleiskaavatasoinen inventointi, jossa tarkastetaan tunnetut kohteet ja päivitetään muiden arkeologisten kohteiden tiedot.

Kaava-alueen arkeologisesta inventoinnista vastasi Heilu Oy. Maastotyöt tehtiin yhdentoista maastopäivän aikana kesällä ja syksyllä 2025. Inventoinnista vastasi FM Sinikka Kärkkäinen (valmistelu, maastotyöt ja raportointi). FM Teemu Tiainen hallinnoi ja ohjasi työtä.

Kartta 2. Evon inventointialueen rajausta on esitetty punaisella.

2. Alueen lähtötietoja

Aikaisemmat tutkimukset ja tunnetut kohteet

Evon alueella on tehty ensimmäisiä arkeologisten kohteiden tarkastuksia Anna-Liisa Hirviluodon toimesta vuonna 1968. Jyri Saukkonen on inventoinut Lammin alueella vuonna 1983. Maastotöiden pääpaino on kuitenkin ollut tunnettujen kohteiden tarkastuksissa, jotka ovat sijainneet suurimmaksi osaksi Evon ulkopuolella. Museoviraston Marianna Niukkanen on tarkastanut Evolla muutamia kohteita vuonna 2006. Ensimmäinen kattava inventointi Evolla on tehty Jouni Taivaisen toimesta vuonna 2008. Työssä on käyty läpi alueen historiaa, tarkastettu tunnettuja kohteita, mutta etsitty myös uusia. Vuonna 2013 Museoviraston meriarkeologit ovat tarkastaneet alueen eteläreunasta löytyneen ruuhan.

Koko alueelta tunnettiin 46 kiinteää muinaisjäännöstä, seitsemän havaintokohdetta, kolme löytöpaikkaa, yksi mahdollinen muinaisjäännös ja yksi muu kulttuuriperintökohde ennen inventointia. Näiden lisäksi alueella sijaitsee 55 Taivaisen vuonna 2008 havaitsemia ” muita kulttuuriperintökohteita”, joita ei ollut viety muinaisjäännösrekisteriin. Kohteiden tiedot olivat kuitenkin saatavilla Metsähallituksen paikkatietoaineistoissa.

Ympäristö ja historia

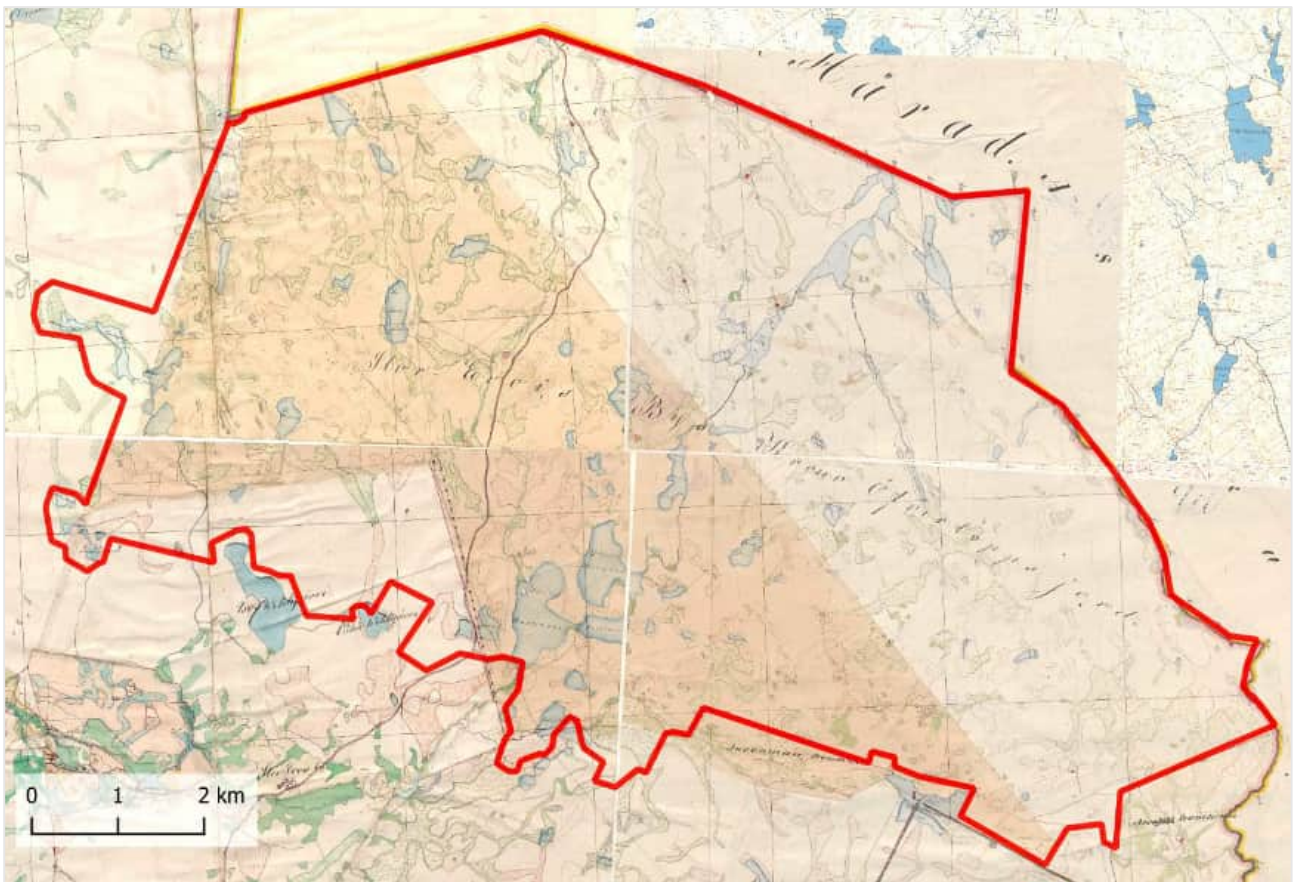
Evo on nykyisin osa Hämeenlinnaa, mutta vuoteen 2009 saakka se kuului Lammin kuntaan. Evon retkeilyalue perustettiin valtioneuvoston päätöksellä vuonna 1994. Maasto on kasvustoltaan vaihtelevaa; paikoitellen on luonnonsuojelualueita ja paikoitellen eri-ikäistä talousmetsää. Alueella risteilee runsaasti metsäteitä ja retkeilyreittejä ja alueella on myös useita pieniä järviä ja lampia. Suurimmat järvet ovat Evon metsäkoulun läheisyydessä sijaitsevat Ylinen ja Alinen Rautjärvi. Näiden järvien ympäristössä maaperä on pääosin hiekkaa ja jatkuu hiekkaisena koilliseen Savijärven suuntaan ja itään Syrjänelusenharjulle. Muutoin alueen maaperä on suurelta osin hiekkamoreenia, korkeimmilla kohdilla kalliota ja kosteikkoalueilla liejua. Maastonkorkeus vaihtelee noin 125 metrin ja 170 metrin välillä.

Evon alueelta ei tunneta varmoja esihistoriallisia muinaisjäännöksiä. Taivainen (2008) on löytänyt alueelta yhden pii-iskoksen (löytöpaikka Sorsajärvi), mutta sitä ei voinut varmuudella määritellä kivikautiseksi. Jääkauden jälkeinen ylin rantaviivan taso on ollut alueella noin 161 metrin korkeudella. Yoldiameren aikaan (n. 10 000–8 500 vuotta sitten) vedenpinnan korkeus on ollut noin 125–134 metrin tasossa. Evon alueella, etenkin pienten järvien ympärillä, on nähtävissä Yoldiameren aikainen vanha rantapenger. Ancylusjärven aikainen rantaviiva ei ulottunut enää Evon alueelle. Taivaisen (2008) mukaan potentiaalisin alue, jolta kivikautisia kohteita voisi olla löydettävissä, on Rautjärveltä Sorsajärville kulkeva järvien ja jokiosuuksien ketju, joka sijaitsee n. 125–134 metrin korkeudella ja maaperä on hiekkaa.

Evon alueelta ei tunneta myöskään pronssi- tai rautakautisia kohteita. Evon metsäalue on kautta aikain ollut syrjäistä takamaata, mutta aluetta on voitu hyödyntää pyyntiin ja eränkäyntiin. Tältä ajanjaksolta voisi olla löydettävissä eräsijoja tai muita lyhytaikaisia asumuksia. Taivainen (2008)

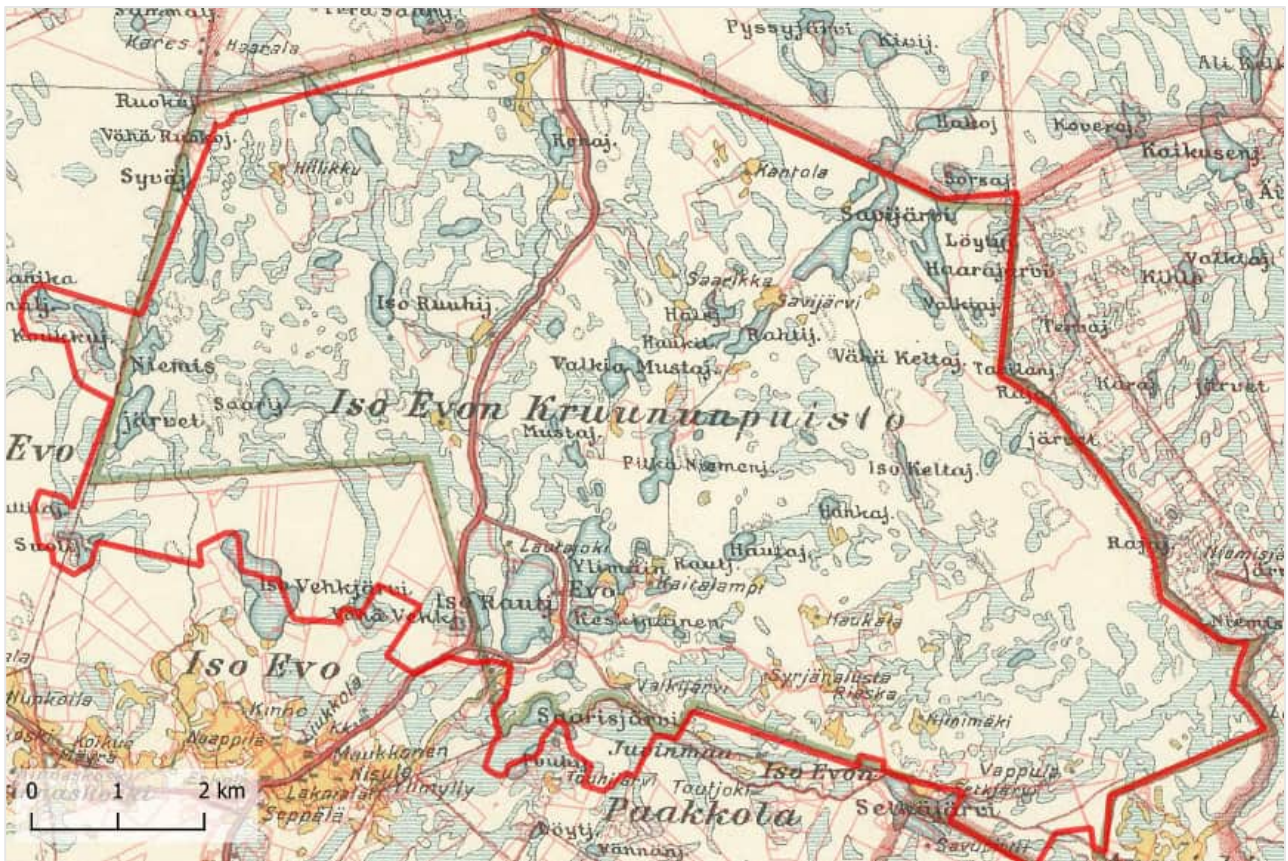
on maininnut, että osa alueen pyyntikuopista voi hyvin liittyä rautakautiseen tai varhaiskeskiaikaiseen eränkäyntiin.

Lähin historiallisen ajan kylä on Iso-Evon kylä, joka sijaitsee inventointialueesta reilu kaksi kilometriä lounaaseen. Kylä on mainittu ensimmäisen kerran vuonna 1374. Vuonna 1539 kylään kuului 11 taloa ja Vähä-Evossa oli kolme taloa.¹ 1500-luvulla Iso-Evon metsät jaettiin kylän kaskisarkoihin ja 1700–1800-luvuilla niiden läheisyyteen ja laajemminkin koko alueelle, alkoi muodostua torppa-asutusta. Isojaon aikaan Evon metsäalue jäi valtion haltuun. Alue julistettiin Evon kruununpuistoksi vuonna 1856 ja kaksi vuotta myöhemmin sinne perustettiin metsäopisto. Opetus alkoi vuonna 1862 ja on jatkunut lähes keskeytyksettä siitä lähtien.

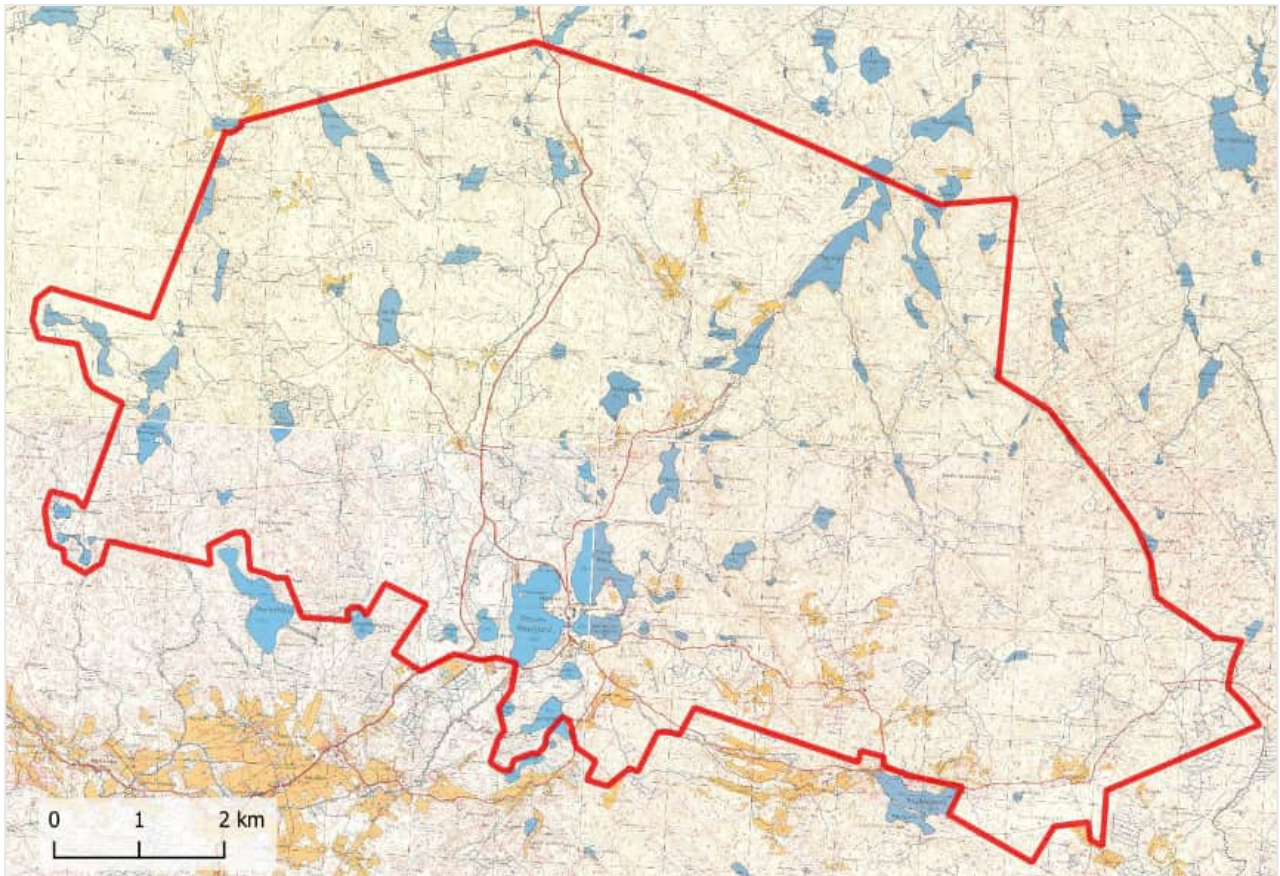

Kartta 3. Inventointialueen rajausta punaisella vuoden 1842 pitäjänkartalla.

¹ Virmala & Ruotsalainen 1972

Kartta 4. Inventointialueen rajaus vuoden 1920 taloudellisella kartalla.

Kartta 5. Inventointialueen rajaus vuoden 1965 peruskartalla.

3. Tutkimusmenetelmät

Esityöt

Inventointia valmisteltaessa selvitettiin Evon alueella aikaisemmin tehdyt arkeologiset tutkimukset. Tietoja haettiin Museoviraston ylläpitämästä Kulttuuriympäristön palveluikkunasta (www.kyppi.fi). Myös alueen tunnettujen arkeologisten kohteiden tiedot käytiin läpi samaisesta tietopalvelusta. Osaa alueelta vuoden 2008 inventoinnissa havaituista kohteista ei ollut viety muinaisjäännösrekisteriin, joten tiedot käytiin läpi Taivaisen (2008) inventointiraportista. Raportti toimi muutenkin hyvänä lähdemateriaalina tälle inventoinnille. Esitöiden aikana käytiin läpi rekisteriin viemättömät ”muut kulttuuriperintökohteet” ja maastossa tarkastettaviksi valittiin kohteista ne, jotka nykyisin luokiteltaisiin kiinteiksi muinaisjäännöksiksi tai muiksi kulttuuriperintökohteiksi kohteiden iän tai tyyppin perusteella.

Esitöiden aikana selvitettiin inventointialueen arkeologista potentiaalia käymällä läpi aluetta kuvaavat vanhat kartat. 1800-luvun karttoja haettiin Kansallisarkiston Astia-verkkopalvelusta sekä Maanmittauslaitoksen Kiinteistötietojärjestelmästä. 1900-luvun karttoja haettiin Maanmittauslaitoksen Vanhat painetut kartat-verkkosivustolta sekä Vanhatkartat.fi-verkkosivustolta. Historialliset kartat asemoitiin nykykartan päälle ja niistä tarkasteltiin inventointialueelle sijoittuvia arkeologisesti mielenkiintoisia kohtia, kuten historiallisen ajan asutusta, rajamerkkejä ja tielinjojen kulkua. Evon metsäkoulun ja koko alueen historiaan tutustuttiin myös lähdekirjallisuuden avulla. Esitöiden aikana käytiin läpi Maanmittauslaitoksen 5p laserkeilausaineisto arkeologisesti mielenkiintoisten maastonmuotojen, kuten hiilimiilujen tai tervahautojen, havaitsemiseksi. Myös GTK:n maaperäkartta käytiin läpi esihistoriallisille kohteille soveltuvien hiekkaisten maaperänkohtien paikallistamiseksi.

Maastotyöt

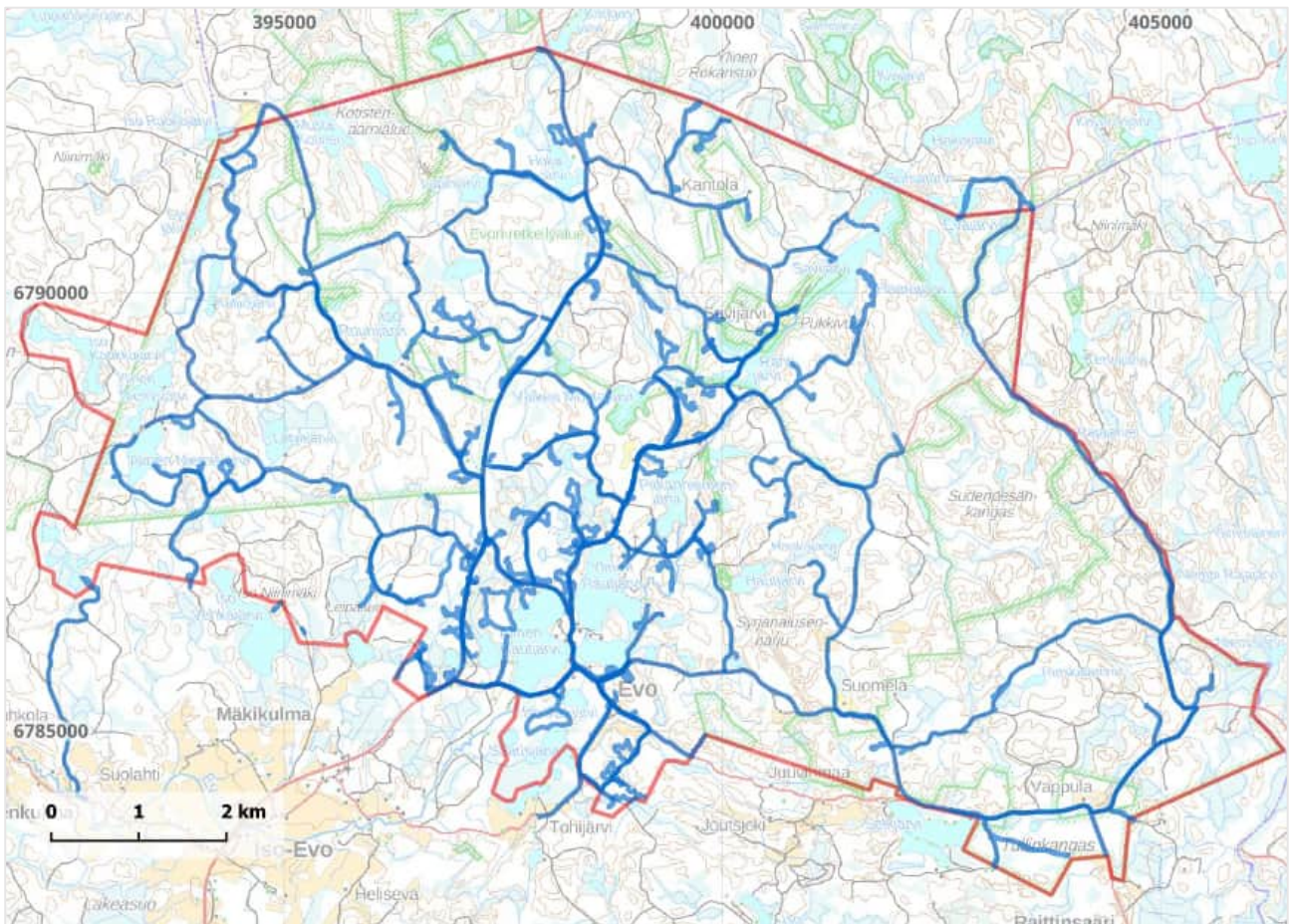
Kaava-alueen maastotyöt tehtiin yhdentoista maastopäivän (9.–10.7., 15.7. ja 17.7., 2., 4.-5.9, 9.–11.9. ja 24.9.2025) aikana. Inventoinnista vastasi FM arkeologi Sinikka Kärkkäinen. Yhtenä päivänä mukana maastossa oli myös FM arkeologi Laura Kauppila. Tutkimusmetodina oli silmämääräinen havainnointi, pienten lapionpistojen teko ja maaperäkairaus.

Maastotöiden aikana tarkastettiin alueen tunnetut kiinteät muinaisjäännökset, painottaen niitä kohteita, joiden aikaisemmissa tiedoissa oli epäselvyyksiä tai kohteilta puuttui aluerajaukset. Myös suurin osa Taivaisen (2008) määrittelemistä ”muista kulttuuriperintökohteista” tarkastettiin. Selvästi 1900-luvun loppupuolelle ajoittuvia kohteita, kuten niitty latoja ja siltoja ei tarkastettu.

Maastossa käytiin läpi myös suurin osa 5 p laserkeilausaineistosta havaituista anomaliaista, kuten erilaiset kuoppajäännökset. Lisäksi vanhoista kartoista havaitut kohteet, kuten autioituneet torpanpaikat ja rajamerkkien kohdat, tarkastettiin. Maastossa silmäiltiin myös vanhaa, noin 127–

134 m korkeudella sijaitsevaa, Yoldiameren aikaista rantavyöhykettä esihistoriallisia asuinpaikkoja silmällä pitäen. Näillä korkeustasoilla sijaitsevia avoimia metsäteiden ja polkujen pintoja pintapoimittiin ja hiekkaisille maastonkohdille tehtiin muutamia koepistoja.

Inventoinnissa tehtyt havainnot dokumentoitiin valokuvin ja muistiinpanoin. Havaintojen sijainnit sekä kuljetut reitit tallennettiin käsiGPS-paikantimella (Garmin Montana 680, tarkkuus +/- 5–10 m).

Kartta 6. Inventoinnin aikana maastossa kuljetut reitit on merkitty kartalle sinisellä.

Raportointi

Raportointivaiheessa tunnetuille kohteille määriteltiin aluerajaus tai niitä korjattiin Taivaisen (2008) inventointihavaintojen, 5 p laserkeilausaineiston ja uusien maastohavaintojen perusteella. Osan kohteiden (esimerkiksi laajojen kaskiröykkiöalueiden) aluerajaus saatiin Metsähallituksen paikkatietoaineistoista. Muutamilla tunnetuilla kiinteillä muinaisjäännöksillä oli kohtuuttoman laaja aluerajaus (esimerkiksi Valkjärvenkangas 1000018749), joten niitä tarkennettiin ja pienennettiin pääasiassa 5 p laserkeilausaineiston perusteella. Kaikkia alueilla sijaitsevia yksittäisiä kuoppia ei tarkastettu erikseen.

Inventointialueelta havaittiin kymmenittäin uusia muinaisjäännöskohteita kohteita, jotka sijaitsevat lähellä toisiaan. Samaan muinaisjäännöskokonaisuuteen kuuluviksi määriteltiin

samantyyppiset kohteet, jotka sijaitsevat noin 200 metrin etäisyydellä toisistaan. Yksittäisille kohteille tehtiin kuitenkin omat aluerajauksensa. Jos lähekkäin sijaitsevat kohteet olivat erityyppisiä (esim. hiilimiilu ja tervahauta), niistä tehtiin erilliset kohteensa, vaikka ne sijaitsivat alle 200 metrin etäisyydellä toisistaan.

Arkeologisten kohteiden nimeämisessä on käytetty Taivaisen vuonna 2008 raportissa käytettyjä kohdenimiä, turhia muutoksia tai tuplanimeämiä on yritetty välttää. Muutamalle muinaisjäännösrekisterin havaintokohteille oli annettu päällekkäinen nimi Taivaisen kulttuuriperintökohteiden kanssa. Näissä tapauksissa Taivaisen antama nimi jätettiin kohteen nimeksi.

4. Havainnot

Tunnettujen muinaisjäännöskohteiden lisäksi alueelta havaittiin 60 uutta kiinteää muinaisjäännöstä ja 10 uutta muuta kulttuuriperintökohdetta. Lisäksi alueen 5 p laserkeilausaineistosta havaittiin 29 kohdetta, joita ei ehditty tarkastaa maastossa ja ne otettiin huomioon havaintokohteina. Muita kohteita alueella on 18. Kolme tunnettua kiinteää muinaisjäännöstä ehdotetaan poistettaviksi rekisteristä, koska niiden kohdilta ei tehty havaintoja.

Evon osayleiskaava-alueella on laaja kattaus erityyppisiä metsäteollisuuteen ja historialliseen asutukseen liittyviä muinaisjäännöksiä. Suurin osa alueen kohteista on erilaisia työ- ja valmistuspaikkoja; hiilimiiluja, tervahautoja, kaskiröykkiöitä tai naurishautoja. Mukana on myös torpanpaikkoja, rajamerkkejä, tervatehdas sekä uittoon liittyviä kohteita. Suurin osa alueen havainnoista ajoittunee historialliseen aikaan, mutta osa kohteista voi kuitenkin liittyä myös keskiaikaiseen toimintaan alueella. Iso-Evon kylän asukkaat ovat hyödyntäneet Evon takamaata jo viimeistään 1500-luvulla. Runsaammin tervahautoja ja miiluja alettiin valmistamaan vasta metsäkoulun perustamisen jälkeen 1800-luvun lopulla, sillä niiden valmistus kuului opetussuunnitelmaan. Tervahautojen ja hiilimiilujen ikää on vaikea määritellä ilman luonnontieteellistä ajoittamista.

Työ- ja valmistuspaikat

Suurin osa alueen kiinteistä muinaisjäännöksistä on hiilimiiluja. Yksittäisiä kuoppamiiluja alueella on ainakin noin 400 kappaletta, mutta määrä voi olla suurempikin. Maastossa havaittiin karkeasti ryhmiteltynä viidentyyppisiä hiilimiiluja:

1. Kuoppamiilut eli hiilihaudat
 - a. Pyöreät tai soikeahkot, suurehkot kuoppamiilut. Kuopissa on loivat reunat ja reunalla matalahko, mutta selvä valli. Kuoppien koko vaihtelee 5–10 metrin ja syvyys 0,5–1,4 metrin välillä.

- b. Suorakaiteen muotoiset tai hautamaiset kuoppamiilut. Kuopissa on jyrkähköt seinämät, eikä kuoppien ympärillä ole vallia ollenkaan, vallia on vähän tai valli on vain yhdellä sivulla. Koko on keskimäärin 1,5 x 3 x 0,6 metriä.
- 2. Lamamiilut
 - a. Neliskulmainen miilu, jonka keskiosa on tasainen ja hieman maanpinnantasoa korkeammalla. Ympärillä on ojat. Halkaisija on noin 12 metriä.
 - b. Pyöreä ja kumpumainen miilu, jossa on hyvin matala, ojamainen painanne ympärillä. Kenties polttamaton / tyhjentämätön kuoppamiilu? Halkaisija keskimäärin 6,5 m, korkeus noin 0,4 metriä.
- 3. Pystymiilut
 - Suuri ja laakea, vallien reunustama pyöreä miilu, jossa on lähes maantasainen keskiosa. Halkaisija on noin 10–15 metriä.

Kuoppamiiluissa hiillettävät puut ladottiin maahan kaivettuun kuoppaan ja lama- ja pystymiiluissa puut aseteltiin maan päälle. Kuoppamiiluja on pidetty yleensä vanhempina ja enemmän kotitarpeeseen tehtynä. Lama- ja pystymiiluista taas saatiin enemmän hiiltä suuremman koon vuoksi ja niitä on käytetty teollisempaan tuotantoon. Metsäoppilaitoksen opetuksessa kuoppamiiluja käytettiin ilmeisesti vuoteen 1895 asti, jolloin otettiin käyttöön ensimmäiset pystymiilut².

Inventoinnin yhteydessä havaintokohteiksi määriteltiin kuopat, jotka ovat mahdollisesti hiilimiiluja, mutta joita ei ennätetty tarkastaa maastossa. Maastossa tarkastettiin myös useita kuoppia, joista ei havaittu hiilikerroksia, joten niitä ei huomioitu kohteina ollenkaan. Alueella on todennäköisesti vielä joitain kuoppia, tai miiluja, joita ei tässä inventoinnissa havaittu, sillä kaikki kuopat eivät näkyneet 5 p laserkeilausaineistossa. Osa laajojen alueiden kuopista voi olla muitakin, kuin miiluja, joten jos alueille kohdistuu muuttuvaa maankäyttöä tulevaisuudessa, kannattaisi yksittäisten kuoppajäännösten tyyppi ja ajoitus varmentaa kohdennettumilla arkeologisilla tutkimuksilla.

Inventointialueen muinaisjäännöksistä 20 on tervahautoja ja yksi kohde on tervatehdas. Osa alueen hiilimiiluista voi olla tervahautoja, koska rännittömien tervahautojen erottaminen isoista miiluista ilman tarkempia tutkimuksia on haastavaa. Alueelta havaittiin kolmen tyyppisiä tervahautoja:

1. U:n muotoiset, melko pienet tervahaudat
2. Kahden kuopan muodostama, ”kahdeksikon muotoinen” tervahauta
3. Pyöreä, vallien ympäröivä ja halssillinen tervahauta.

Tervahautojen ja hiilimiilujen lisäksi Evon metsissä on useita kaskiröykkiöalueita sekä nauriskuoppia. Metsiä on hyödynnetty 1900-luvun alkupuolelle saakka, jolloin alueen puroja ja jokia perattiin uittoa varten. Taivainen (2008) on inventointinsa aikana havainnut vielä useita uittoon liittyviä kohteita, mutta nyt enää kahdessa kohdassa havaittiin vähäisiä rakenteen osia.

² Pänkäläinen 2001:258

Purojen ja jokien varsilla on enää joitain irtonaisia hirsii sekä purosta perattuja kivikasoja. Osa puroista, esim. Keltaojaa on palautettu luonnontilaiseksi vuonna 2003.

Alueen asutus

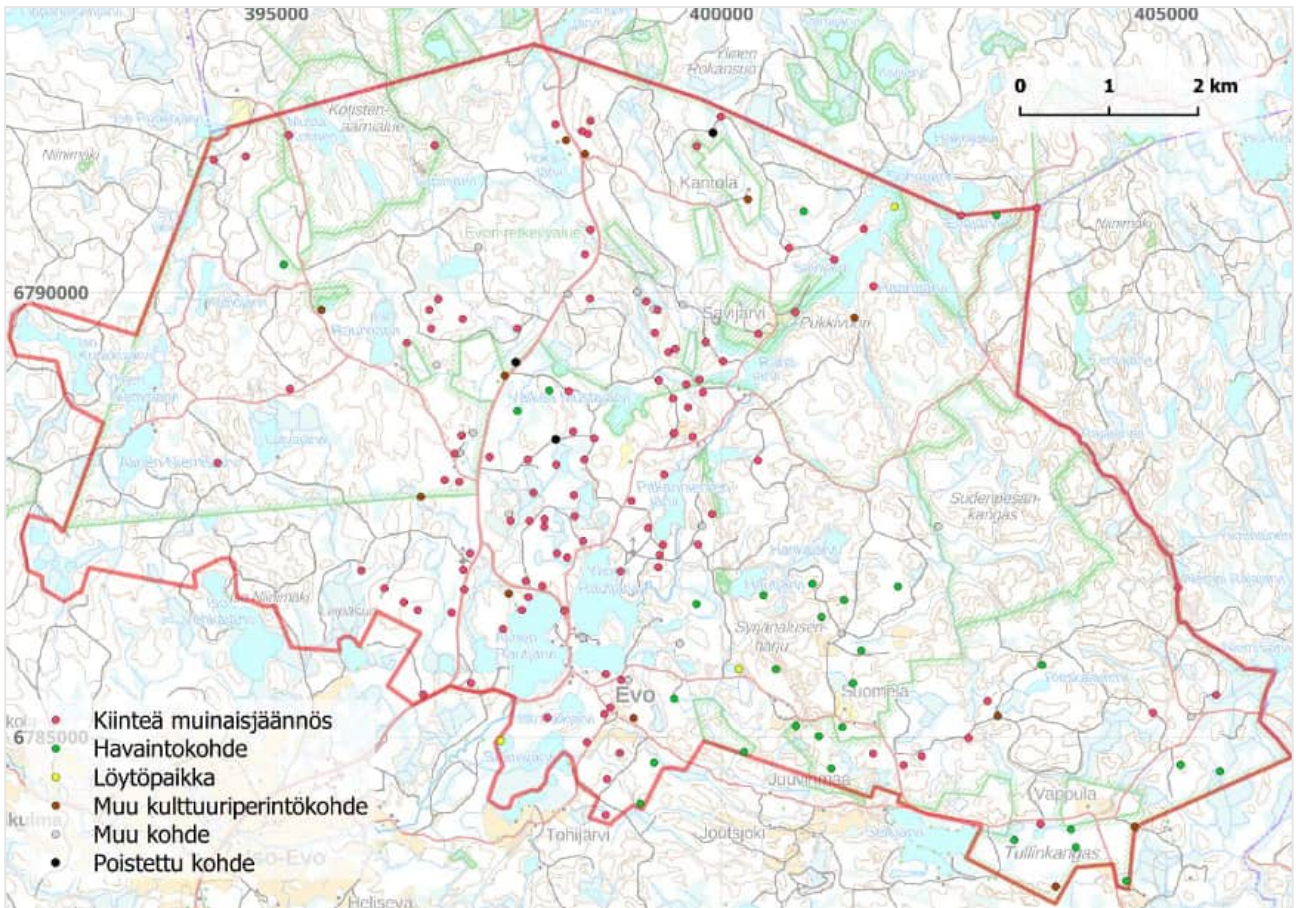
Evon alueelta ei ole tiedossa varmoja kivikautisia asuinpaikkoja, ainoastaan yksi piilöytö. Alue on maastonkorkeuden puolesta melko korkealla kivikautta ajatellen. Yoldiameren aikaisia, vanhemmille kivikautisille asuinpaikoille, potentiaalisia hiekkaterasseja alueella on kuitenkin paljon pienten järvien ympärillä. Vanhimmat kivikautiset asuinpaikat löytyisivät parhaiden potentiaalisten alueiden runsaalla koekuopittamisella, johon ei kuitenkaan ollut mahdollisuuksia näin laajassa inventoinnissa.

Alue on ollut pitkälle historialliselle ajalle saakka asumattomaa. Evon alue on kuulunut Iso-Evon kylään ja rajautunut pohjoisosasta Padasjokeen. Raja voi palautua jopa keskiajalle. Kyseiseltä rajalta havaittiin kaksi rajapyykkiä, jotka ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä. Lisäksi alueen eteläreunassa on kulkenut kruununmaiden ja Evon kylien raja. Rajalta havaittiin kaksi rajamerkkiä, jotka määriteltiin muiksi kulttuuriperintökohteiksi.

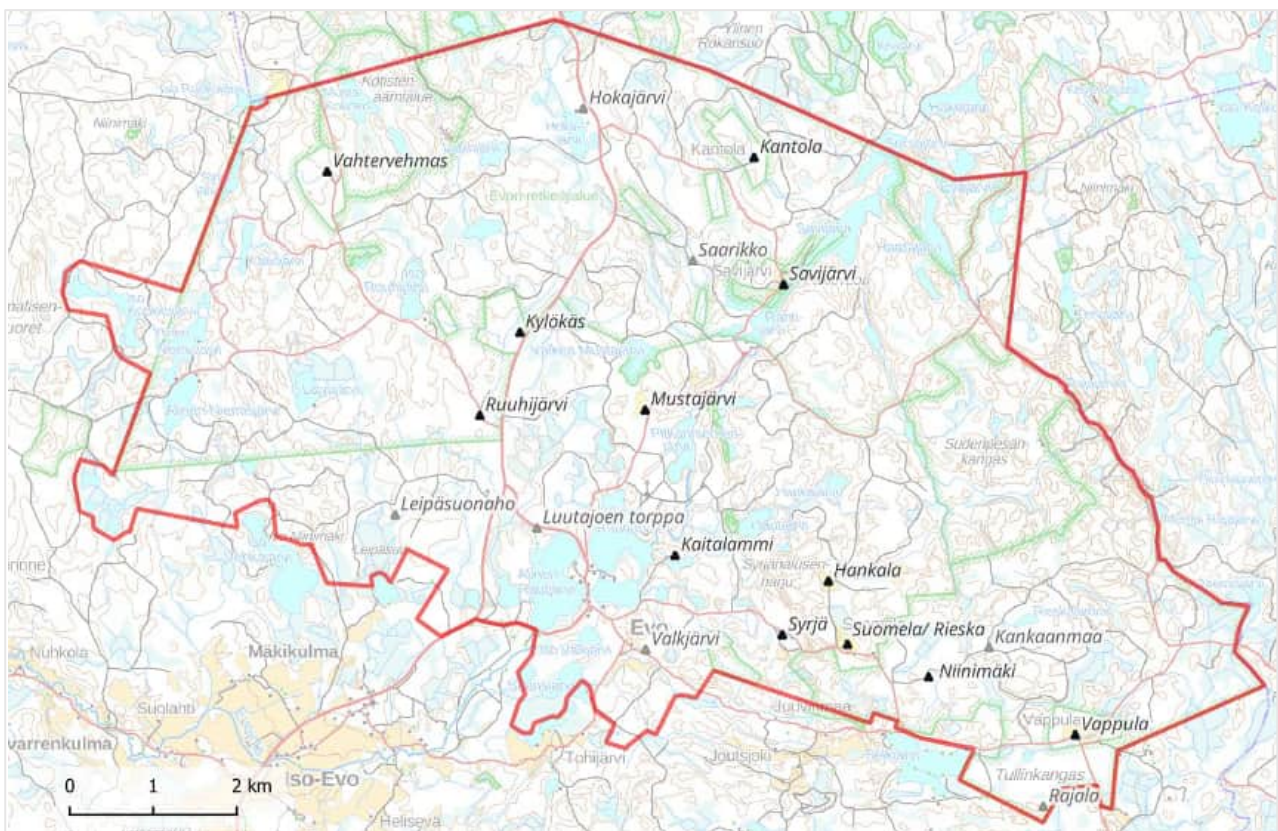
Alueen torppa-asutus on muodostunut 1700–1800-luvuilla. Pitäjänkartan ja Taivaisen (2008) inventointihavaintojen mukaan alueella on ollut 19 torppaa 1800-luvulla. Näistä yhä asuttuja tai asumattomia, mutta yhä rakennettuja on 12 kappaletta (Vahtervehmas, Kylökäs, Ruuhijärvi, Kaitalammi, Mustajärvi, Syrjä, Suomela (eli Rieska), Hankala, Niinimäki, Vappula, Savijärvi ja Kantola). Autioituneita torpanpaikkoja on 7 kappaletta (Rustholli Rivieralla (eli Luutajoen torppa), Valkjärvi, Saarikko, Leppäsuonaho, Kankaanmaa, Rajala, Hokajärvi). Neljän autioituneen torpan kohdalla havaittiin asutuksen jäänteitä ja ne määriteltiin muiksi kulttuuriperintökohteiksi. Yksi torppa (Leppäsuonaho) sijaitsee tunnetun kiinteän muinaisjäännöksen aluerajauksen sisällä. Kahden autioituneen torpan (Luutajoensuu ja Saarikko) kohdalta ei havaittu säilyneitä rakenteita.

Muut kohteet

Muita kohteita ovat havainnot, joita ei nuoren iän (1900-luku) tai epämääräisyyden (kuten puuttuva sijaintitieto) vuoksi määritellä kiinteiksi muinaisjäännöksiksi tai muiksi kulttuuriperintökohteiksi. Ne kuitenkin kertovat osaltaan alueen historiasta ja osa erottuu maastossa selkeästi. Suurin osa muista kohteista on Taivaisen vuonna 2008 inventoimia ”muista kulttuuriperintökohteista”. Osa näistä kohteista tarkastettiin maastossa, mutta tarkastamatta jätettiin pois 1900-luvun loppupuolelle ajoittuvat muistopuistikot, ladot, sillat sekä oikaistut joenuomat.

Kartta 7. Yleiskartta kaikista alueen kohteista.

Kartta 8. Kartta 1800-luvun torpanpaikoista. Asutut torpanpaikat on merkitty mustalla ja autiot harmaalla.

5. Yhteenveto

Allekirjoittanut toteutti Hämeenlinnan Evon osayleiskaava-alueen arkeologisen inventoinnin kesän ja syksyn 2025 aikana. Inventoinnin aikana tarkastettiin alueen tunnetut arkeologiset kohteet ja paikannettiin uusia. Myös Metsähallituksen tiedoissa olevat kohteet tarkastettiin.

Inventoinnin jälkeen alueelta tunnetaan 109 kiinteää muinaisjäännöstä, 12 muuta kulttuuriperintökohdetta, 29 havaintokohdetta ja kolme löytöpaikkaa. Yksittäinen muinaisjäännöskohde voi pitää sisällään useita, jopa kymmeniä erillisiä kuoppajäännöksiä. Lähes kaikki kiinteät muinaisjäännökset ovat historiallisen ajan työ- ja valmistuspaikkoja, hiilimiiluja, tervahautoja tai kaskeamiseen liittyviä kohteita. Muut kulttuuriperintökohteet ovat 1800-lukuun liittyviä kohteita, torpanpaikkoja, viljelyröykkiöitä ja rajamerkkejä. Havaintokohteet ovat mahdollisia hiilimiiluja, joita ei tarkastettu maastossa. Lisäksi alueella on 18 muuta kohdetta, joita ei nuoren iän tai muutoin epämääräisten tietojen vuoksi määritellä arkeologisiksi kohteiksi.

Sinikka Kärkkäinen
Pälkäneellä 29.9.2025
Heilu Oy

6. Arkeologiset kohteet:

Taulukko 2 Arkeologiset kohteet

KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET				
1	Ruokojärvi	1000018762	Työ- ja valmistuspaikat	Tervahaudat, nauriskuopat
2	Iso Ruokojärvi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
3	Rajamäki	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
4	Lapinkallio	1000089739	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
5	Tervajärvet	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
6	Säkkijärvi 1	1000018723	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
7	Säkkijärvi 2	1000018724	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
8	Säkkijärvi 3	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Tervahaudat
9	Potaskanmäki	1000006191	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt
10	Potaskanmäki 2	1000018721	Työ- ja valmistuspaikat	Nauriskuopat
11	Vaarinkorpi	1000018769	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt
12	Savijärvi 1	1000018718	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt
13	Savijärvi 2	1000018719	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt
14	Evajärven niemi	uusi kohde	Kivirakenteet	Rajamerkit
15	Hakovuori	uusi kohde	Kivirakenteet	Rajamerkit
16	Pukkivuori	1000018759	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt
17	Savijärven tervatehdas	1000006190	Työ- ja valmistuspaikat	Terva- ja täpättitehtaat
18	Savijärvi 3	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Tervahaudat
19	Halsjärvi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
20	Metsäsianharju	1000018737	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
21	Seiväskorpi 1	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
22	Seiväskorpi 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
23	Seiväskorpi 3	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut, tervahaudat
24	Saarikko 1	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
25	Saarikko 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
26	Seiväskorventie	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
27	Pitkänniitunrimmi 1	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
28	Pitkänniitunrimmi 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
29	Kylökkäantie 1	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
30	Kylökkäantie 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Tervahaudat
31	Iso Ruuhijärvi 1	1000018728	Työ- ja valmistuspaikat	Nauriskuopat
32	Iso Ruuhijärvi 2	1000018729	Työ- ja valmistuspaikat	Nauriskuopat
33	Iso Ruuhijärvi 3	1000018730	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt
34	Vähä Ruuhijärvi	1000089755	Työ- ja valmistuspaikat	Tervahaudat
35	Latvajärvenräme	1000089753	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
36	Alinen Niemisjärvi	1000018761	Työ- ja valmistuspaikat	Nauriskuopat
37	Sorakuopantie	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
38	Ruuhijärventorppa 1	1000018756	Työ- ja valmistuspaikat	Tervahaudat
39	Ruuhijärvientorppa 2	1000089735	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
40	Ruuhijärvi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Tervahaudat
41	Padasjoentie	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
42	Arabiantie 3	1000018744	Työ- ja valmistuspaikat	Tervahaudat
43	Ylimmäinen Mustajärvi	1000018745	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
44	Arabiantie 4	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
45	Arabiantie 5	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
46	Arabiantie 1	1000018742	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut

47	Valkeamustajärventie	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Tervahaudat
48	Valkeamustajärvenkangas 1	1000018739	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut, tervahaudat
49	Valkeamustajärvenkangas 2	1000018738	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
50	Valkeamustajärvenkangas 3	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
51	Rimminjärvi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
52	Haukijärvi 1	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
53	Haukijärvi 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
54	Mikonniittu	1000018741	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
55	Mikonniittu 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
56	Pitkäniemenjärvi 1	1000018764	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
57	Majajärvi	1000018750	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt
58	Vuoripeikonjärvi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
59	Peikkovuori	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
60	Saukonoja	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
61	Pitkäniemenkangas 1	1000018734	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut, tervahaudat
62	Pitkäniemenkangas 2	1000018765	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut, pyyntikuopat
63	Pitkäniemenkangas 3	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Tervahaudat
64	Pitkäniemenkangas 4	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
65	Rahtijärventie	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
66	Ylinen Rautjärvi 1	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
67	Ylinen Rautjärvi 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Tervahaudat
68	Ylinen Rautjärvi 3	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
69	Alimmainen Mustajärvi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
70	Mustajärvet	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
71	Arabiankorpi 1	1000018754	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
72	Arabiankorpi 2	1000018755	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
73	Arabiankorpi 5	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
74	Arabiankorpi 6	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Tervahaudat
75	Arabiankorpi 7	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
76	Rusthollinkangas 1	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
77	Rusthollinkangas 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
78	Riviera 1	1000018752	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat, hiilimiilut
79	Riviera 2	1000018767	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut, tervahaudat
80	Alinen Rautjärvi	1000018766	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
81	Onkimankangas 1	1000018753	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
82	Viipantie 1	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
83	Viipantie 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
84	Onkimankangas 2	1000018753	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut, tervahaudat
85	Onkimankangas 3	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
86	Leipäsuonaho 4	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Naurishaudat
87	Leipäsuonaho 2	1000018757	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt
88	Leipäsuonaho 3	1000018758	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt
89	Leipäsuonaho 1	1000018726	Työ- ja valmistuspaikat, asuinpaikat	Kaskiröykkiöt, torpanpaikat
90	Pöllönpesäntie	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
91	Opistontie	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
92	Valkjärvenkangas	1000018749	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
93	Keskinen Rautjärvi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
94	Punssivuori 1	1000018763	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
95	Valkjärvi 1	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Tervahaudat
96	Valkjärvi 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
97	Valkjärvi 3	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut

98	Joutsjoki	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
99	Henriikankangas	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut, tervahaudat
100	Suorinto	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
101	Luhtasuo	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
102	Niinimäki 3	1000018768	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt
103	Niinimäki 1	1000018735	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt
104	Niinimäki 2	1000018736	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt
105	Rieska	1000018746	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
106	Möläkkä	401010017	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt, tervahaudat, hiilimiilut
107	Ryynhuhta	1000018747	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt, nauriskuopat
108	Hakamäki	1000018748	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt
109	Alempi Rajajärvi	uusi kohde	Kivirakenteet	Rajamerkit

MUUT KULTTUURIPERINTÖKOhteet

110	Hokajärven torppa	uusi kohde	Asuinpaikat	Torpanpaikat
111	Hokajärvi	1000035067	Työ- ja valmistuspaikat	Viijelyröykkiöt
112	Kantola	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Viijelyröykkiöt
113	Keltaoja	uusi kohde	Teollisuuskohteet	Uittolaitteet
114	Kylökäs	1000089737	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
115	Saarijärvi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
116	Viipankorpi	uusi kohde	Kivirakenteet	Rajamerkit
117	Luutajoensuu	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
118	Valkjärven torppa	uusi kohde	Asuinpaikat	Torpanpaikat
119	Kankaanmaan torppa	uusi kohde	Asuinpaikat	Torpanpaikat
120	Rajalan torppa	uusi kohde	Asuinpaikat	Hiilimiilut
121	Halmansuo	uusi kohde	Kivirakenteet	Rajamerkit

HAVaintokohdeet

122	Vahtervehmas	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
123	Padasjoentie 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
124	Kylökkäänjärvi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
125	Vaarinkorpi 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
126	Evajärvi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
127	Karvalammi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
128	Suorintamäki	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
129	Hankajärvi 1	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
130	Hankajärvi 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
131	Tuohimetsä	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
132	Hankala 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
133	Hankala 3	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
134	Syrjä	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
135	Silmäjärvi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
136	Konikorpi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
137	Luhtasuo 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
138	Iso Hirvikangas 1	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
139	Iso Hirvikangas 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
140	Juvinmaa	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
141	Korkeamäki	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
142	Joutsjoki 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
143	Suorinto 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
144	Rieskalammi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
145	Kulonpalonmäki 1	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut

146	Kulonpalonmäki 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
147	Möläkkä 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
148	Tullinkangas 1	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
149	Tullinkangas 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
150	Sointula	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut

LÖYTÖPAIKAT

151	Sorsajärvi	1000018720	Löytöpaikka	Löytöpaikka, irtolöytöpaikka
152	Syrjänalunen	1000026510	Löytöpaikka	Alusten hylyt, ruuhet
153	Vähä Valkjärvi	2479	Löytöpaikka	Alusten hylyt, ruuhet

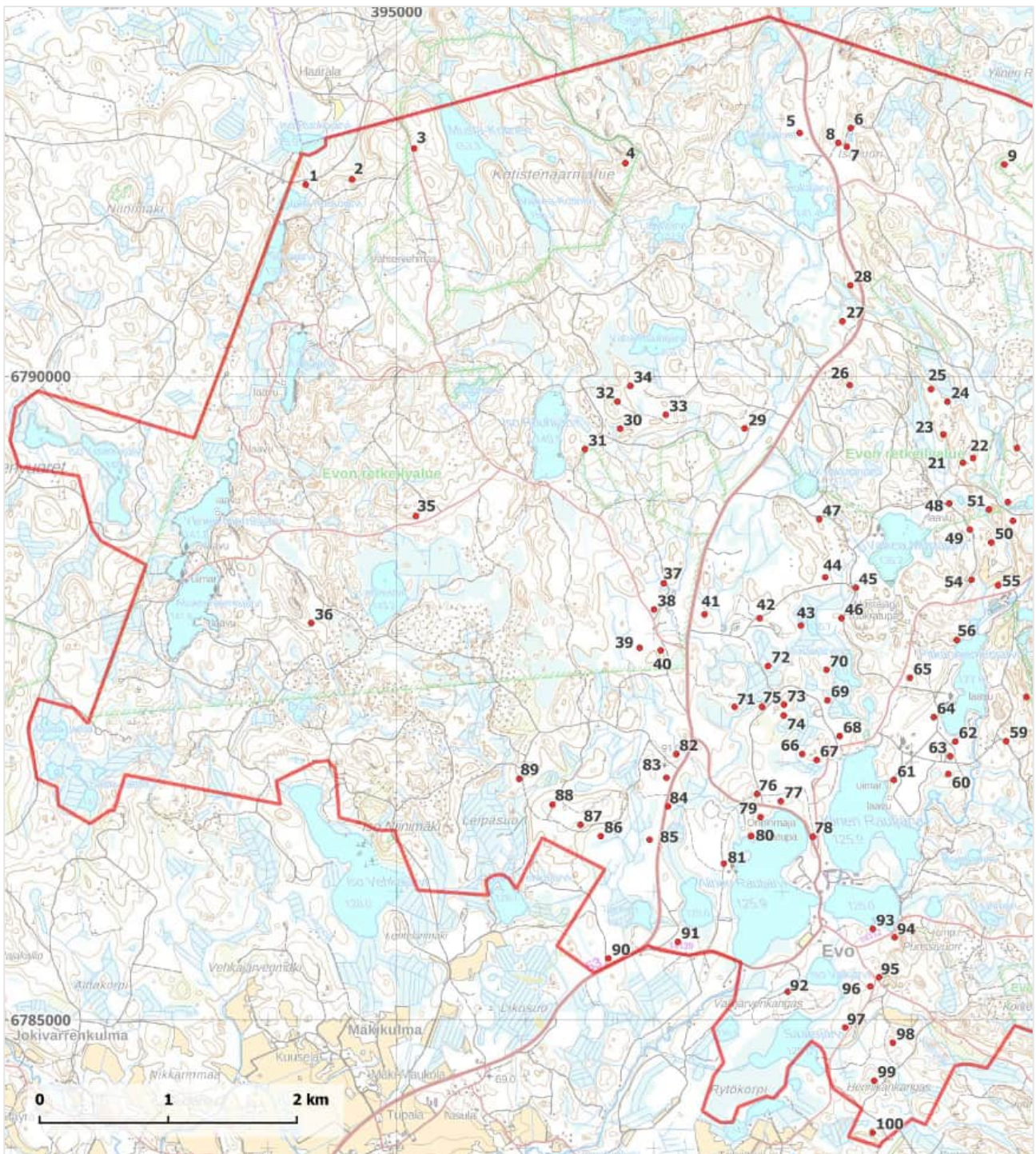
MUUT KOHTEET

154	Kerpeikkarin piilopirtti		Asuinpaikat, tarinapaikat	
155	Miekkakivi		Tarinapaikat	
156	Saarikko 3		Kivirakenteet	Rajamerkit
157	Saarikko 4		Kivirakenteet	Rajamerkit
158	Saarikon torppa		Asuinpaikat	Torpanpaikat
159	Papinkivi		Tarinapaikat	
160	Mikonniittu 3		Kivirakenteet	Rajamerkit
161	Zotovin kivi		Tarinapaikat	
162	Ruuhijärventorppa 3		Asuinpaikat	Talonpohjat
163	Luutajoki 2		Teollisuuskohteet	Uittolaitteet
164	Puukkohonka		Tarinapaikat	
165	Tuonelan virta		Teollisuuskohteet	Uittolaitteet
166	Evo Punssivuori		Vartiotorni	
167	Peikkovuori 2		Kivirakenteet	Rajamerkit
168	Kaitalammi		Työ- ja valmistuspaikat	Viljelyröykkiöt
169	Hankala		Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
170	Selkälinja		Maanmittauslinja	
171	Rillitie		Kulkuväylät	Ratapohjat

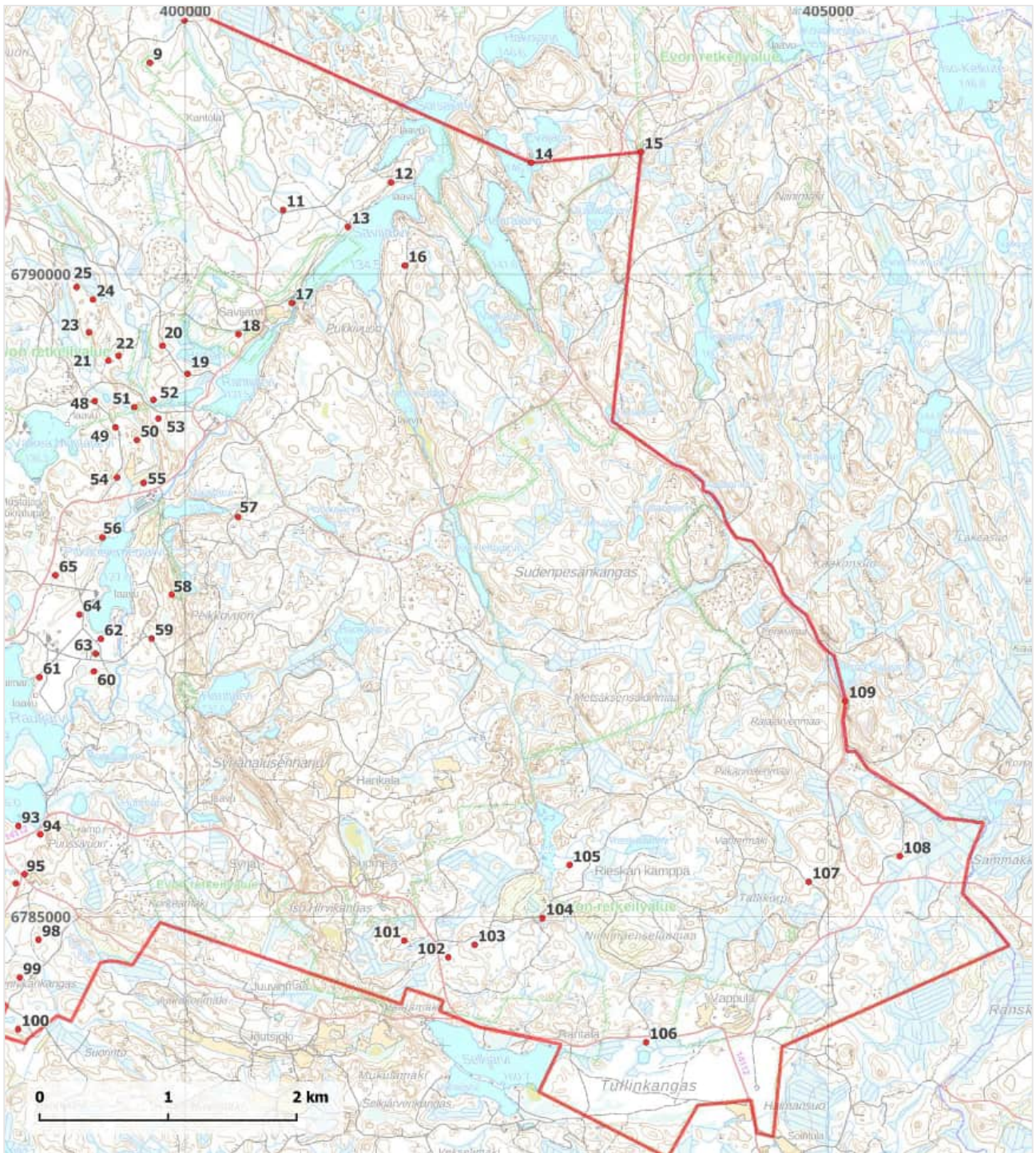
POISTETUT KOHTEET

172	Potaskanmäki 3	1000018722	Työ- ja valmistuspaikat	Nauriskuopat
173	Kylökäs 1	1000018727	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
174	Arabiantie 2	1000018743	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut

Kiinteät muinaisjäännökset

Kartta 9. Alueen länsiosan kiinteät muinaisjäännökset. Kartalle ei ole merkitty alakohteita tai aluerajauksia.

Kartta 10. Alueen itäosan kiinteät muinaisjäännökset. Kartalle ei ole merkitty alakohteita tai aluerajauksia.

1. Ruokojärvi

Muinaisjäännöstunnus: 1000018762

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, nauriskuopat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6791490 E 394293 z 135 m mpy

Koordinaattiselite: alueen keskikoordinaatti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee Vähä- ja Iso Ruokojärven välisen mäen etelärinteellä, noin 160 metriä Ruokojärven talosta itään. Kohteeseen kuuluu kaksi kuoppaa ja yksi tervahauta. Kuopat ovat Syväjärventien länsipuolella ja tervahauta tien itäpuolella. Muodoltaan pyöreät ja sammaloituneet kuopat sijaitsevat tasamaalla Syväjärven tiestä noin kahdeksan metriä länteen. Toinen kuoppa on halkaisijaltaan kolme metriä, syvyydeltään metrin. Kairaushavaintojen mukaan sen pohjalla on noin 20 cm vahvuinen kerros likamaata, minkä alla on vaalea hieta. Toinen kuoppa sijaitsee edellisestä noin metrin itään ja on halkaisijaltaan noin 2,5 metriä, syvyydeltään noin 0,8 metriä. Kairaushavaintojen mukaan sen pohjalla on 25 cm:n vahvuinen hiiltä sisältävä likamaa, minkä alla on vaalea hieta. Kuopat lienevät vanhoja varastokuoppia, mahdollisesti nauriskuoppia.

Tien itäpuolella, noin kahdeksan metriä tiestä, suunnilleen kuoppia vastapäätä on pyöreä tervahaudan jäännös etelärinteen terassilla. Haudan ulkokehän halkaisija on noin seitsemän metriä, sisäkehä noin viisi metriä. Tervanlaskuaukko on etelän puolella ja on leveydeltään noin 1,5 metriä. Se ei jatku kehän ulkopuolelle. Haudan suurin syvyys on ylärinteen puolelle noin 1,5 metriä, alarinteen puolelle noin yksi metri. Kairaushavaintojen mukaan haudan pohjalla on noin 30 cm:n vahvuinen tumma likamaakerros, joka sisältää hiiltä. Kohde on täysin säilynyt.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde tarkastettiin inventoinnin yhteydessä ja se on ennallaan aikaisempiin havaintoihin nähden. Kohteen aluerajaus oli melko suuri, joten sitä pienennettiin perustuen maastohavaintoihin ja 5 p laserkeilausaineistoon. Ks. sijainti Kartta 11.

2. Iso Ruokojärvi

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

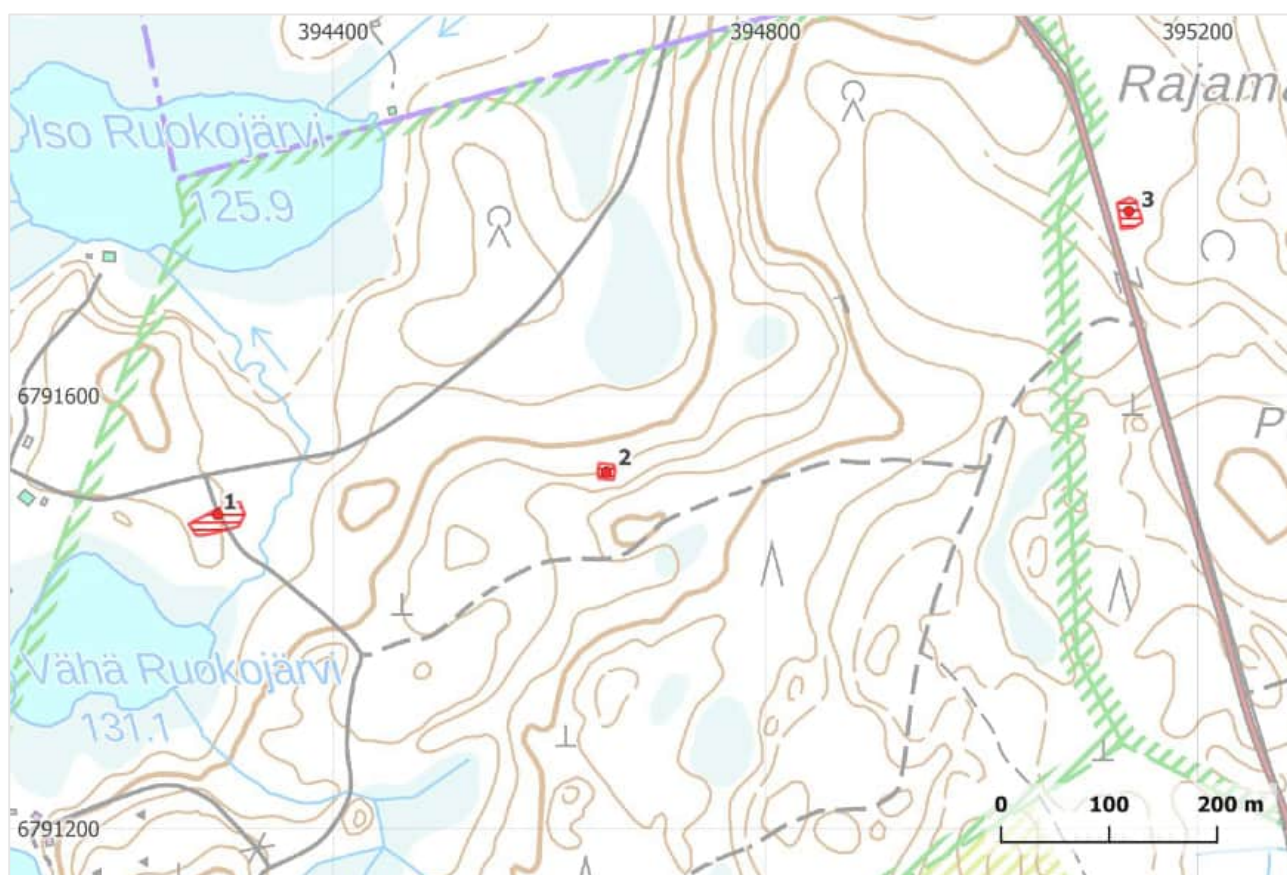
Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6791529 E 394652 z 145 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Hiilimiilu sijaitsee Ison Ruokojärven kaakkoispuolella, noin 160 metriä Iso Ruokojärventiestä kaakkoon. Miilu on neliskulmaisen muotoinen ja sen halkaisija on noin 12 metriä. Se on keskeltä hieman ympäröivää maastoa korkeammalla (noin 40 cm) ja sitä reunustaa noin metrin levyinen ja noin 0,7 m syvä oja. Miilun päällä kasvaa suuria kuusia. Kohteen keskelle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiiltä heti pinnasta alkaen usean kymmenen sentin paksuudelta.

Kartta 11. Kohteiden 1–3 sijainnit ja aluerajaukset.

3. Rajamäki

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6791770 E 395136 z 167 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Hiilimiilu sijaitsee Ruuhijärventien ja Musta-Kotinen järven välissä, noin 10 metriä tiestä itään. Miilu on lähes neliskulmaisen muotoinen ja sen halkaisija on noin 12 metriä. Sen itäreunalta on kaatunut puita, jonka vuoksi reunan rakenne ei ole kovin selkeä. Miilu on keskeltä noin 0,3 m ympäröivää maastoa ylempänä ja reunat ovat hieman koholla. Reunojen ulkopuolella on matala (0,2 m) oja. Miilun päällä kasvaa suuria puita. Kohteen eteläpuolella on 0,6 m korkea ja muutaman metrin pituinen kivivalli ja sen lounaispuolella on pyöreä kuoppa (halk 1 m, syvyys noin 0,3 m). Kivivalli ja kuoppa ovat mukana kohteelle tehdyssä aluerajauksessa.

Ks. sijainti Kartta 11.

Kuva 1. Miilun reuna erottuu loivana vallina maastossa. Kaakkoon.

4. Lapinkallio

Muinaisjäännöstunnus: 1000089739

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös (oli havaintokohde)

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6791656 E 396778 z 167–170 m mpy

Koordinaattiselite: läntisimmän miilun keskipiste

Aiemmat tutkimukset: Niko Anttiroiko / Museovirasto etätarkastus 2025

Aiemmat tiedot:

Kohteeseen sisältyvät alakohteet: Hiilimiilu 1, Hiilimiilu 2, Hiilimiilu 3. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Anttiroiko 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointihavainnot 2025:

Kolme miilua sijaitsee vierekkäin Kotistenaarnialueen luonnonsuojelualueella, noin 130 metriä Jussijärventiestä lounaaseen. Miilut ovat pyöreitä ja pohjalta tasaisia (eli pystymiiluja), ja niiden halkaisija on noin 12–14 metriä. Niitä reunustaa noin 2–4 metriä leveä ja noin 0,6 m korkea valli. Itäisimmän miilun itäpuolella on maanottokuoppa. Kohteelle tehtiin aluerajaus 5 p laserkeilausaineiston ja maastohavaintojen perusteella.

Kartta 12. Kohteen 4 sijainti ja aluerajaus.

5. Tervajärvet

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6791890 E 398133 z 147,5 m mpy

Koordinaattiselite: pohjoisimman miilun keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Tervajärvien ja Padasjoentien välisellä tasaisella havumetsäkankaalla, noin 80–180 metriä tiestä länteen, sijaitsee neljä kuoppamaista hiilimiilua. Muinaisjäännöspisteen kohdalla oleva miilu sijaitsee loivassa suppamaisessa notkelmassa ja se on neliskulmainen. Sen koko on noin 3,8 x 4,5 metriä ja syvyys noin 0,8 metriä. Sen eteläreunalla loiva valli, jonka leveys on noin 0,9 m ja korkeus noin 0,3 metriä. Toinen miilu sijaitsee tästä noin 20 metriä eteläkaakkoon. Se on muodoltaan soikea, koko noin 3,5 x 4 metriä ja syvyys noin 0,6 m. Miilun ympärillä on hyvin loiva valli, jonka korkeus on noin 0,2 m ja leveys 1,2 metriä.

Läntisin miilu sijaitsee noin 50 metriä Tervajärven kosteikkoalueen reunalta itään. Se on soikea ja sen koko on noin 4 x 4,5 metriä, syvyys noin 0,6 m. Kuopan ympärillä on noin 0,7 metriä leveä ja 0,3 metriä korkea valli. Kuopan pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilensekaista hiekkaa heti pinnasta alkaen ainakin 0,4 m syvyydeltä. Sijainti N 6791878 E 39801 z 148 m mpy.

Eteläisin miilu on pyöreä kuoppa, jonka halkaisija on noin 5 metriä ja syvyys noin metrin. Kuopan eteläreunalla on loiva valli, jonka korkeus on noin 15 cm ja leveys noin metrin. Pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin noin 10 cm hiekkaa, jonka alta alkaa hyvin tiivis hiilikerros. N 6791822 E 398157 z 147,5 m mpy.

Ks. sijainti Kartta 13.

Kuva 2. Maaperäkaira on pystyssä pohjoisimman miilukuopan reunalla. Etelään.

6. Säkkijärvi 1

Muinaisjäännöstunnus: 1000018723

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6791929 E 398530 z 147,5 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

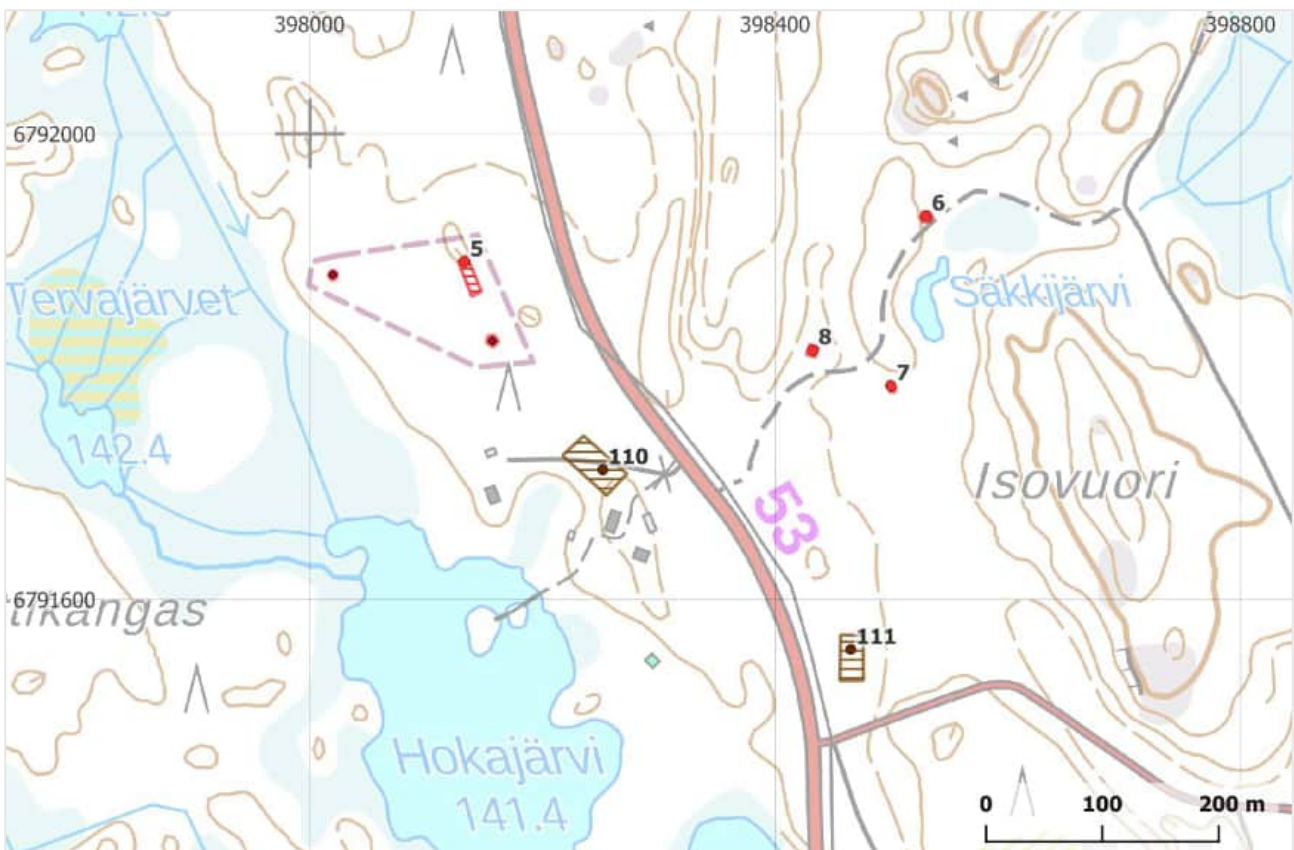
Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee mäntykankaalla, peruskartalle merkityn Säkkijärven pohjoispuolitse kulkevan metsätien pohjoispuolella, noin kuuden metrin etäisyydellä tiestä ja noin 350 metriä luoteeseen Hokajärven entisestä torpasta. Kyseessä on maljamainen kuoppa, jonka halkaisija on noin kolme metriä ja syvyys noin 0,6 metriä. Kuopan pohjalle tehdyssä kairauksessa maaperä oli hiilensekaista hiekkaa 30 cm:n syvyyteen saakka. Kyseessä lienee hiilimiilu. Kohde on täysin säilynyt.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde tarkastettiin maastossa ja se on ennallaan aiempiin havaintoihin nähden. Kohteen tyyppi on virheellisesti määritelty naurishaudaksi Kulttuuriympäristön palveluikkunassa, vaikka Taivainen on määrittänyt kohteen hiilimiiluksi. Kohteelle tehtiin aluerajaus.

Kartta 13. Kohteiden 5–8 ja 110–111 sijainnit. Vaaleanvioletilla katkoviivalla on rajattu kohteeseen 5 kuuluvat havainnot.

7. Säkkijärvi 2

Muinaisjäännöstunnus: 1000018724

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6791783 E 398499 z 147,5 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee tasaisella mäntykankaalla peruskarttaan merkityn Säkkijärven pohjoispuolitse kulkevan metsätien eteläpuolella, noin 30 metrin etäisyydellä tiestä ja noin 250 metriä koilliseen Hokajärven entisestä torpasta. Kyseessä on loivapiirteinen kaakko-luodesuuntainen kuoppa, jonka leveys on noin 1,5 metriä, pituus noin 3,5 metriä ja syvyys noin 0,8 metriä. Kuopan pohjalle tehdyssä kairauksessa maaperä oli hiilensekaista hiekkaa 20 cm:n syvyyteen saakka. Kyseessä lienee hiilimiilu. Kohde on täysin säilynyt.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde on ennallaan aiempiin havaintoihin nähden. Kohteen tyyppi on määritelty naurishaudaksi Kulttuuriympäristön palveluikkunassa, vaikka Taivainen on määritellyt kohteen hiilimiiluksi. Kohteelle tehtiin aluerajaus ja sen sijaintipiste korjattiin 5 p laserkeilausaineiston mukaan kuopan keskelle. Ks. sijainti Kartta 13.

Kuva 3. Kuoppamiilu sijaitsee avoimessa mäntymetsikössä. Koilliseen.

8. Säkkijärvi 3

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6791814 E 398432 z 145 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Padasjoentien ja Säkkijärven välissä kulkevan metsätien pohjoispuolella, noin 15 metriä metsätiestä pohjoiseen, havaittiin pieni tervahauta. Haudalla on U:n muotoinen valli, jonka leveys on noin 2,5 metriä. Vallin korkeus vaihtelee, ylärinteen puolella se on hyvin matala (n. 10 cm) ja alarinteen puolella noin metrin. Keskellä oleva kuoppa on halkaisijaltaan noin 1,5 m ja noin 0,9 m syvä. Valli on auki alarinteen suuntaan, ja sen edustalla on pieni ja pyöreä, mahdollinen tervanvalutuskuoppa. Kuoppaan tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilensekaista hiekkaa ainakin 30 cm:n syvyydeltä. Ks. sijainti Kartta 13.

Kuva 4. Maaperäkaira on pystyssä haudan edustan kuopassa. Lounaaseen.

9. Potaskanmäki

Muinaisjäännöstunnus: 1000006191

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, kaskiröykkiöt

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6791646 E 399723 z 173–176 m mpy

Koordinaattiselite: alueen keskipiste

Aiemmat tutkimukset: Marianna Niukkanen tarkastus 2006

Aiemmat tiedot:

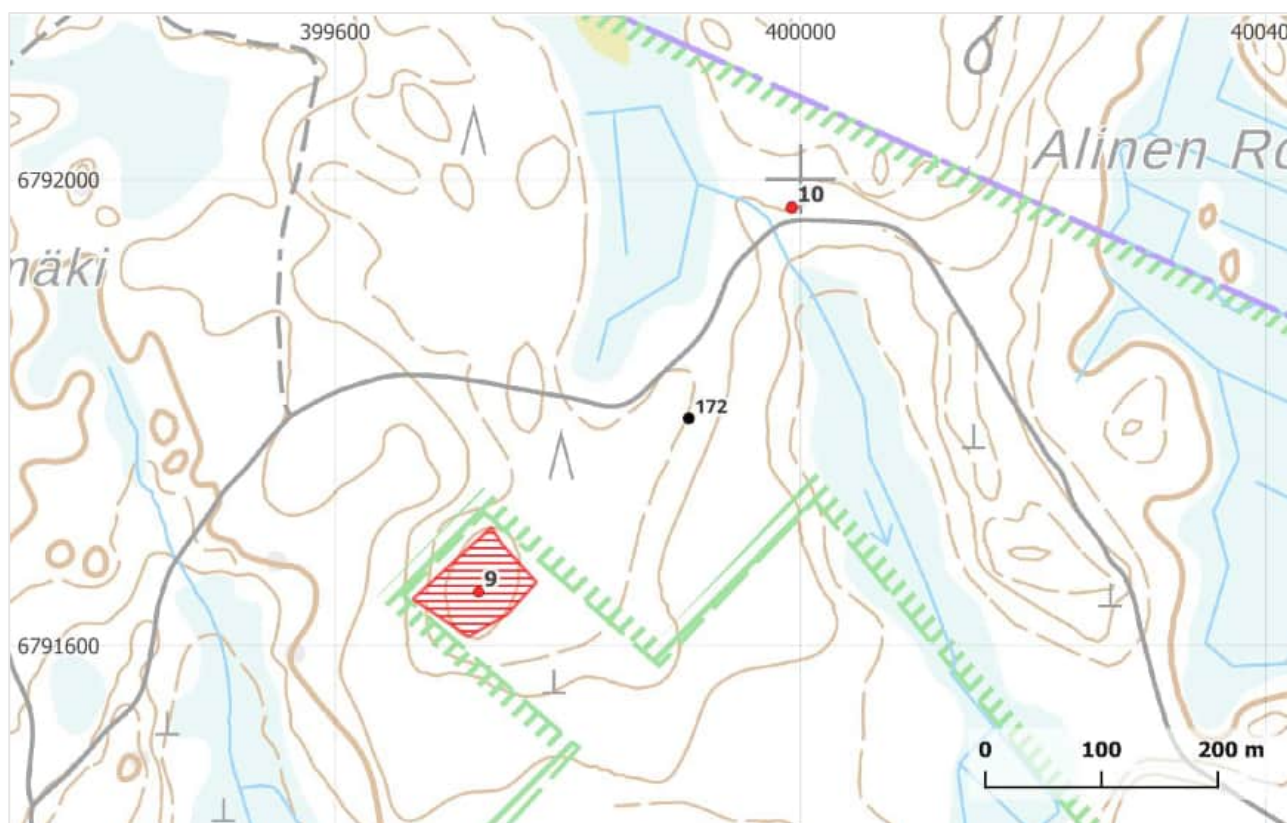
Kuusikkoisella mäellä on kymmenkunta silmäkiven ympärille koottua röykkiötä. Osa niistä on suuria ja huolellisesti ladottuja, osa epämääräisempiä. Alueen etelälaidalle on koottu kiviä vallimaiseksi muodostelmaksi. Kyseessä ovat kaskirauniot. Paikannimestä päätellen paikkaan on saattanut liittyä myös potaskanvalmistusta.

Inventointihavainnot 2025:

Alue tarkastettiin inventoinnin yhteydessä. Mäen laella, luonnonsuojelualueen kulmauksessa, on useita kymmeniä sammaloituneita röykkiöitä. Röykkiöiden koko vaihtelee, valtaosa on noin metrin korkuisia, mutta suurin on jopa 1,7 m korkea. Kohteelle laadittiin aluerajaus maastohavaintojen perusteella. Kyseessä on todennäköisesti Kantolan torpan kaskimaita, ja paikalle on johtanut polku 1900-luvun peruskarttojen mukaan.

Kuva 5. Alueen keskiosassa sijaitseva korkein röykkiö. Länteen.

Kartta 14. Kohteiden 9 ja 10 sijainnit. Musta piste (172) on poistettu kohde.

10. Potaskanmäki 2

Muinaisjäännöstunnus: 1000018721

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, nauriskuopat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6791976 E 399992 z 170 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Taivainen: Kohde sijaitsee nuoressa koivumetsässä melko kivisessä maastossa lounaisrinteen terassilla, Vaarinkorventiestä noin 10 metriä pohjoiseen. Kyseessä on lounais-koillis- suuntainen kuoppa, jonka leveys on noin yksi metri, pituus noin kolme metriä ja syvyys noin 0,8 metriä. Kuopan pohjalle tehtiin kairaus. Maaperä on puhdasta hietaa. Podsolimaannosta ei ollut havaittavissa. Korkeutensa puolesta alue on ns. vedenhuuhtomatonta aluetta ja sijaitsee alueen ylimmän, noin 161 metrin korkeudessa olleen Baltian jääjärven rantaviivan yläpuolella. Kyseessä lienee varastokuoppa, todennäköisesti nauriskuoppa. Kuopalla lienee ikää yli sata vuotta. Kohde sijaitsee noin 850 metriä luoteeseen Kantolan entisestä torpasta. Kohde on täysin säilynyt.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde tarkastettiin maastossa. Kohteen sijaintipiste oli joitakin metrejä väärin laserkeilausaineiston perusteella, joten se korjattiin ja samalla kohteelle laadittiin aluerajaus. Muutoin kohteen tiedot ovat ennallaan. Ks. sijainti Kartta 14.

Kuva 6. Kuoppa sijaitsee heinittyneessä kuusikossa. Lounaaseen.

11. Vaarinkorpi

Muinaisjäännöstunnus: 1000018769

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyypit: työ- ja valmistuspaikat, kaskiröykkiöt

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6790500 E 400760 z 160–165 m mpy

Koordinaattiselite: alueen keskikoordinaatti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee noin 550 metriä Savijärven luoteisrannasta luoteeseen, Vaarinkorventien risteyksen molemmin puolin olevalla metsäalueella. Kohdetta ei inventoinnissa kartoitettu, mutta alueella on aiempien havaintojen mukaan noin 50–70 kaskiröykkiötä. 1870-luvun metsätaloustalokartassa alueella ei ole mitään mainittavaa. Savijärven entinen torppa sijaitsee kohteesta noin 850 metriä etelään ja Kantolan entinen torppa noin 800 metriä luoteeseen. Kohteen röykkiöt on aiemmin merkitty punaisilla merkkilipuilla. Kaskeamisen päättymisestä lienee yli sata vuotta. Kohde on hyvin säilynyt.

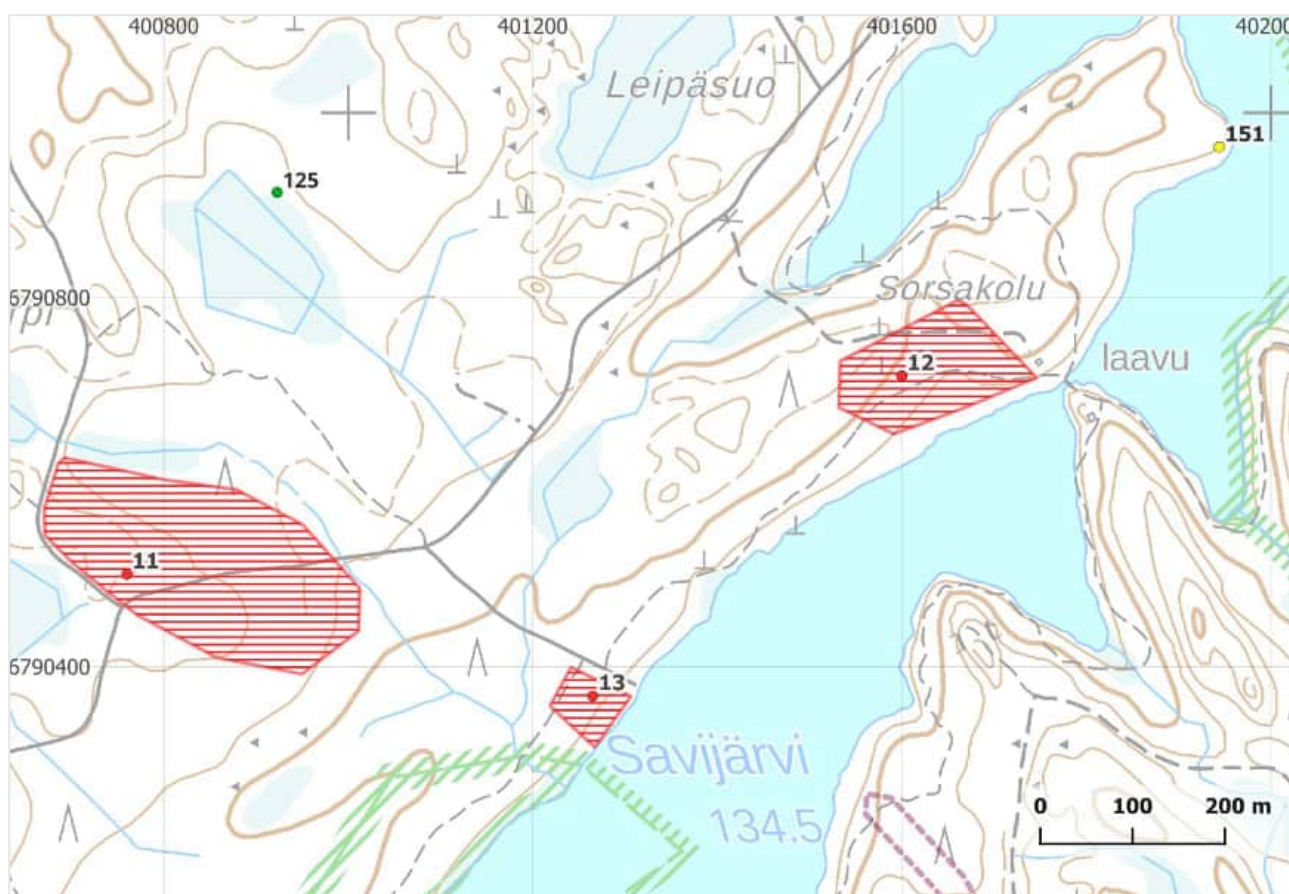
Inventointihavainnot 2025:

Aluetta tarkastettiin pikaisesti Savijärventien molemmin puolin. Maasto on avointa kuusimetsää ja röykkiöt erottuvat maastossa selkeästi. Koko röykkiöaluetta ei kartoitettu tässä inventoinnissa. Kohteella ei ollut muinaisjäännösrajausta, mutta sen rajausta kopioitiin

Metsähallituksen aineistoista, joka perustuu Taivaisen (2008) havaintoihin. Aluerajaus on melko laaja, joten jos alueelle on tulossa muuttuvaa maankäyttöä, röykkiöalue olisi hyvä kartoittaa tarkemmin.

Kuva 7. Kaskiröykkiöitä Savijärventien pohjoispuolella. Länteen.

Kartta 15. Kohteiden 11–13, 125 ja 151 sijainnit.

12. Savijärvi 1

Muinaisjäännöstunnus: 1000018718

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, kaskiröykkiöt

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6790715 E 401600 z 136–143 m mpy

Koordinaattiselite: alueen keskikoordinaatti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kaskiröykkiöalue sijaitsee Savijärven luoteisrannalla Sorsakolun alueella. Alueesta kartoitettiin vain reuna-alueiden röykkiöt, joten kohteen röykkiöiden todellinen lukumäärä on suurempi kuin mitattujen määrä. Röykkiöt ovat loivalla etelärinteellä ja ovat halkaisijaltaan n. 1–3 metriä, korkeudeltaan n. 0,3–0,8 metriä. Osa röykkiöistä on kasattu maakiven päälle, osa maakiven viereen, osassa ei ole havaittavissa minkäänlaista maakiveä. Röykkiöt ovat paksun sammalen peitossa, päällispuustona on noin 20 metriä korkea kuusikko. Alueen maaperä on melko kivistä, joukossa suuria n. 3–5 metriä korkeita siirtolohkareita. Alueella kasvaa käenkaalia, joten maaperä on melko rehevää. Maaperäkairauksissa paljastui, että kaskimaannoksen vahvuus on maksimissaan n. 10 cm.

Osassa kairauksia ei kaskimaannosta ollut ollenkaan havaittavissa. Maaperä oli paikoin hietaa, paikoin kivisempää moreenia. Kohde sijaitsee noin 1,4 kilometriä koilliseen entisestä Savijärven torpasta ja saman verran kaakkoon entisestä Kantolan torpasta. Kaskeamisen päättymisestä lienee yli sata vuotta. Röykkiöt sijaitsevat retkeilyreitien varrella ja ovat täysin säilyneitä

Inventointihavainnot 2025:

Kohde tarkastettiin pikaisesti. Alueen maasto on avointa kuusimetsää ja röykkiöt erottuvat maastossa selkeästi. Koko röykkiöaluetta ei kartoitettu tässä inventoinnissa. Kohteella ei ollut muinaisjäännösrajausta, mutta sen rajausta kopioitiin Metsähallituksen tiedoista, joka perustuu Taivaisen (2008) inventointihavaintoihin. Ks. sijainti Kartta 15.

Kuva 8. Yksi sammaloituneista röykkiöistä sijaitsee laavulle johtavan tien eteläpuolella. Kaakkoon.

13. Savijärvi 2

Muinaisjäännöstunnus: 1000018719

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, kaskiröykkiöt

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6790368 E 401265 z 136–138 m mpy

Koordinaattiselite: alueen keskikoordinaatti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Röykkiöt sijaitsevat Savijärven luoteisrannalla laivassa etelä-kaakkoisrinteessä rantaan tulevan tien lounaispuolella. Röykkiöalueella kasvaa n. 20 metriä korkea koivikko. Alueesta kartoitettiin vain reuna-alueiden röykkiöt, joten alueella olevien röykkiöiden kokonaismäärä on ilmoitettua suurempi. Röykkiöt ovat kooltaan varsin pieniä ja vaikeasti havaittavia. Sammalpeitteisten röykkiöiden halkaisija vaihtelee n. 1–1,5 metrin ja korkeus n. 0,2–0,3 metrin välillä. Alueen maaperä on melko kivistä. Kairausten perusteella maaperä on kivistä hietamaata/hietamoreenia. Kohde sijaitsee noin 950 metriä koilliseen entisestä Savijärven torpasta ja noin 1,2 kilometriä kaakkoon entisestä Kantolan torpasta. Kaskeamisen päättymisestä lienee yli sata vuotta. Kohde on täysin säilynyt.

Inventointihavainnot 2025:

Alueella kasvaa nuorehkoa, mutta melko avointa sekametsää. Selviä röykkiöitä alueella ei havaittu. Muutamia sammaleen peittämiä matalia kivikoita havaittiin, mutta niitä on vaikea erottaa luontaisesta kivikosta. Kohde ei vaikuta selkeältä kaskialueelta, vaan havaitut kivikot voivat liittyä moderniin toimintaan Savijärven rannalla. Paikalla on ollut puutavaran säilytyspaikka vuoden 1960 ilmakuva perusteella. Kohteen aluerajaus on peräisin Metsähallituksen tiedoista, joka perustuu Taivaisen (2008) havaintoihin. Kohteen poistamista rekisteristä voisi kuitenkin harkita. Ks. sijainti Kartta 15.

Kuva 9. Yksi mahdollinen sammalpeitteinen kaskiröykkiö alueen keskiosassa. Etelään.

14. Evajärven niemi

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: kivrakenteet, rajamerkit

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6790867 E 402690 z 148 m mpy

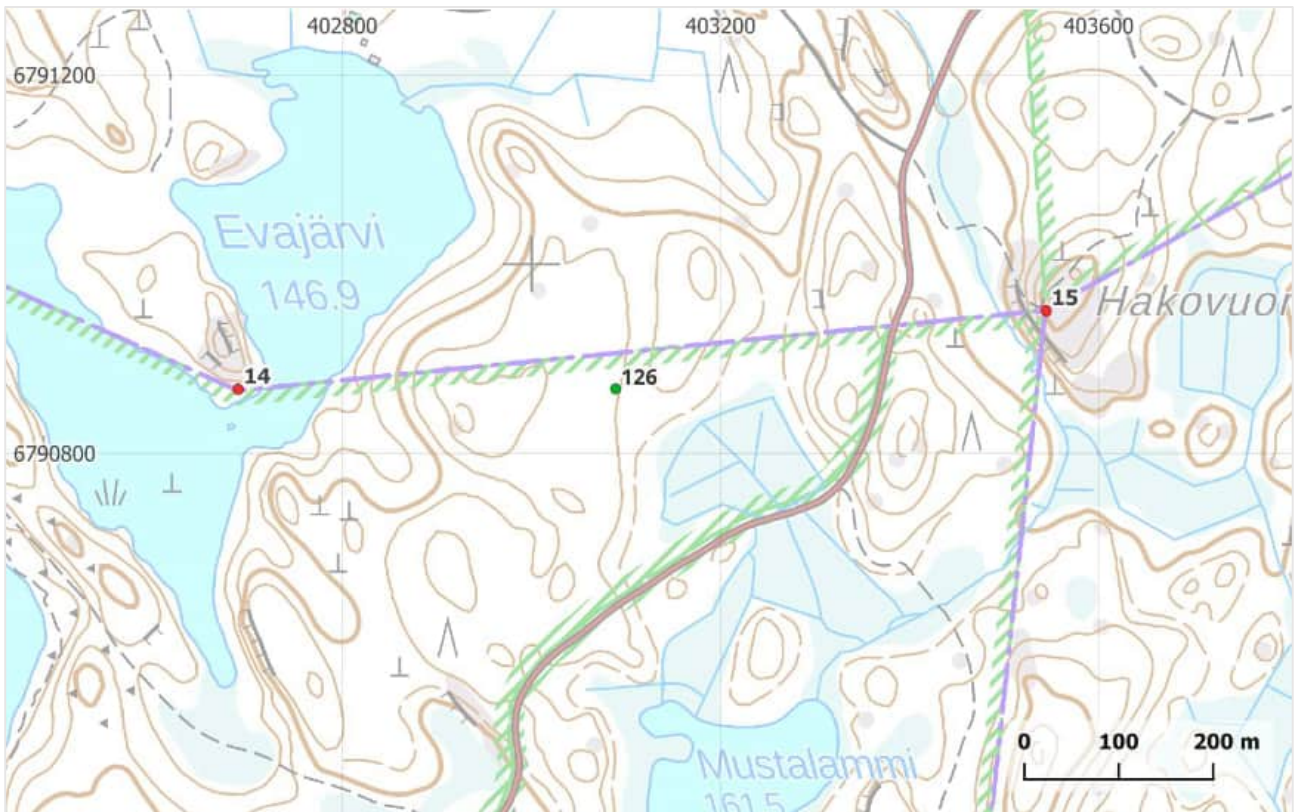
Koordinaattiselite: kiinteistörajan taitepiste

Inventointihavainnot 2025:

Rajapyykki sijaitsee Evajärven keskelle työntyvän niemen kärjessä, pienen kallioniemekkeen eteläpuolella ja muutaman metrin etäisyydellä rannasta. Pyykissä on sammaloitunut, suorakulmainen kiviperustus, jonka koko on noin 1 x 1,3 metriä ja korkeus noin 0,7 m. Rakenne on kasattu melko suurista harmaakivilohkareista. Perustuksen takalaidalla on noin metrin korkuinen litteähkö viisarikivi. Raja on sijainnut Padasjoen Maakeskin kylän ja Lammin pitäjän kruununmaiden rajalla. Raja voi juontaa juurensa keskiajalle, jolloin alueen kylät on perustettu. Paikalla on yhä käytössä oleva kuntaraja.

Kuva 10. Rajamerkki sijaitsee muutaman metrin etäisyydellä rannasta. Kaakkoon.

Kartta 16. Kohteiden 14, 15 ja 126 sijainnit.

15. Hakovuori

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: kivirakenteet, rajamerkit

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6790950 E 403544 z 182 m mpy

Koordinaattiselite: kiinteistörajan taitepiste

Inventointihavainnot 2025:

Hakovuoren laella on kivistä koostuva rajapyykki avokallion päällä. Rajan kohdalla on noin kolmen metrin pituudelta 30–60 cm:n kokoisia kiviä, jotka ovat keskeltä eniten kasassa. Ladottua kivirakennetta paikalla ei ole ja on epäselvää, onko kyseiset kivet tarkoitettu epämääräiseksi riviksi, vai onko paikalla ollut rajamerkki mahdollisesti hajonnut. Hakovuoren kautta on kulkenut Padasjoen Maakeskin kylän, Lammin pitäjän takamaiden sekä Asikkalan Iso-Äiniön kylän raja. Raja voi juontaa juurensa keskiajalle, jolloin alueen kylät on perustettu. Paikalla on yhä käytössä oleva kuntaraja. Ks. sijainti Kartta 16.

Kuva 11. Rajamerkki sijaitsee Hakovuoren avokallioalueen laidalla. Kaakkoon.

16. Pukkivuori

Muinaisjäännöstunnus: 1000018759

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, kaskiröykkiöt, naurishaudat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6790068 E 401706 z 149 m mpy

Koordinaattiselite: röykkiön sijainti (GPS maastomittaus)

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

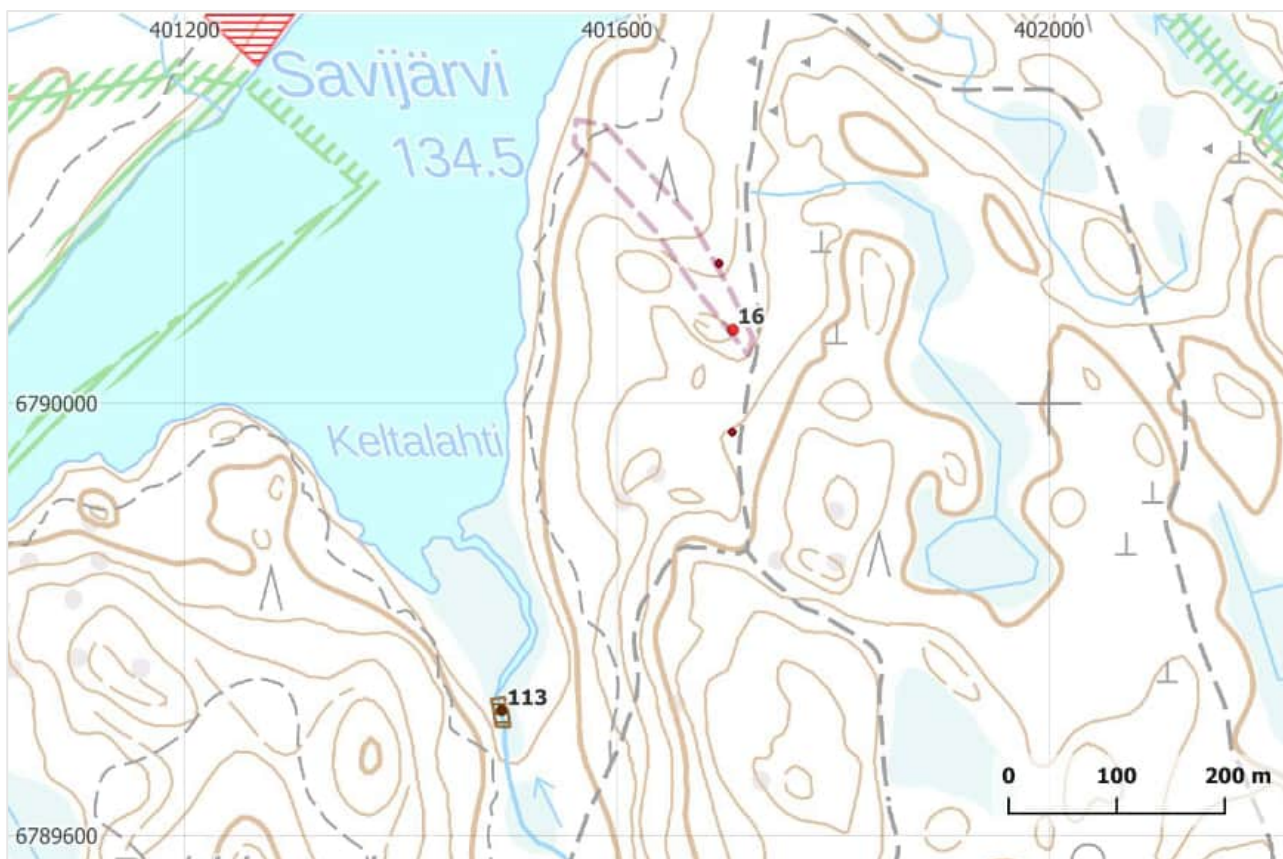
Kaskiröykkiöalue ja nauriskuopat sijaitsevat Savijärven itäpuolella laajan Pukkivuoren länsirinteellä. Kohde löytyi Seppo Kylökkään tietojen perusteella. Hänen mukaansa alueella on myös torpan jäännökset, mutta niitä ei inventoinnissa löydetty. Kohteeseen kuuluu seitsemän kaskiröykkiötä ja kaksi nauriskuoppaa. Kohde on kooltaan noin 100 x 300 metriä ja jakaantuu kahteen kokonaisuuteen. Entinen Savijärven torppa sijaitsee kohteesta noin 1,1 kilometriä lounaaseen, Iso-Evon kylä noin 9 kilometriä lounaaseen. Eteläisemmässä ryhmässä on kaksi pientä, halkaisijaltaan noin 1–1,5 metristä kaskiröykkiötä ja yksi nauriskuoppa, kooltaan 1 x 2 x 0,5 metriä. Ryhmä sijaitsee pienellä sekametsää kasvavalla terassilla peruskartassa näkyvän metsätien molemmin puolin. Pohjoisempaan ryhmään kuuluu viisi pientä kaskiröykkiötä ja ryhmän eteläisimpänä yksi pyöreä nauriskuoppa, jonka ympärillä on valli. Vallin ulkokehä on noin kolme metriä, vallin sisällä olevan maatuneen ja pyöristyneen kuopan halkaisija on noin metrin. Röykkiöt muodostavat kapean, harvan ja janamaisen kuvion, joka ulottuu ylärinteeltä aivan Savijärven rantaan. Maaperä on enimmäkseen melko kivistä, paikoin jopa louhikkoista, mutta paikoin lähes kivetöntä. Puusto on täysikasvuista kuusikkoa, aluskasvillisuutena on mm. mustikka ja käenkaali. Kaskeamisen päättymisestä lienee yli sata vuotta. Kohde on hyvin säilynyt.

Inventointihavainnot 2025:

Taivaisen (2008) havaintojen mukaiset kohdat tarkastettiin. Alueen eteläosassa, metsätien länsipuoleisen pienen mäen yläreunalla havaittiin Taivaisen mainitsema naurishauta (sijainti 6789973 E 401707), mutta selviä kaskiröykkiöitä ei havaittu. Paikalla on sammaloituneita maakiviä, jotka osin halkeilleen ja hajonneet paikalleen. Pohjoisosassa havaittiin yksi suurehko, sammaloitunut röykkiö metsätien länsipuolella sekä sen pohjoispuolella pyöreä nauriskuoppa, jonka ympärillä on valli (sijainti N 6790129 E 401694). Lähempänä rantaa olevia kaskiröykkiöitä ei havaittu, vaan alueella on sammaloituneita maakiviä, ja luontaisia kivikoita. Maasto on hyvin kosteaa ja louhikkoista, eikä vaikuta kovin sopivalta kaskeamiseen. Alueelta on kaatunut runsaasti puita, jotka hankaloittivat havainnointia. Metsätien länsipuolella sijaitseva röykkiö määriteltiin kohteen sijaintipisteeksi ja naurishaudat alakohteiksi. Kohteille tehtiin omat aluerajaukset perustuen maastohavaintoihin ja 5 p laserkeilausaineistoon.

Kuva 12. Alueelta havaittiin ainoastaan yksi sammaloitunut kaskiröykkiö. Itään.

Kartta 17. Kohteen 16 ja 113 sijainnit. Vaalean violetilla katkoviivalla on esitetty Metsähallituksen tiedossa ollut aluerajaus Pukkivuorelle, jonka alueelta ei tehty havaintoja.

17. Savijärven tervatehdas

Muinaisjäännöstunnus: 1000006190

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: teollisuuskohteet, terva- ja tärpähtitehtaat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6789777 E 400828 z 133–135 m mpy

Koordinaattiselite: alueen keskikoordinaatti

Aiemmat tutkimukset: Panu Nykänen inventointi 2001

Marianna Niukkanen tarkastus 2006

Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Savijärven tervatehtaan paikka sijaitsee Evon retkeilyalueella Metsähallituksen maalla Savijärvestä Rahtijärveen laskevan puron länsirannalla. Tehtaan toiminta alkoi vuonna 1864. Toiminnan lakkaamisen ajankohtaa ei tiedetä, mutta laitetyypit ovat vanhentuneet 1890-luvulla. Paikalla on lohkotuista harmaakivistä kylmämuurattu kaksiosainen retorttiuuni, jonka koko on noin 3,1 x 5,5 m ja korkeus 1,6 m. Uunin päällä on edelleen yksi rautainen, vantein vahvistettu keittopata. Uunin päällä kasvaa puita, joiden juuret ovat irrottaneet uunista jonkin verran kiviä. Noin kolme metriä retorttiuunin eteläpuolella on suuri maatonut hiilikasa. Retorttiuunin pohjoispuolella on tiilistä muuratun pyöreän tervauunin pohja, jonka halkaisija on noin 6 m.

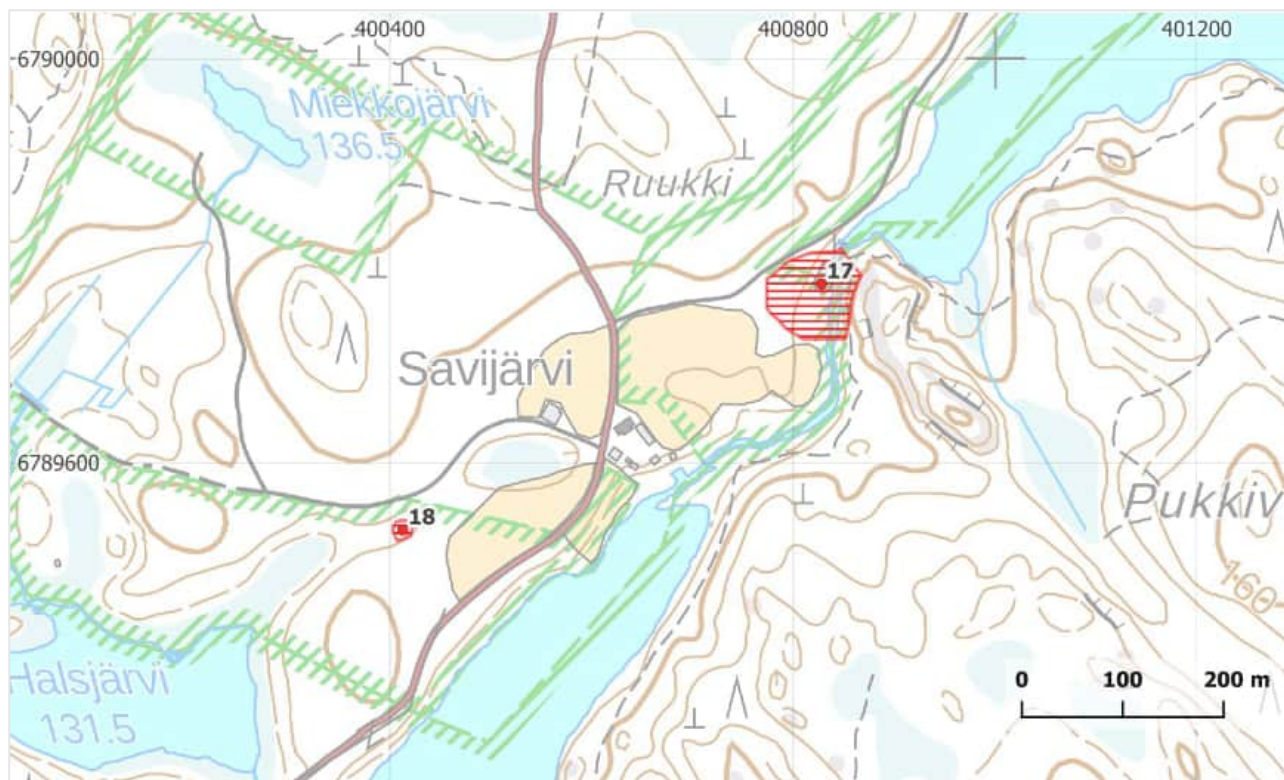
Uunin joen puoleisella reunalla on valli, jossa on runsaasti irtotiiliä. Tervauunin ja puron välissä on rannassa neliömäinen, kivistä tehty mahdollinen rakenne. Purossa on puisen uittorännin maatuneita jäännöksiä. Betoninen pato tervatehtaan pohjoispuolella on moderni.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde on pääosin ennallaan aiempiin havaintoihin nähden. Alue on pohjoisosastaan pusikoitunut ja selkeimmin erottuu puron länsipuolella oleva harmaakivinen uunin perustus. Purossa ei havaittu selkeitä uittorännin jäännöksiä, tosin vesi oli hieman tavallista korkeammalla.

Kuva 13. Joen rannalla on harmaakivistä muuratun uunin perustus, jonka päällä on ruostunut rautapata. Koilliseen.

Kartta 18. Kohteiden 17–18 sijainnit ja aluerajaukset.

18. Savijärvi 3

Muinaisjäännöstunnus: 1000089757

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös (oli havaintokohde)

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6789533 E 400413 z 134,5 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Aiemmat tutkimukset: Niko Anttiroiko / Museovirasto etätarkastus 2025

Aiemmat tiedot:

Kohteeseen kuuluu tervahauta. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Anttiroiko 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointihavainnot 2025:

Tervahauta sijaitsee Savijärven torpan ja Halsjärven välisessä sekametsää kasvavassa notkelmassa. Hauta on pyöreä ja sen halkaisija on noin 14 metriä. Vallin leveys on noin 3 metriä ja korkeus 0,5–1,5 metriä. Valli on korkeampi alarinteen puolelta, jossa on myös pyöreähkö halssikuoppa, joka on tehty osittain valliin. Ks. sijainti Kartta 18.

Kuva 14. Tervahaudan pyöreä valli erottuu selkeästi ympäristöstä. Länteen.

19. Halsjärvi

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6789225 E 400017 z 137 m mpy

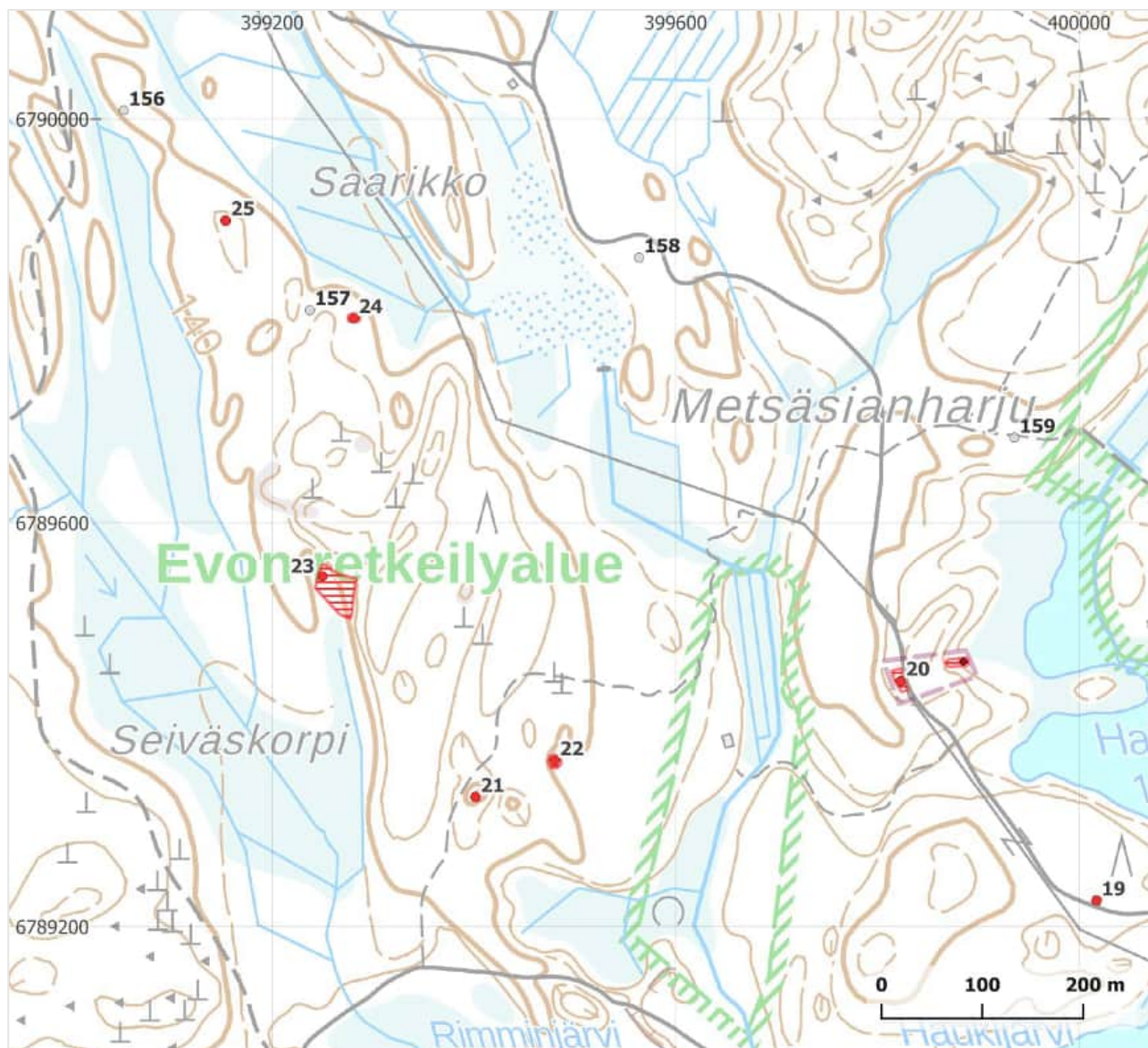
Koordinaattiselite: keskikoordinaatti

Inventointihavainnot 2025:

Hiilimiilu sijaitsee Tonttumäentien pohjoispuolella, parin metrin päässä tiestä. Paikalla on avointa mäntykangasta. Miilu on pyöreähkö ja sen halkaisija noin 2,5 metriä ja syvyys noin 0,6 m. Sen ympärillä on matala ja loiva, noin 15 cm korkea valli, joka leveys on noin 1,1 metriä. Pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilikerros heti pinnalta alkaen.

Kuva 15. Tien vieressä sijaitseva kuoppamiilu on täyttynyt oksilla. Kaakkoon.

Kartta 19. Kohteiden 19–25 sekä 156–159 sijainnit. Vaaleanvioletilla katkoviivalla on rajattu kohteeseen 20 kuuluvat havainnot.

20. Metsäsianharju

Muinaisjäännöstunnus: 1000018737

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6789443 E 399823 z 137 m mpy

Koordinaattiselite: keskikoordinaatti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee Halsjärvestä noin 120 metriä länteen Saarikon tien länsireunassa, Metsäsianharjun eteläpäässä, mäntykankaalla kahden kumpareen välissä. Kohteeseen kuuluu kolme tien varressa olevaa neliskanttista kuoppaa. Ne edustavat tyypiltään ns. lamamiiluja, joissa

hiillettävät puut ladottiin maahan kaivettuun kuoppaan. Kuopat sijaitsevat kankaalla kulkevan tien varressa, joka saattaa kulkureittinä juontaa kauaskin menneisyyteen. Ko. tie näkyy vuoden 1871 metsätaloustalokartassa. Hiilen valmistukseen kankaalla olisi ollut hyvät olosuhteet raaka-aineen, maaperän ja kuljetusyhteyksien suhteen. Kohteet ovat täysin säilyneitä.

Inventointihavainnot 2025:

Tien vieressä sijaitseva kohde tarkastettiin ja se on ennallaan aiempiin havaintoihin nähden. Kohteen aluerajaus ja sijaintipiste olivat noin 10 metriä sivussa oikeasta sijainnista. Miilukuopat näkyvät selvästi 5 p laserkeilausaineistossa, jonka perusteella kohteen aluerajausta tarkennettiin ja kohdepiste korjattiin keskimmäisen miilun keskelle.

Noin 40–50 metriä tunnettujen miilujen itäpuolella havaittiin kaksi kuoppamiilua. Ne sijaitsevat Tonttumäentien Halsjärven välisessä notkelmassa, noin 12 metrin etäisyydellä toisistaan. Maasto on melko avointa kuusimetsää. Läntisempi miilu on suorakaiteen muotoinen, kooltaan noin 1 x 2,5 metriä ja sen ympärillä on maa hieman koholla. Miilu on melko jyrkkäreunainen ja sen syvyys on noin 0,6 m. Idänpuoleinen miilu on pyöreähkö ja sen halkaisija on noin 6,5 metriä. Sitä ympäröi loiva valli, jonka korkeus on noin 0,3 m ja leveys noin metrin. Kuopan syvyys on noin 0,7 m. Molempien pohjille tehdyissä kairauksissa havaittiin hiilikerros, joka alkaa noin 5 cm:n syvyydestä. Itäisemmän miilun sijainti N 6789462 E 399885.

Ks. sijainti Kartta 19.

Kuva 16. Tien itäpuolelta havaittu itäisempi kuoppamiilu on pyöreä ja sen pinta on heinittynyt. Itään.

21. Seiväskorpi 1

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6789329 E 399401 z 140,5 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Valkeamustajärventien pohjoispuolella ja Seiväskorven halki kulkevan metsäpolun itäpuolella, pienen suppakuopan pohjalla on pyöreä kuoppamiilu, jonka halkaisija on noin 6 metriä ja syvyys noin 0,8 metriä. Sitä ympäröi valli, jonka leveys on noin 1,4 metriä ja korkeus 0,15–0,3 m. Pohjalle tehdyn kairauksen mukaan hiilikerros alkaa heti pintaturpeen alta. Miilun pinta on heinittynyt, muutoin maasto on avointa havumetsää. Ks. sijainti Kartta 19.

22. Seiväskorpi 2

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6789364 E 399480 z 140 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Valkeamustajärventien pohjoispuolella ja Seiväskorven metsäalueen halki kulkevan polun kaakkoispuolella sijaitsee iso, yksittäinen kuoppamiilu. Miilu on pyöreä ja sen halkaisija 11 on kokonaisuudessaan noin 11 metriä. Sitä ympäröi valli, jonka leveys on noin 3 metriä ja korkeus noin 0,2–0,4 m. Kuopan pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin noin 20 cm kerros hiekkaa, jonka alta alkaa hiilikerros. Ks. sijainti Kartta 19.

Kuva 17. Kuoppamiilu sijaitsee avoimessa havumetsässä. Pohjoiseen.

23. Seiväskorpi 3

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6789547 E 399249 z 140 m mpy

Koordinaattiselite: alueen länsireunan keskimmäinen miilu

Inventointihavainnot 2025:

Seiväskorven kosteikkoalueen koillisreunassa, mäkialueen kapeassa ”laaksossa” sijaitsee viisi kuoppamiilua ja yksi mahdollinen tervahauta. Kolme neliskulmaista kuoppaa sijaitsee rivissä aluerajauksen länsireunalla. Niiden halkaisija vaihtelee 3,5–6 metrin välillä ja syvyys on noin 0,7 m. Niiden ympärillä on loiva ja matala valli. Kaksi kuoppamiilua sijaitsee aluerajauksen eteläosassa ja ne ovat suorakiateen muotoisia, kooltaan noin 1 x 2,5 metriä. Mahdollinen tervahauta on U:n muotoinen vallien ympäröimä kuoppa, ja se sijaitsee alueen itäreunassa. Sen halkaisija on noin 6,5 metriä ja vallin leveys noin 2,5 metriä. Kohteiden pohjille tehdyissä kairauksissa havaittiin hiilikerroksia. Ks. sijainti Kartta 19.

Kuva 18. Alueen länsireunassa sijaitsee kolme kuoppamiilua rivissä. Kaakkoon.

24. Saarikko 1

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6789803 E 399281 z 141 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Mahdollinen hiilimiilu sijaitsee Saarikon ja Seiväskorven kosteikkoalueiden välisellä mäntykankaalla. Miilu sijaitsee luontaisen notkelman pohjalla. Se on vallien ympäröimä soikeahko kuoppa, jonka koko on noin 6 x 8 metriä ja syvyys noin 0,4 m. Vallin leveys on noin 1,5–2,5 metriä ja korkeus 0,2–0,4 m. Vallissa on noin metrin levyinen aukko idänpuoleisella sivulla. Keskelle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilensekaista hiekkaa. Ks. sijainti Kartta 19.

Kuva 19. Maaperäkaira on pystyssä miilun keskellä. Lounaaseen.

25. Saarikko 2

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6789899 E 399153 z 142 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Yksittäinen kuoppamiilu sijaitsee Saarikon ja Seiväskorven kosteikkoalueiden välisellä mäntykankaalla. Kuoppa on pyöreä ja sen ympärillä on vallit. Kohteen halkaisija on noin 6,5 metriä ja vallin leveys on noin 1,6 metriä ja korkeus noin 0,4 metriä. Kuopan syvyys on noin 0,6 metriä. Pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilikerroksen alkavan heti pinnasta. Ks. sijainti Kartta 19.

Kuva 20. Kuoppamiilu sijaitsee avoimella havumetsäkankaalla. Koilliseen.

26. Seiväskorventie

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

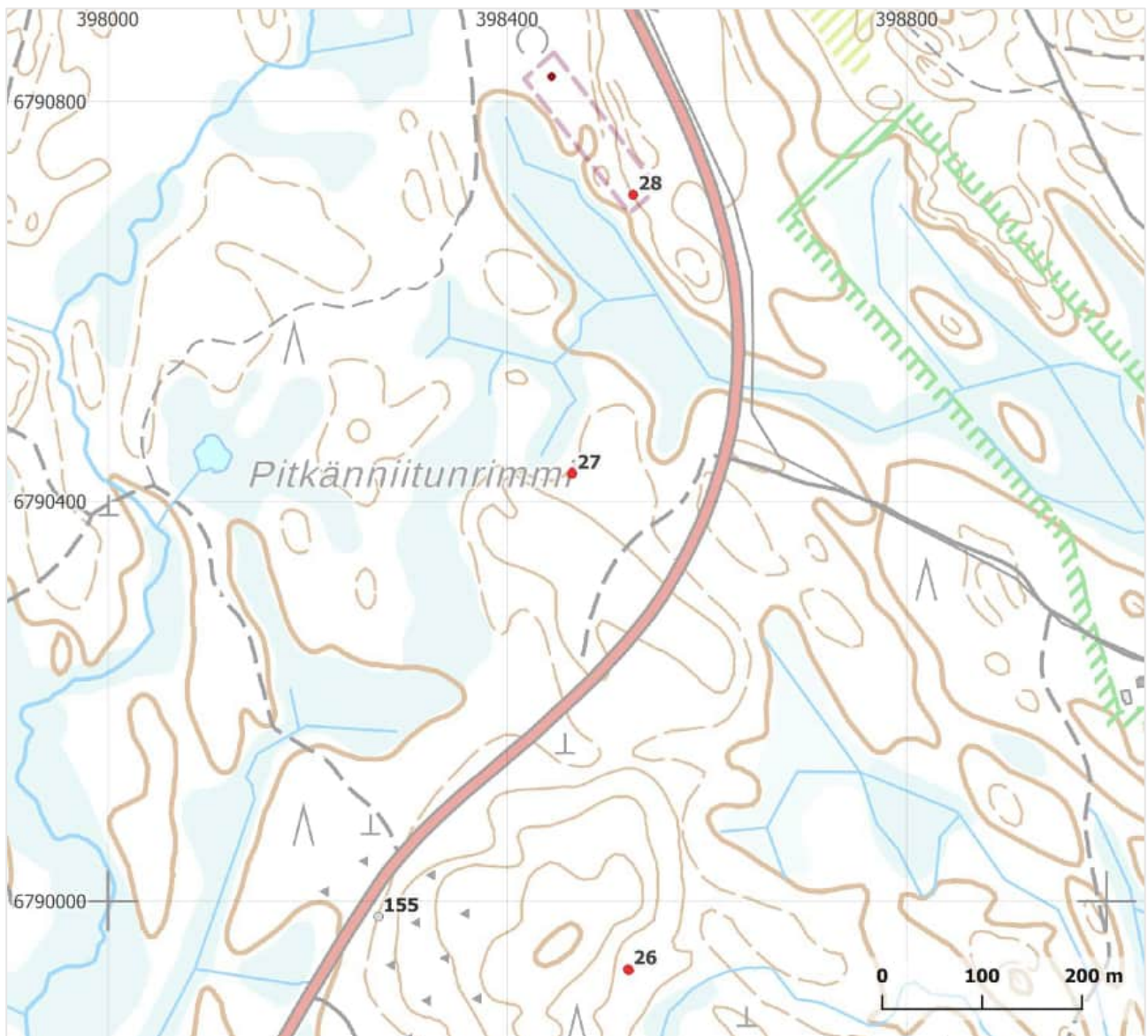
Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6789931 E 398521 z 148,5 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Padasjoentien itäpuolella ja noin 110 metriä pohjoiseen Seiväskorventiestä on suurehkon kuoppamiilun jäännös. Se on muodoltaan soikea, ja sen koko noin 5,5 x 7 metriä ja syvyys noin 1,2 metriä. Vallin leveys on noin 1,5 metriä ja korkeus noin 0,4 m. Kuopan pohjalle tehdyssä kairauksessa hiilikerros alkoi heti pintaturpeen alta.

Kartta 20. Kohteiden 26–28 sekä 155 sijainnit. Vaaleanvioletilla katkoviivalla on rajattu kohteeseen 28 kuuluvat havainnot.

27. Pitkänniitunrimmi 1

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6790428 E 398465 z 142 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Pitkänniitunrimmin kosteikkoalueen itäosassa ja Padasjoentiestä noin 136 metriä länteen havaittiin kaksi suorakulmaista hiilimiilua. Maasto on avoimehkoa kuusimetsää. Kuopat sijaitsevat vierekkäin parin metrin etäisyydellä toisistaan, luoteeseen laskevan rinteen yläosassa. Miilujen koko on noin 1 x 2,5 m ja 1,5 x 2,5 metriä ja syvyys noin 0,8 m. Toisen kuopan pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilikerroksen alkavan 5 cm:n syvyydeltä, hiekkakerroksen alta. Ks. sijainti Kartta 20.

28. Pitkänniitunrimmi 2

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 679070 E 398526 z 145,5 m mpy

Koordinaattiselite: Etelänpuoleisen miilun keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Pitkänniitunrimmin koillispuolella ja Padasjoentien länsipuolella havaittiin kaksi kuoppamiilua. Eteläisempi sijaitsee noin 71 metriä Padasjoentiestä länteen. Se on soikeahko ja sen koko on noin 2 x 3 metriä ja syvyys noin 0,8 m. Sen ympärillä on metrin levyinen ja noin 10–15 cm korkea valli. Kohteen päällä kasvaa runsaasti pieniä kuusentaimia. Pohjalle tehdyssä kairauksessa hiilikerros alkoi heti pintaturpeen alta.

Pohjoisempi miilu sijaitsee Padasjoentiestä noin 102 metriä länteen. Se on soikeahko ja sen koko on noin 4 x 5 m metriä ja syvyys noin 0,6 m. Kuopan ympärillä on loiva valli, jonka leveys on noin metrin ja korkeus noin 0,1 m. Pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilensekaista hiekkaa. Sijainti N 6790825 E 398444 z 141,5 m mpy.

Ks. sijainti Kartta 20.

29. Kylökkääntie 1

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6789595 E 397704 z 140,5 m mpy

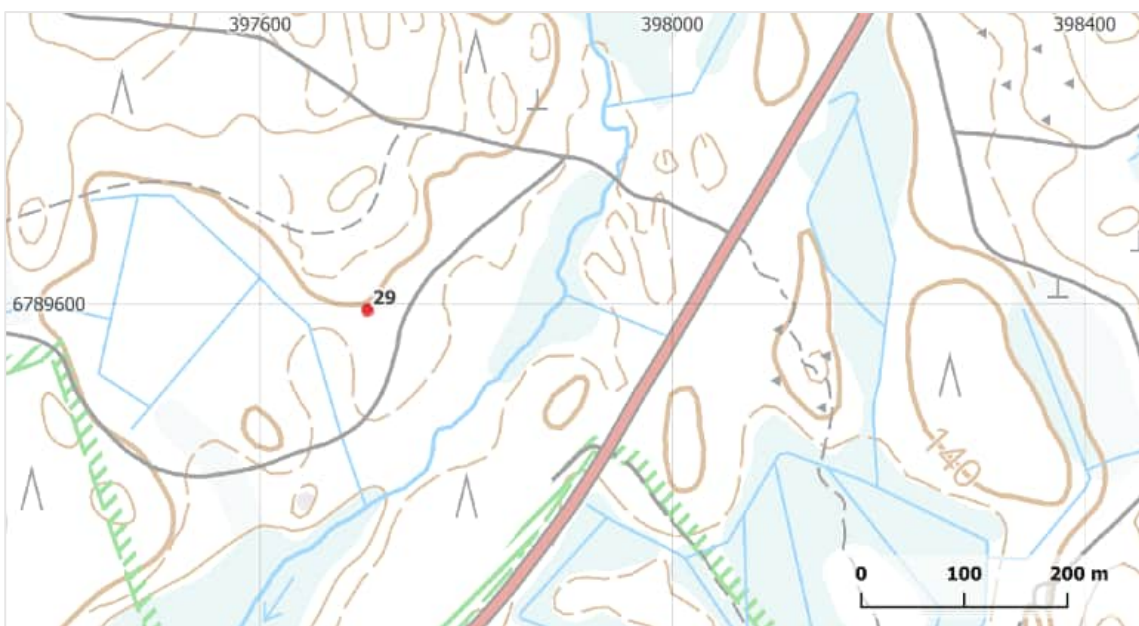
Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Hiilimiilu sijaitsee noin 32 metriä Kylökkääntien länsipuolella, etelään laskevan rinteen alaosassa. Miilu on pyöreähkö ja vallien ympäröimä kuoppa. Sen halkaisija on noin 7,5 metriä ja syvyys noin 1,1 metriä. Vallin leveys on noin 2,7 metriä ja korkeus noin 0,4–0,6 metriä. Pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilensekaisen hiekan alkavan heti pintaturpeen alta.

Kuva 21. Miilun vallien päällä kasvaa mäntyjä. Kaakkoon.

Kartta 21. Kohteen 29 sijainti.

30. Kylökkääntie 2

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6789592 E 396737 z 156,5 m mpy

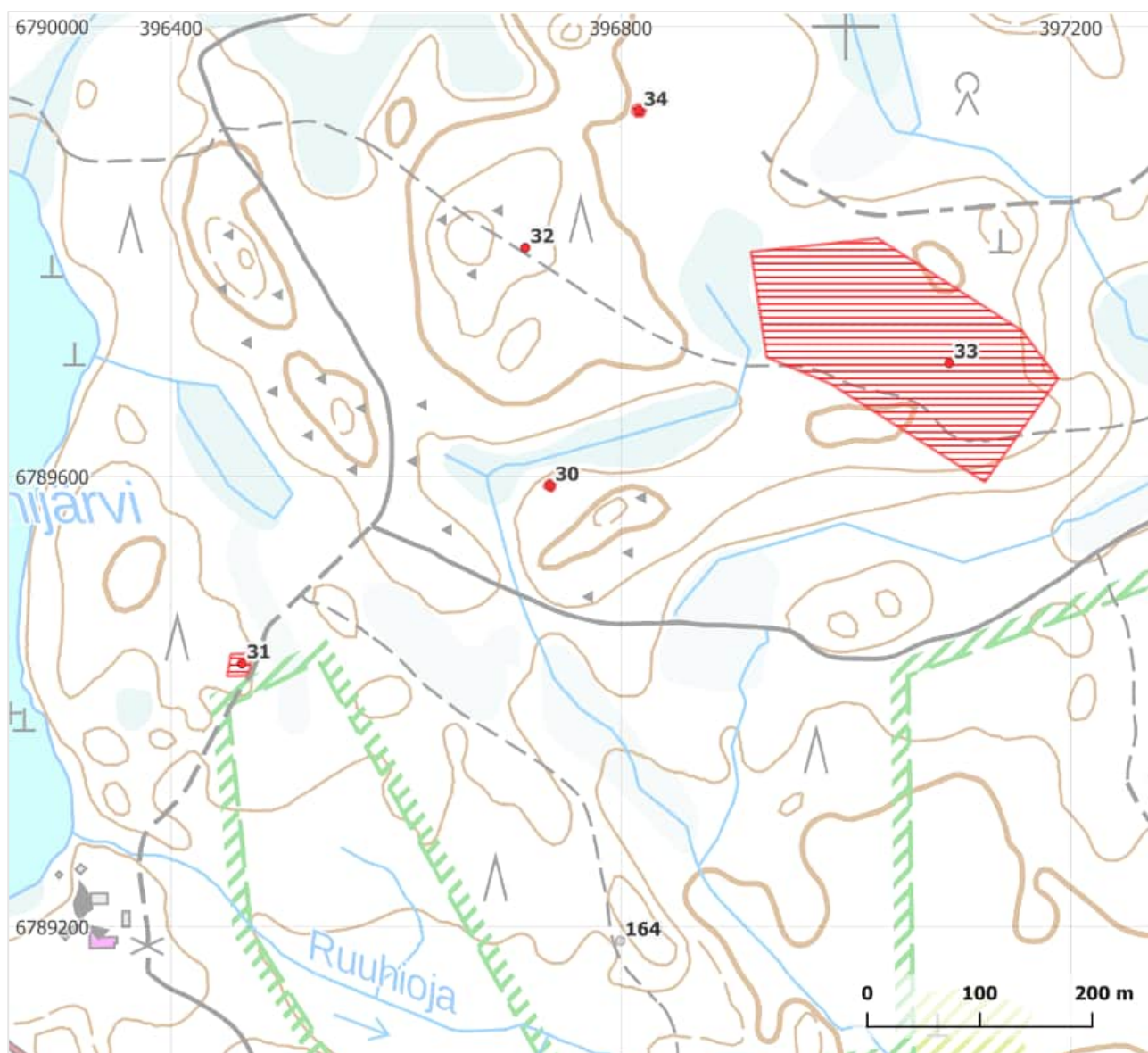
Koordinaattiselite: kohteen keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Tervahauta sijaitsee noin 105 metriä Kylökkääntiestä pohjoiseen, pienen kosteikkoalueen eteläreunalla, avoimella mäntykankaalla. Haudan valli on U:n muotoinen ja sen leveys on noin 2,5–3 metriä ja korkeus noin 0,4–0,7 metriä. Hauta on keskeltä hyvin loivasti kuopalla ja sen syvyys on noin 0,4 m. Valli on auki alarinteen, eli koillisen, suuntaan. Vallin päätyjen ulkopuolella on pyöreähköjä kuopat, joiden halkaisija on noin metrin ja syvyys noin puoli metriä. Haudan keskelle tehdyssä kairauksessa hiilensekainen hiekka alkoi heti pintaturpeen alta.

Kuva 22. Tervahauta sijaitsee avoimessa mäntymetsikössä. Lounaaseen.

Kartta 22. Kohteiden 30–34 ja 164 sijainnit.

31. Iso Ruuhijärvi 1

Muinaisjäännöstunnus: 1000018728

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, nauriskuopat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6789434 E 396463 z 155 m mpy

Koordinaattiselite: kuopan 1 koordinaatit

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee mäen lakialueella, sen eteläreunassa, noin 200 metriä Iso Ruuhijärvestä itään ja noin yhden kilometrin entisestä Kylökkään torpasta luoteeseen. Neljä nauriskuopaksi tulkittavaa hautamaista painautumaa ovat lähes toisissaan kiinni ja muodostavat "L" muotoisen kuvion.

Alueella on 1990-luvulla poltettu kaski, nimeltään Topin kaski, jonka laiteita kiertävät vielä kaskiaidakset. Mäen lakialueella olevat hautamaiset painautumat eivät kuitenkaan liity ko. kaskeeseen vaan ovat vanhempia ja liittyvät mahdollisesti Kylökkään torpan aikaiseen tai sitä vanhempaan kaskeamiseen. Kuopilla lienee ikää yli sata vuotta. Kohde on täysin säilynyt.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde tarkastettiin maastossa, mutta Taivaisen mainitsemia kuoppia ei havaittu. Alueen maasto on kuitenkin hyvin pusikkoista ja maanpinta heinikon ja saniaisten peittämää, joten on hyvin mahdollista, että kuopat olivat niiden peitossa. Tien länsipuolella, muinaisjäännöspisteen välittömässä läheisyydessä on puinen kyltti, jossa lukee "Topinkaski 1993". Kohteen aluerajaus kopioitiin Taivaisen raportista. Ks. sijainti Kartta 22.

Kuva 23. Tien vieressä on kyltti "Topinkaski 1993". Luoteeseen.

32. Iso Ruuhijärvi 2

Muinaisjäännöstunnus: 1000018729

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, nauriskuopat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6789804 E 396715 z 165 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee Iso Ruuhijärven itäpuoleisen mäen etelärinteellä retkeilyreitistöön kuuluvasta polusta noin viisi metriä pohjoiseen ja noin kilometrin entisestä Kylökkään torpasta luoteeseen. Kuusimetsää kasvavalla loivalla rinteellä olevan sammaloituneen ja loivareunaisen kuopan mitat ovat 1,2 x 2,7 x 0,5 metriä. Kairaushavaintojen mukaan hiilensekainen likamaa ulottuu noin 20 cm:n syvyyteen, minkä alla on vaalea hieta.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde tarkastettiin maastotöiden aikana ja se on ennallaan aiempiin havaintoihin nähden. Kohteen sijaintipistettä korjattiin viisi metriä lounaaseen ja kohteelle tehtiin aluerajaus. Ks. sijainti Kartta 22.

33. Iso Ruuhijärvi 3

Muinaisjäännöstunnus: 1000018730

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, kaskiröykkiöt

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6789701 E 397092 z 155 m mpy

Koordinaattiselite: alueen keskikoordinaatti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kaskiröykkiöt (82 kpl) muodostavat noin 120 x 270 metrin laajuisen kaakko-luode suuntaisen kuvion Iso Ruuhijärven itäpuolisella melko yläväliä alueella retkeilyreitillä varressa. Alue sijaitsee noin 650 metriä luoteeseen entisestä Kylökkään torpasta. Röykkiöt muodostavat alueen kaakkoisosassa kaakko-luode -suuntaisia aitamaisia jonoja, lisäksi alueen koillis- ja kaakkoisosa rajautuvat aitamaiseen katkelmalliseen kivirakenteeseen, jonka yhteydessä on siellä täällä ruostunutta rautalankaa. Alueen röykkiöiden halkaisija vaihtelee noin 1–3,5 metrin ja korkeus noin 0,3–0,6 metrin välillä. Tämän lisäksi alueella on kookkaita aitamaisia röykkiöitä, joiden pituus vaihtelee n. 3–9 metrin, leveys noin 1–2,5 metrin ja korkeus noin 0,5–1 metrin välillä. Aitamaisten kookkaiden röykkiöiden välisellä alueella maan pinta vaikuttaa hyvin tasaiselta ja sitä on todennäköisesti muokattu auralla. Kairaushavaintojen mukaan ko. alueella oli noin 15 cm paksu tumma maannos, minkä alapuolella oli ruskea hiekka. Tumma maannos merkinnee muokkauskerroksen paksuutta. Röykkiöiden lisäksi alueella on kaksi hautamaista painannetta, jotka lienevät varastokuoppien, todennäköisesti nauriskuoppien jäännöksiä.

Inventointihavainnot 2025:

Alue on ennallaan aiempiin havaintoihin nähden. Kohteella ei ollut muinaisjäännösrajausta, mutta rajausta löytyi Metsähallituksen aineistoista, joka perustuu Taivaisen (2008) inventointihavaintoihin. Aluerajausta on melko laaja, joten jos alueelle on tulossa muuttuvaa maankäyttöä, röykkiöalue olisi hyvä kartoittaa tarkemmin. Ks. sijainti Kartta 22.

Kuva 24. Yksi alueen keskiosassa sijaitsevista röykkiöistä. Länteen.

34. Vähä Ruuhijärvi

Muinaisjäännöstunnus: 1000089755

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös (oli havaintokohde)

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N6789925 E 396816 z 159 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Aiemmat tutkimukset: Niko Anttiroiko / Museovirasto etätarkastus 2025

Aiemmat tiedot:

Kohteeseen kuuluu tervahauta. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Anttiroiko 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointihavainnot 2025:

Tervahauta sijaitsee loivassa ja kivikkoisessa itään laskevassa rinteessä. Hauta on pyöreä ja sen halkaisija on noin 9,5 metriä ja syvyys noin 0,6 metriä. Sen ympärillä on selkeät vallit, joiden leveys on noin 2,5 metriä. Vallin korkeus ylärinteen puolella on noin 0,3 m ja alarinteessä 1,3 metriä. Vallin itäreunassa on noin metrin levyinen halssiaukko. Haudan keskelle tehdyssä kairauksessa havaittiin paksu kerros hiilensekaista hiekkaa. Ks. sijainti Kartta 22.

Kuva 25. Tervahauta sijaitsee avoimessa havumetsässä. Länteen.

35. Latvajärvenräme

Muinaisjäännöstunnus: 1000089753

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös (oli havaintokohde)

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6788914 E 395149 z 160 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Aiemmat tutkimukset: Niko Anttiroiko / Museovirasto etätarkastus 2025

Aiemmat tiedot:

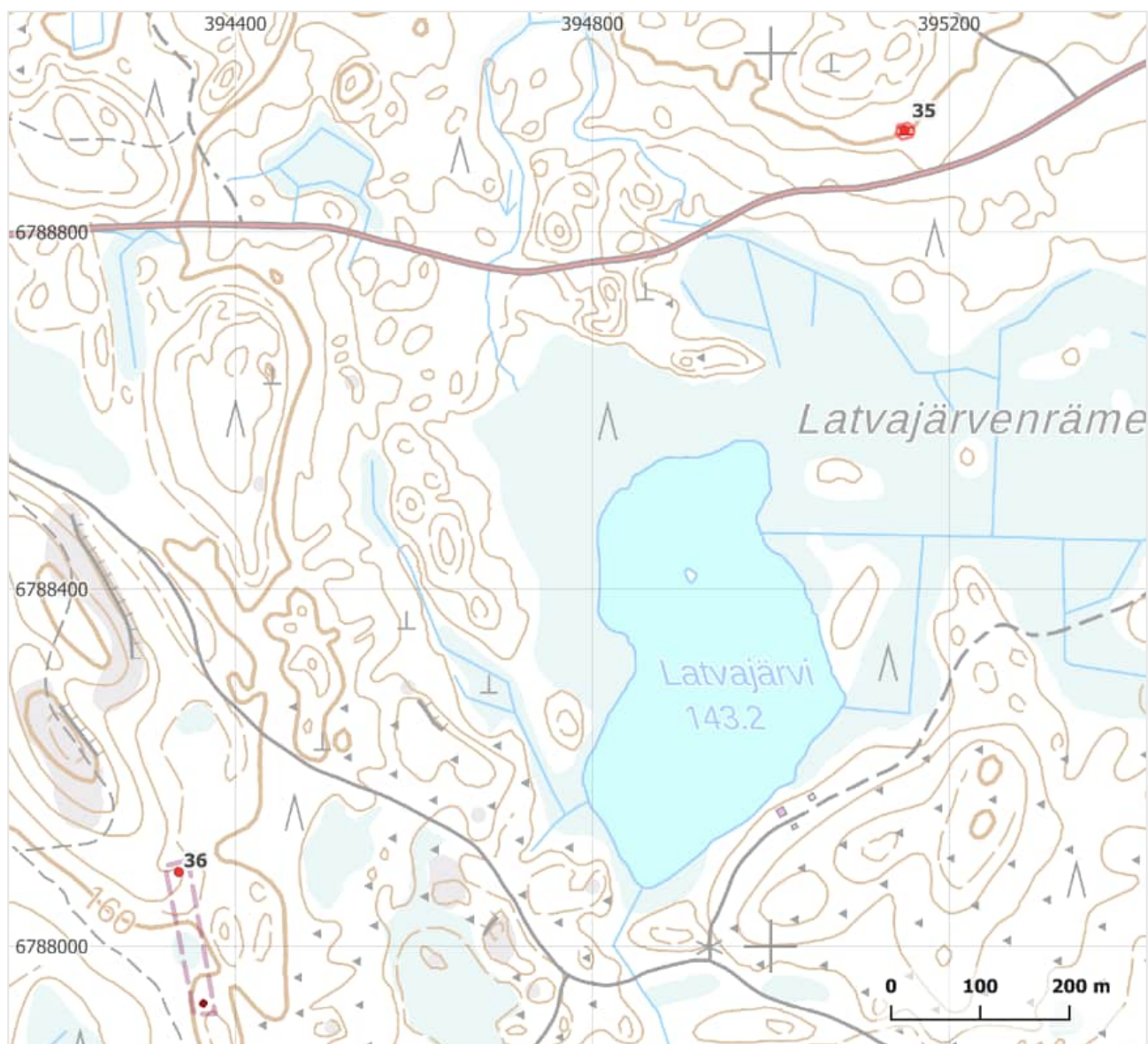
Kohteeseen kuuluu hiilimiilu. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Anttiroiko 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointihavainnot 2025:

Miilu sijaitsee noin 45 metriä Niemisjärventiestä pohjoiseen, kivikkoisen rintein yläosassa. Maasto on avointa mäntymetsää. Vallien ympäröimä miilu on pyöreähkö ja sen kokonaishalkaisija on noin 14 metriä. Vallien leveys on noin 2 metriä ja niiden korkeus on noin 0,25–0,4 metriä. Miilun keskiosa on maantasainen, mutta hieman epätasainen. Vallin ulkopuolella on muutamia kuoppia, mutta epätasainen maasto ja aluskasvillisuus heikensivät havainnointia. Kohteen keskelle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiiltä noin 10 cm paksuudelta heti pinnassa alkaen.

Kuva 26. Hiilimiilu sijaitsee rintein yläosassa. Kuvan keskellä näkyy miilun vallia. Luoteeseen.

Kartta 23. Kohteiden 35 ja 36 sijainnit. Vaaleanvioletilla katkoviivalla on rajattu kohteeseen 36 kuuluvat havainnot.

36. Alinen Niemisjärvi

Muinaisjäännöstunnus: 1000018761

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, nauriskuopat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6788082 E 394336 z 166 m mpy

Koordinaattiselite: pohjoisemman kuopan sijainti (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohteeseen kuulu kaksi noin 120 metrin etäisyydellä toisistaan olevaa kuoppaa, jotka lienevät nauriskuoppien jäännöksiä. Alueelle on vuoden 1839 karttaan merkitty poltettua metsää, mikä voi tarkoittaa kaskialuetta. Eteläisemmän kuopan koko on 1,5 x 3 x 1 metriä. Kuoppa on sammaloitunut, mutta melko jyrkkäseinäinen ja eteläpohjoissuuntainen. Se sijaitsee pienen kumpareen laella. Pohjoisempi kuoppa on kooltaan 1 x 2 x 0,6 metriä, suunnaltaan etelä-pohjoinen.

Inventointihavainnot 2025:

Kuopat tarkastettiin inventoinnin yhteydessä. Molemmat kuopat havaittiin maastossa, ja ne ovat ennallaan aiempiin havaintoihin nähden. Eteläisempi kuoppa vaikuttaa ennemmin maanottokuopalta. Kohteen muinaisjäännöspiste ei sijainnut kummankaan kuopan kohdalla, joten se korjattiin pohjoisemman kuopan kohdalle. Eteläisempi kuoppa sijaitsee noin 148 metrin päässä pohjoisemmasta ja se merkittiin alakohteeksi (sijainti N 6787935 E 394364). Molemmille kuopille tehtiin omat aluerajaukset. Ks. sijainti Kartta 23.

Kuva 27. Pohjoisempi kuoppa sijaitsee avoimessa kuusimetsässä. Pohjoiseen.

37. Sorakuopantie

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6788392 E 397077 z 136 m mpy

Koordinaattiselite: lännen puoleisen miilun keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

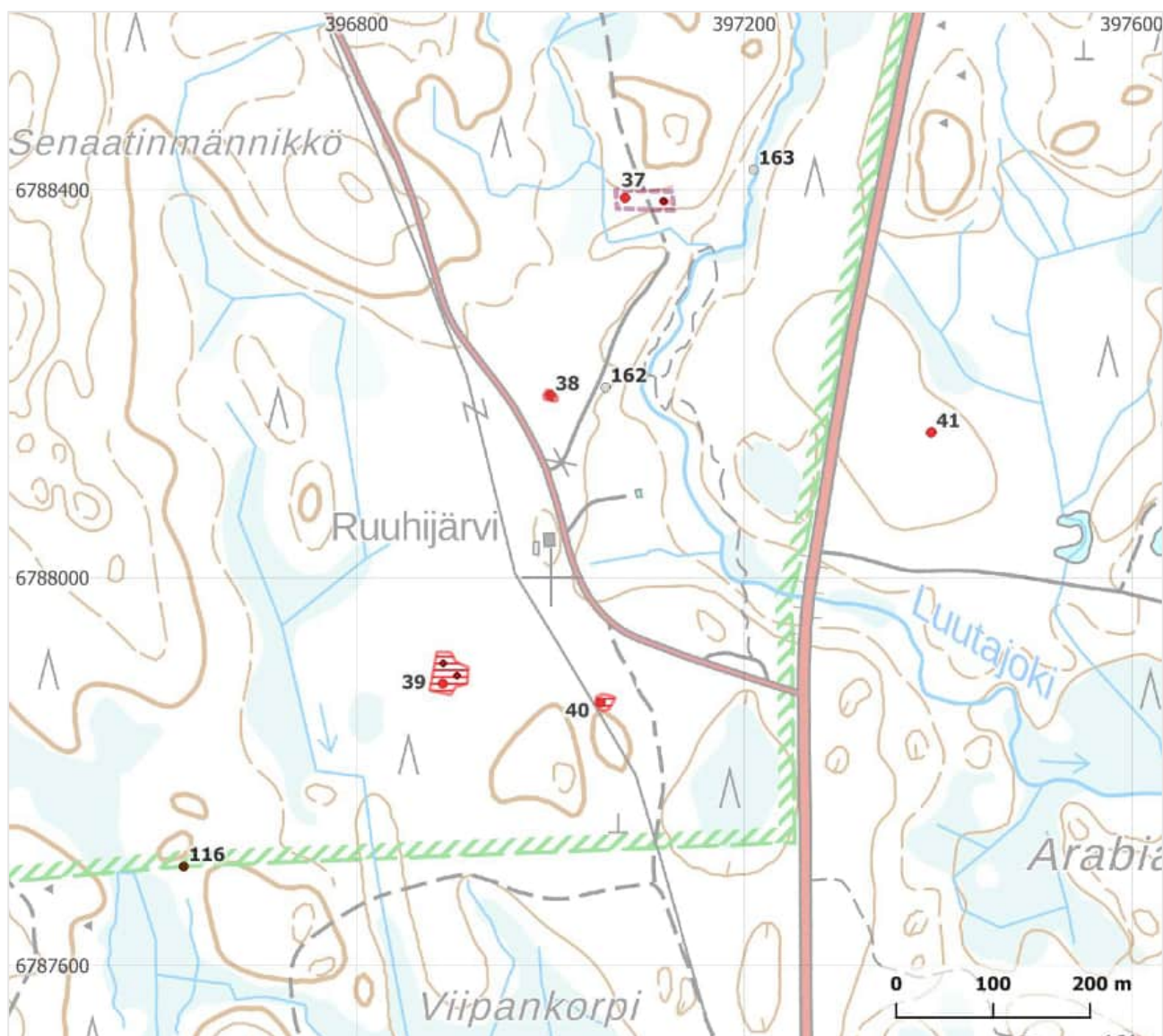
Inventointihavainnot 2025:

Sorakuopantien molemmiin puoliin havaittiin kuoppamiilut. Lännenpuoleinen sijaitsee avoimessa kuusimetsikössä. Se on suorakulmainen ja sen koko on noin 2 x 3,5 x 0,7 metriä. Kuoppa on jyrkkäreunainen ja sen itäreunalla on hieman vallia. Pohjalle tehdyssä kairauksessa hiilikerros alkoi heti pintaturpeen alta.

Toinen miilu sijaitsee Sorakuopantien itäpuolella. Se on soikeahko kuoppamiilu, jonka koko on noin 2 x 3 x 0,7 metriä. Kuopan ympärillä on valli, jonka leveys on noin metrin ja korkeus noin 0,2 metriä. Pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilikerroksen alkavan heti pintaturpeen alta. Sijainti N 6788388 E 397117 z 137,5 m mpy.

Kuva 28. Kaira on pystyssä lännenpuoleisen kuoppamiilun pohjalla. Kaakkoon.

Kartta 24. Kohteiden 37–41, 116 ja 162–163 sijainnit. Vaaleanvioletilla katkoviivalla on rajattu kohteeseen 37 kuuluvat havainnot.

38. Ruuhijärventorppa 1

Muinaisjäännöstunnus: 1000018756

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös (oli mahdollinen muinaisjäännös)

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6788188 E 397000 z 137 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee pienen terassin reunassa, noin 150 metriä entisestä Ruuhijärven torpasta pohjoiseen. Alueella kasvaa noin 6–7 metriä korkeaa mäntytaimikkoa, jonka pohja on istutusvaiheessa ilmeisesti aurattu. Mäntytaimikon seasta on juuri raivattu lehtipuusto pois. Maasto on melko vaikeakulkuista, mutta näkyvyys kohtalainen. Kohteessa on tervahaudan jäännös, josta erottuu maastossa pyöreä, halkaisijaltaan noin kuusimetrinen vallien ympäröimä kuoppa, jonka syvyys on 0,7 metriä. Tervahaudan suuaukko on alarinteen puolella idässä. Se on leveydeltään ja syvyydeltään noin metrin, pituudeltaan noin 1,5 metriä. Tervanlaskuaukon edustalla on lisäksi lounaiskoillinensuuntainen kuoppa, jossa lienee ollut laskuastia. Tervahaudan pohjoispuolella on vanha soranottomonttu, joka osin on tuhonnut tervahautaa, lisäksi metsäauraus on hajottanut hautaa ympäröiviä valleja. Tervahauta on kuitenkin pääosin säilynyt ja sen muodot hyvin erotettavissa. On luultavaa, että tervahauta liittyy Ruuhijärven entisen torpan toimintaan.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde tarkastettiin inventoinnin yhteydessä ja se on ennallaan aiempiin havaintoihin nähden. Taivaisen (2008) raportista ei käynyt ilmi, miksi kohde oli määriteltä mahdolliseksi muinaisjäännökseksi. Kohteen status määriteltiin kiinteäksi muinaisjäännökseksi. Ks. sijainti Kartta 24.

Kuva 29. Kuvan etualalla on tervahaudan halssi ja maaperäkaira on pystyssä haudan keskiosan päällä. Länteen.

39. Ruuhijärventorppa 2

Muinaisjäännöstunnus: 1000089735

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös (oli havaintokohde, nimi Ruuhijärvi sekä Taivaisen muu kulttuuriperintökohde nro 62, nimi Ruuhijärventorppa 2)

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6787901 E 396895 z 137 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Niko Anttiroiko / Museovirasto etätarkastus 2025

Aiemmat tiedot:

Taivainen 2008: Kohde sijaitsee tasamaalla noin 150 metriä lounaaseen entisestä Ruuhijärven torpasta. Maastossa kahden hiilimiilun pohjat erottuvat halkaisijaltaan 10 metrisinä ympyrävalleina, joiden keskus on alempana kuin vallit. Pohjoisemman miilunpohjan päällä kasvaa iso kuusikko ja aluspuuna leppää. Vallin sisäpuolisella alueella on kaksi painannetta. Eteläisempi miilunpohja sijaitsee noin kahdeksan metriä edellisestä etelään ja on samanlaisen puuston peitossa kuin pohjoisempi miilunpohjakin. Sen sisus on kraaterimainen, vallien korkeus vaihtelee 0,4–1,2 metrin välillä ja leveys 1–3 metrin välillä. Kairaushavaintojen mukaan miilunpohjissa on noin 30 cm:n paksu hiilikerros, minkä alapuolella on vaalea hiekka.

Anttiroiko 2025: Kohteeseen sisältyvät alakohteet: Hiilimiilu 1, Hiilimiilu 2, Hiilimiilu 3. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Anttiroiko 2025, etätarkastus).

Inventointihavainnot 2025:

Hiilimiilut tarkastettiin maastossa ja ne ovat ennallaan Taivaisen havaintoihin nähden. Kolmas miilu on samanlainen, kuin kaksi muutakin, suurehko vallien ympäröimä pyöreä miilu. Taivainen on määritellyt kohteiden iäksi 1900-luvun, mutta tälle ei löytynyt perustetta hänen raportistaan. Ilmeisesti ajoitus perustuu siihen, että Evon metsäkoulussa alettiin tehdä pystymiiluja vasta vuoden 1895 jälkeen. Tarkka ajoittaminen vaatisi kuitenkin tarkempia tutkimuksia. Taivaisen raportissa kohteen nimi on Ruuhijärventorppa 2, mutta Anttiroiko on vienyt etätarkastelun perusteella kohteen rekisteriin nimellä Ruuhijärvi. Kohteelle tehtiin aluerajaus 5 p laserkeilausaineiston perusteella. Ks. sijainti Kartta 24.

Kuva 30. Miilut sijaitsevat avoimehkossa kuusimetsässä. Kuvassa pohjoisin miilu. Itään.

40. Ruuhijärvi

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6787871 E 397052 z 138 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Kohde sijaitsee noin 70 metriä Ruuhijärventiestä etelälounaaseen, avoimen voimajohtolinjan itäpuolella. Maasto on nuorta, tiheäkasvuista lehtimetsää ja havainnointimahdollisuudet olivat melko huonot. Paikalla on pyöreä, vallien ympäröimä tervahauta, jonka halkaisija on noin 14 metriä. Hauta on loivasti kuopalla keskeltä ja sen syvyys on noin 0,8 m. Vallin korkeus on noin 0,6–1 metriä ja leveys noin 2,5 metriä. Vallin pohjoisreunalla on noin metrin levyinen halssiaukko. Kohteen keskelle tehdyssä kairauksessa havaittiin paksu hiilikerros heti pintaturpeen alla. Ks. sijainti Kartta 24.

Kuva 31. Kaira on pystyssä tervahaudan halssiaukossa. Lounaaseen.

41. Padasjoentie

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6788150 E 397393 z 137,5 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Hiilimiilu sijaitsee noin 94 metriä Padasjoentiestä itään, avoimella havumetsäkankaalla. Miilu on suorakulmainen kuoppa, jonka koko on noin 3 x 4 x 0,7 metriä. Maa on koholla kuopan ympärillä, mutta kovin selkeää vallia sillä ei ole. Pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin noin 15 cm hiekkaa, jonka alta alkaa hiilikerros. Ks. sijainti Kartta 24.

Kuva 32. Kaira on pystyssä kuoppamiilun pohjalla. Lounaaseen.

42. Arabiantie 3

Muinaisjäännöstunnus: 1000018744

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6788120 E 397821 z 135 m mpy

Koordinaattiselite: keskikoordinaatti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Olli Soininen, Jouni Taivainen tarkastus 2024

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee Arabiantien varressa, sen eteläpuolella. Kohteessa on yksi rännihautatyyppinen tervahauta, jossa tervakset ladottiin tervanpolttoa varten rinteeseen kaivettuun pitkänomaiseen kuoppaan, jolloin poltossa syntyvä terva valui kuopan alapäässä olevaan astiaan. Kohde on täysin säilynyt.

Tervahauta sijaitsee loivassa lounaisrinteessä rinteeseen suuntaisesti, noin neljä metriä tiestä etelään. Osittain risujen peittämän loivapiirteisen kuopan mitat ovat 2,5 x 5 x 0,9 metriä. Kuopan lounaispää on koillispuolella alempana. Kuopan reunoilla kasvaa noin 15–30 cm paksuja mäntyjä. Kahden kairaushavainnon perusteella kuopan pohjan maaperä on ruskeaa hietaa. Kyseessä lienee rännihautatyyppisen tervahaudan jäännös, vaikka kairauksissa ei hiiltä tai nokea tullutkaan. Tähän viittaavat kuopan rakenne ja ympäristö.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde tarkastettiin pikaisesti ja se on ennallaan aiempiin havaintoihin nähden. Kohteelle tehtiin aluerajaus 5 p laserkeilausaineiston perusteella.

Noin 81 metriä tervahaudan länsiluoteispuolelta havaittiin hiilimiilu. Se sijaitsee nuorella istutusmännikössä. Kuoppamiilu on pyöreähkö ja sen halkaisija on noin 3 metriä ja syvyys noin 0,7 m. Kuopan ympärillä on loiva valli. Pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilikerros. Miilu sijaitsee Arabiantie 3 läheisyydessä, jonka vuoksi se laitettiin sen alakohteeksi. Miilun sijainti N 6788144 E 397739.

Kartta 25. Kohteiden 42–47, 123–124 sekä 174 sijainnit. Vaaleanvioletilla katkoviivalla on rajattu kuhunkin kohteeseen kuuluvat havainnot.

43. Ylimmäinen Mustajärvi

Muinaisjäännöstunnus: 1000018745

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6788064 E 398142 z 133 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskikoordinaatti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Mäntykankaalla Ylimmäistä Mustajärveä ympäröivän suon reunassa, noin 60 metriä järvestä länteen, on lamatyypin hiilimiilun jäänteet (hiillettävät puut on ladottu maahan kaivettuun kuoppaan). Hyvin säilynyt miilun jäännös erottuu loivapiirteisenä sammaloituneena kuoppana, jonka mitat ovat noin 1 x 2,5 x 0,5 metriä. Kairaushavaintojen mukaan kuopan pohjalla on 40 cm:n vahvuinen hiilensekainen ruskea hietä.

Inventointihavainnot 2025:

Miilu tarkastettiin ja se on ennallaan aiempiin havaintoihin nähden. Kohdepiste oli hieman sivussa oikeassa sijainnista ja se korjattiin noin 19 metriä länsiluoteeseen. Kohteelle tehtiin myös aluerajaus. Ks. sijainti Kartta 25.

Kuva 33. Kuoppamiilu sijaitsee avoimessa havumetsässä, ojitetun suoalueen reunalla. Lounaaseen.

44. Arabiantie 4

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6788438 E 398330 z 136–137 m mpy

Koordinaattiselite: keskimmäisen miilun keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Arabiantien pohjoispuolella, noin 53 metriä tiestä, sijaitsee viisi kuoppamiilua kolmessa ”ryhmässä”. Maasto on avointa mäntykangasta. Neljä itäisintä miilua on soikeita, loivareunaisia ja niitä ympäröi vallit. Kohteet ovat keskimäärin samankokoisia, halkaisijaltaan noin 7 x 8 metriä ja syvyys noin 0,5–0,7 m. Vallien leveys on noin 2–2,5 metriä ja korkeus noin 0,3–0,4 m. Kuoppien pohjalle tehdyissä kairauksissa havaittiin hiilensekaista hiekkaa usean kymmenen sentin paksuudelta. Idänpuoleisimman miilun keskipiste N 6788427 E 398377 z 136–137 m mpy.

Luoteen puoleisin miilu sijaitsee heinittyneellä hakkuuaukealla, noin 90 metriä Arabiantiestä pohjoiseen. Miilu on suorakaiteen muotoinen kuoppa ja sen koko on noin 1,8 x 3,5 x 0,7 metriä. Kuopassa on jyrkähköt seinämät. Sen etelänpuoleisella pitkällä sivulla on valli, joka on kuopan pituinen ja noin 1,5 metriä leveä ja noin 0,4 m korkea. Pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilikerroksen alkavan heti pintaturpeen alta. Sijainti N 6788473 E 398274 z 136–137 m mpy. Ks. sijainti Kartta 25.

Kuva 34. Keskellä sijaitseva hiilimiilu on soikea ja sitä ympäröi selkeä valli. Kaakkoon.

45. Arabiantie 5

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6788358 E 398570 z 135,8 m mpy

Koordinaattiselite: keskikoordinaatti

Inventointihavainnot 2025:

Arabiantien koillispuolella, noin 15 metriä tiestä sijaitsee yksittäinen hiilimiilu. Maasto on avointa sekametsää ja miilun ympäristö on heinittynyt. Kuoppamiilu on suorakaiteen muotoinen, eikä siinä ole vallejia. Kuopan seinämät ovat melko jyrkät. Kuopan koko on noin 1,5 x 3 metriä ja syvyys 0,8 m. Pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilensekaista hiekkaa. Ks. sijainti Kartta 25.

Kuva 35. Kaira on pystyssä hiilihaudan etupuolella. Koilliseen.

46. Arabiantie 1

Muinaisjäännöstunnus: 1000018742

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6788120 E 398457 z 135 m mpy

Koordinaattiselite: Arabiantien idänpuoleisimman miilun keskipiste

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee Arabiantien varressa mäntykankaalla, tiestä noin viisi metriä länteen. Loivapiirteisen sammaloituneen kuopan mitat ovat 2 x 3 x 0,7 metriä. Kuopan päällä on hakkuujätettä. Kairaushavaintojen mukaan kuopan pohjalla on 30 cm:n vahvuinen hiilensekainen ruskea hietä. Kyseessä lienee lamatyypin hiilimiilun jäännös.

Inventointihavainnot 2025:

Arabiantien länsipuolella havaittiin kaksi Taivaisen kuvailemaa kuoppaa noin 8 metrin etäisyydellä toisistaan. Kuoppien ympärillä on loiva valli, jonka leveys on noin metrin ja korkeus noin 0,2–0,3 m. Noin kaksi metriä kuoppien pohjoispuolella sijaitsee pyöreä, ”donitsimainen” hiilimiilu. Sen halkaisija on noin 5 metriä ja vallin korkeus noin 0,3 m ja se on keskeltä hieman painunut. Kohteella tehtiin aluerajaus ja sijaintikoordinaatti korjattiin Arabiantien länsipuolella olevan itäisemmän kuopan keskelle.

Tästä noin 128 metriä länsiluoteeseen, Arabiantien ja Ylimmäisen Mustajärven välisellä kuusimetsäalueella, luoteeseen laskevan rinteiden yläosassa, sijaitsee pyöreä kuoppamiilu. Se on muodoltaan pyöreähkö ja sen halkaisija on valineen noin 7 metriä ja syvyys noin 0,7 m. Vallien leveys on 1,5–2 metriä ja korkeus noin 0,2–0,3 m. Kuopan pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin noin 0,4 m:n paksuudelta hiilensekaista hiekkaa. Sijainti N 6788155 E 398333 z 133 m mpy.

Arabiantien itäpuolella, noin 28 metriä tiestä havaittiin yksittäinen hiilimiilu. Maasto on avointa mäntykangasta. Kuoppamiilu on suorakaiteen muotoinen ja sen ympärillä on valli. Miilun koko on noin 2,5 x 4 x 0,5 m. Vallin leveys on noin 1–1,3 metriä ja korkeus noin 25 cm. Kuopan pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilensekaista hiekkaa heti pintaturpeen alla. Sijainti N 6788020 E 398513 z 134 m mpy. Ks. sijainti Kartta 25.

Kuva 36. Ylimmäisen Mustajärven koillispuolella havaittu pyöreähkö kuoppamiilu. Etelään.

47. Valkeamustajärventie

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyypit: työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6788890 E 398284 z 139 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kylökkäänjärven eteläpuolitse kulkevan Valkeamustajärventien eteläpuolella, noin 19 metriä tiestä, sijaitsee tervahauta. Se on soikean muotoinen ja sen koko on noin 7 x 10 x 0,6 metriä. Haudassa on U:n muotoinen valli, joka on auki alarinteen, eli idän, puolelta. Aukon ulkopuolella on kuoppa tervanlaskua varten. Vallin leveys on noin kaksi metriä ja korkeus noin 0,7 metriä. Alueella on avoimehkoa mäntykangasta, jonka korkea heinikko hankaloitti havainnointia. Ks. sijainti Kartta 25.

48. Valkeamustajärvenkangas 1

Muinaisjäännöstunnus: 1000018739

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyypit: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6789011 E 399294 z 134–137,5 m mpy

Koordinaattiselite: tervahaudan keskipiste

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

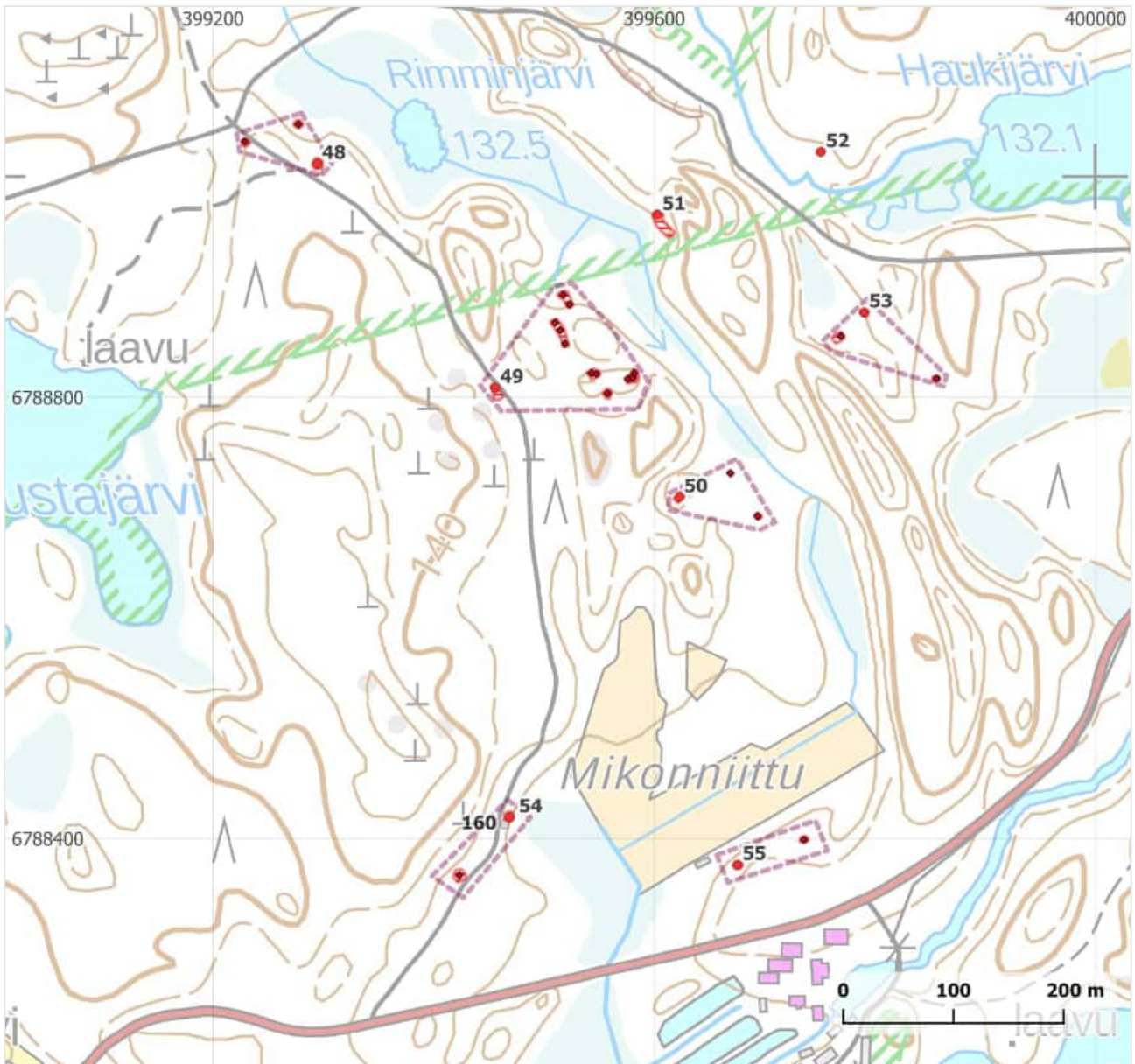
Kohde sijaitsee Seiväskorventien ja Valkeamustajärvelle menevän metsätien risteyksen tuntumassa, noin 270 metriä Valkeamustajärven koillisrannasta koilliseen. Alue on mäntykangasta. Kohteeseen kuuluu kaksi lamatyypistä hiilimiilua, joissa hiillettävät puut ladottiin maahan kaivettuun kuoppaan. Lisäksi kohteessa on yksi rännihautatyypinen tervahauta, jollaisessa tervaskantoja tai muuta tervaspuuta poltettiin tervaksi yleensä loivaan rinteeseen kaivetussa hautamaisessa kuopassa, jolloin terva valui kuopan alemmassa päässä olevaan astiaan. Toinen hiilimiilu ja tervahauta ovat tien itäpuolella ja toinen hiilimiilu tien länsipuolella. Tie on merkitty jo vuoden 1870 metsätaloustietokarttaan, mutta kohteiden kohdalla ei muita merkintöjä. Kohde on täysin säilynyt.

Inventointihavainnot 2025:

Kohteet (tervahauta ja kaksi hiilimiilua) ovat ennallaan aiempiin havaintoihin nähden. Kohteen olemassa ollut aluerajaus oli melko suuri, joten sitä rajattiin. Jokaiselle kohteelle määriteltiin oma aluerajaus 5 p laserkeilausaineiston perusteella. Hiilimiilut määriteltiin alakohteiksi: hiilimiilu 1 (tien itäpuoli) sijainti N 6789047, E 399277 ja hiilimiilu 2 (tien länsipuoli) N 6789032 E 399228.

Kuva 37. Tien itäpuolella oleva tervahauta sijaitsee kuusten katveessa. Pohjoiseen.

Kartta 26. Kohteiden 48–55 ja 160 sijainnit. Vaaleanvioletilla katkoviivalla on rajattu kuhunkin kohdekokonaisuuteen kuuluvat havainnot.

49. Valkeamustajärvenkangas 2

Muinaisjäännöstunnus: 1000018738

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6788808 E 399456 z 136 m mpy

Koordinaattiselite: pohjoisemman kuopan keskipiste

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee Seiväskorventien varressa, noin 300 metriä Valkeamustajärven koillisrannasta itään. Alue on mäntykangasta. Kohteeseen kuuluu kaksi lamatyypistä hiilimiilua, joissa hiilletävät puut ladottiin maahan kaivettuun kuoppaan. Miilut ovat lähekkäin tien länsireunassa. Tie on merkitty jo vuoden 1871 metsätalouuskarttaan, mutta kohteiden kohdalla ei muita merkintöjä.

Inventointihavainnot 2025:

Ennen inventointia tunnetut miilukuopat erottuvat selvästi tien vieressä ja näkyvät hyvin myös 5 p laserkeilausaineistossa. Maasto on avointa ja kuopat ja niiden ympäristö ovat heinittyneet. Aluerajaus oli hieman sivussa kuopista, joten se korjattiin kuoppien kohdalle 5 p laserkeilausaineiston ja maastohavaintojen mukaan. Sijaintikoordinaatti korjattiin pohjoisemman kuopan kohdalle.

Seiväskorventien itäpuolelta, tiestä noin 70-125 metriä koilliseen ja itään havaittiin kaksitoista kuoppamiilua lisää viidellä eri alueella. Maasto on avoimehkoa havumetsää. Osa kuopista sijaitsee parin metrin etäisyydessä toisistaan, osa noin 40 metrin etäisyydellä.

Kolmen pohjoisimman aluerajauksen alueilla sijaitsee yhteensä kahdeksan kuoppamiilua, jotka ovat suorakaiteen muotoisia, kooltaan keskimäärin noin 1,5 x 2,7 x 0,8 metriä. Kuopissa ei ole selkeää vallia, mutta maa on hieman koholla niiden reunoilta. Kaikkien pohjille tehdyissä kairauksissa havaittiin hiilensekaista hiekkaa. Pohjoisimman kuopan sijainti on N 6788892 E 399518 z 134–136 m mpy.

Eteläisin miilu on suurehko ja soikea miilu, jossa on vallit. Sen koko on noin 4,5 x 6,5 metriä, syvyys noin 0,9 metriä. Vallin leveys on noin 1,5 m ja korkeus 0,4 m. Sijainti N 6788803 E 399558.

Itäisimpänä on kolme loivapiirteistä, pyöreähköä kuoppamiilua, joiden halkaisija on noin 3,5–4 metriä ja syvyys noin 0,4 m. Niiden ympärillä on loiva ja matala valli, jonka leveys on noin 0,8 m, korkeus noin 0,2 m. Ks. sijainti Kartta 26.

Kuva 38. Kaira on pystyssä Seiväskorventien itäpuolelta havaittujen pohjoisimpien kuoppamiilujen keskellä. Etelään.

50. Valkeamustajärvenkangas 3

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyypit: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6788709 E 399623 z 132,7 m mpy

Koordinaattiselite: läntisimmän miilun keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Valkeamustajärven itäpuolella kulkevan Seiväskorventien itäpuolella ja Mikonniitun pohjoispuolella sijaitsevassa notkelmassa sijaitsee neljä kuoppamiilua kolmella eri alueella. Kaksi läntisintä miilua on tehty loivan suppakuopan pohjalle. Ne ovat pyöreitä (halk 4 m, syvyys 0,4 m) ja kiinni toisissaan. Niiden ympärillä on matala ja loiva valli, jonka leveys on noin metrin ja korkeus 0,1 m. Toisen pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilensekaisen hiekkakerroksen alkavan heti pinnasta.

Pohjoisin miilu on suorakaiteen muotoinen ja sen koko on noin 1 x 2,5 x 0,5 m. Kuopan ympärillä ei ole vallia. Pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilikerros. N 6788731 E 399669 z 131 m mpy

Idänpuoleisin miilu on neliskulmainen kuoppamiilu. Sen halkaisija on noin 4,5 metriä ja syvyys noin 0,5 m. Kuoppaa ympäröi valli, jonka leveys on noin 1,2 metriä ja korkeus noin 0,2 metriä. Kuopan pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin noin 15 cm:n paksuinen hiilikerros, jonka alta alkaa hiekka. N 6788692 E 399694 z 132 m mpy. Ks. sijainti Kartta 26.

Kuva 39. Idänpuoleisin hiilimiilu on neliskulmainen ja sitä ympäröi valli. Etelään.

51. Rimminjärvi

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6788966 E 399603 z 133,5 m mpy

Koordinaattiselite: pohjoisimman miilun keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Rimminjärven kaakkoispuolella ja jyrkähkön harjun länsipuolella on neljä hautamaista kuoppamiilua. Kuoppien koko on keskimäärin 2 x 3 metriä ja syvyys noin 0,8 m. Muutaman kuopan pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilensekaista hiekkaa noin 45 cm paksuudelta, jonka alta tuli punertava palanut hiekka. Noin 8 metriä miilukuoppien kaakkoispuolella sijaitsee vallien ympäröimä pyöreähkö kuoppa, joka voi olla pieni tervahauta tai hiilihauta. Sen halkaisija on noin 7 metriä, josta vallin leveys on noin 2,2 metriä. Keskiosa on loivalla kuopalla ja sen syvyys on noin 0,6 m. Ks. sijainti Kartta 26.

Kuva 40. Kaira on pystyssä pohjoisimpien kuoppamiilujen keskellä. Länteen.

52. Haukijärvi 1

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N6789023 E 399751 z 134,4 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Yksittäinen kuoppamiilu sijaitsee Valkeamustajärventien ja Haukijärven välisellä metsäalueella, noin 80 metriä tiestä itään. Miilu on soikea, ja sen ympärillä on loiva ja matala valli. Vallin leveys on noin 0,8 m ja korkeus noin 0,1 m. Maasto miilun ympärillä on melko epätasaista. Pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilikerroksen alkavan 5 cm syvyydeltä, hiekkamoreenin alta. Ks. sijainti Kartta 26.

Kuva 41. Kaira on pystyssä kuoppamiilun pohjalla.

53. Haukijärvi 2

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 399790 E 6788877 z 132 m mpy

Koordinaattiselite: pohjoisimman miilun keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Valkeamustajärventien ja Haukijärven eteläpuolella sijaitsee neljä kuoppamiilua. Niistä pohjoisin on neliskulmainen, sen halkaisija on noin 5 metriä ja syvyys noin 0,8 m. Vallin leveys on noin 1,5 m

ja korkeus noin 0,4 m. Pohjalle tehtiin kairaus, jossa havaittiin hiilikerroksen alkavan heti pintaturpeen alta.

Kaksi itäisintä kuoppaa sijaitsevat vierekkäin ja ne ovat suorakulmaisia. Kuoppien koko on noin 1,5 x 2,5 metriä ja niiden reunat ovat hieman koholla, mutta niissä ei ole selkeää vallia. Kuoppia peittää tiheä heinikko ja saniaiset, joten havainnointi oli hieman haastavaa. Toisen kuopan pohjalle tehdyssä kairauksessa hiilensekaisen hiekan kerros alkoi heti pintaturpeen alta. Idänpuoleisen kuopan keskipiste N 6788855 E 399769 z 132,5 m mpy.

Kaakonpuoleinen miilu sijaitsee lounaaseen laskevassa rinteessä. Se on suorakulmainen kuoppamiilu, jonka koko on noin 2 x 3 metriä ja syvyys noin 0,4 metriä. Sen reunat ovat hieman koholla, mutta siinä ei ole selkeää vallia. Kuopan pohjalle tehdyssä kairauksessa hiilensekainen hiekka alkaa heti pintaturpeen alta. N 6788817 E 399856 z 138,5 m mpy. Ks. sijainti Kartta 26.

Kuva 42. Pohjoisin miilu on neliskulmainen ja sitä ympäröi valli. Koilliseen.

54. Mikonniittu

Muinaisjäännöstunnus: 1000018741

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6788419 E 399469 z 131–135 m mpy

Koordinaattiselite: idänpuoleisen miilun keskipiste

Aiemmat tutkimukset: Taivainen 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee Seiväskorventien varressa, noin 150 metriä Rahtijärventien risteyksestä peruskarttaa merkityn Mikonniittu - nimisen peltoalueen länsipuolella. Kohteeseen kuuluu kaksi lamatyypistä hiilimiilua, joissa hiillettävät puut ladottiin maahan kaivettuun kuoppaan. Miilut ovat noin 40 metrin etäisyydellä toisistaan, toinen tien länsi- ja toinen tien itäpuolella. Tie on merkitty jo vuoden 1871 metsätaloustietokarttaan. Nykyisessä peruskartassa peltona näkyvä Mustajärven torppaan kuuluva Mikonniittu näkyy vuoden 1871 kartassa pääosin niittynä, osin peltona. Kohde on täysin säilynyt.

Inventointihavainnot 2025:

Molemmat miilut ovat ennallaan aiempiin havaintoihin nähden. Kuopat tosin sijaitsevat noin 70 metrin etäisyydellä toisistaan, joten kohteille tehtiin omat aluerajaukset. Tien länsipuolinen miilu määriteltiin alakohteeksi, sen sijainti on N 6788366, E 399432. Ks. sijainti Kartta 26.

Kuva 43. Tien länsipuoleinen miilu sijaitsee tien länsipuolella, avoimessa ja heinittyneessä maastossa. Lounaaseen.

55. Mikonniittu 2

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6788376 E 399675 z 130–133 m mpy

Koordinaattiselite: lännenpuoleisen miilun keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Mikonniitun peltoalueen ja Rahtijärventien välisellä metsäalueella on kaksi hiilimiilua. Lännenpuoleinen miilu on suurehko neliskulmainen, ja melko jyrkkäreunainen kuoppa, jonka koko on noin 2,5 x 4,5 x 1 m. Sen ympärillä on noin 1,3 m leveä ja 0,3 m korkea valli. Toinen kuoppamiilu sijaitsee tästä noin 60 metriä koilliseen. Se on muodoltaan loivempi ja soikeahko ja sen koko on 2,5 x 4 x 0,8 m. Kuopan ympärillä on noin metrin levyinen valli, jonka korkeus on noin 0,2 metriä. Molempien kuoppien pohjalta havaittiin noin 10–15 cm hiekkaa, jonka alta alkoi hiilikerros. Ks. sijainti Kartta 26.

Kuva 44. Lännenpuoleinen miilu sijaitsee avoimessa kuusimetsässä. Länteen.

56. Pitkäniemenjärvi 1

Muinaisjäännöstunnus: 1000018764

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6787952 E 399355 z 135 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee Pitkäniemenjärven pohjois-/luoteispäässä harjanteen päällä tasaisella mäntykankaalla. Kyseessä on suorakulmainen, loivapiirteinen ja sammaloitunut kuoppa, jonka koko on 1,5 x 3,5 x 0,8. Kuopan suunta on kaakko-luode. Kohde on täysin säilynyt.

Kuopan päällä kasvaa koivuja ja kuusia. Kairaushavaintojen mukaan kuopan pohjalla on 30 cm:n vahvuinen ruskea hiilensekainen hiekka, minkä alla on ruskea hiekka. Kyseessä lienee lamatyypisen hiilimiilun jäännös, jossa hiillettävät puut laitettiin maahan kaivettuun kuoppaan ja peitettiin turpeella.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde tarkastettiin ja se on ennallaan aiempiin havaintoihin nähden. Kuoppa erottuu myös 5 p laserkeilausaineistossa, jonka mukaan kohteen sijaintipiste korjattiin ja kohteelle tehtiin aluerajaus.

Kartta 27. Kohteiden 56–58 ja 167 sijainnit. Violetilla katkoviivalla on merkitty kohteeseen 58 kuuluvat havainnot.

57. Majajärvi

Muinaisjäännöstunnus: 1000018750

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, kaskiröykkiöt

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6788111 E 400410 z 147,5 m mpy

Koordinaattiselite: alueen keskikoordinaatti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Noin 130 metriä itäkaakkoon Majajärvestä, loivasti länteen laskevan rinteiden terassilla, on rykelmänä kaksi kaskiröykkiötä ja nauriskuoppa. Paikalle johtaa kapea metsätie Majajärven rannasta. Kaskiröykkiöt on kasattu maakiven päälle ja niiden halkaisija on noin 1,5 metriä ja korkeus noin 0,5 metriä. Nauriskuopan koko on 1,3 x 3 x 0,5 metriä. Loivapiirteisen ja ruohopeitteisen tasamaalla sijaitsevan kuopan suunta on itä-länsi.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde tarkastettiin ja se ennallaan aiempiin havaintoihin nähden. Kohteen ohi kulkeva polku on metsittynyt ja kuoppaa peittää tiheät saniaisets. Kohteelle tehtiin aluerajaus. Ks. sijainti Kartta 27.

58. Vuoripeikonjärvi

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6787508 E 399894 z 136 m mpy

Koordinaattiselite: etelänpuoleisimman kuopan keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Vuoripeikonjärven itäpuolella, kapean pohjois-eteläsuuntaisen harjun länsipuolella sijaitsee kolme suurehkoa miilua kahdessa eri kohdassa. Maasto on avointa sammalpuhjaista havumetsää. Eteläpuolella, suppakuopan yläreunassa, on kaksi miilua vierekkäin. Toinen niistä on pyöreäkö ja sen halkaisija on valleeineen noin 6,5 metriä ja syvyys noin 0,9 m. Vallin leveys on noin 1,4 metriä ja korkeus 0,3 metriä. Pohjoisempi kuoppa on lähes neliskantainen ja sen halkaisija on noin 6 metriä ja syvyys 0,6 m. Siinäkin on noin metrin levyinen ja 0,2 m korkea valli. Kuopissa kasvaa muutama suuri kuusi pienten taimien lisäksi. Kuoppien pohjille tehdyissä kairauksissa havaittiin selkeä hiilikerros.

Näistä noin 105 metriä pohjoiseen sijaitsee yksi pyöreäkö, tai lähes neliskulmainen kuoppamiilu. Sen halkaisija on noin 6,5 m ja syvyys noin 0,7 m. Kuopan ympärillä on loiva valli, jonka leveys on noin 1 m ja korkeus noin 0,2 m. Vallin vieressä, sen itäpuolella, on pieni kuoppa, jonka koko on noin 1 x 1,5 m ja syvyys noin 0,5 m. Miilukuopan pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin selkeä hiilensekaisen hiekan kerros. Sijainti N 6787620 E 399898 z 153 m mpy. Ks. sijainti Kartta 27.

Kuva 45. Eteläisin kuoppamiilu on pyöreä ja siinä on selkeä. Pohjoiseen.

59. Peikkovuori

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6787165 E 399736 z 133,8 m mpy

Koordinaattiselite: pohjoisimman miilun keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Pitkäniemenjärven kaakkoispuolella, Saukonojantien molemmin puolin sijaitsee viisi kuoppamiilua neljässä eri kohdassa. Pohjoisin miilu sijaitsee noin 3 metriä Saukonojantiestä koilliseen. Maasto on avointa mäntykangasta. Miilu on suorakaiteen muotoinen, sen koko on noin 1,1 x 3 x 0,6 m ja sitä ympäröi noin metrin levyinen ja noin 0,1–0,3 m korkea valli. Kuopan pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilikerros noin 15 cm:n paksuisen hiekkakerroksen alta.

Idänpuoleisin kuoppamiilu sijaitsee Saukonojantien itäpuolella, noin 20 metriä tiestä. Maasto on nuorehkoa kuusimetsää ja miilun ympäristö on heinittynyt. Miilu on suorakaiteen muotoinen ja sen koko on noin 1,2 x 3,5 metriä ja syvyys noin 0,7 m. Kuopan ympärillä on hyvin loiva ja matala valli, jonka leveys on noin 1,3 metriä ja korkeus 0,1–0,2 m. Pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilikerros noin 40 cm:n syvyydeltä, hiesuisen hiekkakerroksen alta. N 6787076 E 399814 z 134 m mpy.

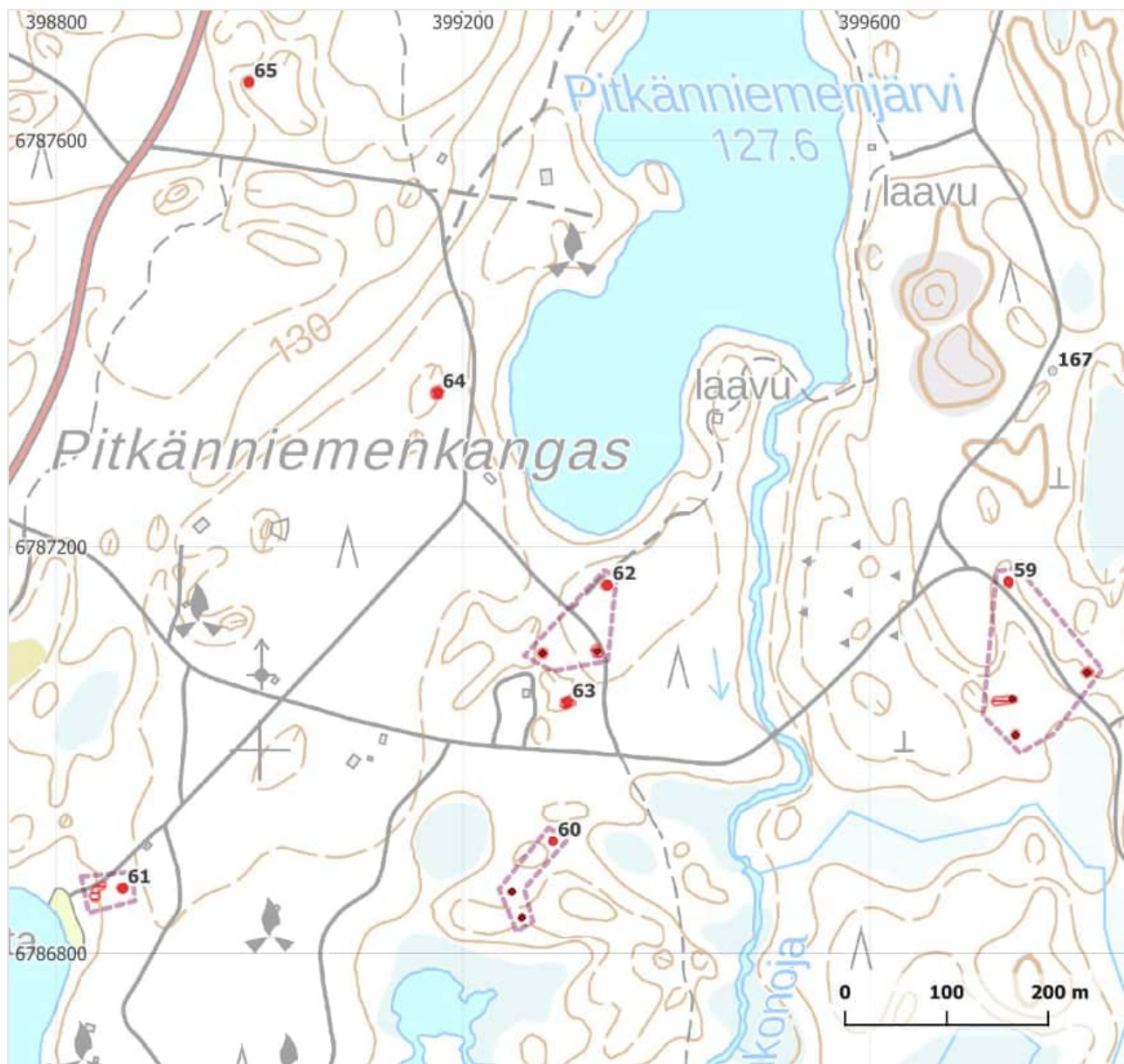
Kolme eteläisintä miilua sijaitsee Saukonojantien länsipuolella. Kaksi toiseksi eteläisintä sijaitsee lähekkäin ja ne rajattiin samaan alueeseen. Niistä idänpuoleinen miilu on suorakaiteen muotoinen ja sen koko on noin 2 x 4 x 0,7 metriä. Kuopan ympärillä on matala valli, jonka leveys on noin 1,2 metriä ja korkeus noin 0,2 m. Lännenpuoleinen kuoppa on pyöreähkö ja sen halkaisija on noin 5 metriä ja syvyys noin 0,4 m. Molempien kuoppien pohjalle tehdyissä kairauksissa

havaittiin hiilikerros hiekkakerroksen alta. Idänpuoleisen kuopan sijainti N 6787050 E 399740 z 130,5 m mpy.

Eteläisin miilu on suorakaiteen muotoinen ja sen reunoilla on sammaloituneita kantoja. Miilun koko on noin 1 x 2,8 x 0,6 metriä. Kuoppaa ympäröivä maa on hieman koholla, mutta selkeää vallia siinä ei ole. Pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilikerros noin 20 cm:n paksuisen humuskerroksen alta. Sijainti N 6787014 E 399743 z 131,8 m mpy.

Kuva 46. Pohjoisin kuoppamiilu sijaitsee tien vieressä. Etelään.

Kartta 28. Kohteiden 59–65 ja 167 sijainnit. Vaaleanvioletilla katkoviivalla on rajattu kuhunkin kohdekokonaisuuteen kuuluvat havainnot.

60. Saukonoja

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6786910 E 399288 z 131,5 m mpy

Koordinaattiselite: pohjoisimman miilun keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Saukonojantien ja Saukonojan välisellä metsäalueella sijaitsee kolme kuoppamiilua. Pohjoisin sijaitsee Saukonojantiestä noin 86 metriä tiestä etelään ja Saukonojasta noin 170 metriä länteen. Paikalla on sekametsää ja miilu on varpujen ja puuntaimien peitossa. Miilu on suorakaiteen muotoinen ja sen koko on noin 1 x 3 x 0,5 metriä, eikä siinä ole vallia. Pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilensekaista hiekkaa heti pinnasta alkaen.

Keskimmäinen miilu sijaitsee heinittyneessä notkelmassa. Miilu on suorakaiteen muotoinen ja sen koko on noin 1 x 2,8 x 0,5 metriä. Kuopan pohjoisella pitkällä sivulla on matalahko valli, jonka korkeus on noin 15 cm. Pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilikerros, joka alkaa noin 15 cm:n paksuisen hiekkakerroksen alta. Kohteen ympärillä on lahonnut, puisista rimoista tehty matala aita. N 6786860 E 399248 z 129 m mpy.

Eteläisin kuoppamiilu sijaitsee kapean harjun päällä, avoimessa havumetsässä. Paikalla on soikeahko kuoppa, jonka koko on noin 3 x 4 metriä ja syvyys noin 0,9 m. Kuopan ympärillä on loiva, noin 0,1 m korkea ja metrin levyinen valli. Pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin sekoittunutta hiekkaista soraa, jonka seassa oli hiilenhippuja. N 6786834 E 399257 z 134,5 m mpy. Ks. sijainti Kartta 28.

Kuva 47. Keskimmäisen miilu sijaitsee heinittyneessä notkelmassa ja sitä ympäröi lahonnut, puurimoista tehty aita. Lounaaseen.

61. Pitkäniemenkangas 1

Muinaisjäännöstunnus: 1000018734

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6786864 E 398865 z 130 m mpy

Koordinaattiselite: miilun 1 sijainti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Antti Krapu tarkastus 2023

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee Pitkäniemenkankaan eteläpäässä noin 50–60 metriä Ylisen Rautjärven koillisrannasta hiekkapohjaisella mäntykankaalla. Paikalta on vuoden 2008 inventoinnissa raportoitu kolme historiallisen ajan kuoppajäännöstä, joista kaksi tulkittiin lamatyyppeiksi hiilimiiluiksi ja yksi ns. rännihaudaksi eli tervahaudaksi.

Hiilimiilu 1 on jäänteistä selkein. Se sijaitsee aivan leirikeskuksen suihkupaikan sorakentän eteläkulmassa, ja sen valli todettiin vuoden 2023 tarkastuksessa pieneltä osin peittyneeksi sorakenttää perustettaessa. Kuoppa on pohjois-eteläsuuntainen, mitat 2,8 x 3,5 x 0,8 m. Alakohteina rännityyppinen pieni tervahauta, 1 x 3 x 0,7 m, rantaan vievän ajouran varrella noin 9 metriä sorakentästä lounaaseen sekä epämääräisempi halkaisijaltaan 3 metrinen loivapiirteinen mahdollinen hiilimiilu ajourasta noin 8 metriä kaakkoon noin 10 metriä lähempänä rantaa.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde oli ennallaan vuoden 2023 havaintoihin nähden. Ei muutoksia kohdetietoihin. Ks. sijainti Kartta 28.

62. Pitkäniemenkangas 2

Muinaisjäännöstunnus: 1000018765

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, pyyntikuopat

Ajoitus: historiallinen, esihistoriallinen

Koordinaatit: N 6787162 E 399342 z 132,5 m mpy

Koordinaattiselite: pohjoisemman kuopan (miilun) keskipiste

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee Pitkäniemenjärven eteläpäässä tasaisella mäntykankaalla. Kohteeseen kuuluu kaksi kuoppaa. Pohjoisempi kuopista sijaitsee niemenkärkeen menevästä tiestä noin kuusi metriä itään. Kyseessä on suorakulmainen, loivapiirteinen ja sammaloitunut kuoppa, jonka koko on 2 x 3,5 x 0,6. Kuopan suunta on itä-länsi. Kairaushavaintojen mukaan kuopan pohjalla on 45 cm:n vahvuinen hiilensekainen likamaa, minkä alla on ruskea hiekka. Kyseessä lienee lamatyypin hiilimiilun jäännös, jossa hiilletävät puut laitettiin maahan kaivettuun kuoppaan ja peitettiin turpeella. Eteläisempi kuoppa sijaitsee Pitkäniemenkankaalla kulkevan tien länsireunassa, noin metrin etäisyydellä tiestä. Kyseessä on pyöreä, loivapiirteinen ja sammaloitunut kuoppa, jonka halkaisija on neljä metriä, syvyys 0,7 metriä. Kairaushavaintojen mukaan kuopan pohjalla on noin 80 cm:n vahvuinen vaalea likamaakerros, minkä alla on vaalea hieta. Kyseessä lienee pyyntikuopan jäännös.

Inventointihavainnot 2025:

Kohdepiste ei sijainnut kummankaan Taivaisen havaitseman kuopan kohdalla, joten se siirrettiin pohjoisemman kuopan eli miilun, kohdalle. Kohteella ei ollut muinaisjäännösrajausta, joten molemmille kuopille tehtiin erilliset aluerajaukset. Pyyntikuoppa sijaitsee noin 64 metriä miilusta etelään ja se määriteltiin alakohteeksi (sijainti N 6787097, E 399331). Pyyntikuopasta noin 50 metriä länteen havaittiin toinenkin hiilimiilu.

Se sijaitsee loivan notkelman pohjalla, tasaisella maalla. Miilu on pyöreä, ”donitsimainen” ja siinä on matala valli. Miilun halkaisija on valleiheen noin 6 metriä, ja vallin leveys on noin metrin ja korkeus noin 0,2 m. Kohteen pinta vaikuttaa kärsineen modernissa maankäytössä ja maan pinnassa näkyy vähän hiilenpaloja. Hieman ympäröivää maastoa alempana olevaan keskiosaan tehdyssä kairauksessa havaittiin maan olevan pehmeää humusmaata, ja hiilikerros alkaa noin 50 cm:n syvyydestä. Sijainti N 6787095 E 399278 z 129 m mpy. Ks. sijainti Kartta 28.

Kuva 48. Maastossa havaittu miilu sijaitsee avoimella hiekkakankaalla ja sen pinta on hieman vaurioitunut. Länteen.

63. Pitkäniemenkangas 3

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6787046 E 399302 z 130–131 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Kohde sijaitsee Pitkäniemenjärven eteläpuolella, pienen suppakuopan reunalla. Paikalla on kaksi pyöreähköä kuoppaa kiinni toisissaan, ylempänä vallillinen tervahautakuoppa ja alempana tervanlaskukuoppa. Kohteen koko on noin 8 x 10 metriä. Ylempää kuoppaa ympäröi loiva valli, jonka leveys on noin 1,5–2 metriä ja korkeus noin 0,4–0,5 metriä. Halssikuopan ympärillä maa on hieman koholla, mutta siinä ei ollut selkeää vallia. Kuoppien syvyys on noin 0,7–1 m. Havainnointimahdollisuudet olivat hankalat, koska paikalla kasvaa melko tiheäkasvuista puustoa ja korkeaa varvikkoa. Tervahautakuopan keskelle tehdyssä kairauksessa havaittiin selkeä hiilikerros. Ks. sijainti Kartta 28.

64. Pitkäniemenkangas 4

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6787351 E 399174 z 132,5 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Yksittäinen kuoppamiilu sijaitsee Pitkäniemenjärven lounaispuolella, noin 30 metriä metsätiestä länteen. Maasto on avointa havumetsää. Miilu on pyöreä, ja sen halkaisija on valleineen noin 8 metriä ja syvyys noin 0,8 metriä. Valli on matala ja loiva, sen leveys on noin 2 metriä ja korkeus noin 0,2 m. Kuopan pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin paksu hiilikerros heti pintahumuksen alta. Ks. sijainti Kartta 28.

Kuva 49. Yksittäinen, pyöreä hiilimiilu sijaitsee avoimessa havumetsikössä.

65. Rahtijärventie

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6787657 E 398989 z 129 m mpy

Koordinaattiselite: keskikoordinaatti

Inventointihavainnot 2025:

Avoimen hiekkakentän reunalla, laajan suppamaisen painanteen pohjalla sijaitsee kuoppamiilu. Miilun pinta on heinittynyt, mutta se erottuu maastosta selkeästi. Kohde on pyöreä ja sen halkaisija valleineen on noin 6 metriä ja syvyys noin 0,6 metriä. Vallin leveys on noin 1,4 metriä ja korkeus noin 0,1–0,3 m. Keskelle tehdyssä kairauksessa havaittiin noin 14 cm humuksensekaista sekoittunutta hiekkaa, jonka alta alkaa hiilikerros. Ks. sijainti Kartta 28.

Kuva 50. Kuoppamiilu sijaitsee avoimen hiekkakentän laidalla ja sen pinta on heinittynyt. Kaakkoon.

66. Ylinen Rautjärvi 1

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6787065 E 398152 z 134 m mpy

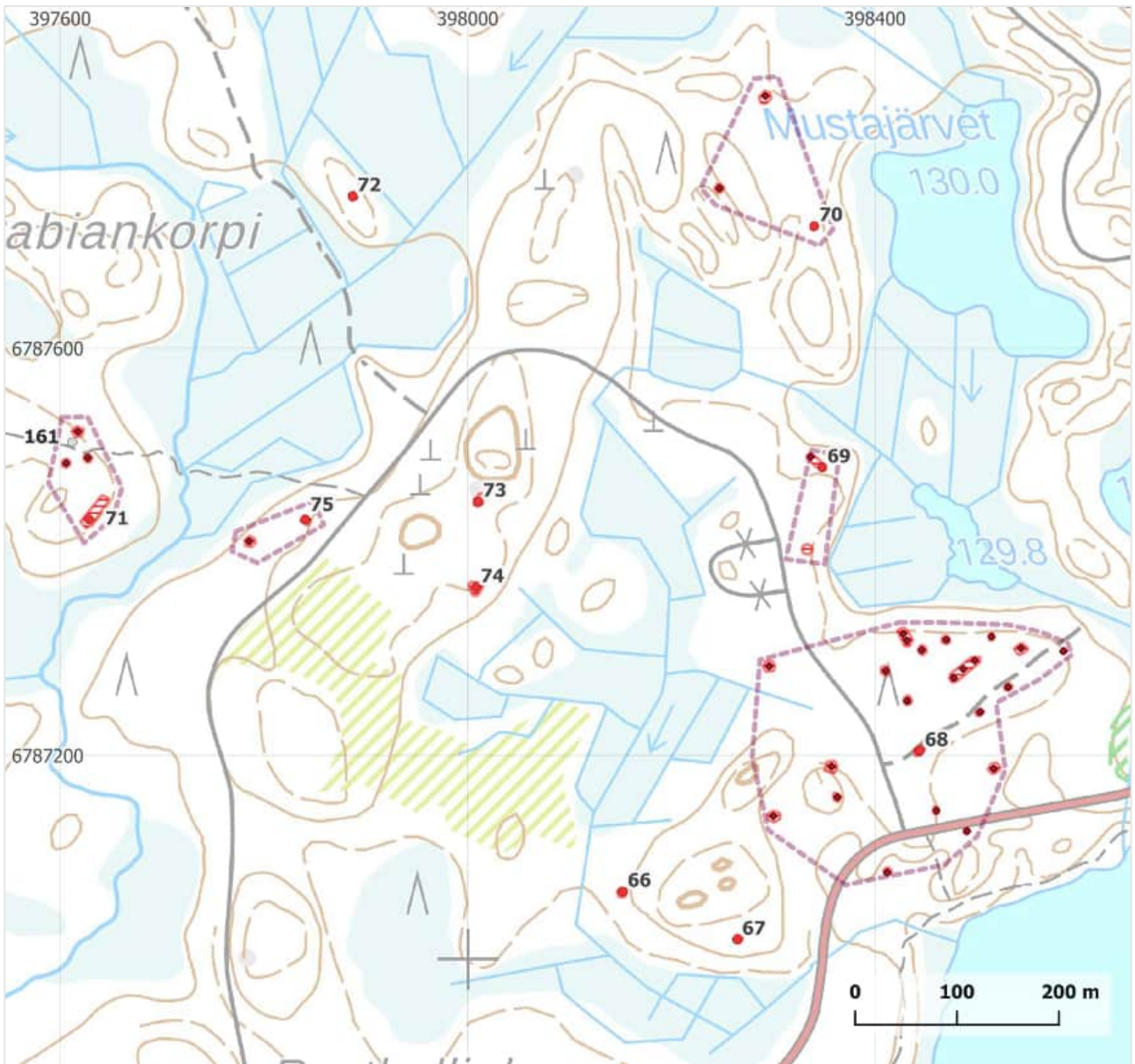
Koordinaattiselite: kohteen keskikoordinaatti

Inventointihavainnot 2025:

Ylisen Rautjärven luoteispuolella ja Rusthollinkankaan koillispuolella sijaitsee yksittäinen, pyöreä hiilimiilu. Maasto on nuorehkoa mäntymetsää. Kohteen halkaisija on kokonaisuudessaan noin 7,5 metriä ja vallin leveys on noin 2 metriä. Vallin korkeus on noin 0,5 m ja kuopan syvyys noin 1,2 metriä. Pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilensekaista hiekkaa noin 40 cm:n paksuudelta. Ks. sijainti Kartta 29.

Kuva 51. Hiilimiilu sijaitsee nuoressa mäntymetsässä. Itään.

Kartta 29. Kohteiden 66–75 ja 161 sijainnit. Vaaleanvioletilla katkoviivalla on rajattu kuhunkin kohdekokonaisuuteen kuuluvat havainnot.

67. Ylinen Rautjärvi 2

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6787019 E 398265 z 134,5 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskikoordinaatti (gps maastomittaus)

Inventointihavainnot 2025:

Rusthollinkankaan koillispuolella ja Rahtijärventiestä noin 80 metriä länteen sijaitsee pieni tervahauta. Tervahauta on pyöreä ja sitä ympäröi valli. Haudan halkaisija on noin 6 metriä. Haudan ympärillä on valli, jonka leveys on noin 1,5 metriä ja korkeus noin 0,5 m. Vallissa on noin metrin levyinen aukko alarinteen puolella. Vallin ulkopuolella on katkonainen, matala oja. Haudan keskelle tehdyssä kairauksessa havaittiin vähän hiiltä. Kohde ei erotu selkeästi 5 p laserkeilausaineistossa, joten rajausta tehtiin maastohavaintojen perusteella. Ks. sijainti Kartta 29.

Kuva 52. Vallissa oleva aukko sijaitsee kuvan etualalla olevan kannon kohdalla. Länsiluoteeseen.

68. Ylinen Rautjärvi 3

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6787204 E 398444 z 129–135 m mpy

Koordinaattiselite: alueen keskellä sijaitsevan miilun keskipiste (5p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Ylisen Rautjärven pohjoisluoteispuolella, Rahtijärventien molemmin puolin, havaittiin 23 hiilimiilua. Maasto on avointa mäntykangasta. Alueella on suurehkoja pyöreitä kuoppia (halk. noin 6–7 m, syvyys 0,5–1,2 m), joissa on vallit, sekä suurehkoja soikeita (5,5 x 6 x 1 m) kuoppia, joissa on myös vallit. Muutama miilu on neliskulmainen (halk. noin 7,5 m) ja niitä ympäröi valli. Osa kuopista on suorakaiteen muotoisia tai soikeita pienehköjä kuoppia, kooltaan keskimäärin 1,5 x 2,5 metrin. Kuoppien syvyys vaihtelee 0,5–1,2 metrin välillä. Alueen pohjois-koillisosassa on myös kolme kumpumaisia (polttamatonta miilua) ovat pyöreitä, niiden halkaisija on noin 6 metriä ja ne kohoavat maanpinnasta noin 0,3 metriä. Kaikkien tarkastettujen kuoppien pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilikerros. Jokaista yksittäistä kuoppaa ei dokumentoitu erikseen. Kuopille tehtiin aluerajaukset 5 p laserkeilausaineiston perusteella. Ks. sijainti Kartta 29.

Kuva 53. Alueen luoteiskulmassa sijaitseva miilu on neliskulmainen ja sen keskellä kasvaa suuri mänty. Länteen.

Kuva 54. Aluerajauksen itäreunassa oleva suurehko ja soikea kuoppamiilu. Kaakkoon.

69. Alimmainen Mustajärvi

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6787482 E 398348 z 132,7 m mpy

Koordinaattiselite: pohjoisemman miilun keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Alimmaisen Mustajärven luoteispuolella on kolme kuoppamiilua noin 80 m etäisyydellä toisistaan. Maasto on avointa havumetsää. Pohjoisempana on kaksi suorakaiteen muotoista kuoppaa noin 15 metrin etäisyydellä toisistaan. Niiden koko on noin 1,5 x 3,5 x 0,5 metriä. Toisen pohjalle tehdyssä maaperäkairauksessa havaittiin noin 50 cm:n paksuinen hiekkakerros, jonka alta alkaa hiilikerros. Maa on koholla kuoppien ympäriltä, mutta selkeää vallia niissä ei ole.

Eteläisempi miilu sijaitsee Alimmaisen Mustajärven länsipuolella, noin 20 metriä metsätiestä itään, itään laskevan rinteän yläosassa. Miilu on pyöreä ja ”donitsimainen”, ja sen halkaisija on noin 6,5 metriä. Vallin leveys on noin metrin ja korkeus 0,2–0,3 m. Keskiosa on hieman ympäröivää maastoa alempana. Keskelle tehdyssä kairauksessa havaittiin hyvin pehmeää, hiilensekaista humusmaata koko kairan syvyydeltä. Sijainti N 6787403 E 398336 z 134,5 m mpy. Ks. sijainti Kartta 29.

Kuva 55. Kaira on pystyssä etelänpuoleisen pyöreän miilun keskellä. Pohjoiseen.

70. Mustajärvet

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6787720 E 398340 z 134–135 m mpy

Koordinaattiselite: itäisimmän miilun keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Isoimman Mustajärven länsipuolella havaittiin kolme kuoppamiilua 100–130 metrin etäisyydellä toisistaan. Maasto on avointa havumetsää. Itäisin miilu sijaitsee retkeilypolun varrella, noin 75 metriä Mustajärvestä länteen. Se on suorakaiteen muotoinen, kooltaan noin 1,5 x 2,5 x 0,6 metriä. Pohjoisin miilu sijaitsee isoimman Mustajärven ja ylimmäisen Mustajärven välissä ja se on soikeahko kuoppa (noin 2,5 x 4 m), jossa on loiva valli ympärillä. Läntisin miilu on pyöreähkö kuoppa (halk 3,5 m), jossa on loiva valli ympärillä. Ks. sijainti Kartta 29.

71. Arabiankorpi 1

Muinaisjäännöstunnus: 1000018754

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6787432 E 397628 z 132,5 m mpy

Koordinaattiselite: etelänpuoleisimman miilun keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee Arabiankorpi -nimisen, suon lähes kokonaan ympäröimän alueen eteläreunassa, jolla kasvaa pientä mäntytaimikkoa. Pienellä alueella on kolme kuoppaa, jotka inventointihavaintojen mukaan edustavat tyypiltään ns. lamamiiluja, joissa hiillettävät puut ladottiin maahan kaivettuun kuoppaan. Kuopat ovat maaduttuaan nykyisin alkuperäistä matalampia, mutta kairaushavaintojen mukaan niiden alkuperäinen syvyys on vaihdellut metrin molemmin puolin, leveys on vaihdellut noin 1,5–2 metrin ja pituus 3–3,5 metrin välillä. Kuopat ovat tyypiltään suorakulmaisia ja ne sijaitsevat kankaan reuna-alueen eteläreunassa. Hiilen valmistukseen kankaalla olisi ollut hyvät olosuhteet raaka-aineen, maaperän ja kuljetusyhteyksien suhteen. Kohteet ovat melko hyvin säilyneitä.

Inventointihavainnot 2025:

Taivaisen kuvailemista kuopista havaittiin kaksi, suolle laskevan niemen kaakkoisosasta. Läntisintä kuoppaa ei havaittu, eikä sitä näy 5 p laserkeilausaineistossa. Alueella on tehty joitain vuosia sitten metsänhoitotöitä, joten maasto oli melko epätasaista, ja kuoppa on voinut peittyä aluskasvillisuuden ja hakkujätteen alle. Vanhaa aluerajausta pienennettiin kahden havaitun miilun kohdalle.

Lisäksi tunnettujen miilujen pohjoispuolelta, Arabiankorven halki kulkevan polun molemmin puolin, sijaitsee kolme hiilimiilua. Yksi miilu sijaitsee polun pohjoispuolella ja kaksi polun eteläpuolella. Miilut ovat pyöreitä, vallien ympäröimiä kuoppia, joiden halkaisija on noin 3,5–4,5 metriä ja syvyys noin 1–1,2 metriä. Vallin leveys on noin 1,5 metriä ja korkeus noin 0,3–0,5 m. Kaikkien pohjalle tehdyissä kairauksissa havaittiin hiilensekaista hiekkaa. Pohjoisimman miilun keskipiste N 6787518 E 397617 z 139 m mpy. Ks. sijainti Kartta 29.

Kuva 56. Polun pohjoispuolella sijaitseva miilu. Pohjoiseen.

72. Arabiankorpi 2

Muinaisjäännöstunnus: 1000018755

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6787749 E 397887 z 134,5 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskikoordinaatti (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Mäntytaimikkoa ja ylispuumäntyjä kasvavan mäen laella sijaitseva, hieman neliskanttinen, loivapiirteinen ja sammalpeitteinen kuoppa, jonka halkaisija on 3,5 metriä ja syvyys noin 0,9 metriä. Kairaushavaintojen mukaan kuopan pohjalla on 40 cm:n vahvuinen kerros nokimaata ja hiiltä. Kyseessä lienee ns. lamamiilun jäännös, jossa hiilletävät puut ladottiin maahan kaivettuun kuoppaan.

Inventointihavainnot 2025:

Kohdetta ei tarkastettu maastossa, mutta sijaintia korjattiin noin 5 metriä itään 5 p laserkeilausaineiston perusteella. Kohteelle tehtiin myös aluerajaus. Ks. sijainti Kartta 29.

73. Arabiankorpi 5

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6787449 E 398010 z 139 m mpy

Koordinaattiselite: eteläisemmän kuopan keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Kaksi kuoppamiilua sijaitsee Arabiankorven kaakkoispuolella ja noin 82 metriä metsätiestä kaakkoon. Kuopat sijaitsevat pienen kalliopaljastuman juuressa, noin 5 metrin etäisyydellä toisistaan. Kuopat ovat suorakulmaisia ja niiden koko on noin 2 x 3 m ja syvyys 0,7–1 m. Maa kuoppien ympärillä on hieman koholla, mutta niillä ei ole selkeää valliä. Etelänpuoleisen kuopan pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin noin 60 cm syvyydeltä alkava hiilikerros, jonka päällä on hiekkaa. Ks. sijainti Kartta 29.

Kuva 57. Kaira on pystyssä etelänpuoleisen kuopan pohjalla. Koilliseen.

74. Arabiankorpi 6

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6787365 E 398008 z 136 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskikoordinaatti

Inventointihavainnot 2025:

Kaakkoon laskevassa rinteessä havaittiin U:n muotoinen vallillinen tervahauta, jossa on kapea (noin 0,8 m) aukko vallin kaakkoisreunalla. Kohteen koko on noin 8 x 9 metriä, josta vallin leveys on 3 metriä. Vallin korkeus on noin 0,4–0,6 m. Tervahaudan vallin eteläpuolella on iso kuoppa, jonka halkaisija on noin 4,5 metriä ja syvyys noin 1 metri. Kuopan pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilensekainen hiekkakerros, alkaen noin 20 cm:n syvyydeltä. Muutama metri tervahaudan länsipuolella on toinen, hieman pienempi (1,5 x 2 x 0,5 m) kuoppa. Ks. sijainti Kartta 29.

Kuva 58. Tervahaudan halssiaukon päälle on kaatunut puu. Luoteeseen.

75. Arabiankorpi 7

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6787432 E 397841 z 131–134 m mpy

Koordinaattiselite: pohjoisemman miilun keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Tien luoteispuolella havaittiin kaksi kuoppamiilua. Pohjoisempi sijaitsee 25 metriä tiestä luoteeseen ja toinen noin 55 metriä ensimmäisestä lounaaseen. Pohjoisempi miilu on neliskulmainen kuoppa, jossa on melko jyrkät reunat. Sen halkaisija on noin 4,5 metriä ja syvyys noin 1,3 m. Lounaanpuoleinen miilu on pyöreähkö kuoppa, joka halkaisija on noin 4 metriä. Sen ympärillä on noin 1,2 metrin levyinen ja 0,4 m korkea valli. Molempien pohjalle tehdyissä kairauksissa havaittiin hiilikerros. Ks. sijainti Kartta 29.

Kuva 59. Kaira on pystyssä pohjoisemman kuoppamiilun pohjalla. Pohjoiseen.

76. Rusthollinkangas 1

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6786755 E 397800 z 134 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskikoordinaatti

Inventointihavainnot 2025:

Metsäpolun pohjoispuolella ja pohjoiseen vievän metsätien länsipuolella on kaksi pyöreää, kumpumaista hiilimiilua. Niiden halkaisija on noin 6–7 metriä ja korkeus noin 0,4 metriä. Niiden reunat hieman painuneet ympäröivään maastoon nähden. Noin 19 metriä kumpumiilujen pohjoispuolella on kuoppamiilu. Se on suorakulmainen ja jyrkkäreunainen, kooltaan noin 1 x 2 x 0,8 metriä. Kaikkien miilujen kohdalle tehdyissä kairauksissa havaittiin hiilikerrokset.

Kuva 60. Kuvan keskellä eteläisempi kumpumiilu, joka erottui melko huonosti aluskasvillisuuden seasta. Länteen.

Kartta 30. Kohteiden 76–81 ja 117 sijainnit. Vaaleanvioletilla katkoviivalla on rajattu kuhunkin kohdekokonaisuuteen kuuluvat havainnot.

77. Rusthollinkangas 2

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6786698 E 397986 z 133,5 m mpy

Koordinaattiselite: Lännen puoleisimman miilun keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Rusthollinkankaalla, Opistontien ja Rahtijärventien välisellä mäntykankaalla on kolme kuoppamiilua reilun 100 metrin etäisyydellä toisistaan. Lännen puoleisin on soikeahko ja sen koko on noin 1,5 x 2,5 m ja syvyys noin 0,7 m. Kuopan ympärillä on loiva valli, jonka leveys on noin metrin ja korkeus noin 0,2 m. Pohjalle tehdyssä kairauksessa hiilikerros alkoi heti pintaturpeen alta.

Keskimmäinen miilu on soikeahko ja sen koko on noin 5 x 7 x 0,9 m. Sen ympärillä on valli, jonka leveys on noin metrin ja korkeus noin 0,3 m. Pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilensekaista hiekkaa ainakin 45 cm:n paksuudelta. Sijainti N 6786723 E 398112 z 129 m mpy.

Idänpuoleisin miilu on neliskulmainen, melko jyrkkäreunainen ja sen halkaisija on valleineen noin 5,5 metriä, syvyys noin 0,5 m. Kuopan ympärillä on epäselvä ja vaihtelevan korkuinen valli, joka on todennäköisesti kärsinyt metsänhoitotoissa. Kuopan yhdellä sivulla on maakasa ja pohjoispuolella kapea ojamainen kaivanto (0,4 x 1 m). Kuopan pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiiltä noin 60 cm syvyydeltä. N 6786793 E 398185 z 134,2 m mpy. Ks. sijainti Kartta 30.

Kuva 61. Kaira on pystyssä lännenpuoleisen miilukuopan pohjalla. Pohjoiseen.

78. Riviera 1

Muinaisjäännöstunnus: 1000018752

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, pyyntikuopat, hiilimiilut

Ajoitus: esihistoriallinen, historiallinen

Koordinaatit: N 6786423 E 398235 z 130–131 m mpy

Koordinaattiselite: idän puoleisen alueen keskipiste

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Poutiainen valvonta

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee Alisen ja Ylisen Rautjärven välisellä noin sata metriä leveällä kannaksella, noin 250 metriä metsäoppilaitoksesta pohjoiseen tien molemmin puolin. Alue on hiekkapohjaista mäntykangasta.

Kankaalla on kaikkiaan 6 kuoppaa, joista kolme vaikuttaa inventointihavaintojen perusteella hiilimiiluilta ja kolme pyyntikuopilta. Hiilimiilut edustavat tyypiltään ns. lamamiiluja, joissa hiillettävät puut ladottiin maahan kaivettuun kuoppaan. Hiilimiilut ja pyyntikuopat sijaitsevat lomittain toistensa joukossa. Hiilimiiluksi tulkitut kuopat ovat suorakulmaisia ja niiden pohjalla on hiilensekaista maata. Pyyntikuopiksi tulkitut kuopat ovat pyöreitä ja niiden ruskeassa hietamaannoksessa on vain vähän hiiltä. Niiden sijainti järvien välisellä kapealla kannaksella, pyyntikuopille tyypillisessä ympäristössä, on vaikuttanut pyyntikuoppatulkintaan positiivisesti.

Pyyntikuopat saattavat liittyä alueen vanhempaan, mahdollisesti jo esihistorialliseen ajanjaksoon liittyvään pyyntitalouteen. Kolmen kuopan ryhmä sijaitsee kapealla järvikannaksella hiekkamaalla, johon on ollut helppo kaivaa kuoppia. Lähimmät tunnetut pyyntikuoppakohteet sijaitsevat paikalta noin kuusi-seitsemän kilometriä pohjoiseen Padasjokeen kuuluvan Jamoinjärven etelärannan harjulla sekä Vähä- ja Iso Rankajärven välisellä kapean salmen erottamalla harjulla (Sepänmaa 2002). Tarkempia ajoituksia miiluista ja pyyntikuopista voitaisiin saada radiohiiliajoituksilla. Kohde on täysin säilynyt lukuun ottamatta alueen halkaisevaa tietä.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde tarkastettiin inventoinnin yhteydessä ja se ennallaan aiempiin havaintoihin nähden. Kohteen olemassa ollut aluerajaus oli melko laaja, joten sitä piennettiin ja siitä tehtiin kaksiosainen Taivaisen 2008 havaintojen, nyt tehtyjen maastohavaintojen ja 5p laserkeilausaineiston perusteella. Sijaintikoordinaattia tarkennettiin myös, sillä aikaisempi kohdepiste oli merkitty tien keskelle. Ks. sijainti Kartta 30.

Kuva 62. Opistontien länsipuolella sijaitseva hiilimiilu. Kaakkoon.

79. Riviera 2

Muinaisjäännöstunnus: 1000018767

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6786575 E 397828 z 127,5 m mpy

Koordinaattiselite: tervahaudan keskipiste (5 p laserkeilausaineisto)

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Soininen & Taivainen tarkastus 2024

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee Alisen Rautjärven luoteisrannalla järven rantaan menevän polun länsipuolella, noin kolme metriä polusta. Kyseessä on sammalen peittämä pyöreä, suppilomainen tervahauta, jonka ulkokehän halkaisija on noin 6 metriä ja sisäkehän halkaisija noin 2,5 metriä. Laskuaukko on länteen ja sen päässä on ulkokehän ulkopuolella kuoppa, jonka halkaisija on noin yksi metri ja syvyys noin 0,4 metriä. Kuopassa lienee ollut astia, johon tervaa on laskettu.

13.10.2024 Olli Soininen ja Jouni Taivainen havaitsivat tervahaudan itäpuolella hiilimiilukumpareen, jonka halkaisija on noin kolme-neljä metriä ja korkeus noin puoli metriä. Kumpareta ympäröi matala ojanne. Se sijaitsee muutaman metrin tervahaudasta itään.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde tarkastettiin inventoinnin yhteydessä ja se on ennallaan aiempiin havaintoihin nähden. Kohteelle tehtiin aluerajaus ja sijaintipiste korjattiin aluerajauksen keskelle.

Tunnetun tervahaudan luoteispuolelta havaittiin kaksi hiilimiilua. Niistä toinen sijaitsee noin 60 metriä tervahaudasta luoteeseen, pienen mäenniemen laella. Maasto on avointa

mäntymetsää. Miilu erottuu maastosta noin 25 cm korkeana pyöreähkönä kumpareena. Miilun halkaisija on noin 6 metriä ja sitä kiertää loiva painanne. Kumpareen keskelle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilikerros. Sijainti N 6786612 E 397774 z 130 m mpy.

Toinen miilu sijaitsee noin 15 metriä Opistontiestä etelään. Kuoppamiilu on muodoltaan soikea, sen koko on noin 1,5 x 2,8 metriä. Sen ympärillä ei ole selkeää valliä, mutta maa on aavistuksen koholla kuopan reunoilta. Kuopan pohjan toinen pääty on syvemmällä, syvyys noin 0,6–0,9 m. Pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilensekaista hiekkaa noin 60 cm paksuudelta. Sijainti N 6786665 E 397719 z 132 m mpy. Ks. sijainti Kartta 30.

Kuva 63. Tervahautakuopassa kasvaa kuusia. Länteen.

Kuva 64. Tervahaudan luoteispuolelta havaittu miilu erottuu maastossa loivana kumpareena. Kaira on pystyssä miilun päällä. Pohjoiseen.

80. Alinen Rautjärvi

Muinaisjäännöstunnus: 1000018766

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6786429 E 397755 z 130,7 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee Alisen Rautjärven luoteisrannalla olevan mäen harjanteella, Luutajoen suusta noin 60 metriä koilliseen. Vanhaa mäntymetsää kasvavalla mäellä on suorakulmainen, loivapiirteinen ja sammaloitunut kuoppa, jonka mitat ovat 1,8 x 3 x 0,7 metriä. Kuopan suunta on kaakko-luode. Kuopan pohjalle tehdystä koepistosta paljastui turpeen alta vahva hiilikerros. Kyseessä lienee lamamiilu, jossa hiillettävät puut ladottiin maahan kaivettuun kuoppaan.

Entinen Luutajoen torppa on sijainnut kohteesta noin 200 metriä pohjois-luoteeseen. Tarkempia ajoituksia miilusta saataisiin radiohiiliajoituksella.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde on ennallaan aiempiin havaintoihin nähden. Kuopan edustalla on hyväkuntoinen muinaisjäännöskylytti. Muinaisjäännösrekisteriin merkattu sijainti oli hieman sivussa kuopasta, joten se korjattiin ja kohteelle tehtiin aluerajaus. Ks. sijainti Kartta 30.

Kuva 65. Miilun edustalla on hyväkuntoinen muinaisjäännöskylytti. Kaakkoon.

81. Onkimankangas 1

Muinaisjäännöstunnus: 1000018753

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6786339 E 397538 z 130–132,5 m mpy

Koordinaattiselite: alueen keskikoordinaatti (arvio)

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Onkimankangas sijaitsee Alisen Rautjärven ja Onkimanjärven välissä. Pituudeltaan kangas on noin 1,2 km, leveydeltään 100–400 metriä. Alue on tasaista mäntyvaltaista hiekkakangasta, jolla puuston koko vaihtelee. Etelässä alue rajoittuu Padasjoelta Evon oppilaitokselle menevään maantiehen ja pohjoisessa Luutajokeen, lännessä Onkimanjärveen ja sen jatkeena olevaan kosteaan alanteeseen, idässä Aliseen Rautjärveen.

Kankaalla on kaikkiaan kolmetoista kuoppaa, jotka inventointihavaintojen perusteella vaikuttavat hiilimiiluilta ja tervahaudalta. Hiilimiilut edustavat tyypiltään ns. lamamiiluja, joissa hiillettävät puut ladottiin maahan kaivettuun kuoppaan. Kuopat ovat maaduttuaan nykyisin alkuperäistä matalampia, mutta kairaushavaintojen mukaan niiden alkuperäinen syvyys on vaihdellut metrin molemmin puolin, leveys on vaihdellut noin 1–2 metrin ja pituus 2–3 metrin välillä. Lähes kaikki kuopat ovat tyypiltään suorakulmaisia, yksi on pyöreä. Kuopat sijaitsevat kankaan reuna-alueiden tuntumassa suhteellisen lähellä vettä. Toisaalta myös lähellä kankaan halkaisevaa metsätietä, joka saattaa kulkureittinä juontaa kauaskin menneisyyteen. Tervahauta edustaa ns. rännihautatyyppiä, jossa yleensä loivaan rinteeseen kaivettuun hautamaiseen kuoppaan ladotuista ja sammalilla tai turpeella peitetyistä tervaksista tislattiin tulen avulla tervaa. Hiilen- ja tervan valmistukseen kankaalla olisi ollut hyvät olosuhteet raaka-aineen, maaperän ja kuljetusyhteyksien suhteen. Kohteet ovat täysin säilyneitä.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde tarkastettiin inventoinnin yhteydessä. Kohteella ei ollut muinaisjäännösrekisteriin vietyä aluerajausta, mutta Taivaisen (2008) raportissa kohteella oli melko laaja raja. 5 p laserkeilausaineiston mukaan alueella näkyy ainakin 47 kuoppaa. Suurin osa kuopista sijaitsee metsätien varrella, osa metsätien länsipuolella, tasaisella mäntykankaalla kuoppia on kahdessa kohdassa, pohjoisessa ja etelässä. Taivaisen raportissa määritellyn aluerajauksen sisällä olevat kuoppakohteet rajattiin kuluvaan tähän kohteeseen, mutta yli 30 metrin etäisyydellä toisistaan sijaitseville kuopille tehtiin omat aluerajaukset. Jokaista kuoppaa ei tarkastettu maastossa erikseen.

Taivaisen esittämän aluerajauksen ulkopuolella havaittiin muutama kuoppa, mutta metsätien länsilounaispuolella olevat kuopat ovat todennäköisesti hiekanottoa, sillä niiden pohjalle tehdyissä kairauksissa ei havaittu hiiltä. Jos kohteen alueelle kohdistuu muuttuvaa

maankäyttöä, kannattaisi kuoppien status (hiilimiilu/maanotto) selvittää tarkkuusinventoinnin keinoin. Ks. sijainti Kartta 30.

Kuva 66. Onkimanjärven koillispuolella sijaitseva yksittäinen kuoppamiilu. Lounaaseen.

82. Viipantie 1

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6787065 E 397173 z 133 m mpy

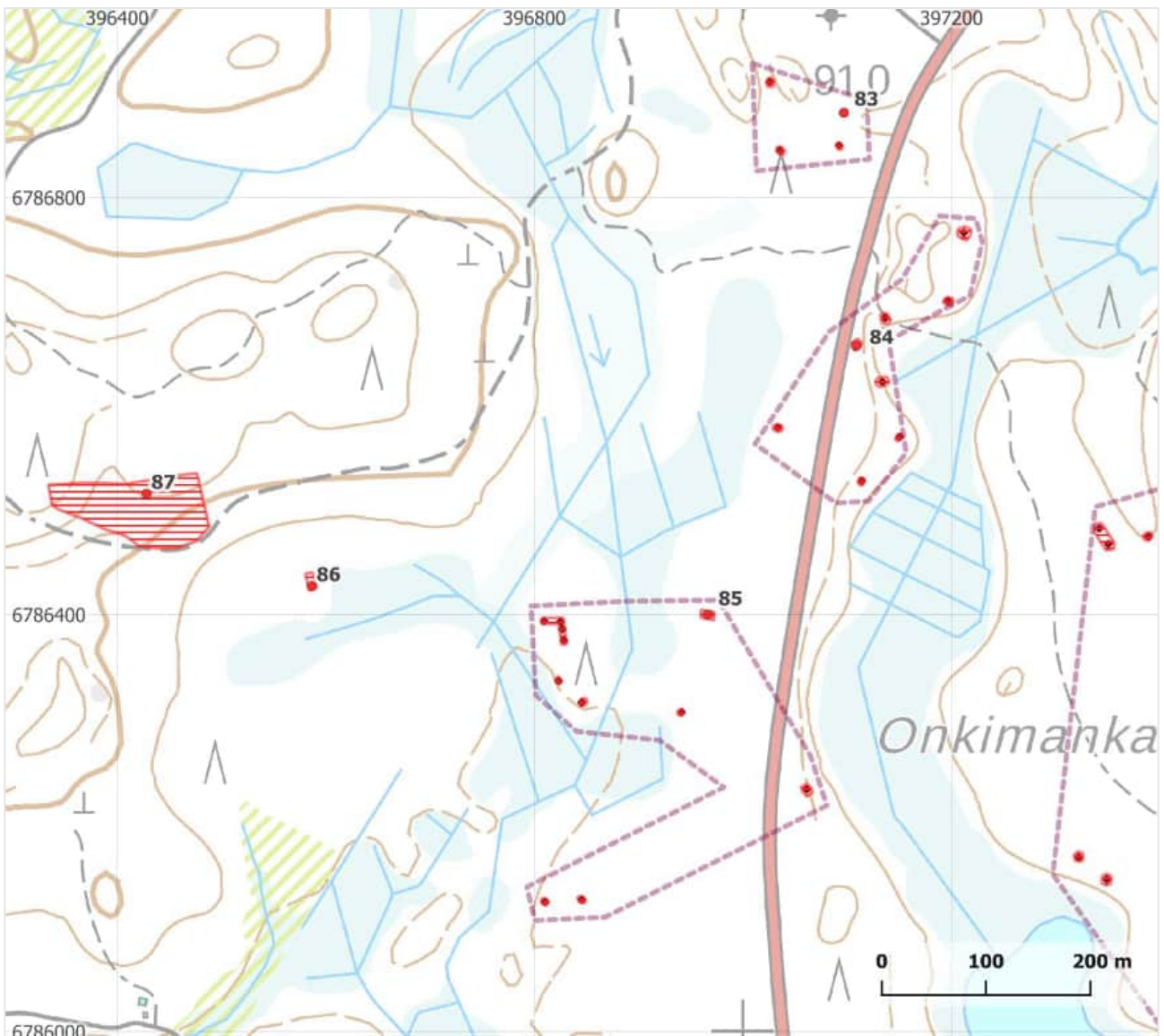
Koordinaattiselite: kohteen keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Viipantien pohjoispuolella ja noin 82 metriä Padasjoentien länsipuolella sijaitsee kaksi suorakulmaista hiilimiilukuoppaa vierekkäin. Niiden koko on noin 1,5 x 3 x 0,7 metriä, eikä niiden ympärillä ole vallia. Toisen pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilensekaisen hiekan kerros.

Kuva 67. Kaira on pystyssä idänpuoleisen kuopan reunalla. Länteen.

Kartta 31. Kohteiden 83–87 sijainnit. Vaaleanvioletilla katkoviivalla on rajattu kuhunkin kohdekokonaisuuteen kuuluvat havainnot.

83. Viipantie 2

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6786881 E 397097 z 133 m mpy

Koordinaattiselite: pohjoisempi Padasjoentien länsipuolen kuopista (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Viipantien eteläpuolella ja Padasjoentien länsipuolisella mäntykankaalla sijaitsee neljä kuoppamiilua. Pohjoisempi Padasjoentien lähellä olevista kuopista on soikeahko ja sen koko on noin 3 x 3,5 x 0,4 m. Sen ympärillä on loiva valli, jonka leveys on noin 1,2 metriä ja korkeus 0,15 m.

Sen eteläpuolella oleva miilu on myös soikeahko kuoppa, jonka koko on noin 3 x 4,5 x 0,6 metriä. Vallin leveys on noin 1,2 m ja korkeus noin 0,2 m. Sijainti N 6786850 E 397092 z 133 m mpy.

Lounaispuolella oleva miilu on suorakulmainen ja sen koko on noin 3 x 4 x 0,7 metri. Kuopan ympärillä ei ole vallia, mutta länsireunalla on noin 0,6 metrin korkuinen maakasa. N 6786845 E 397035 z 133,6 m mpy.

Luoteispuolisin kuoppa on neliskulmainen ja sen halkaisija on noin 5 metriä ja syvyys noin 0,9 metriä. Kuopan toisella reunalla on loiva valli. Sijainti N 6786911 E 397026 z 131,8 m mpy. Kaikkien kuoppien pohjille tehtyjen kairausten mukaan hiilensekaisen hiekan kerros alkaa heti pintaturpeen alta. Ks. sijainti Kartta 31.

Kuva 68. Kaira on pystyssä kuopan pohjalla. Kaakkoon.

84. Onkimankangas 2

Muinaisjäännöstunnus: 1000018753

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6786658 E 397108 z 130 m mpy

Koordinaattiselite: keskimmäisen hiilihaudan sijainti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Taivaisen raportista (2008) puuttui kohteen kuvaus. Raportin kartan mukaan kohteeseen kuuluu 5 hiilimiilua ja 3 tervahautaa.

Inventointihavainnot 2025:

Taivaisen (2008) raportissa kohde on nimellä Onkimankangas 2. Taivaisen esittämä aluerajaus kohteelle oli laaja, eikä sitä ollut viety muinaisjäännösrekisteriin. Alueen pohjoisosassa on laaja hiekanottokuoppa, jonka itäreunalla on kaksi miilua. Muut kohteet sijaitsevat hiekanottokuopan eteläpuolella. Maasto on melko avointa mäntykangasta. Kaikki kohteet sijaitsevat yli 25 metrin etäisyydessä toisistaan, joten niille tehtiin erilliset aluerajaukset. Muinaisjäännöspiste on alueen keskiosassa sijaitsevan miilun sijainti ja muut kohteet määriteltiin alakohteiksi. Kohteet ovat muutoin ennallaan Taivaisen havaintoihin nähden. Ks. sijainti Kartta 31.

Kuva 69. Pohjoisin hiilimiiluista sijaitsee hiekkakuopan itäreunalla, mäntymetsässä. Pohjoiseen.

85. Onkimankangas 3

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6786400 E 396966 z 134 m mpy

Koordinaattiselite: pohjoisimman miilun keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Onkimankankaan länsiosassa, Padasjoentien molemmin puolin sijaitsee 12 kuoppamiilua. Näistä yksitoista sijaitsee Padasjoentien länsipuolella ja yksi tien itäpuolella. Kaikkien kuoppien pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilikeros.

Pohjoisimpana sijaitsee kaksi pyöreää hiilimiilua vierekkäin. Niiden halkaisija on noin 6 metriä ja syvyys noin 0,7–0,8 metriä. Kuoppien ympärillä on valli, jonka leveys on reilu metri ja korkeus noin 0,2 m. Näistä noin 100–120 metriä länteen, kaakkoon- ja etelään sijaitsevat miilut ovat soikeita tai suorakulmaisia, kooltaan keskimäärin noin 2 x 3,5 x 0,7. Soikeiden miilujen reunoilla on loiva valli. Kaksi eteläisintä kuoppaa sijaitsee edellä mainituista hieman erillään, noin 200 metriä etelälounaaseen. Ne ovat suorakaiteen muotoisia ja kooltaan noin 2,5 x 3,5 x 0,6 m. Padasjoentien itäpuolella sijaitseva kuoppa on suorakaiteen muotoinen, jonka koko on noin 2 x 3,5 metriä ja syvyys noin 0,5 m. Maa on hieman koholla kuopan ympärillä, mutta selkeää vallia sillä ei ole. Sen sijainti on N 6786233 E 397061 z 133 m mpy. Ks. sijainti Kartta 31.

Kuva 70. Kaksi pohjoisinta miilua sijaitsee vierekkäin. Kaira on pystyssä idänpuoleisessa kuopassa. Länsiluoteeseen.

86. Leipäsuonaho 4

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, nauriskuopat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6786427 E 396587 z 134,7 m mpy

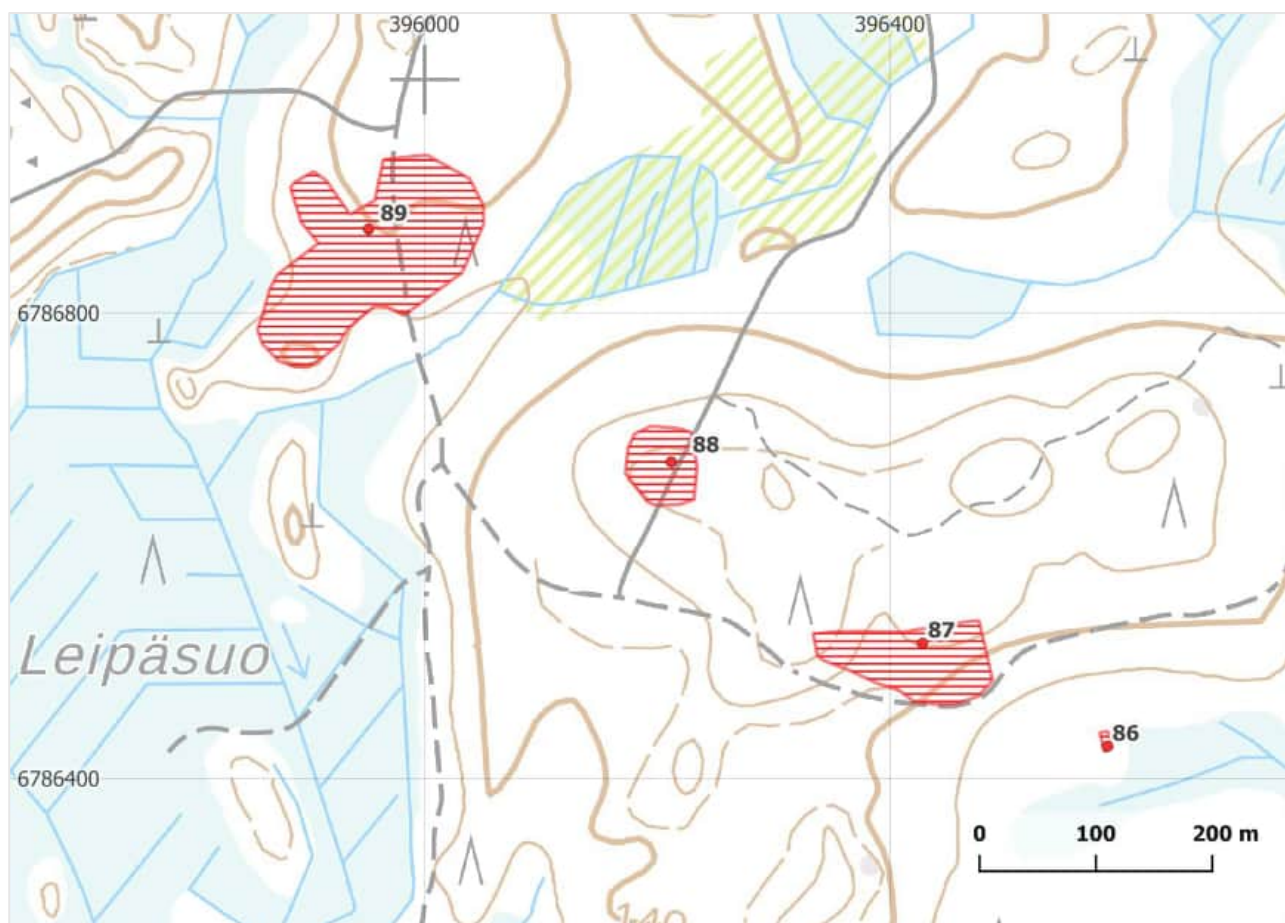
Koordinaattiselite: eteläisimmän kuopan keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Leipäsuonahon halki kulkevan tien ja Padasjoen tien välisellä metsäalueella on kolme sammaloitunutta nauriskuoppaa. Kuopat ovat suorakulmaisia ja niiden koko on keskimäärin 2 x 4 x 0,5 metriä. Kuopat sijaitsevat noin 5–10 metrin etäisyydellä toisistaan ja osan ympärillä on vähän valliä. Pohjille tehdyissä kairauksissa havaittiin parikymmentä senttiä sekoittunutta hiekkaa, jonka alta tulee koskematon hiekka. Kohteen koillispuolella on kaskiröykkiöitä, joten nämä kuopat voivat liittyä alueen kaskeamiseen. Kuoppien välittömässä läheisyydessä ei havaittu kaskiröykkiöitä, mutta tunnettu kaskiröykkiökohde Leipäsuonaho 2 sijaitsee tästä noin 120 metriä luoteeseen.

Kuva 71. Kaira on pystyssä eteläisimmän nauriskuopan päädyssä. Etelään.

Kartta 32. Kohteiden 86–89 sijainnit.

87. Leipäsuonaho 2

Muinaisjäännöstunnus: 1000018757

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, kaskiröykkiöt

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6786516 E 396428 z 140–147,5 m mpy

Koordinaattiselite: alueen keskikoordinaatti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohteeseen kuuluu 16 kaskiröykkiötä, jotka sijaitsevat Vähä-Vehkajärven pohjoispuolella olevan Leipäsuon itäpuolisen laajahkon mäen etelärinteellä. Entisen Leipäsuon torpan rauniot ovat kohteesta noin 500 metriä luoteeseen ja Iso-Evon kylä noin 2,5 kilometriä lounaaseen. Suurin osa röykkiöistä on kuusivaltaisessa lehtisekametsässä, aluskasvillisuutena mm. mustikka ja lillukka. Kohteen itäosa ulottuu hakkuuaukealle, jossa on muutama röykkiö.

Vuoden 2008 inventoinnissa alueelta kartoitettiin 16 kaskiröykkiötä noin 50 x 150 metrin kokoiselta alueelta. Alueen kaikkia röykkiöitä ei kartoitettu, vain raja-alueilla sijaitsevat kohteet, joten röykkiöiden todellinen lukumäärä alueella on inventoinnissa saatua tulosta suurempi.

Alueen kaskiröykkiöt ovat halkaisijaltaan 1–2 metriä ja korkeudeltaan 0,3–0,6 metriä sammaloituneita ja usein maakiven päälle kasattu ja. Poikkeuksena läntisin muista erillään oleva röykkiö, joka on halkaisijaltaan 3 metriä ja korkeudeltaan 0,6 metriä. Kaskeamisen päättymisestä lienee yli sata vuotta. Kohde on hyvin säilynyt.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde tarkastettiin pikaisesti inventoinnin yhteydessä, mutta yksittäisiä röykkiöitä ei kartoitettu. Kohteen aluerajaus on melko laaja, joten jos alueelle on tulossa maankäyttöä, alueen röykkiöt olisi hyvä kartoittaa tarkemmin aluerajauksen tarkentamiseksi. Ks. sijainti Kartta 32.

Kuva 72. Yksi kaskiröykkiöistä sijaitsee aivan tien reunassa. Itään.

88. Leipäsuonaho 3

Muinaisjäännöstunnus: 1000018758

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, kaskiröykkiöt

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6786672 E 396212 z 145–147,5 m mpy

Koordinaattiselite: alueen keskikoordinaatti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohteeseen kuuluu 13 kaskiröykkiötä, jotka sijaitsevat Vähä-Vehkajärven pohjoispuolella olevan Leipäsuon itäpuolisen laajahkon mäen länsirinteellä ja lakialueen tuntumassa. Entisen Leipäsuon torpan rauniot ovat kohteesta noin 300 metriä luoteeseen ja Iso-Evon kylä noin 2,5 kilometriä lounaaseen.

Vuoden 2008 inventoinnissa alueelta kartoitettiin 13 kaskiröykkiötä noin 50 x 80 metrin kokoiselta alueelta. Alueen kaskiröykkiöt ovat melko kookkaita, usein suorakulmaisia ja säännöllisesti ladottuja, esim. 2 x 5 x 0,8 metriä. Joukossa on myös pienempiä ja muodoltaan pyöreitä röykkiöitä. Rinne on luonnostaan melko kivinen. Kaskeamisen päättymisestä lienee yli sata vuotta. Kohteen kaikki röykkiöt ovat 2000-luvun alussa laikutetulla hakkuuaukealla, laikutus on vaurioittanut muutamia röykkiöitä, mutta yleisesti ottaen röykkiöt ovat hyvin säilyneitä.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde tarkastettiin pikaisesti inventoinnin yhteydessä. Alueella kasvaa nuorehkoa kuusikkoa, mutta röykkiöiden havaittiin olevan pääosin ennallaan. Kohteen tietoihin ei tehty muutoksia. Ks. sijainti Kartta 32.

Kuva 73. Yksi sammaloituneista kaskiröykkiöistä tien länsipuolella. Länteen.

89. Leipäsuonaho 1

Muinaisjäännöstunnus: 1000018726

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, kaskiröykkiöt; asuinpaikat, torpat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6786872 E 395952 z 137,5–140 m mpy

Koordinaattiselite: alueen keskikoordinaatti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohteeseen kuuluu 29 kaskiröykkiötä ja kolme naurishautaa, jotka sijaitsevat Vähä-Vehkajärven pohjoispuolella olevan Leipäsuon koillispuolisen laajahkon mäen etelärinteellä, jolla on sijainnut 1900-luvun alkuvuosikymmenille Leipäsuon torppa. Lähes kaikki röykkiöt sijaitsivat vuonna 2008 hakkuuaukealla, pieni osa hakkuualueen eteläpuolisessa kuusivaltaisessa metsässä, jossa myös torpan jäännökset sijaitsevat. Inventoinnissa alueelta kartoitettiin 29 kaskiröykkiötä ja kolme ryhmässä sijaitsevaa nauriskuoppaa noin 150 x 250 metrin kokoiselta alueelta. Alueen kaikkia röykkiöitä ei kartoitettu, pääasiassa vain raja-alueilla sijaitsevat kohteet, joten röykkiöiden todellinen lukumäärä on alueella inventoinnissa saatua tulosta suurempi. Osa hakkuualueen röykkiöistä alueen länsiosassa oli tullut yliajatuiksi, mutta suurin osa oli täysin kunnossa.

Alueen kaskiröykkiöt ovat pääasiassa pyöreitä tai pyöreähköjä, mutta joukossa oli myös neliskanttisia röykkiöitä. Sammaloituneiden röykkiöiden halkaisijat vaihtelivat 2–3,5 metrin välillä, korkeus 0,5 metrin molemmin puolin. Alueen pohjois-koilliskulmassa oli inventointihetkellä 2008 puunkorjuu käynnissä, mutta se ei ollut aiheuttanut tuhoa ko. alueen röykkiöille, sillä koneen kuljettaja oli osannut varoa röykkiöitä.

Vaikkakin röykkiöt sijaitsevat lähellä 1900-luvun alkuvuosikymmeniin asti toiminutta torppaa, niin voidaan pitää todennäköisenä, että ne ovat nimenomaan kaskiröykkiöitä ja siten suurella todennäköisyydellä vanhempia kuin sata vuotta, sillä alueen kaskeaminen lienee loppunut 1800-luvun aikana.

Leipäsuonahon torpan jäännökset sijaitsevat Leipäsuon koillispuolisen laajahkon mäen etelärinteellä. Torpan päärakennuksesta erottuu lähinnä tulisijan jäännös, joka on aivan kohteen halki kulkevan peruskarttaan merkityn eteläpohjoissuuntaisen metsätien itäreunassa. Tälle kohdalle on pystytetty opaskyltti, joka kertoo, että "Leipäsuonaho on ollut asuttua aluetta viime vuosisadan puolella. Paikalta löytyy vieläkin kivikasoja, joiden päällä torppa seiso i aina 1900-luvun alkuvuosikymmenille saakka." Vuoden 1965 peruskartassa ei ole mitään merkintöjä torpasta tai sen rakennuksista, joten tuolloin paikka on jo ollut hävinnyt. Torpan päärakennuksen jäännöksen lisäksi pihapiirissä on kivety n kaivon jäännös, talousrakennuksen jäännös, kellarin jäännös sekä ri ihen perustukset. Mainituista kohteista ri ihen perustukset ja kellarin jäännös sijaitsevat tien länsipuolella, muut itäpuolella.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde tarkastettiin pikaisesti inventoinnin yhteydessä. Muinaisjäännösalueen pohjois- ja luoteisosassa on tehty viime vuosina metsänhakkuuta ja alueella kasvoi tiheää pusikkoa. Alueen läpi kulkevaa metsätietä on vastikään parannettu ja sen reunoja on raivattu kasvillisuudesta. Tien parannus on saattanut pyöräyttää muutamia tien lähellä olevia kaskiröykkiöiden kiviä pois paikaltaan, mutta suurimmaksi osaksi kohde vaikuttaa olevan ennallaan. Taivaisen mainitsemat Leipäsuonahon torpan rauniot sijaitsevat muinaisjäännösalueella, tien molemmin puolin. Kohteen muinaisjäännösrajaukseen ei tehty muutoksia. Ks. sijainti Kartta 32.

Kuva 74. Ilmeisesti torpan päärakennuksen uunin perustukset tien itäpuolella ovat hieman paljastuneet sammaleen alta tien pientareiden raivauksen yhteydessä. Kuvattu pohjoiseen.

Kuva 75. Riihen (tai saunan) perustus tien länsipuolella. Pohjoiseen.

90. Pöllönpesäntie

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6785477 E 39664 z 132 m mpy

Koordinaattiselite: eteläisimmän miilun sijainti (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

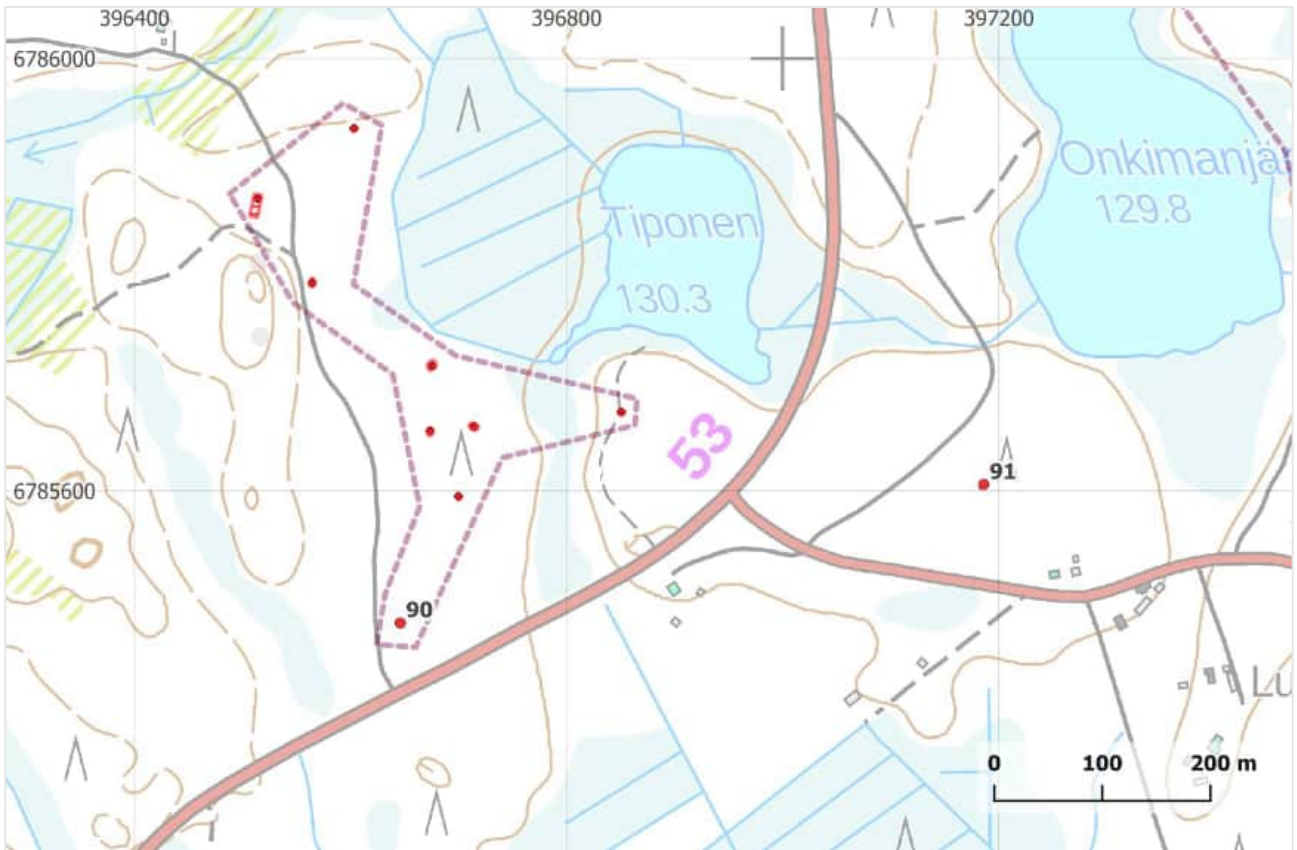
Inventointihavainnot 2025:

Pöllönpesäntien ja Tiponen-järven välisellä mäntykankaalla havaittiin 10 miilua, joista yksi sijaitsee lammen eteläpuolella. Lammen eteläpuolella on myös joitain maanottokuoppia.

Viisi alueen miiluista on pieniä ja soikea, niiden koko on keskimäärin 1,5 x 2,5 x 0,6 m. Osan reunoilla on matala valli. Neljä miiluista on isompia ja soikeita, koko on noin 5,5 x 7 x 0,7 m. Suurempien miilujen ympärillä on valli, jonka leveys on noin 1,1 m ja korkeus noin 0,3 m. Kaikista eteläisin miilu sijaitsee Pöllönpesäntien alussa, tien itäpuolella. Se on pyöreähkö, epämääräisen muotoinen kuoppamiilu. Sen halkaisija on noin 5,5 metriä ja syvyys noin 0,4 m. Sen ympärillä on epätasainen valli, jonka leveys vaihtelee 0,5–1,2 m ja korkeus noin 0,2 m. Kaikkien miilujen pohjille tehdyissä kairauksissa havaittiin hiilikerros heti pintaturpeen alta tai ohuen hiekkakerroksen alta. Pohjoisimman miilun sijainti N 6785935 E 396603 z 132 m mpy.

Kuva 76. Kaira on pystyssä eteläisimmän, hieman epämääräisen muotoisen miilun keskellä. Itään.

Kartta 33. Kohteiden 90–91 sijainnit. Vaaleanvioletilla katkoviivalla on rajattu kohteeseen 90 kuuluvat havainnot.

91. Opistontie

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6785606 E 397186 z 132,5 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Opistontien ja Onkimanjärven välisellä tasaisella mäntykankaalla on yksittäinen kuoppamiilu. Sen koko on noin 2,8 x 3,5 x 0,7. Sen ympärillä on valli, jonka leveys on noin metrin ja korkeus 0,2 m. Kuopan pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilikerros. Ks. sijainti Kartta 33.

92. Valkjärvenkangas

Muinaisjäännöstunnus: 1000018749

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6785219 E 398041 z 127–131 m mpy

Koordinaattiselite: alueen keskikoordinaatti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

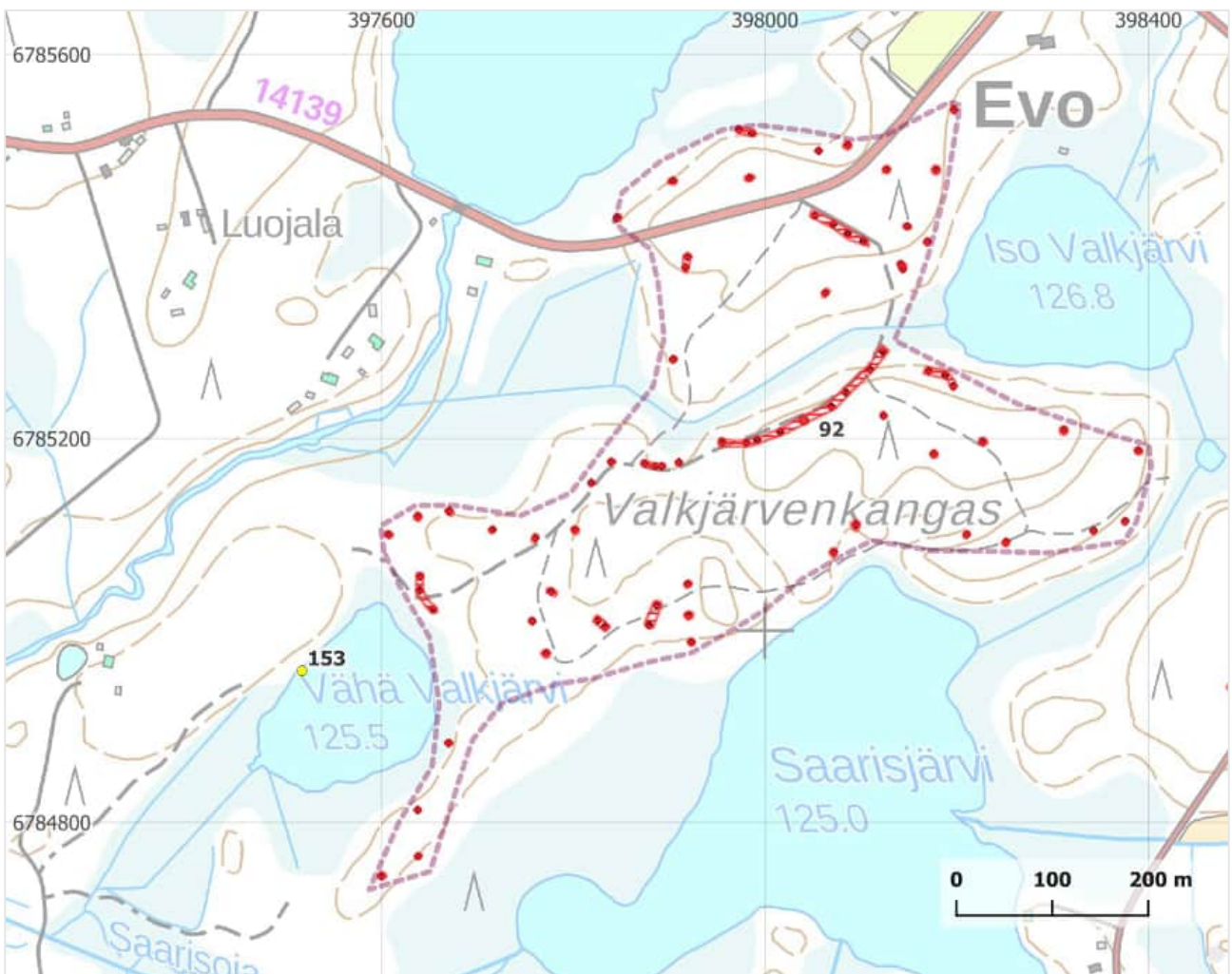
Peruskarttaan merkitty Valkjärvenkangas sijaitsee Alisen Rautjärven eteläpuolella Iso Valkjärven, Saarisjärven ja Vähä Valkjärven rajaamalla alueella. Alue on tasaista mäntyvaltaista hiekkakangasta, jolla puuston koko vaihtelee. Kankaalla on kaikkiaan 35 kuoppaa, jotka inventointihavaintojen perusteella vaikuttavat hiilimiiluilta, jotka ladottiin maahan kaivettuun kuoppaan. Kuopat ovat maaduttuaan nykyisin alkuperäistä matalampia, mutta kairaushavaintojen mukaan niiden alkuperäinen syvyys on vaihdellut metrin molemmin puolin, leveys on vaihdellut noin 1–2,5 metrin ja pituus 2–4 metrin välillä. Lähes kaikki kuopat ovat tyypiltään suorakulmaisia, kaksi on pyöreitä. Kuopat sijaitsevat kankaan reuna-alueiden tuntumassa suhteellisen lähellä vettä tai suota. Hiilen valmistukseen kankaalla olisi ollut hyvät olosuhteet raaka-aineen, maaperän ja kuljetusyhteyksien suhteen. Kohteet ovat täysin säilyneitä.

Inventointihavainnot 2025:

Kohteelle määritelty muinaisjäännösrajaus oli laaja. Aluerajauksen koillis- ja lounaispuolilta havaittiin useita uusia kuoppia 5 p laserkeilausaineistosta. Osa niistä tarkastettiin maastossa ja ne todettiin hiilimiiluiksi. Uudet kuoppahavainnot liitettiin osaksi Valkjärvenkankaan muinaisjäännöskokonaisuutta. Olemassa ollutta aluerajausta tiivistettiin 5 p laserkeilausaineiston perusteella. Koko alueella on arvion mukaan kaiken kaikkiaan noin 75 kuoppaa, joiden etäisyys vaihtelee. Kaikki alueen kuopat eivät välttämättä ole miiluja, joten jos alueelle kohdistuu muuttuvaa maankäyttöä, kuoppien tyyppi kannattaisi selvittää kohdennettumilla tutkimuksilla.

Kuva 77. Yksi uusista, aluerajauksen koillispuolella havaituista hiilihaudoista. Koilliseen.

Kartta 34. Kohteiden 92 ja 153 sijainnit. Vaaleanvioletilla katkoviivalla on rajattu kohteeseen 92 kuuluvat havainnot.

93. Keskinen Rautjärvi

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6785707 E 398700 z 128 m mpy

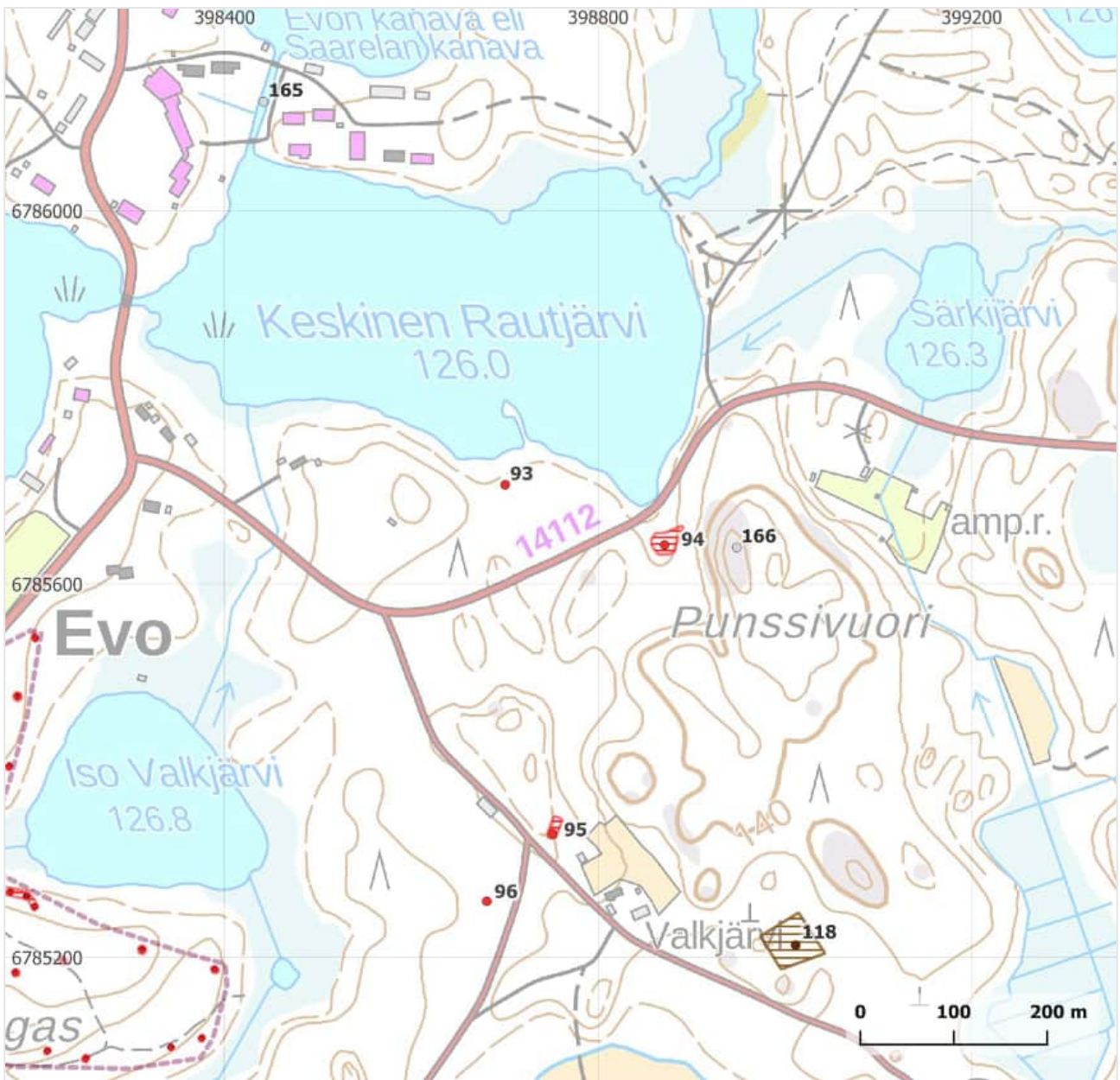
Koordinaattiselite: kohteen keskipiste (5 p laserkeilausaineiston perusteella)

Inventointihavainnot 2025:

Keskisen Rautjärven etelärannalla sijaitsee yksittäinen kuoppamiilu. Se on pyöreä ja sen halkaisija on noin 4 metriä ja syvyys noin 0,5 m. Kuopan ympärillä on valli, jonka leveys on noin metri ja korkeus noin 0,15 m. Pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilikerros.

Kuva 78. Maaperäkaira on pystyssä haudan vallin reunalla. Koilliseen.

Kartta 35. Kohteiden 93–96, 118 ja 165–166 sijainnit.

94. Punssivuori 1

Muinaisjäännöstunnus: 1000018763

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6785642 E 398871 z 130 m mpy

Koordinaattiselite: keskikoordinaatti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee Punssivuoren läntisellä alarinteellä, noin 50 metriä Keskisestä Rautjärvestä etelään. Kohteessa kasvaa sekametsää, jonka ylispuuna on mänty. Kohteeseen kuuluu kaksi kuoppaa, joista ensimmäinen sijaitsee tasamaalla noin 35 metriä etelään järven rantaan kulkevasta tiestä ja noin metrin itään tieltä erkaantuvasta polusta. Kaakko-luodesuuntaisen, loivapiirteisen ja sammaloituneen kuopan mitat ovat 1 x 3,5 x 0,6 metriä. Kuopan reunassa kasvaa arviolta 80-vuotias mänty ja kuopan päällä pieniä kuusia. Kairaushavaintojen mukaan kuopan pohjalla on 40 cm:n vahvuinen kerros nokimaata ja hiiltä, minkä alapuolella on vaalea hietä. Kyseessä lienee lamatyypin hiilimiilun jäännös, jossa hiilletävät puut laitettiin maahan kaivettuun kuoppaan ja peitettiin turpeella.

Toinen kuoppa on pyöreä ja sammal/heinäpeitteinen, halkaisijaltaan noin 3,5 metriä ja syvyydeltään noin metrin. Se sijaitsee Punssivuoren jyrkän länsirinteen juuren tuntumassa tasamaalla, pienellä terassilla noin 40 metriä tiestä etelään. Kairaushavaintojen mukaan kuopan pohjalla on 30 cm:n vahvuinen kerros likamaata, minkä alapuolella on sora. Kyseessä voisi olla yksittäisen pyyntikuopan jäännös.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde tarkastettiin ja Taivaisen mainitsema kaksi kuoppaa ovat ennallaan. Niiden koillispuolelta, rinteen juuresta havaittiin yksi kuoppamiilu lisää, joka otettiin mukaan kohteen aluerajaukseen. Ks. sijainti Kartta 35.

95. Valkjärvi 1

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6785332 E 398750 z 131,5–133 m mpy

Koordinaattiselite: etelänpuoleisen haudan keskikoordinaatti

Inventointihavainnot 2025:

Kohteet sijaitsevat Juuvintien itäpuolella ja Valkjärven torpan luoteispuolella, pienen mäen etelä- ja kaakkoisosassa, noin 10 metrin etäisyydellä toisistaan. Rinteessä on kaksi U:n muotoista, vallillista tervahautaa. Kohteiden koko on noin 6,5 x 8,5 x 0,9 metriä. Vallien leveys on noin 2 metriä ja korkeus 0,5–0,7 metriä. Valleissa on aukko alarinteen puolella ja niiden edustoilla on todennäköisesti pieni tervanlaskukuoppa. Molempien kuoppien keskelle tehdyissä kairauksissa havaittiin hiilensekaista hiekkaa. Ks. sijainti Kartta 35.

Kuva 79. Kaira on pystyssä etelänpuoleisen haudan halssiaukossa. Länsiluoteeseen.

96. Valkjärvi 2

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6785260 E 398681 z 129,6 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste (5 p laserkeilausaineiston perusteella)

Inventointihavainnot 2025:

Kuoppamiilu sijaitsee Tohijärventien länsipuolella, noin 25 metriä tiestä. Kuoppa on suorakaiteen muotoinen ja sen koko noin 1,5 x 2,5 x 0,6 m. Kuopan ympärillä maa on hieman koholla, mutta selkeää vallia sillä ei ole. Pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin noin 5 cm hiekkaa, jonka alta alkaa hiilikerros. Ks. sijainti Kartta 35.

Kuva 80. Kaira on pystyssä kuopan pohjalla. Kaakkoon.

97. Valkjärvi 3

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6784942 E 398486 z 131 m mpy

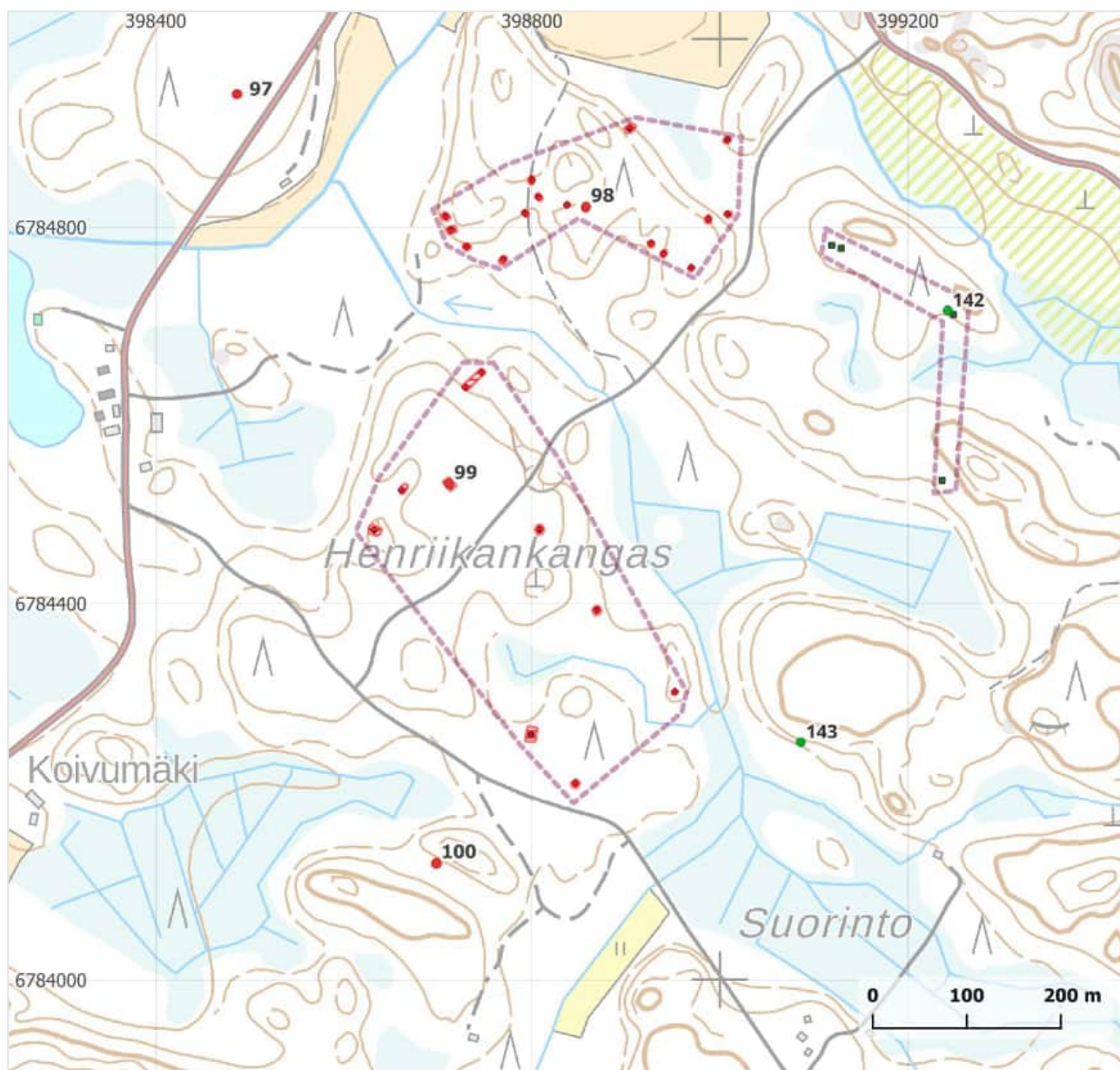
Koordinaattiselite: kohteen keskipiste (5 p laserkeilausaineiston perusteella)

Inventointihavainnot 2025:

Kuoppamiilu sijaitsee Saarisjärven itäpuolella ja Tohijärventien länsipuolella, noin 30 metriä tiestä. Maasto on avointa mäntykangasta. Kuoppamiilu on muodoltaan soikea, kooltaan noin 5,5 x 6,5, ja syvyys noin 1,1 metriä. Vallin leveys on noin 2 metriä ja korkeus noin 0,3 m. Pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilikerroksen alkavan heti pintaturpeen alta.

Kuva 81. Vallien ympäröimä miilu erottuu maastosta selkeästi. Lounaaseen.

Kartta 36. Kohteiden 97–100 ja 142–143 sijainnit. Vaaleanvioletilla katkoviivalla on rajattu kuhunkin kohdekokonaisuuteen kuuluvat havainnot.

98. Joutsjoki

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat,

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6784822 E 398857 z 130–135 m mpy

Koordinaattiselite: alueen keskimmäisen miilun sijanti

Inventointihavainnot 2025:

Henriikankankaan pohjoispuolella ja Joutsjoen eteläpuolisella mäntykankaalla on 16 kuoppamiilua. Suurin osa kuopista on soikeita, osa on suorakaiteen muotoisia. Muutamien kuoppien pohjille tehdyissä kairauksissa havaittiin heti pintaturpeen alta alkava hiilikerros. Jokaista yksittäistä kuoppaa ei tarkastettu maastossa, vaan niille tehtiin aluerajaus 5 p laserkeilausaineiston perusteella. Ks. sijainti Kartta 36.

Kuva 82. Kaira on pystyssä alueen keskiosassa sijaitsevan kuoppamiilun pohjalla. Pohjoiseen.

99. Henriikankangas

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6784527 E 398712 z 134,5 m mpy

Koordinaattiselite: Metsähallituksen tiedossa olleen miilun keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Henriikankankaalla sijaitsee Metsähallituksen tiedoissa oleva tervahauta (kohde nro 205572). Kohde tarkastettiin ja paikalla havaittiin kaksi vierekkäistä hiilimiilua. Miilut ovat muodoltaan sokeita ja niiden koko valleiin on noin 2,5 x 5 metriä. Vallin leveys on noin 1,1–1,5 metriä ja korkeus noin 0,2–0,3 m. Kuoppien syvyys on noin 0,5–0,7 m.

Näiden lisäksi Henriikankaalla havaittiin useita muitakin miiluja ja yksi tervahauta. Mäkialueen pohjoisosassa sijaitsee kaksi hiilimiilua noin 19 metrin etäisyydellä toisistaan. Ne ovat muodoltaan sokeita ja niiden koko on noin 2,5 x 3,5 metriä ja syvyys noin 50–70 cm. Molempien ympärillä on loiva, noin metrin levyinen valli, jonka korkeus on noin 20 cm. Mäen länsiosassa, avoimella hakkuuaukealla, sijaitsee kaksi hiilimiilua noin kuuden metrin etäisyydellä toisistaan. Eteläpuoleinen on suorakaiteen muotoinen, melko jyrkkäreunainen ja kooltaan noin 2 x 3 metriä, syvyys noin 0,6 metriä. Pohjoispuoleinen kuoppa on soikeahko, kooltaan noin 1,5 x 2,5 metriä, syvyys noin 0,5 m. Kummassakaan kuopassa ei ole selkeitä valleja.

Tervahauta sijaitsee Henriikankankaan mäkialueen länsiosassa, pienen suppakuopan rinteessä. Hauta muodostuu kahdesta toisissaan kiinni olevasta kuopasta, joista ylimmäisessä on vallia ympärillä. Kohteen koko on kokonaisuudessaan noin 6 x 9 metriä. Vallin leveys on noin 1,3 metriä ja korkeus noin 0,3–0,5 metriä. Kohteen pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilensekaista hiekkaa. Tervahaudan sijainti N 6784478 E 398632 z 130 m mpy.

Henriikankankaan halki kulkevan metsätien itäpuolella sijaitsee kuusi kuoppamiilua. Ne ovat suurehkoja, sokeita ja kooltaan keskimäärin 5 x 7 x 0,7 metriä. Vallin leveys on noin 1,2 metriä, korkeus noin 0,3 m. Kaikkien tarkastettujen kuoppien pohjille tehdyissä kairauksissa havaittiin hiilikerros. Ks. sijainti Kartta 36.

Kuva 83. Alueen keskellä sijaitsevat kuoppamiilut sijaitsevat heinikossa kairan molemmin puolin. Koilliseen.

Kuva 84. Tervahauta sijaitsee pienen suppakuopan rinteessä. Lounaaseen.

Kuva 85. Henriikankankaantien itäpuolella sijaitsee suurehkoja, vallien ympäröimiä miiluja. Kuvassa tien lähin miilu, joka erottuu selkeästi avoimessa mäntymetsässä. Pohjoiseen.

100. Suorinto

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6784124 E 398699 z 133,5 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Hiilimiilu sijaitsee Henriikankankaan eteläpuolella, Koukkumäentiestä noin 90 metriä lounaaseen. Se on tehty jyrkkärinteisen harjun etelärinteen alaosaan. Miilu on soikean muotoinen ja sen koko on noin 7,5 x 8,5 x 1 m. Kuoppaa ympäröi vallit, jotka ovat selkeämmät haudan pitkillä sivuilla. Vallin leveys on noin 2–2,5 m ja korkeus noin 0,2–0,4 m. Kuopan keskelle tehdyssä kairauksessa havaittiin noin 15 cm kerros hiekkaa, jonka alla oli noin 5 cm: paksuinen hiilensekaisen hiekan kerros. Ks. sijainti Kartta 36.

Kuva 86. Miilun päällä kasvaa nuoria kuusia ja mäntyjä. Lounaaseen.

101. Luhtasuo

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6784127 E 398700 z 136,5 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Inventointihavainnot 2025:

Kuoppamiilu sijaitsee Luhtasuon kosteikkoalueen ja Vappulantien välisellä metsäalueella, noin 180 metriä tiestä länsilounaaseen. Miilu on muodoltaan soikeahko, sen koko on noin 7 x 8 x 1 m. Kuopan ympärillä on valli, jonka leveys on noin 2 m ja korkeus noin 0,3 m. Kuopan pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilikerroksen alkavan heti pintaturpeen alta.

Tästä noin 225 metriä länteen, Luhtasuon itäpuolella, havaittiin mahdollinen hiilimiilukuoppa 5 p laserkeilausaineistossa. Se rajattiin alakohteeksi, mutta sitä ei tarkastettu maastossa. Sijainti N 6784824 E 401477.

Kartta 37. Kohteiden 101–103 sijainnit. Vaaleanvioletilla katkoviivalla on rajattu kohteeseen 101 kuuluvat havainnot.

102. Niinimäki 3

Muinaisjäännöstunnus: 1000018768

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, kaskiröykkiöt

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6784685 E 402044 z 167–169 m mpy

Koordinaattiselite: alueen keskikoordinaatti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee loivalla kivisellä etelä-länsirinteellä ja mäen tasaisilla terasseilla noin 350 metriä entisestä Niinimäen torpasta lounaaseen. Vuoden 1873 metsätalouuskartan mukaan alue on kuulunut Niinimäen torpan maihin ja on sijainnut silloisten pienten peltotilkkujen välisellä metsäalueella. Alueen lounaispuolella on nykyisin vanha metsitetty pelto, joka on tunnistettavissa vuoden 1873 kartasta, sama alue on peltona vielä vuoden 1965 peruskartassa.

Inventointihetkellä kaskiröykkiöalue oli suurimmaksi osaksi laikutettua hakkuuaukkoa, osin kuusivaltaista sekametsää. Laikutetuista kohdista on paikoin paljastunut runsaasti hiiltä ja tummaa kaskimaannosta. Maalaji vaihtelee hiedan ja soran välillä. Kaikkiaan noin 100 x 150 metrin laajuudessa kohteessa on neljäkymmentä kaskiröykkiötä, joista suuri osa on kasattu maakivenpäälle tai viereen. Röykkiöiden halkaisija vaihteli 2–4 metrin ja korkeus 0,5–1 metrin välillä (maakivi laskettu korkeuteen mukaan). Lisäksi alueella on suorakulmaisia tai aitamaisia röykkiöitä, joiden leveys vaihtelee 1–2 metrin ja pituus 5–7 metrin välillä. Alueen lounaisosassa metsäalueella on havaittavissa kyntöraja, eli viljellyn kaskan ja viljelemättömän metsämaan raja. Tämä todistaa auran tai vastaavan maanmuokkausvälineen käytöstä alueella ja voi viitata myös jonkin aikaiseen peltokäyttöön.

Korkeutensa puolesta alue on ns. vedenhuuhtomatonta aluetta ja sijaitsee alueen ylimmän, noin 161 metrin korkeudessa olleen Baltian jä järven rantaviivan yläpuolella. Kaskiröykkiöt liittyvät todennäköisesti läheisen Niinimäen torpan historiaan, mutta periaatteessa ne voivat olla vanhempiakin ja kuvastaa esim. Iso-Evon kylän suunnalta harjoitettua kaukokaskeamista. Kaskeamisen päättymisestä lienee yli sata vuotta. Kohde on osittain täysin säilynyt (metsässä olevat röykkiöt). Laikutetun alueen röykkiöt ovat säilyneet yhtä lukuun ottamatta.

Inventointihavainnot 2025:

Kohteen sijaintipiste on väärässä paikassa muinaisjäännösrekisterissä, mutta Taivaisen (2008) raportissa kohteelle oli oikea sijainti sekä arvioitu aluerajaus kohteelle. Kohde tarkastettiin alueen pohjoisosasta. Alue on melko tiheäkasvuista nuorta metsää, mutta röykkiöt erottuvat puuston seassa. Kaikkia alueen röykkiöitä ei kartoitettu tässä inventoinnissa. Kohteen sijaintipiste korjattiin alueen keskelle, noin 830 metriä aikaisemmasta lounaaseen. Kohteen aluerajaus on kopioitiin Metsähallituksen aineistoista. Ks. sijainti Kartta 37.

Kuva 87. Yksi alueen koillisreunalla sijaitsevista röykkiöitä. Kaakkoon.

103. Niinimäki 1

Muinaisjäännöstunnus: 1000018735

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, kaskiröykkiöt

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6784783 E 402250 z 170 m mpy

Koordinaattiselite: alueen keskikoordinaatti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee laikutetulla kivisellä hakkuuaukealla mäen loivalla etelärinteellä noin 150 metriä entisestä Niinimäen torpasta lounaaseen. Vuoden 1873 metsätalouuskartassa Niinimäen torppa on nykyisellä paikallaan, ja pellot ympäristössä ovat melko hajallaan. Ko. kartan perusteella vaikuttaa kuitenkin siltä, että kaskiröykkiöalueella ei ainakaan tuolloin olisi ollut peltoa, kuten ei myöskään vuoden 1965 peruskartassa. Alue rajautuu molemmissa kartoissa peltoalueen viereiseen metsämaahan. Röykkiöitä on rinteellä kaikkiaan 30 kpl. Lähes kaikki röykkiöt on kasattu näkyvän maakiven ympärille tai päälle. Röykkiöt ovat muodoiltaan vaihtelevia. Osa on suorakulmaisia laitamaisia, osa pyöreitä. Pyöreiden röykkiöiden halkaisija vaihtelee 1–3,5 metrin ja korkeus 0,3–1,5 metrin välillä (korkeimmat ovat maakivien päällä olevia röykkiöitä). Suorakulmaisten/aitamaisten röykkiöiden leveys vaihtelee 1–1,5 metrin, pituus 2–5 metrin ja korkeus 0,2–0,7 metrin välillä.

Hakkuuaukean laikutus on osittain vaurioittanut röykkiöitä, mutta kokonaisuutena röykkiöt ovat yllättävän hyvin säilyneitä. Paljastuneessa maaperässä näkyy paikoin erittäin runsaasti hiiltä, mikä liittyy kaskeamiseen. Maaperä on kivistä hietaa ja hiekkaa. Korkeutensa puolesta alue on ns. vedenhuuhtomatonta aluetta ja sijaitsee alueen ylimmän, noin 161 metrin korkeudessa olleen Baltian jääjärven rantaviivan yläpuolella. Kaskiröykkiöt liittyvät todennäköisesti läheisen Niinimäen torpan historiaan, mutta periaatteessa ne voivat olla vanhempiakin ja kuvastaa esim.

Iso-Evon kylän suunnalta harjoitettua kaukokaskeamista. Kaskeamisen päättymisestä lienee yli sata vuotta. Alue kartoitettiin kokonaan. Kohde on melko hyvin säilynyt

Inventointihavainnot 2025:

Kohteen pohjoisreunaa tarkastettiin. Alue on täysin umpeenkasvanutta hakkuuaukeaa ja maanpintaa peittää saniaisit, joiden seasta röykkiöiden havaitseminen oli lähes mahdotonta. Alueen reunalla havaittiin pari röykkiötä, joten voi olettaa kohteen vastaavan pääpiirteittäin Taivaisen kuvausta. Kohteen aluerajaus on kopioitu Metsähallituksen aineistoista. Ks. sijainti Kartta 37.

104. Niinimäki 2

Muinaisjäännöstunnus: 1000018736

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, kaskiröykkiöt

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6784990 E 402777 z 165 m mpy

Koordinaattiselite: keskikoordinaatti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee loivalla kivisellä etelä-lounaisrinteellä noin 350 metriä entisestä Niinimäen torpasta itä-koilliseen ja noin 400 metriä entisestä Kankaanmaan torpasta lounaaseen. Vuoden 1873 metsätaloustietokartan mukaan alue on kuulunut Niinimäen torpan maihin, mutta ko. kohdassa ei ole ainakaan tuolloin ollut peltoa. Alueella kasvoi inventointihetkellä noin seitsemän metriä korkea koivikko.

Kaikkiaan kohteessa oli seitsemän kaskiröykkiötä, joista kuusi oli kasattu maakiven päälle. Röykkiöiden halkaisija vaihteli 1,5–2,5 metrin ja korkeus 0,5–1,2 metrin välillä (maakivi laskettu korkeuteen mukaan). Röykkiöalueen koillisreunassa mäen rinteessä oli vierekkäin kaksi hautamaista painannetta. Läntisemmän koko 2 x 5 x 0,6 metriä, itäisemmän koko 1,5 x 4 x 0,5 metriä. Molemmat painanteet olivat loivareunaisia ja lounais-koillissuuntaisia. Kuopat olivat noin kolmen metrin etäisyydellä toisistaan. Kairaushavaintojen mukaan läntisemmän kuopan pohjalla on noin 40 cm:n paksuinen likamaa, jonka seassa on hiilenmuruja, itäisemmän kuopan pohjalla on ainakin 50 cm:n paksuinen likamaa, jonka seassa on hiilenmuruja. Maaperä oli hienoa hietaa. Kaskiröykkiöiden yhteydessä olevat hautamaiset painanteet ovat todennäköisesti nauriskuoppia.

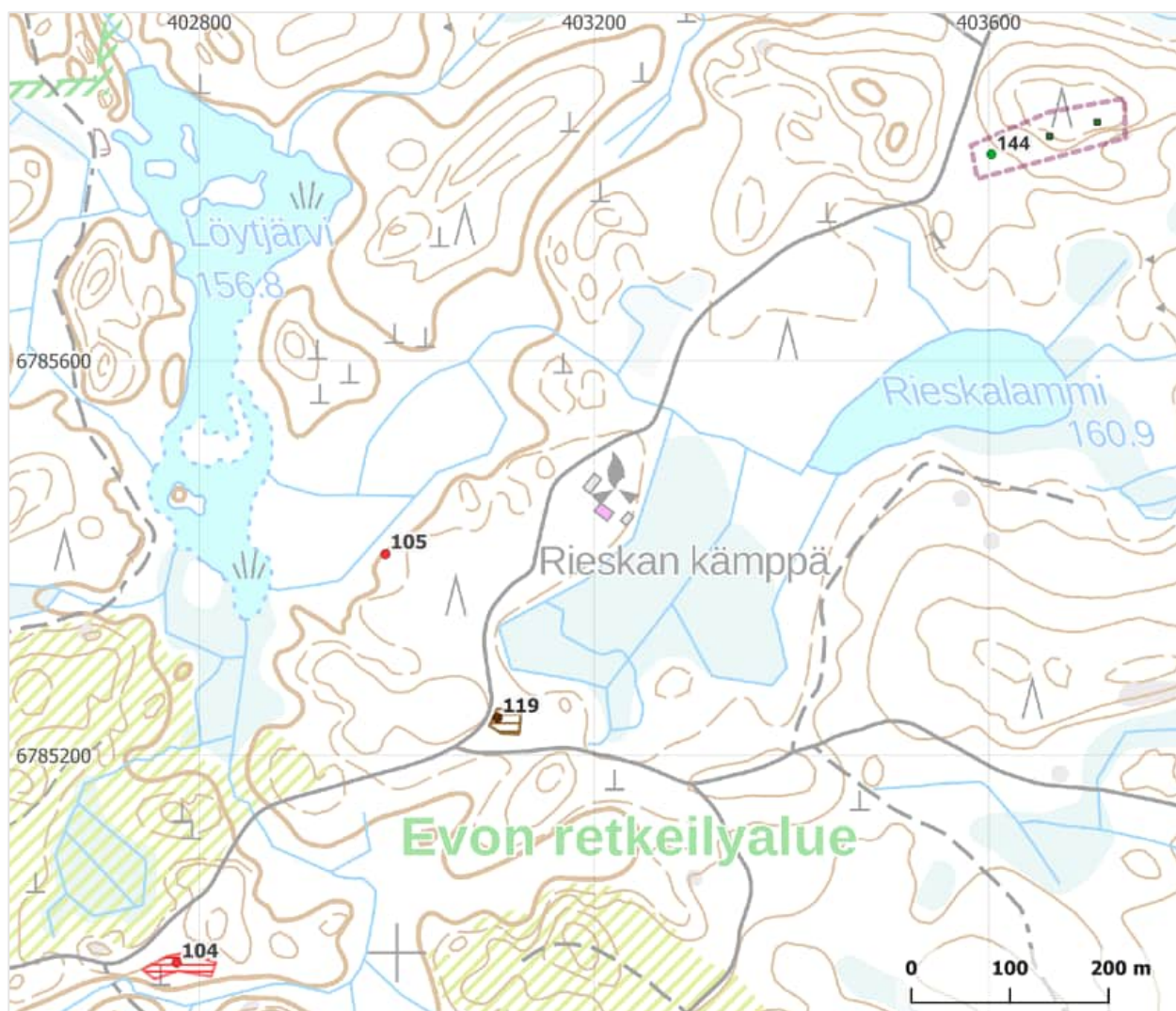
Kaskiröykkiöt liittyvät todennäköisesti läheisen Niinimäen torpan historiaan, mutta periaatteessa ne voivat olla vanhempiakin ja kuvastaa esim. Iso-Evon kylän suunnalta harjoitettua kaukokaskeamista. Kaskeamisen päättymisestä lienee yli sata vuotta. Kohde on täysin säilynyt

Inventointihavainnot 2025:

Kohde on ennallaan aiempiin havaintoihin verrattuna. Alue oli tarkastushetkellä korkean heinikon peittämää, joten havainnointi oli haastavaa. Kohteen aluerajaus on kopioitu Metsähallituksen aineistoista.

Kuva 88. Yksi maakiven päälle kasatuista röykkiöistä. Itään.

Kartta 38. Kohteiden 104–105, 119 sekä 144 sijainnit. Vaaleanvioletilla katkoviivalla on rajattu kohteeseen 144 kuuluvat havainnot.

105. Rieska

Muinaisjäännöstunnus: 1000018746

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6785404 E 402989 z 161,5 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keksipiste (5 p laserkeilausaineiston mukaan)

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee noin 130 metriä länteen Rieskan metsäkämpästä. Ympäristö on kuusivaltaista kangasta, jonka seassa kasvaa myös mäntyjä, aluskasvillisuutena on mm. mustikka. Kohteessa on yksi lamatyypinen hiilimiilu, jossa hiillettävät puut ladottiin maahan kaivettuun kuoppaan. Kohde on täysin säilynyt. Tasamaalla sijaitsevan kaakko-luode suuntaisen loivapiirteisen, sammaloituneen kuopan koko on 2 x 3,5 x 0,7 metriä. Kairaushavaintojen mukaan kuopan pohjalla on 10 cm:n vahvuinen ruskean hiedan kerros, minkä alla on 25 cm:n vahvuinen hiilensekaisen nokimaan kerros. Kyseessä lienee hiilimiilun jäännös

Inventointihavainnot 2025:

Kohteen sijaintipiste oli merkitty virheellisesti Niinimäki 2 kohteen kohdalle. Oikea sijainti on Rieskan kämpän länsilounaispuolella, noin 149 metriä Rieskantiestä länteen. Kuoppamiilu erottuu 5 p laserkeilausainelstossa, jonka mukaan sille tehtiin aluerajaus. Ei tarkastettu maastossa. Ks. sijainti Kartta 38.

106. Mölökkä

Muinaisjäännöstunnus: 401010017

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, kaskiröykkiöt, tervahaudat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen, 1800-luku

Koordinaatit: N 6784024 E 403584 z 162 m mpy

Koordinaattiselite: keskikoordinaatti

Aiemmat tutkimukset: Anna-Liisa Hirviluoto tarkastus 1968

Jyri Saukkonen inventointi 1983

Marianna Niukkanen tarkastus 2006

Taivainen inventointi 2008

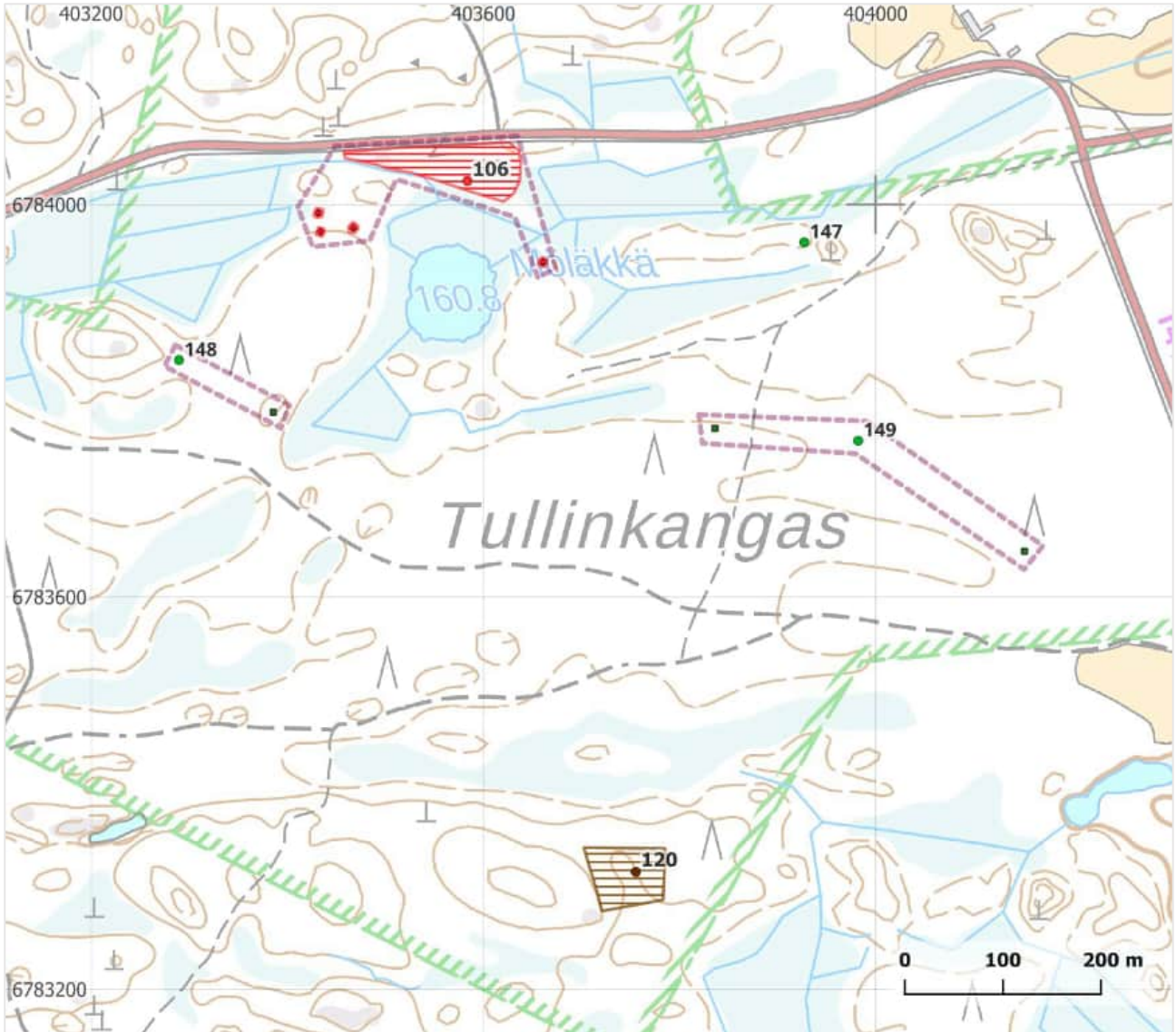
Aiemmat tiedot:

Röykkiöt sijaitsevat Evon valtionpuistossa (retkeilyalueella) aivan Mölökkälammen pohjoispuolella. Paikka on metsien keskellä. Röykkiöt ovat pienikokoisia (halk. 2,5–5, kork. 0,3–0,6 m), eikä niissä ole maatäytettä, mutta ne ovat turvekerroksen peittämiä. Ne sijoittuvat maastoon rivimäisesti tien suuntaisesti ja kolme röykkiötä on tien laidassa, kahden rivin välissä lienee ollut pelto. Kaskiröykkiöt ovat luultavasti peräisin 1800-luvulta. Joitakin röykkiöitä on vahingoitettu Metsähallituksen metsän mätästyksen yhteydessä syksyllä 2006.

Röykkiöalueen länsipuolella on rinteeseen kaivettu tervahauta, ja siitä itään jonkinlainen varastokuoppa. Alueella on myös kaksi hiilimiilua.

Inventointihavainnot 2025:

Kohteelle määritelty muinaisjäännösrajaus oli melko laaja. Kohdetta ei tarkastettu maastossa mutta aluerajausta supistettiin 5 p laserkeilausaineiston ja Taivaisen raportin (2008) kartan mukaan.

Kartta 39. Kohteiden 106, 120 ja 147–149 sijainnit. Vaaleanvioletilla katkoviivalla on rajattu kuhunkin kohteeseen kuuluvat havainnot.

107. Ryynhuhta

Muinaisjäännöstunnus: 1000018747

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, kaskiröykkiöt, nauriskuopat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6785272 E 404849 z 160–162,5 m mpy

Koordinaattiselite: keskikoordinaatti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

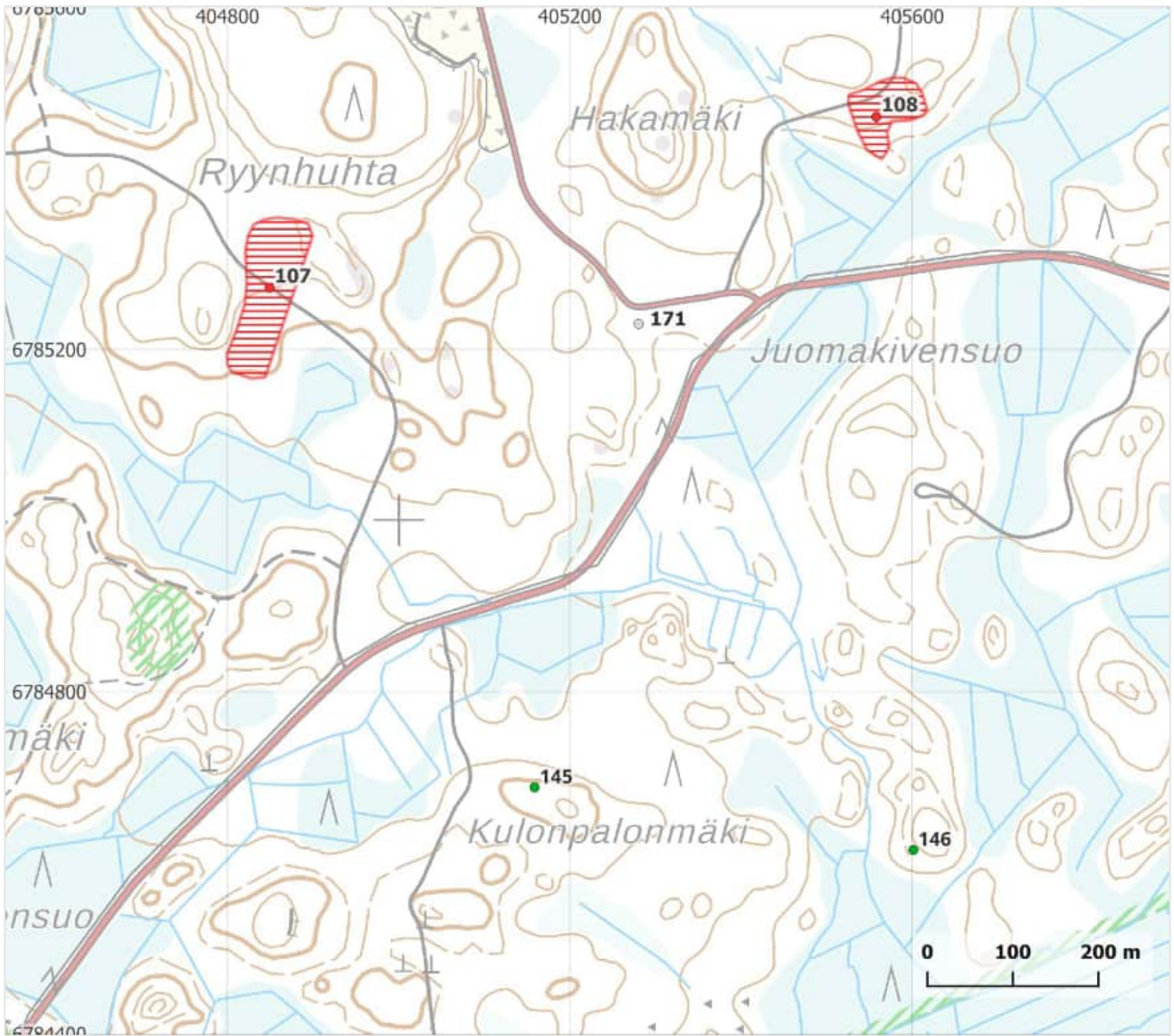
Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee Ryynhuhta -nimisen mäen melko kivisellä terassimaisella etelärinteellä ja tasanteella peruskarttaan merkityn tien etelä ja pohjoispuolella. Noin 50 x 150 metrin kokoiseen röykkiöalueeseen kuuluu 19 kaskiröykkiötä ja kaksi nauriskuoppaa. Korkeutensa puolesta alue on ainakin osittain ns. vedenhuhtomatonta aluetta ja sijaitsee osin alueen ylimmän, noin 161 metrin korkeudessa olleen Baltian jäärjärven rantaviivan yläpuolella. Alue on pientä taimikkoa ja näkyvyys alueella melko hyvä. Suuri osa röykkiöistä on pieniä ja melko heikosti erotettavia. Röykkiöt on kahta lukuun ottamatta kasattu maakiven päälle, niiden halkaisija vaihtelee 1-2 metrin ja korkeus 0,3–1,2 metrin välillä (maakivi laskettu mukaan korkeuteen). Naurishaudat sijaitsevat tien eteläpuolella alueen keskivaiheilla noin 1,5 metrin etäisyydellä toisistaan. Toinen naurishauta on lounais-koillisuuntainen, mitoiltaan 1,3 x 2,5 x 0,5 metriä, toinen on kaakko-luodesuuntainen, mitoiltaan 1,5 x 2,5 x 0,7 metriä. Kohde on hyvin säilynyt metsänhakkuusta huolimatta.

Vuoden 1874 metsätaloustalokarttaan on Vappulan lohkon kuuluneelle Ryynhuhdan alueelle piirretty kohteen paikalle neliöitä, jotka merkitsevät kaskialoja. Tämä ilmenee inventoinnin yhteydessä Metsäntutkimuslaitoksen arkistoista löydetyistä kaskeamista koskevista vuokrasopimuksista, joita alueen kruununtorpparit ja osin muukin väestö on tehnyt Metsähallituksen kanssa. Kaskisopimukseen sisältyi, että viljansiementen joukkoon kylvettiin puunsiemeniä, esim. männynsiemeniä viimeisen kylvön yhteydessä, jonka jälkeen alue metsittyi. Alue oli ympäröitävä aidalla vielä kahdeksan vuoden ajan, jotta metsässä kulkeva karja ei sotkisi taimia (Evo-Vesijako 1880-1924 historiaa, sopimus nro 43, vaunu 20). Kohde on siinä mielessä harvinainen kaskialue, että siihen liittyy kirjallista lähdeaineistoa, jonka perusteella sen viimeinen käyttö voidaan ajoittaa. Aluetta on tietysti voitu hyödyntää kaskeamalla jo tätä ennen mahdollisesti pitkiäkin aikoja.

Inventointihavainnot 2025:

Alueen maankäyttö ei ole muuttunut vuoden 2008 jälkeen, joten kohde on pääosin ennallaan aiempiin havaintoihin nähden. Maanpintaa peitti tiheä heinikko ja saniaiset, joten tarkastusmahdollisuudet olivat huonot. Tien koillispuolella sijaitsevista röykkiöistä havaittiin muutama.

Kartta 40. Kohteiden 107–108, 145–146 sekä 171 sijainnit.

108. Hakamäki

Muinaisjäännöstunnus: 1000018748

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, kaskiröykkiöt

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6785472 E 405558 z 147–150 m mpy

Koordinaattiselite: keskikoordinaatti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee peruskarttaan merkityn Hakamäki nimisen mäen laivalla etelärinteellä peruskarttaan merkityn tien itä ja länsipuolella. Noin 80 x 80 metrin kokoiseen röykkiöalueeseen kuuluu 16 kaskiröykkiötä ja yksi nauriskuoppa. Alueella kasvaa noin kymmenen metriä korkeaa kuusikkoa, mutta näkyvyys on melko hyvä. Lähes kaikki röykkiöt on kasattu maakivien päälle tai viereen. Röykkiöiden halkaisija vaihtelee 1–2,5 metrin ja korkeus 0,3–1 metrin välillä (maakivi on laskettu korkeuteen mukaan). Kohteen eteläpäässä pienellä mäen harjanteella on loivapiirteinen sammaloitunut etelä-pohjoissuuntainen kuoppa. Sen koko on 1,2 x 2,5 x 0,5 metriä. Kuoppa lienee sijaintinsa ja muotonsa perusteella nauriskuoppa. Kohde on hyvin säilynyt.

Vuoden 1874 metsätalouuskarttaan on Vappulan lohkon kuuluneelle Hakamäen alueelle piirretty kohteen paikalle neliöitä, jotka merkitsevät kaskialoja. Tämä ilmenee inventoinnin yhteydessä Metsäntutkimuslaitoksen arkistoista löydetystä kaskeamista koskevista vuokrasopimuksista, joita alueen kruununtorpparit ja osin muukin väestö on tehnyt metsähallituksen kanssa. Sopimukseen sisältyi mm. alueen aitaaminen (Evo-Vesijako 1880–1924 historiaa, sopimus päivätty 25.7.1880, vaunu 20). Kohde on siinä mielessä harvinainen kaskialue, että siihen liittyy kirjallista lähdeaineistoa, jonka perusteella sen käyttö voidaan ajoittaa. Aluetta on tietysti voitu hyödyntää kaskeama jo tätä ennen mahdollisesti pitkiäkin aikoja.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde on ennallaan aiempiin havaintoihin nähden, eikä kohdetietoihin tehty muutoksia. Ks. sijainti Kartta 40.

Kuva 89. Alueen röykkiöt ovat sammaloituneet. Etelään.

109. Alempi Rajajärvi

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: kivrakenteen, rajamerkit

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6786679 E 405130 z 150 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen arvioitu keskipiste (GPS maastomittaus ± 5 m)

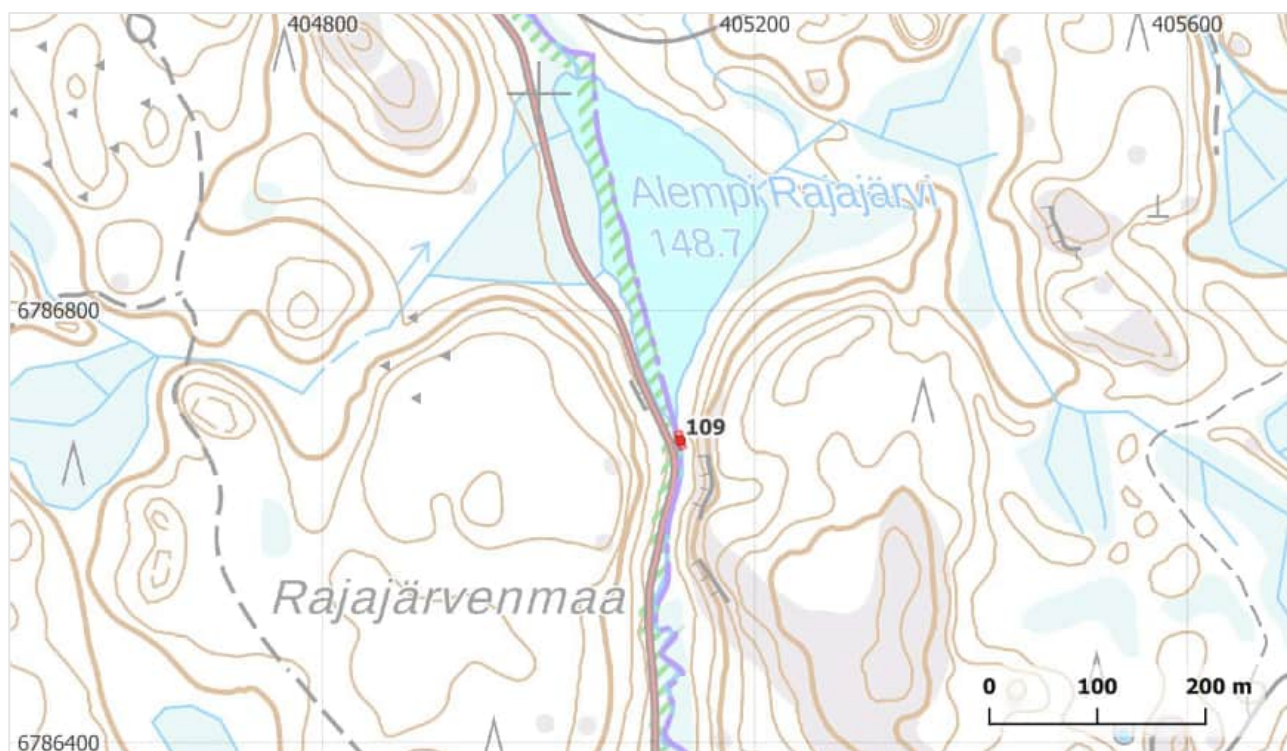
Inventointihavainnot 2025:

Taivainen (2008) mainitsee Evon itäreunassa sijaitsevat Rajajärvet yleisesti muuna kulttuuriperintökohteena (kohde 92). Rajajärvet ovat sijainneet Lammin ja Asikkalan välisellä, keskiaikaisella rajalinjalla, joka mainitaan ensimmäisen kerran vuonna 1484.³ Raja on perustunut selkeisiin luonnossa havaittaviin kohteisiin. Alemman Rajajärven eteläpuolella, puron itäpenkereellä havaittiin sammaloitunut rajamerkki. Se on suorakaiteen muotoinen, kooltaan noin 1 x 2 metriä ja korkeus noin 0,8 m. Keskellä on hieman muita korkeampi viisarikivi. Puron itäreunalla on myös purosta pengerrettyjä kiviä, mutta rajamerkki erottuu niiden seasta selkeästi. Paikalla on yhä käytössä oleva kuntaraja, mutta pyykki voi olla vanhakin.

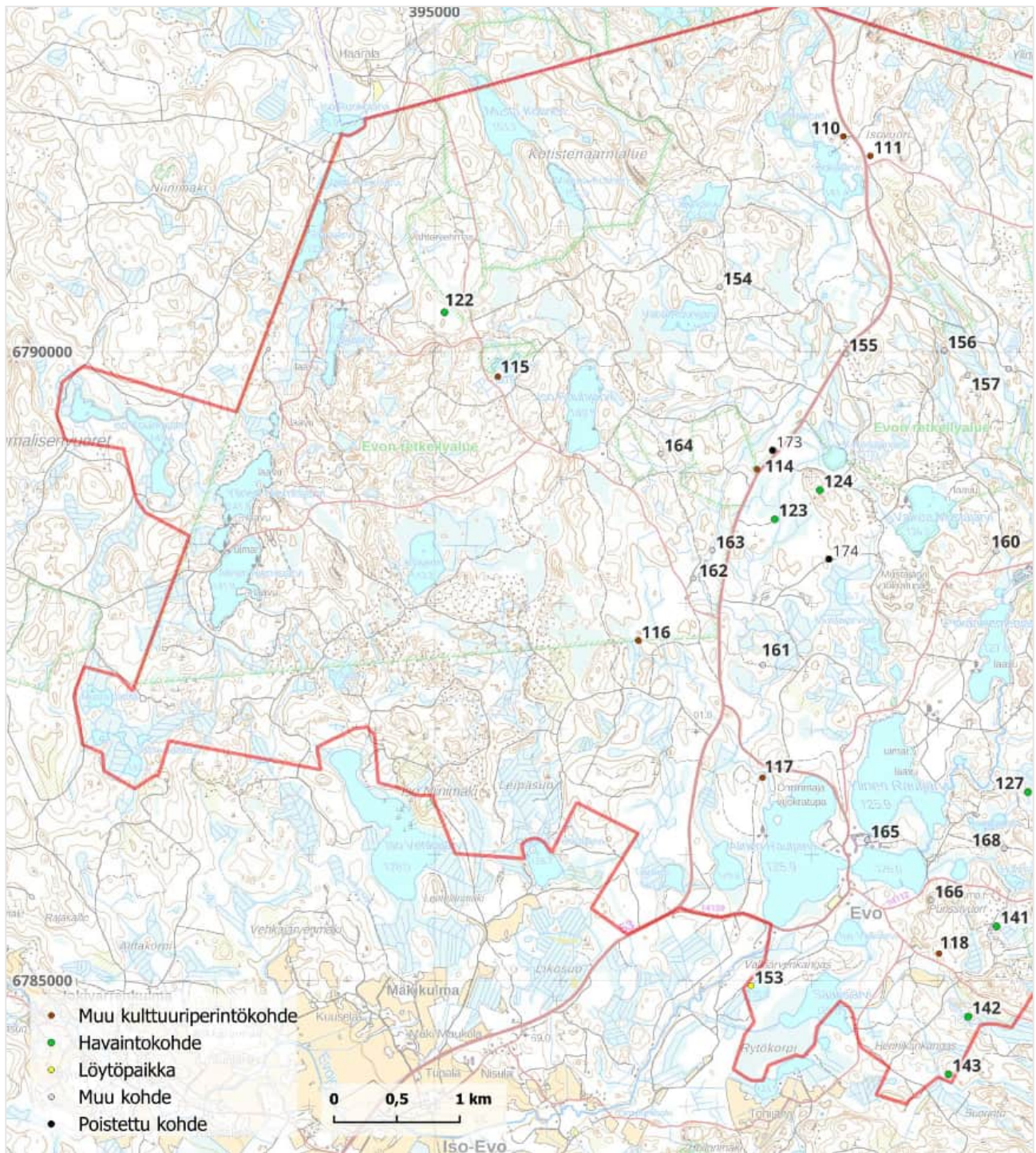
Kuva 90. Sammaloitunut rajamerkki sijaitsee puron itäpenkereellä.

³ Virmala & Ruotsalainen 1972:102

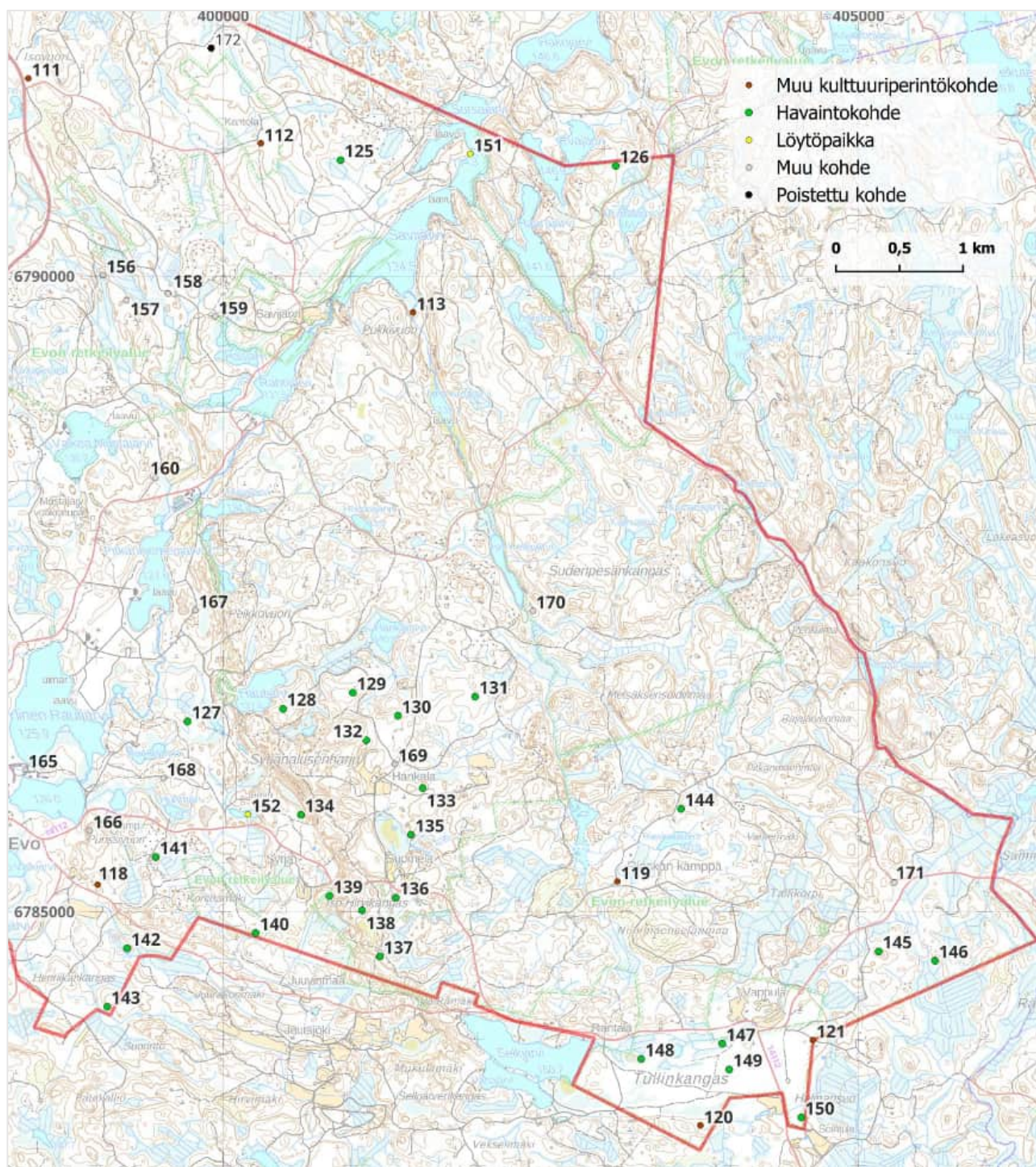

Kartta 41. Kohteen 109 sijainti.

Muut kulttuuriperintökohteet

Kartta 42. Alueen länsiosan muut kulttuuriperintökohteet, havaintokohteet, löytöpaikat, muut kohteet sekä poistetut kohteet. Kartalle ei ole merkitty alakohteita tai aluerajauksia.

Kartta 43. Alueen itäosan muut kulttuuriperintökohteet, havaintokohteet, löytöpaikat, muut kohteet sekä poistetut kohteet. Kartalle ei ole merkitty alakohteita tai aluerajauksia.

110. Hokajärven torppa

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: muu kulttuuriperintökohde

Muinaisjäännöstyyppi: asuinpaikat, torpanpaikat

Ajoitus: historiallinen, 1800-luku

Koordinaatit: N 6791711 E 398252 z 146 m mpy

Koordinaattiselite: uunin raunion sijainti (GPS maastomittaus)

Inventointihavainnot 2025:

Nykyisen Hokajärven tuvan pohjoispuolelta havaittiin kahden uunin rauniot sekä muutamia muita sammaloituneita (viljely)röykkiöitä. Uunin rauniot sijaitsevat muutama metri ulkorakennuksille vievän tien eteläpuolella. Niiden koko on noin 2,5 x 3 x 0,8 m ja kivien seassa näkyy tiilenkappaleita. Paikalla on sijainnut Hokajärven torppa vuoden 1842 pitäjänkartan mukaan. Torppa on hävinnyt viimeistään 1900-luvun alkupuolella, sillä sitä ei näy enää vuoden 1949 ilmakuvassa tai vuoden 1965 peruskartalla. Aluerajaus on tehty maastohavaintojen ja pitäjänkartan mukaan. Ks. sijainti Kartta 13.

Kuva 91. Lännen puoleisempi kahdesta tien eteläpuolella sijaitsevasta uunin rauniosta. Koilliseen.

111. Hokajärvi

Muinaisjäännöstunnus: 1000035067

Muinaisjäännösstatus: muu kulttuuriperintökohde

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, viljelyröykkiöt

Ajoitus: historiallinen/ moderni, 1800–1900-luku

Koordinaatit: N 6791557 E 398465 z 145 m mpy

Koordinaattiselite: pohjoisimman röykkiön sijainti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee noin 150 metriä koilliseen entisestä Hokajärven torpasta, Padasjoelle menevän tien itäpuolella. Alue on metsittyvää peltoa, jonka maaperä on tasaista ja maatuneita oja on erotettavissa. Alueella on neljä viljelyröykkiötä, joiden halkaisija on noin 1,5–3 metriä ja korkeus noin puoli metriä. Vuoden 1839 isojakoon liittyvässä kartassa ko. alue ei ole peltona, mutta karttaan on merkitty jo Hokajärven torppa. Vuoden 1871 metsätalousskartassa alue kuuluu Savijärven lohkon, vaikkakin sijaitsee Hokajärven läheisyydessä. Tässäkään kartassa ei alueelle ole merkitty peltoa, mutta se on aidattu, mikä voi merkitä sitä, että alueella on ollut kaski. Vuoden 1965 peruskartassa alue on peltona. Kohde on hyvin säilynyt.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde tarkastettiin ja todettiin sijaintipisteen olevan väärässä paikassa. Röykkiöt sijaitsevat noin 200 metriä olemassa olleesta pisteestä kaakkoon. Oikea sijainti on esitetty myös Taivaisen (2008) raportissa (kohde 72). Röykkiöt ovat vadelmapusikon peitossa, mutta isoimmat niistä ovat lähes metrin korkuisia, ja näkyivät kasvuston seasta. Ks. sijainti Kartta 13.

Kuva 92. Röykkiöt sijaitsevat vattupusikon keskellä. Pohjoiseen.

112. Kantola

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: muu kulttuuriperintökohde

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, viljelyröykkiöt

Ajoitus: historiallinen/ moderni, 1800–1900-luku

Koordinaatit: N 6791046 E 400296 z 153–162 m mpy

Koordinaattiselite: Kantolan tilan eteläpuolisen röykkiöalueen keskikoordinaatti

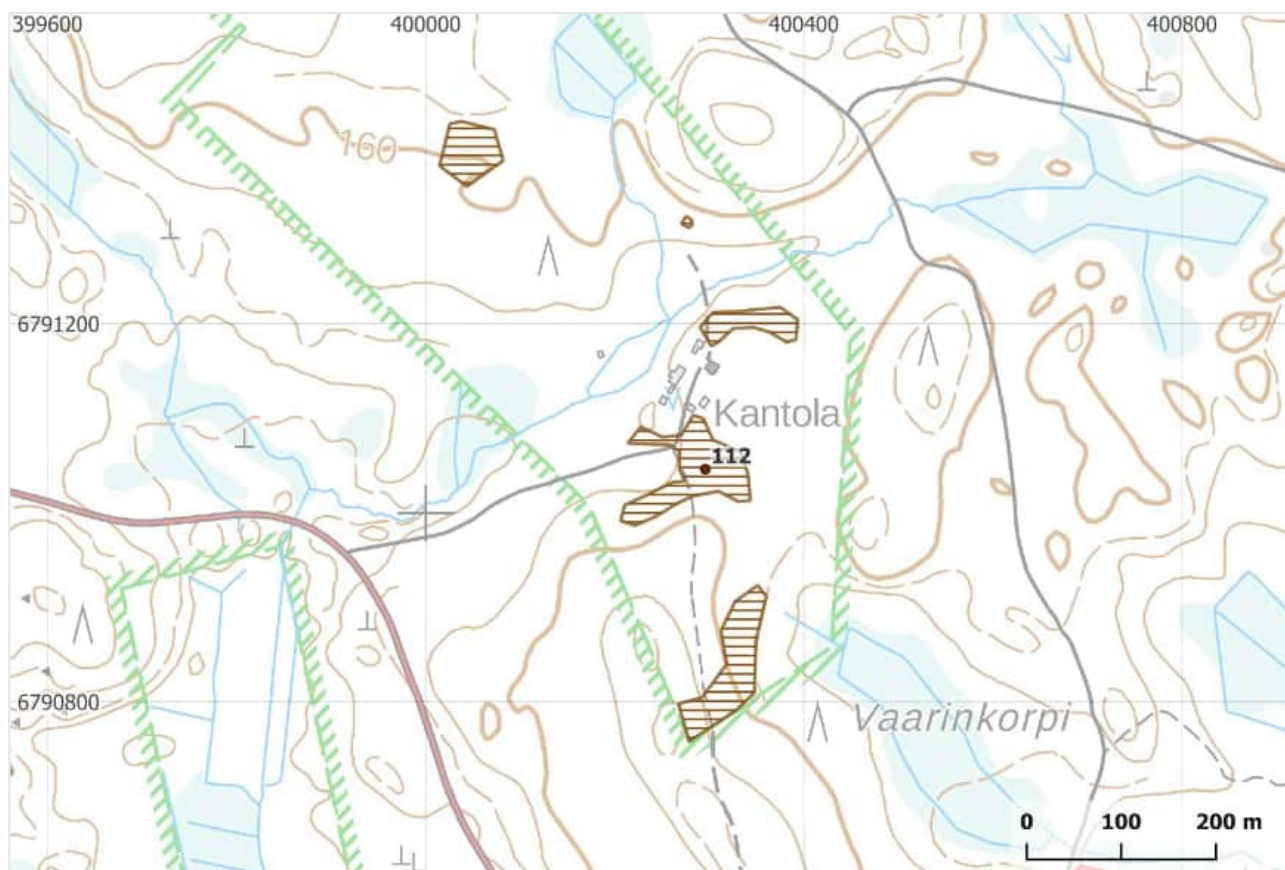
Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kantola on 1800-luvun torpanpaikka, joka on yhä asuttu. Taivainen (2008) on havainnut alueella runsaasti 1800–1900-luvun viljelyröykkiöitä ja 1900-luvun kellareiden ja latojen yms. jäännöksiä. Torpanpaikkaa ei asuttuna tilana määritellä arkeologiseksi kohteeksi, mutta viljelyröykkiöalueet huomiottiin muuna kulttuuriperintökohteena. Osa viljelyröykkiöalueista tarkastettiin. Taivainen on määritellyt Kantolan alueen röykkiöt viideksi eri kohteeksi. Nyt kaikki viljelyröykkiöalueet yhdistettiin samaan muinaisjäännöskohteeseen, mutta niille tehtiin omat aluerajaukset perustuen Taivaisen havaintoihin, 1900-luvun karttoihin ja nyt tehtyihin maastohavaintoihin.

Kuva 93. Alueen eteläisimmän osan röykkiöt sijaitsevat avoimessa kuusimetsässä. Koilliseen.

Kartta 44. Kohteen 112 sijainti ja aluerajaukset.

113. Keltaoja

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: muu kulttuuriperintökohde

Muinaisjäännöstyyppi: teollisuuskohteet, uittolaitteet

Ajoitus: moderni, 1900-luku

Koordinaatit: N 6789716 E 401493 z 135 m mpy

Koordinaattiselite: rännin jäänteiden keskipiste (GPS maastomittaus)

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee Keltaojan varressa noin 150 metriä Savijärven rannasta kaakkoon retkeilyreitillä varressa. Kyseessä on pienessä koskipaikassa oleva uittoruuhun eli uittorännin jäännös, josta on puinen pohja jäljellä. Keltaojaa on kunnostettu uittoa varten 1940-luvulla, joten uittoruuhun jäännös lienee sen aikainen (Karru 2000, 11). Jäännöksen leveys on noin yksi metri, pituus noin kuusi metriä. Vesi virtaa edelleen jäännöksen pohjaa pitkin, joten se voi kosteana pysyessään säilyä vielä joitakin vuosikymmeniä ennen lopullista maatumistaan.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde tarkastettiin maastossa. Keltaojan päässä on jäljellä sammaloituneet uittorännin reunahirret, joissa on kiinni muutamia lautoja. Rakenteen ympärillä on joitain irtomaisia puuosia.

Puiden alla virtaa vesi, joka yhäkin pitää rakenteen pohjaosia kosteana. Ei kuitenkaan varmaan mene kovin montaa vuotta, että koko ränni hajoaa. Keltaojalle vievän polun varrella on kyltti, jossa mainitaan Keltaojaa ennallistetun vuonna 2003. Kyltissä on kuva lähes ehjästä uittorännistä. Ks. sijainti Kartta 17.

Kuva 94. Keltaojan suulla on jäljellä enää puisen uittorännin reunahirret ja muutamia lankkuja.

Kuva 95. Metsäpolun varrella olevassa kyltissä kerrotaan Keltaojan taustasta ja siinä on kuva vielä lähes ehjästä uittorännistä.

114. Kylökäs

Muinaisjäännöstunnus: 1000089737

Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös (oli havaintokohde, nimi Kylökäs 2)

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6789065 E 397563 z 138 m mpy

Koordinaattiselite: keskimmäisen miilun sijainti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Niko Anttiroiko / Museovirasto etätarkastus 2025

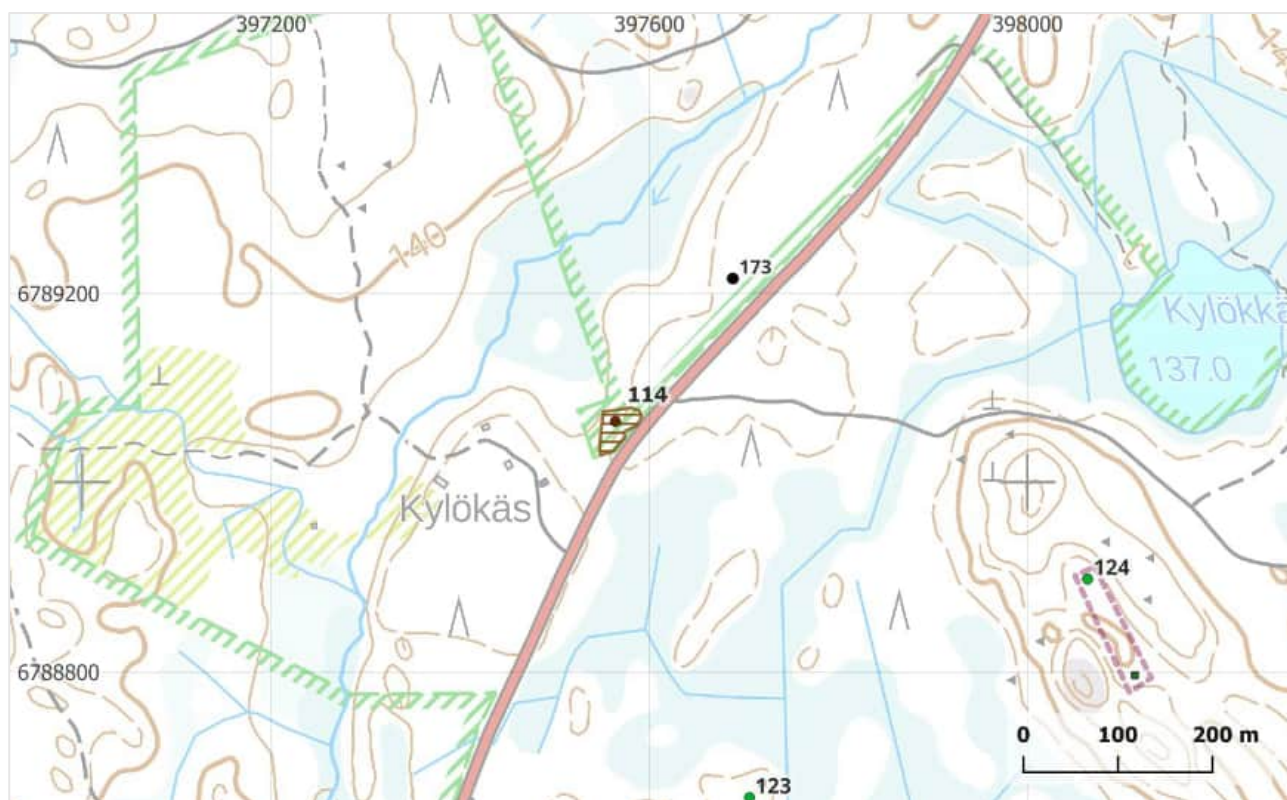
Aiemmat tiedot:

Taivainen: Kohde sijaitsee Padasjoelle menevän tien länsipuolella, noin 10 metriä tiestä länteen ja noin 100 metriä entisestä Kylökkään torpasta koilliseen. Alue on tasaista mäntykangasta, mutta miilujen alue on tiheän kuusi- ja lehtipuuston peittämä. Kohteeseen kuuluu kolme miilunjäännöstä ja yksi miilumajan perustuksen jäännös. Miilut erottuvat pyöreinä valleina, joiden sisäpuolinen alue on tasainen ja suunnilleen ympäröivän maanpinnan tasalla. Miilut ovat lähes toisissaan kiinni ja niiden ulkomittojen halkaisijat ovat kymmenen, kymmenen ja kuusitoista metriä. Suurimman miilun vallin leveys on kolme metriä ja korkeus noin 0,6 metriä. Pienemmissä vallin leveys on noin kaksi metriä ja vallin korkeus noin 0,6 metriä. Eteläisimmästä miilusta noin kymmenen metriä etelään sijaitsee noin kahden metrin mittainen pätkä yksinkertaista peruskiveystä, suunnaltaan itä-länsi. Kyseessä on mahdollisesti alueella olleen miilumajan perustuksen jäännös. Miilumajaa on yhden lähteen mukaan nimetty Hotel Kämpiksi (Vehkaoja 2001,11), toisaalta toisen lähteen mukaan Hotel Kämpiksi on nimetty Luutaojan miilujen miilumajaa (Sistola 2002, 115). Lisäksi alueella on tietojen mukaan ollut hiiliä varten tehty säilytyslato, joka on myöhemmin siirretty pois. Sen sijainnista ei inventoinnissa saatu havaintoja. Kohde on täysin säilynyt.

Anttiroiko: Kohteeseen sisältyvät alakohteet: Hiilimiilu 1, Hiilimiilu 2, Hiilimiilu 3. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Anttiroiko 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde tarkastettiin maastossa ja se on ennallaan Taivaisen havaintoihin nähden. Taivainen on antanut kohteelle nimen ”Kylökäs” ja määritellyt kohteen ”muuksi kulttuuriperintökohteeksi”, mutta sitä ei ollut viety rekisteriin. Hän on ajoittanut miilut 1930-luvulle, jonka vuoksi kohde määriteltiin nyt muuksi kulttuuriperintökohteeksi eikä kiinteäksi muinaisjäännökseksi. Anttiroiko on ”etätarkastanut” kohteen vuonna 2025 ja antanut sille nimen ”Kylökäs 2”.

Kartta 45. Kohteiden 114, 124–125 ja 173 sijainnit.

115. Saarijärvi

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: muu kulttuuriperintökohde

Muinaisjäännöstyypit: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6789801 E 395504 z 162,5–164 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskikoordinaatti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Hiilimiilun pohjat sijaitsevat Saarijärven lounaisrannan tuntumassa metsittyneen metsätien varressa, noin 40 metriä järven rannasta lounaaseen. Pohjoisempi sijaitsee metsätien pohjan pohjoispuolella metsätiessä kiinni. Vallomainen kehä on halkaisijaltaan noin kahdeksan metriä, korkeudeltaan noin puoli metriä. Kehän sisäpuolinen osa on tasainen ja suunnilleen samassa tasossa kuin ympäröivän maan pinta. Eteläisempi miilunpohja sijaitsee metsätienpohjan eteläpuolella metsätien pohjassa kiinni. Se on kooltaan samankokoinen kuin pohjoisempi. Miilut ovat olleet käytössä 1940–41 (Vehkaoja 2001,11). Kohde on täysin säilynyt.

Inventointihavainnot 2025:

Taivaisen kuvailemat miilut tarkastettiin. Kohteiden halkaisija on 5 p aineiston mukaan noin 12 metriä. Tunnettujen miilujen lounaispuolella havaittiin vielä kolmas miilu. Miilu on samantyyppinen, kuin kaksi muutakin. Miilun lounaispuolella, pienen mäen kaakkoisrinteessä

havaittiin myös mahdollinen rakennuksen perustus, jonka reunalla on harmaista lohkotuista kivistä tehty uuni. Uunin päällys on sammaloitunut, mutta suuaukko on vielä ehjä. Uunin raunio on neliskanttinen, ja sen koko on noin 2,3 x 3 metriä ja korkeus noin kaksi metriä. Paikalla ei näy rakennuksia vanhoilla kartoilla, eikä 1900-luvun ilmakuvissa. Taivainen on määrittänyt kohteen ajoittuvan 1940-luvulle. Kohde määriteltiin muuksi kulttuuriperintökohteeksi mahdollisen nuoren iän takia.

Kuva 96. Alueen lounaisosassa sijaitsee uunin raunio. Luoteeseen.

Kartta 46. Kohteiden 115 ja 122 sijainnit. Vaaleanvioletilla katkoviivalla on rajattu kohteeseen 122 kuuluvat havainnot.

116. Viipankorpi

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: muu kulttuuriperintökohde

Muinaisjäännöstyyppi: kivrakenteet, rajamerkit

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6787702 E 396621 z 139,7 m mpy

Koordinaattiselite: kiinteistörajan taitepiste

Inventointihavainnot 2025:

Rajamerkki sijaitsee avoimessa kuusimetsässä Viipankorven luoteispuolella, nykyisellä kiinteistörajalla ja luonnonsuojelualueen reunassa. Vuoden 1842 pitäjänkartan mukaan paikalla on ollut Iso-Evon kylän ja kruunun maiden rajojen taitepiste. Rajamerkkinä on noin 60 cm korkea kivi, jossa on numero 7. Sen vieressä, länsipuolella, on rajan suuntaa osoittava yksittäinen pienempi pystykivi. Ks. sijainti Kartta 24.

Kuva 97. Rajamerkki sijaitsee kuusimetsässä, luonnonsuojelualueen reunassa. Kuva: Laura Kauppila.

117. Luutajoensuu

Muinaisjäännöstunnus: 1000089736

Muinaisjäännösstatus: muu kulttuuriperintökohde (oli havaintokohde, nimi Onninmaja)

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: moderni, 1920-luku

Koordinaatit: N 6786612 E 397608 z 128,5 m mpy

Koordinaattiselite: miilujen keskikoordinaatti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Niko Anttiroiko / Museovirasto etätarkastus 2025

Aiemmat tiedot:

Taivainen 2008: Kohde sijaitsee Aliseen Rautjärveen laskevan Luutajoen länsirannan tuntumassa Onkimankankaan pohjoispäässä alueella kulkevan metsätaito-polun vieressä. Alue on miilujen ympäristössä kuusivaltainen, mutta muuttuu mäntykankaaksi heti miilujen eteläpuolella. Hiilimiiluja on kolme ja ne liittyvät Evolla annettuun metsäopetukseen. Ne ovat olleet käytössä ainakin vielä vuonna 1926 (Sistola 2002, 115). Maastossa hiilimiilun pohjat erottuvat selkeinä ympyrävalleina, joista läntisimmän halkaisija on noin 10 metriä, eteläisimmän noin 8 metriä ja itäisimmän noin seitsemän metriä. Vallien korkeus on noin puoli metriä ja niiden sisäpuolinen alue on tasainen ja suunnilleen ympäröivän maan tasalla. Hiilimiilun pohjat erottuvat alueella hyvin, sillä puusto on lähes täysikasvuista ja aluskasvillisuutena on lähinnä sammalta. Kohde on täysin säilynyt.

Anttiroiko 2025: Kohteeseen sisältyvät alakohteet: Hiilimiilu 1, Hiilimiilu 2, Hiilimiilu 3. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Anttiroiko 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointihavainnot 2025:

Kohteet ovat ennallaan aikaisempaan kuvaukseen verrattuna, tosin miilujen halkaisija on 5 p laserkeilausaineiston mukaan noin 14 metriä valleineen. Alue avointa kuusimetsää, ja kohteet erottuvat selvästi ja ne ovat hyväkuntoisia. Läntisimmän miilun vallin yli kulkee polku. Miilut ovat 1920-luvulta ja niiden valmistuksesta on kuva Lammin historia 2- kirjassa s. 258. Kohteet olivat määritelty kesällä 2025 (Anttiroiko) havaintokohteeksi nimellä Onninmaja, mutta Taivaisen raportissa kohteen nimi on Luutajoensuu. Ks. sijainti Kartta 30.

Kuva 98. Miilut sijaitsevat avoimessa kuusimetsässä, metsäpolun varrella. Etelälounaaseen.

118. Valkjärven torppa

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: muu kulttuuriperintökohde

Muinaisjäännöstyyppi: asuinpaikat, torpanpaikat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6785213 E 399011 z 132–133,5 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskikoordinaatti

Inventointihavainnot 2025:

Valkjärven torppa on sijainnut aikaisemmin nykyisestä Valkjärven talosta noin 180 metriä itäkaakkoon. Torpanpaikka näkyy vuoden 1842 pitäjänkartassa ja se asemoituu pitäjänkartassa ja vuoden 1965 kartalla näkyvien peltokuvioiden mukaan silloisen pellon eteläreunaan. Torppa on siirtynyt nykyiselle paikalleen ilmeisesti 1900-luvun alkupuolella, sillä se on nykyisellä paikallaan jo vuoden 1949 ilmakuvassa. Aution torpan paikalla maasto on runsaan heinikon peittämää, joten havainnointimahdollisuudet olivat heikohkot. Alueella on kuitenkin epäselviä kivikoita (mahdollinen kivijalka) ja muutamia kuoppia, jotka voivat olla kellarikuoppia. Alueen rajaus on tehty 1800–1900-luvun karttojen ja maastohavaintojen mukaan. Ks. sijainti Kartta 35.

119. Kankaanmaan torppa

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: muu kulttuuriperintökohde

Muinaisjäännöstyyppi: asuinpaikat, torpanpaikat

Ajoitus: historiallinen, 1800-luku

Koordinaatit: N 6785238 E 403102 z 163–164,5 m mpy

Koordinaattiselite: torpan kivijalan sijainti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Taivainen 2008 (tiivistetty): Torpan jäänteet sijaitsevat Niinimäentien ja Rieskantien risteyksen koillispuolella. Kankaanmaan torppa on mainittu vuoden 1855 tarkastusluettelossa, jolloin sen isäntänä oli Henri Johansson. Henrik Henriksson (ilmeisesti edellisen poika) puolestaan oli metsänvartijana vuosina 1868–1870. Lisäksi Kankaanmaan torppa peltoineen on merkitty vuoden 1874 metsätalouuskarttaan.

Joskus 1900-luvulla hävinneen torpan paikalla kasvaa nykyisin täysikasvuinen kuusivaltainen sekametsä. Torpan jäännökset sijaitsevat Rieskantien itäpuolella, noin 8 metriä tiestä. Selkeimmin erottuu talon perustusten nurkassa oleva tulisijan jäännös, joka on kivistä ladattu nelisivuinen röykkiö. Torpan itäpuolella on ilmeisesti riihen jäännökset, kaivon jäännös ja eteläpuolella alarinteessä olevat metsittynyttä peltoa rajaavat maatuneet ojat. Kaivon jäännös sijaitsee noin 20 metriä kaakkoon päärakennuksen jäännöksestä. Riihen jäännös sijaitsee noin seitsemän metriä koilliseen kaivon jäännöksestä. Ks. koko kohdekuvaus Taivaisen 2008 raportista.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde tarkastettiin maastossa ja se on ennallaan aiempiin havaintoihin nähden. Kohteelle tehtiin aluerajaus vuoden 2008 ja nyt tehtyjen maastohavaintojen perusteella. Ks. sijainti Kartta 38.

Kuva 99. Kivijalka ja uunin raunio (taustalla oikealla) sijaitsevat avoimessa kuusimetsässä tien varrella.

120. Rajalan torppa

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: muu kulttuuriperintökohde

Muinaisjäännöstyyppi: asuinpaikat, torpanpaikat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6783320 E 403755 z 166–167,5 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskikoordinaatti (Taivaisen mukaan)

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Taivainen 2008 (tiivistelmä): Kohde sijaitsee Tullinkankaan eteläosassa noin kilometri Selkäjärvestä kaakkoon. Rajalan torppa mainitaan vuoden 1855 tarkastusluettelossa, jolloin sen isäntänä oli Thomas Alexandersson. Vuoden 1871 metsätalouuskartassa kohteen paikalle on merkitty Rajalan torppa, joka esiintyy vielä vuoden 1935 metsätalouuskartassa täplänä ja paikannimenä, mutta vuoden 1965 peruskartalla torpasta ei ole merkintää.

Inventoinnissa paikalta löydettiin tulisijallisen rakennuksen jäännös, säilytys/kellarikuoppia, kaivonjäännös sekä viljelyraunioita. Vuoden 1871 metsätalouuskarttaan vertaamalla on selvää, että kyseessä ovat Rajalan torpan päärakennuksen jäännökset ja sen pihapiirissä olleiden pienten peltojen viljelyröykkiöt. Osa röykkiöistä saattaa olla peltojen laitamilla olleiden ns. rieska- eli kaskimaiden röykkiöitä.

ks. koko kohdekuvaus Taivaisen raportista 2008.

Inventointihavainnot 2025:

Kohdetta ei tarkastettu maastossa. Alueen kuopat näkyvät 5 p laserkeilausaineistossa. Kohteen rajausta tehtiin Taivaisen (2008) havaintojen perusteella. Ks. sijainti Kartta 39.

121. Halmansuo

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: muu kulttuuriperintökohde

Muinaisjäännöstyyppi: kivrakenteet, rajamerkit

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N6783991 E 404641 z 161,7 m mpy

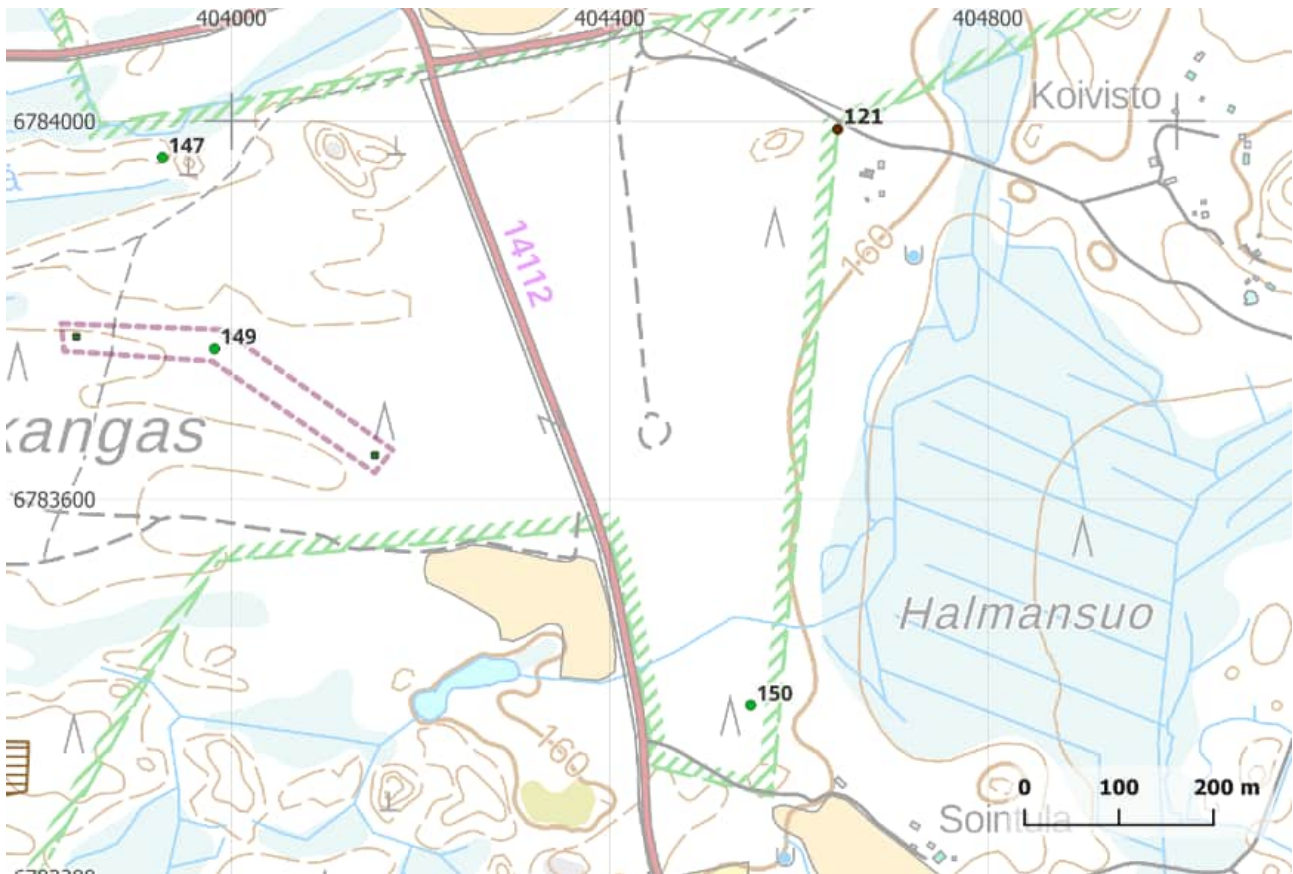
Koordinaattiselite: kiinteistörajan taitepiste

Inventointihavainnot 2025:

Rajamerkki sijaitsee Halmansuon luoteisreunalla kulkevan luonnonsuojelualueen reunassa, Koivistonkujan eteläpuolella. Paikalla on kulkenut Arrajoen talon ja Evon kruununmaiden raja vuoden 1842 pitäjänkartan mukaan. Rajamerkki on neliskulmainen, noin metrin halkaisijaltaan oleva sammaloitunut kiviperustus, jonka korkeus on noin 0,3 m. Sen keskellä on noin 30 cm korkuinen viisarikivi. Paikalla on yhä käytössä oleva kiinteistöraja.

Kuva 100. Rajamerkki on sammaloitunut. Itään.

Kartta 47. Kohteiden 121, 147, 149–150 sijainnit.

Havaintokohteet

122. Vahtervehmas

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: havaintokohde

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: ajoittamaton

Koordinaatit: N 6790313 E 395080 z 178 m mpy

Koordinaattiselite: lännen puoleisen kohteen keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kaksi kuoppaa noin 40 metrin etäisyydellä toisistaan. Kuopat voivat olla hiilimiiluja. Idänpuoleinen kuoppa merkittiin alakohteeksi. Kohde on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa. Ks. sijainti Kartta 46.

123. Padasjoentie 2

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: havaintokohde

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: ajoittamaton

Koordinaatit: N 6788667 E 397706 z 138,5 m mpy

Koordinaattiselite: lounaan puoleisen kuopan keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kaksi kuoppaa, jotka sijaitsevat noin 20 metrin etäisyydellä toisistaan. Kuopat voivat olla hiilimiiluja. Koillispuoleinen kuoppa merkittiin alakohteeksi, sijainti N 6788682 E 397719. Kohde on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa. Ks. sijainti Kartta 25.

124. Kylökkäänjärvi

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: havaintokohde

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: ajoittamaton

Koordinaatit: N 6788898 E 398063 z 141,5 m mpy

Koordinaattiselite: pohjoisemman kuopan keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kaksi kuoppaa 112 metrin etäisyydellä toisistaan. Kohteet voivat olla hiilimiiluja. Etelänpuoleinen kuoppa merkittiin alakohteeksi, sijainti N 6788797 E 398113. Kohteet on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019)

tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa. Ks. sijainti Kartta 25.

125. Vaarinkorpi 2

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: havaintokohde

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: ajoittamaton

Koordinaatit: N 6790914 E 400923 z 151,2 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kuoppa, joka voi olla hiilimiilu. Kohde on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa. Ks. sijainti Kartta 15.

126. Evajärvi

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: havaintokohde

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: ajoittamaton

Koordinaatit: N 6790868 E 403089 z 168 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kuoppaa, joka voi olla hiilimiilu. Kohde on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa. Ks. sijainti Kartta 16.

127. Karvalammi

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: havaintokohde

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

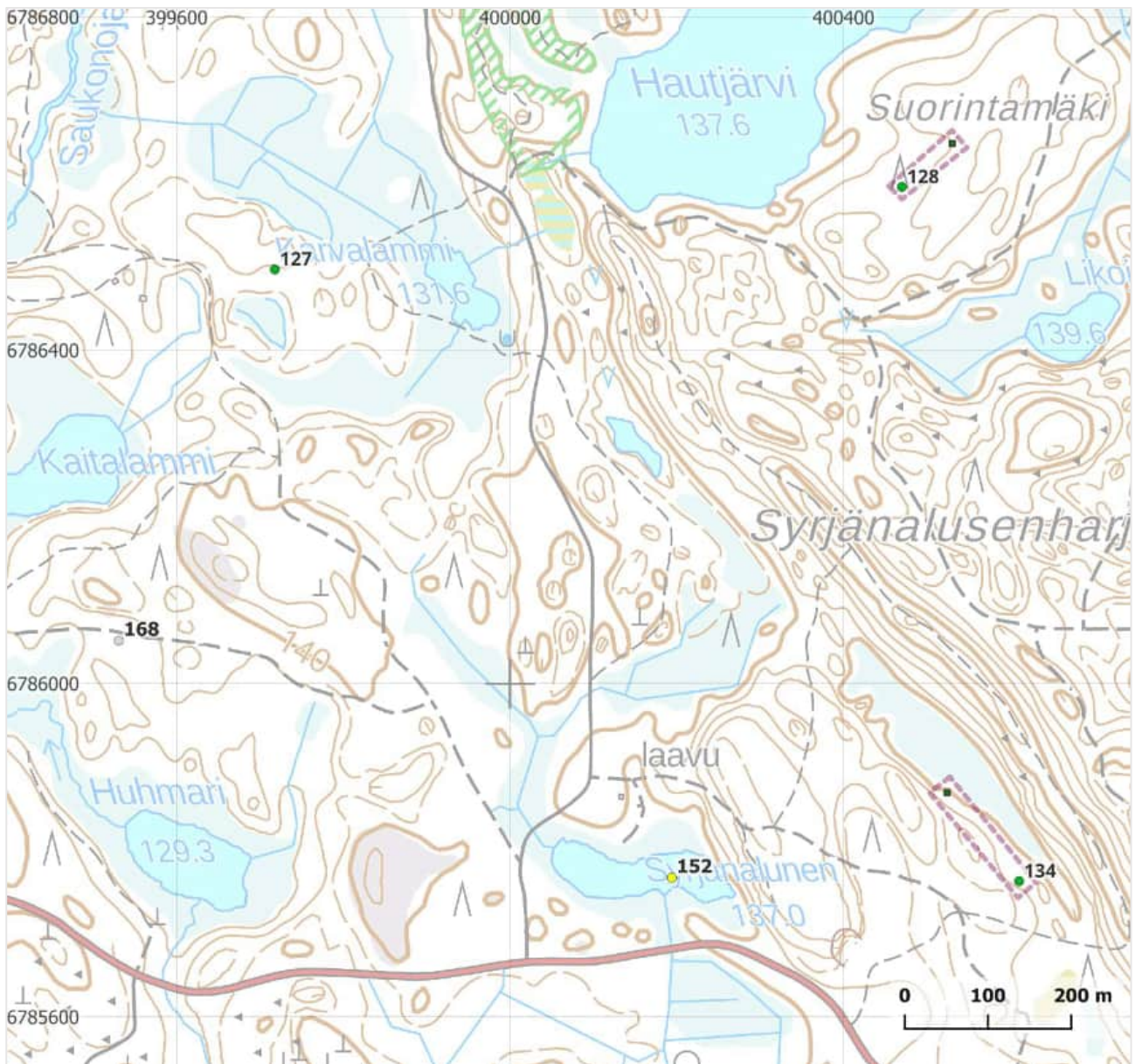
Ajoitus: ajoittamaton

Koordinaatit: N 6786497 E 399718 z 135 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kuoppa, joka voi olla hiilimiilu. Kohde on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Kartta 48. Kohteiden 127–128, 134, 152 ja 168 sijainnit. Vaaleanvioletilla katkoviivalla on rajattu kuhunkin kohteeseen kuuluvat havainnot.

128. Suorintamäki

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: havaintokohde

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: ajoittamaton

Koordinaatit: N 6786596 E 400470 z 148 m mpy

Koordinaattiselite: lounaan puoleisen kuopan keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kaksi kuoppaa, jotka voivat olla hiilimiiluja. Ne sijaitsevat noin 80 metrin etäisyydellä toisistaan. Koillisen puoleinen kuoppa merkittiin alakohteeksi, sijainti N 6786648 E 400530. Kohteet on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta

(Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa. Ks. sijainti Kartta 48.

129. Hankajärvi 1

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: havaintokohde

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

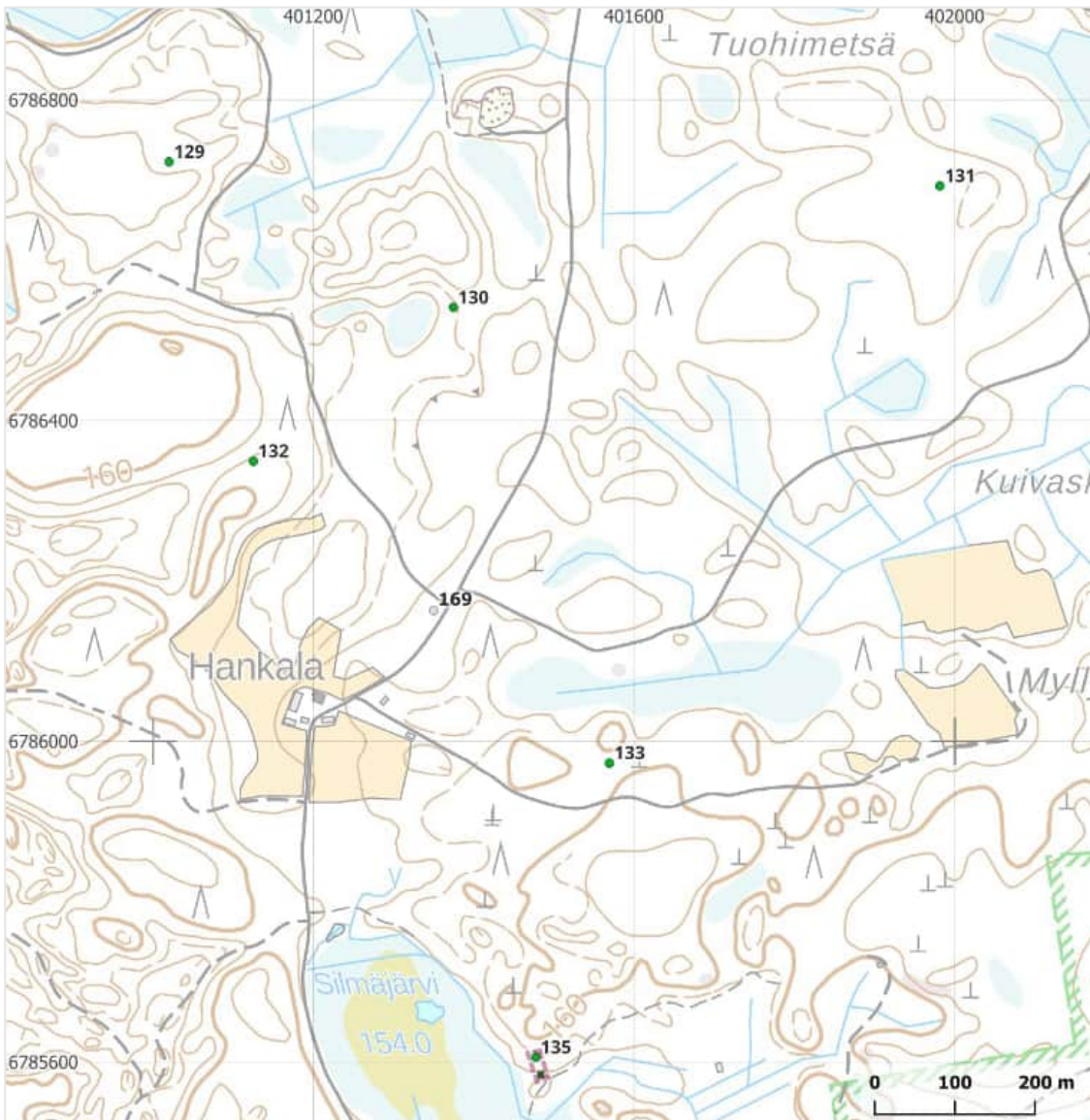
Ajoitus: ajoittamaton

Koordinaatit: N 6786723 E 401020 z 153,5 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kuoppa, joka voi olla hiilimiilu. Kohde on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Kartta 49. Kohteiden 129–133, 135 ja 169 sijainnit.

130. Hankajärvi 2

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: havaintokohde

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: ajoittamaton

Koordinaatit: N 6786541 E 401374 z 147 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kuoppa, joka voi olla hiilimiilu. Kohde on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa. Ks. sijainti Kartta 49.

131. Tuohimetsä

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: havaintokohde

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: ajoittamaton

Koordinaatit: N 6786693 E 401982 z 156 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kuoppa, joka voi olla hiilimiilu. Kohde on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa. Ks. sijainti Kartta 49.

132. Hankala 2

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: havaintokohde

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: ajoittamaton

Koordinaatit: N 6786349 E 401125 z 156,5 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kuoppa, joka voi olla hiilimiilu. Kohde on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa. Ks. sijainti Kartta 49.

133. Hankala 3

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde
 Muinaisjäännösstatus: havaintokohde
 Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
 Ajoitus: ajoittamaton
 Koordinaatit: N 6786349 E 401125 z 158 m mpy
 Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kuoppa, joka voi olla hiilimiilu. Kohde on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa. Ks. sijainti Kartta 49.

134. Syrjä

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde
 Muinaisjäännösstatus: havaintokohde
 Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
 Ajoitus: ajoittamaton
 Koordinaatit: N 6785763 E 400611 z 142 m mpy
 Koordinaattiselite: kaakon puoleisen kuopan keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kaksi kuoppaa, jotka sijaitsevat noin 130 metrin etäisyydellä toisistaan. Kuopat voivat olla hiilimiiluja. Luoteenpuoleinen kuoppa merkittiin alakohteeksi, sijainti N 6785869 E 400524. Kohde on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa. Ks. sijainti Kartta 48.

135. Silmäjärvi

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde
 Muinaisjäännösstatus: havaintokohde
 Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
 Ajoitus: ajoittamaton
 Koordinaatit: N 6785606 E 401478 z 156 m mpy
 Koordinaattiselite: pohjoisemman kuopan keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kaksi kuoppaa, jotka sijaitsevat noin 22 metrin etäisyydellä toisistaan. Kuopat voivat olla hiilimiiluja. Etelänpuoleinen kuoppa merkittiin alakohteeksi, sijainti N 6785584 E 401484. Kohde on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa. Ks. sijainti Kartta 49.

136. Konikorpi

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: havaintokohde

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: ajoittamaton

Koordinaatit: N 6785111 E 401357 z 158 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kuoppa, joka voi olla hiilimiilu. Kohde on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Kartta 50. Kohteiden 101 ja 136–139 sijainnit.

137. Luhtasuo 2

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde
 Muinaisjäännösstatus: havaintokohde
 Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
 Ajoitus: ajoittamaton
 Koordinaatit: N 6784647 E 401232 z 155 m mpy
 Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kuoppa, joka voi olla hiilimiilu. Kohde on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa. Ks. sijainti Kartta 50.

138. Iso Hirvikangas 1

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde
 Muinaisjäännösstatus: havaintokohde
 Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
 Ajoitus: ajoittamaton
 Koordinaatit: N 6785011 E 401093 z 163 m mpy
 Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kuoppa, joka voi olla hiilimiilu. Kohde on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa. Ks. sijainti Kartta 50.

139. Iso Hirvikangas 2

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde
 Muinaisjäännösstatus: havaintokohde
 Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
 Ajoitus: ajoittamaton
 Koordinaatit: N 6785124 E 400835 z 162,5 m mpy
 Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kuoppa, jotka voi olla hiilimiilu. Kohde on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa. Ks. sijainti Kartta 50.

140. Juuvinmaa

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: havaintokohde

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: ajoittamaton

Koordinaatit: N 6784832 E 400255 z 148,5 m mpy

Koordinaattiselite: lännen puoleisen kuopan keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kaksi kuoppaa, jotka voivat olla hiilimiiluja. Ne sijaitsevat noin 7 metrin etäisyydellä toisistaan. Idänpuoleinen kuoppa merkittiin alakohteeksi, sijainti N 6784833 E 400263. Kohde on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Kartta 51. Kohteiden 140 ja 141 sijainnit.

141. Korkeamäki

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: havaintokohde

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: ajoittamaton

Koordinaatit: N 6785431 E 399469 z 136 m mpy

Koordinaattiselite: pohjoisen puoleisen kuopan keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kaksi kuoppaa, jotka voivat olla hiilimiiluja. Kuopat sijaitsevat noin 9 metrin etäisyydellä toisistaan. Etelänpuoleinen kuoppa merkittiin alakohteeksi, sijainti N 6785422 E 399472. Kohde on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa. Ks. sijainti Kartta 51.

142. Joutsjoki 2

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: havaintokohde

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: ajoittamaton

Koordinaatit: N 6784712 E 399242 z 133,8 m mpy

Koordinaattiselite: keskimmäisen kuopan keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy viisi kuoppaa, jotka voivat olla hiilimiiluja. Kohdepisteen kohdalla on kaksi kuoppaa vierekkäin. Kaksi kuoppaa sijaitsee kohdepisteestä 130 metriä luoteeseen ja yksi 175 metriä etelään. Kaksi läntisintä ja eteläisin merkittiin alakohteiksi. Kohde on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa. Ks. sijainti Kartta 36.

143. Suorinto 2

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: havaintokohde

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: ajoittamaton

Koordinaatit: N 6784253 E 399086 z 132,5 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kuoppa, joka voi olla hiilimiilu. Kohde on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa. Ks. sijainti Kartta 36.

144. Rieskalammi

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde
 Muinaisjäännösstatus: havaintokohde
 Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
 Ajoitus: ajoittamaton
 Koordinaatit: N 6785809 E 403603 z 171 m mpy
 Koordinaattiselite: läntisimmän kuopan keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kolme kuoppaa, jotka voivat olla hiilimiiluja. Idänpuoleiset kuopat merkittiin alakohteiksi. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa. Ks. sijainti Kartta 38.

145. Kulonpalonmäki 1

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde
 Muinaisjäännösstatus: havaintokohde
 Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
 Ajoitus: ajoittamaton
 Koordinaatit: N 6784688 E 405159 z 164 m mpy
 Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kuoppa, joka voi olla hiilimiilu. Kohde on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa. Ks. sijainti Kartta 40.

146. Kulonpalonmäki 2

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde
 Muinaisjäännösstatus: havaintokohde
 Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
 Ajoitus: ajoittamaton
 Koordinaatit: N 6784615 E 405601 z 150 m mpy
 Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kuoppa, joka voi olla hiilimiilu. Kohde on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa. Ks. sijainti Kartta 40.

147. Mölökkä 2

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde
 Muinaisjäännösstatus: havaintokohde
 Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
 Ajoitus: ajoittamaton
 Koordinaatit: N 6783962 E 403927 z 162 m mpy
 Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kuoppa, joka voi olla hiilimiilu. Kohde on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa. Ks. sijainti Kartta 39.

148. Tullinkangas 1

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde
 Muinaisjäännösstatus: havaintokohde
 Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
 Ajoitus: ajoittamaton
 Koordinaatit: N 6783842 E 403290 z 164,3 m mpy
 Koordinaattiselite: lännen puoleisen kuopan keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kaksi kuoppaa, jotka sijaitsevat noin 110 metrin etäisyydellä toisistaan. Kuopat voivat olla hiilimiiluja. Idänpuoleinen kuoppa merkittiin alakohteeksi. Kohde on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa. Ks. sijainti Kartta 39.

149. Tullinkangas 2

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde
 Muinaisjäännösstatus: havaintokohde
 Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
 Ajoitus: ajoittamaton
 Koordinaatit: N 6783759 E 403982 z 162,5 m mpy
 Koordinaattiselite: keskimmäisen kuopan sijainti

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kolme kuoppaa, jotka voivat olla hiilimiiluja. Idän- ja kaakonpuoleiset kuopat merkittiin alakohteiksi. Kohde on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa. Ks. sijainti Kartta 39.

150. Sointula

Muinaisjäännöstunnus: uusi kohde

Muinaisjäännösstatus: havaintokohde

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: ajoittamaton

Koordinaatit: N 6783382 E 404549 z 161,5 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Inventointihavainnot 2025:

Kohteeseen sisältyy kuoppa, joka voi olla hiilimiilu. Kohde on tunnistettu Maanmittauslaitoksen 5 p laserkeilausaineistosta (Tuotantoalue: Padasjoki 2019) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Kärkkäinen 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa. Ks. sijainti Kartta 47.

Löytöpaikat

151. Sorsajärvi

Muinaisjäännöstunnus: 1000018720

Muinaisjäännösstatus: löytöpaikka

Muinaisjäännöstyyppi: löytöpaikat, irtolöytöpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Koordinaatit: N 6790963 E 401944 z 135 m mpy

Koordinaattiselite: löytöpaikan sijainti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat löydöt: KM 37560:1 pii

Aiemmat tiedot:

Löytöpaikka sijaitsee Sorsajärveen pistävän leveän niemen itäkärjessä n. 10 metriä rannasta. Alue on kumpuilevaa mäntykangasta. Järven rannan tuntumaan tehtiin seitsemän koekuoppaa, joista yhdestä löytyi palaneen piikiven kappale. Löytö tuli turpeen alla olleen vahvan hiilikerroksen alaosasta. Hiilikerrostuman yläosista löytyi mm. alumiinipaperia, joka mahdollisesti on tupakka-askista. Hiilikerrostuman alla oli punainen hietamaa. Havaintojen perusteella vaikuttaa siltä, että kyseessä olevan löytöpaikan päälle on viime vuosikymmeninä tehty nuotio, jolloin lähellä pintaa ollut pii-iskos on jäänyt sen alle ja mahdollisesti palanut silloin. Toisaalta on myös mahdollista, että em. resentti nuotio on tehty paljon vanhemman nuotiopaikan (mahd. esihistoriallisen) päälle, sillä alueen rantaviiva on pysynyt ennallaan n. 10 000 vuotta. Vaikka muista koekuopista ei tullut löytöjä, on mahdollista, että löytynyt piin pala voi viitata esim. alueella sijaitsevaan kivikautiseen asuinpaikkaan. Piitä on kuitenkin käytetty mm. tuluspiinä vielä historiallisenakin aikana, joten löytöpaikan merkitys ja tarkempi ajoitus jää avoimeksi.

Inventointihavainnot 2025:

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana. Kivikautisen asuinpaikan varmistaminen ja aluerajauksen tarkentaminen vaatisi kohdennetumpia tutkimuksia, kuten koekuopitusta. Ks. sijainti Kartta 15.

152. Syrjänalunen

Muinaisjäännöstunnus: 1000026510

Muinaisjäännösstatus: löytöpaikka

Muinaisjäännöstyyppi: alusten hylt, hylt (puu)

Ajoitus: ajoittamaton

Koordinaatit: N 6785767 E 400194 syvyys 1,5–2 m

Koordinaattiselite: ilmoittajan antama koordinaatti

Aiemmat tutkimukset: Teemu Lakka ilmoitus 2015

Aiemmat tiedot:

Sijaintipaikka on Lammin keskustasta noin 14,5 km koilliseen Evon kylän pienessä Syrjänalunen -nimisessä lammessa. Syrjänalunen on lähellä Evon retkeilyaluetta. Lautaruuhi, joka on pitkänomaisen itä-länsi-suuntaisen lammen pohjassa lammen keskiosasta hieman itään. Ruuhi on vajonnut syvälle pohjaan siten, että vain kylkien yläosat ovat näkyvissä. Ruuhi vaikuttaa melko hyvin säilyneeltä, mutta sen päädyt ovat ilmeisesti lahonneet.

Evolla on toiminut kalantutkimusasema vuodesta 1892 vuoteen 2014 asti, ja sen yhteydessä toimi jossakin vaiheessa 1900-luvun alkupuolella kalastajakoulu. Opintoihin kerrotaan kuuluneen myös ruuhen teko. Näitä ruuhia kerrotaan käytetyn niillä järvillä, joilla tehtiin kalantutkimusta. On mahdollista, että Syrjänalunen -lammessa oleva ruuhi liittyy tällaiseen toimintaan.

Inventointihavainnot 2025:

Syrjänalunen-lammessa havaittu ruuhi tarkastettiin. Ilmoitettu sijainti piti suurin piirtein paikkansa. Lammen vesi on hyvin kirkasta ja ruuhi erottuu selkeästi noin 1,5–2 metrin syvyydessä. Ruuhen kapeampi pääty (keula?) on ehjä, mutta leveämpi pääty (perä) on rauennut. Kylkilaudoitusta on näkyvissä kolme kerrosta ja ne ovat kiinni kapein rimoin. Rakenne ei vaikuta kovin vanhalta. Ks. sijainti Kartta 48.

Kuva 101. Ruuhen toinen pääty, ilmeisesti keula, on säilynyt ehjempänä.

Kuva 102. Ruuhan kylkilaudat ovat kiinnitetty kapeilla rimoilla.

153. Vähä Valkjärvi

Muinaisjäännöstunnus: 2479

Muinaisjäännösstatus: löytöpaikka

Muinaisjäännöstyyppi: alusten hylt, ruuhet

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6784958 E 397517 syvyys 1 m

Koordinaattiselite: paikannettu tarkastuskäynnin 2013 perusteella (± 4 m)

Aiemmat tutkimukset: Leena Liljeström ilmoitus 2006

Riikka Alvik, Riikka Tevali ja Aki Leinonen tarkastus 2013

Aiemmat tiedot:

Sijaintipaikka on noin 40 km Hämeenlinnan keskustasta koilliseen Lammin Evon Vähä Valkjärven luoteissivun keskivaiheilla, muutaman metrin päässä rantaviivasta matalassa vedessä. Paikalla on 3,30 metriä pitkä ja keskikohdalta noin 50 cm leveä yksipuinen todennäköisesti männystä tehty ruuhi, joka on tullut esiin ja havaittu matalan veden aikana kesällä 2006. Ruuhan rannanpuoleinen pää on hajonnut lähes kokonaan. Järveltä katsottuna oikeassa kulmassa on vielä havaittavissa pään pyöreää muotoa. Järvenpuoleinen pää on ehjempi, mutta pinnaltaan kulunut. Pää on yläosastaan suorakulmainen, alaosa on viisto ja kapenee pohjaa kohden. Ruuhan laidat ovat ohuet ja puolesta välistä haljenneet. Laidat ovat paremmin säilyneet lähellä rantaa osoittavaa päätä, järven puoleisen pään läheiset laidat ovat kuluneet pois, joten järven puoleisessa päässä jäljellä on vain ruuhan pohjaa. Järveltä katsottuna ruuhan oikealla kyljellä on rautapultti, jonka avulla on saatettu pyrkiä korjaamaan kyljen halkeamaa.

Ruuhan koverrettu sisäpuoli on soikea ja pyöreäreunainen, ulkoreunojen muoto on suorakulmainen. Sisäpuoli on kulunut ja orgaanisen aineksen peittämä. Puun työstön jälkiä ei

pystytty 2013 tarkastuksen (Museovirasto) yhteydessä havaitsemaan. Puuaines on pehmennyttä.

Ruuhi ei ole enää alkuperäisellä paikallaan, koska se nostettiin 2006 maalle kuvaamista varten. Ruuhen ikää on vaikea arvioida, mutta havaitusta rautapultista päätellen ruuhi ajoittuu todennäköisesti historialliselle ajalle, ehkä 1900-luvulle.

Inventointihavainnot 2025:

Kohdetta ei tarkastettu tässä inventoinnissa. Ks. sijainti Kartta 34.

Muut kohteet

154. Kerpeikkarin piilopirtti

Status:	muu kohde
Tyyppi:	tarinapaikat
Ajoitus:	historiallinen, 1800-luku
Koordinaatit:	N 6790513 E 397267 z 160 m mpy
Koordinaattiselite:	kohteen arvioidun keskipisteen koordinaatit
Aiemmat tutkimukset:	Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee Vähä-Ruuhijärvestä 150–200 metriä pohjois-koilliseen olevan laajan mäen lounaisrinteellä (Kiuru 1992, 47–48 ja Seppo Kylökäs 2008, suullinen tiedonanto). Paikalla on suullisen perimätiedon mukaan ollut torppa 1800-luvulla, jolloin siellä olisi ajoittain pitänyt majaansa Suomen suurin murhamies Juhani Aataminpoika eli Kerpeikkari. Kerpeikkari tulee ruotsinkielisestä sanasta "skarprättare" ja tarkoittaa teloittajaa. Juhani Aataminpoika murhasi syksyllä 1849 lyhyen ajan sisällä 12 ihmistä Etelä-Suomessa.

Uljas Kiurun mukaan "Mikko Kylökäs muistaa isoäitinsä kertoneen, että Kerpeikkari majaili (Kylökkään torpan lisäksi) myös Vähä-Ruuhijärven pohjoispuolella olevassa pienessä torpassa. Hän muistaa vielä, kun siitä rakennuksesta oli hirsikehikot pystyssä." Kylökäs ja Kiuru löysivät vielä Kylökkään muistin mukaiselta paikalta torppaan liittyvät uuninjäännökset, mutta rakennuksen maatuneesta kehikosta ei alueen kulutuksen jäljiltä ollut tuolloin enää mitään jäljellä (Kiuru Uljas 1992, 47–48). Kesällä 2008 inventoinnin yhteydessä pirtin paikkaa oli tiedusteltu paikallisilta, mutta eivät muistaneet tarkkaa sijaintia.

Inventoinnissa aluetta kierrettiin laajasti kahteen otteeseen Vähä Ruuhijärven pohjoisrannasta lähtien, mutta mitään rakennuksen jäännöksiä ei paikalta löydetty. Mahdollisesti kohde on kokonaan hävinnyt. Tarinan mukainen pirtin sijaintialue oli inventointihetkellä vaihtelevan kokoista kuusivaltaista sekametsää ja hakkuuaukeaa. 1800-luvun kartoissa ei alueella ole rakennuksia eikä peltoja, mutta sinne kulkee tie sekä Ruuhijärven että Kylökkään torpilta.

Inventointihavainnot 2025:

Torpanpaikkaa ei lähdetty etsimään maastoon. Löytyessään torpanpaikka olisi mahdollisesti muu kulttuuriperintökohde.

Kartta 52. Kohteen 154 sijainti. Vaaleanvioletilla katkoviivalla on esitetty kohteen arvioitu sijainti.

155. Miekkakivi

Status:	muu kohde
Tyyppi:	tarinapaikat
Ajoitus:	ajoittamaton/ moderni?
Koordinaatit:	N 6789984 E 398271 z 141,7 m mpy
Koordinaattiselite:	kiven keskipiste (GPS maastomittaus)
Aiemmat tutkimukset:	Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee Padasjoen tiestä noin kymmenen metriä itään ja Kylökkäänjärventiestä noin 100 metriä Padasjoelle päin. Kiven korkeus on noin 2,2 metriä ja muodoltaan se on kuutiomainen. Kiven Padasjoentien puoleiseen sivustaan ovat metsäoppilaitoksen oppilaat joskus hakanneet hyvin erottuvan tekstin "Miekkakivi". Kivi on saanut nimensä tarinan mukaan, joka kertoo, että sen alta olisi joskus löydetty useita miekkoja. Miekkojen ikä tai olinpaikka ei ole tiedossa (Vehkaoja 2001, 14).

Inventointihavainnot 2025:

Padasjoentien varrella sijaitsee kuutiomainen kivi, joka on paksun sammalen peitossa. Tien puoleista sammalta irroteltiin vähän, mutta Miekkakivi- tekstiä ei havaittu. Kiven pinta kannattaisi putsata kokonaisuudessaan, että tekstin saisi esille. Ks. sijainti Kartta 20.

156. Saarikko 3

Status:	muu kohde
Tyyppi:	kivirakenteet, rajamerkit
Ajoitus:	moderni, 1900-luku
Koordinaatit:	N 6790009 E 399053 z 140,7 m mpy
Koordinaattiselite:	kohteen sijainti (GPS maastomittaus)

Inventointihavainnot 2025:

Saarikon kosteikkoalueen länsiluoteispuolella havaittiin pieni sammaloitunut röykkiö. Se on soikeahko ja sen koko on noin 1,2 x 1,6 x 0,4 m. Kohde muistutti hieman kaskiröykkiötä, mutta sen ympäristössä ei havaittu muuta kaskeamiseen viittaavaa. Kyseisellä paikalla on sijainnut Taka-Evon kiinteistörajan taitepiste vuoden 1965 kartalla, joten röykkiö on todennäköisesti rajamerkki. Paikalla ei ole nykyisin kiinteistörajaa. Ks. sijainti Kartta 19.

Kuva 103. Sammaloitunut röykkiö sijaitsee avoimessa havumetsässä. Etelään.

157. Saarikko 4

Status:	muu kohde
Tyyppi:	kivirakenteet, rajamerkit
Ajoitus:	moderni, 1900-luku
Koordinaatit:	N 6789811 E 399237 z 141,5 m mpy
Koordinaattiselite:	kohteen sijainti (GPS maastomittaus)

Inventointihavainnot 2025:

Saarikon kosteikkoalueen länsipuolisella mäntykankaalla havaittiin sammaloitunut rajamerkki. Siinä on neliskulmainen, noin metrin halkaisijaltaan oleva kiviperustus, jonka korkeus on noin 0,5 m. Sen kahdella sivulla on noin 0,3 m perustusta korkeammat viisarikivet. Kyseisellä paikalla on sijainnut Taka-Evon kiinteistörajan taitepiste vuoden 1965 kartalla, joten röykkiö on todennäköisesti siihen liittyvä rajamerkki. Paikalla ei ole nykyisin kiinteistörajaa. Ks. sijainti Kartta 19.

Kuva 104. Rajamerkki sijaitsee avoimessa havumetsässä. Kaakkoon.

158. Saarikon torppa

Status:	muu kohde
Tyyppi:	asuinpaikat, torpanpaikat
Ajoitus:	historiallinen, moderni, 1800–1900-luku
Koordinaatit:	N 6789863 E 399564 z 139 m mpy
Koordinaattiselite:	1965 kartassa näkyvän päärakennuksen sijainti
Aiemmat tutkimukset:	Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Saarikon torppa on mainittu vuoden 1855 tarkastusluettelossa, jolloin sen isäntänä oli Anders Adamssen (Sistola 2002, 80–82). Lisäksi Saarikon torppa peltoineen on merkitty vuoden 1870 metsätaloustalokarttaan ja vielä vuoden 1965 peruskarttaan, missä tuolloinen rakennuskanta on nähtävissä. Hävinneen torpan alue on nykyisin edelleen hyvin avointa maastoa, ja rakennusten perustukset ovat maastossa hyvin havaittavissa. Saarikon tie tekee paikalla samanlaisen mutkan kuin vuoden 1870 kartassa. Kohteessa on betoninen päärakennuksen ja navetan perustus sekä betonirenkainen kaivo tien eteläpuolella eli lintukosteikon lammen puolella. Tien pohjoispuolella on kolme vanhempaa, talous/varastorakennuksen perustusta, jotka ovat yksinkertaisia ja harvakseltaan luonnonkivistä ladottuja. Lisäksi tien pohjoispuolella on kellarikuopan jäännös.

Inventointihavainnot 2025:

Alue tarkastettiin pikimmiten. Paikalla ei havaittu rakennusten perustuksia. Tien eteläpuolelle on raivattu pieni peltoalue ja eläintenkatseletorni, juuri 1965 kartassa näkyvän asuinrakennuksen kohdalle. Alueen maasto on hyvin pusikkoista ja heinikkoista ja Taivaisen mainitsemia rakennusten perustuksia voi sijaita heinikon seassa. Kohde ei ole kuitenkaan säilynyt niin hyvin, että sitä määritteli muuksi kulttuuriperintökohteeksi. Ks. sijainti Kartta 19.

Kuva 105. Tien eteläpuolella on hirvensyöttöpaikka, pieni pelto ja eläintenkatseletorni. Eteläkaakkoon.

159. Papinkivi

Status: tarinapaikat
 Tyyppi: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen, 1800-luku
 Koordinaatit: N 6789684 E 399936 z 138 m mpy
 Koordinaattiselite: siirtolohkareen sijainti (GPS maastomittaus)
 Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee Halsjärven pohjoisimmasta lahdenperästä noin 120 metriä luoteeseen. Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, mutta sen sijaintitiedot saatiin Uljas Kiurun kotiseutuarkistosta. Kyseessä on Papinkivi niminen siirtolohkare, joka on saanut tarinan mukaan nimensä siitä, että Evajärven papiksi nimitetty uudisasukas kävi kivenpäältä saarnaamassa ympäristön asukkaille, jotka häntä kokoontuivat kuulemaan. Saarnahetkiä on paikalla vietetty todennäköisesti 1800-luvun puolivälin tienoilla (Kiuru 1992, 15).

Inventointihavainnot 2025:

Kohde tarkastettiin ja suuri siirtolohkare havaittiin umpeen kasvaneen vanhan tien/ polun pohjoispuolella. Sijainti korjattiin maastohavaintojen mukaan. Ks. sijainti Kartta 19.

Kuva 106. Suuri siirtolohkare sijaitsee vanhan, metsittyneen polun pohjoispuolella. Itään.

160. Mikonniittu 3

Status:	muu kohde
Tyyppi:	kivirakenteet, rajamerkit
Ajoitus:	moderni, 1900-luku
Koordinaatit:	N 6788412 E 399464 z 133,5 m mpy
Koordinaattiselite:	kiinteistörajan taitepiste

Inventointihavainnot 2025:

Seiväskorventien ja Mikonniitun välissä, noin 5 metriä tiestä itään sijaitsee rajamerkki. Merkissä on noin 20 cm korkea sammaloitunut kiviperustus, jonka halkaisija on noin metrin. Keskellä on noin 50 cm korkea viisarikivi. Raja näkyy ensimmäisen kerran 1965 peruskartalla ja on yhä käytössä olevan kiinteistörajan taitepisteessä. Ks. sijainti Kartta 26.

Kuva 107. Rajamerkki sijaitsee avoimessa havumetsässä ja näkyy hyvin Seiväskorventieltä. Itään.

161. Zotovin kivi

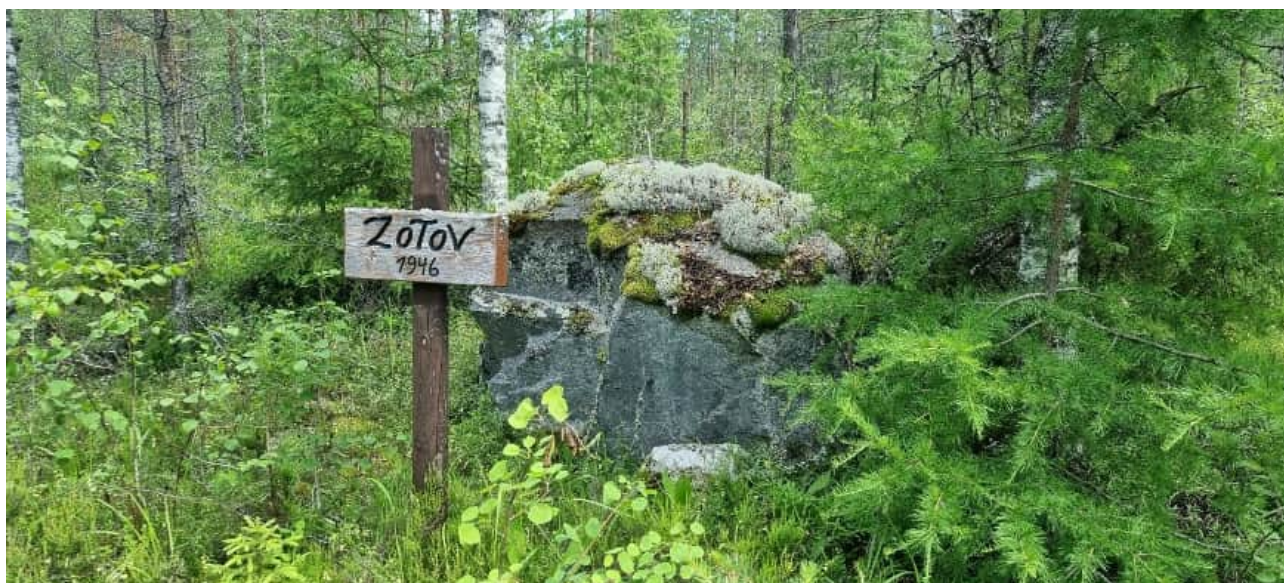
Status:	muu kohde
Tyyppi:	tarinapaikat
Ajoitus:	moderni, 1900-luku
Koordinaatit:	N 6787507 E 397611 z 133 m mpy
Koordinaattiselite:	kiven sijainti (GPS maastomittaus)
Aiemmat tutkimukset:	Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee Arabiankorvessa mäen lakialueella, noin 800 metriä kaakkoon entisestä Ruuhijärven torpasta. Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, mutta kohteen sijaintitiedot on saatu Uljas Kiurulta (Uljas Kiurun kotiseutuarkisto). Kivi on saanut nimensä venäläisen diplomaatin Zotovin mukaan, joka ampui kiven juureen hirven. Hän kuului kenraali Zdanovin johtamaan valvontakomissioon, jonka mukana hän oli alueella järjestetyssä hirvijahtissa syksyllä 1945 (Vehkaoja 2001, 15).

Inventointihavainnot 2025:

Kohde tarkastettiin ohi kulkiessa. Metsäpolun vieressä, sen pohjoispuolella sijaitsee reilun metrin korkuinen pyöreähkö kivi, jonka edustalla on puinen kyltti, jossa lukee ”Zotov 1946”. Kohde ei täytä muinaisjäännöksen statusta nuoren iän vuoksi. Ks. sijainti Kartta 29.

Kuva 108. Kiven eteen on asetettu puinen kyltti, jossa lukee Zotov 1946. Pohjoiseen.

162. Ruuhijärventorppa 3

Status: muu kohde
 Tyyppi: asuinpaikat, talonpohjat
 Ajoitus: moderni, 1940-luku
 Koordinaatit: N 6788196 E 397056 z 137,8 m mpy
 Koordinaattiselite: kivijalan keskipiste
 Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Metsätyökämpän kiviperustus sijaitsee aivan sorakuopan eteläreunassa, sorakuopalle menevästä tiestä noin 5 metriä itään. Ruuhijärven entinen torppa on kohteesta noin 120 metriä lounaaseen. Perustusten päällä ollut metsätyökämpä on siirretty vuosien 1947–48 paikkeilla ja sijaitsee nykyään Hakajärven entisen torpan alueella. Sotavuosina kämpässä majoitettiin venäläisiä sotavankeja, joiden tehtävänä oli repiä tervaskantoja (Vehkaoja 2001, 7). Kämpän itä-länsisuuntaiset sammalpeitteiset perustukset ovat kooltaan 7,5 x 11,5 metriä, sen keskellä erottuu nelisivuinen tulisijan jäännös. Perustukset on tehty suorakulmaisista lohkotuista kivistä.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde tarkastettiin ohi kulkiessa ja se ennallaan aikaisempiin havaintoihin nähden. Ks. sijainti Kartta 24.

Kuva 109. Kaira on pystyssä kivijalan sisäpuolella. Koilliseen.

163. Luutajoki 2

Status: muu kohde
 Tyyppi: teollisuuskohteet, uittolaitteet
 Ajoitus: moderni, 1900-luku (?)
 Koordinaatit: N 6788420 E 397210 z 134 m mpy
 Koordinaattiselite: rautarenkaiden sijainti (GPS maastomittaus)
 Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Paikka löytyi Toivo Rauhalan neuvomana. Kyseessä on uittoruuhun paikka, josta on olemassa myös karttapiirros (Karu 2000, 14). Noin sata metriä pitkän uittoruuhun avulla tukkien kulkua helpotettiin joen kivisellä osuudella. Uomaa on raivattu myös räjäyttämällä, sillä yläjuoksulla näkyy porausjälkiä kivissä. Nykyisin uittoruuhesta on jäljellä vain hyvin vähäisiä ja maatuneita puuosia sekä uittoruuhun alaosassa kaksi vastakkaisilla rannoilla olevaa rautarengasta, jotka on isketty rantakiviin kiinni. Renkaat ovat luultavasti jonkinlaisia uittoruuhun ankkurointipisteitä. Ko. kohdassa joen kivinen uoma muuttuu leveämmäksi suvantopaikaksi.

Inventointihavainnot 2025:

Taivaisen mainitsemat rautarenkaat havaittiin virran alajuoksulla. Niiden alapuolisessa (eteläpuolisessa) suvannossa havaittiin useita hirsisiä aitoja, jotka kulkivat joen itärannasta länsireunaa kohti, mutta eivät yltäneet kiinni länsireunaan. Suvantokohdan reunalla on kyltti kalanviljelytoiminnasta, joten aidat on ehkä tehty sitä varten. Ks. sijainti Kartta 24.

Kuva 110. Luutajoessa on useita hirsisiä aitoja. Kaakkoon.

164. Puukkohonka

Status: muu kohde
 Tyyppi: tarinapaikka
 Ajoitus: historiallinen, 1800-luku
 Koordinaatit: N 6789188 E 396799 z 146,5 m mpy
 Koordinaattiselite: alueen arvioitu keskipiste
 Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee noin 430 metriä Iso Ruuhijärven kämpältä itään. Kohde löytyi Seppo Kylökkään neuvomana (haastattelu kesällä 2008). Kyseessä on Suomen historian suurimpaan murhamieheen Juhani Aataminpoikaan eli Kerpeikkariin liittyvä tarinapaikka (http://fi.wikipedia.org/wiki/Juhani_Aataminpoika). Paikallisten tarinoiden mukaan Kerpeikkari väijyi matkalaisia ryöstötarkoituksissa ko. paikassa ison hongan takana. Kylökkään mukaan Kerpeikkari ei kuitenkaan tuolla paikalla tappanut ketään, toisten tietojen mukaan paikalla olisi tapettu yksi matkalainen (Vehkaoja 2001, 14). Nykyisin peruskarttaan merkitty tie on kasvamassa umpeen. Alueen puusto on noin 15 metriä korkeaa männikköä.

Inventointihavainnot 2025:

Paikalla käytiin inventoinnin aikana. Alueella on mäntymetsää ja polku on kuljettavissa. Paikalla ei ole vanhoja isoja honkia. Ks. arvioitu sijainti Kartta 22.

165. Tuonelan virta

Status: muu kohde
 Tyyppi: teollisuuskohteet, uittolaitteet
 Ajoitus: moderni, 1900-luku
 Koordinaatit: N 6786117 E 398442 z 126 m mpy
 Koordinaattiselite: kohteen keskipiste
 Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee Evon metsäoppilaitoksen itäpuolella Ylisen ja Keskisen Rautjärven välisellä kannaksella. Kyseessä on järvien välinen kanava, joka on kaivettu 1900-luvun alussa tukinuutto varten uittomatkan lyhentämiseksi (Sistola 2002, 94). Kanavan pituus on noin 100 metriä ja leveys noin kuusi metriä. Kanavan yli menee silta ja kanava on yhä kulkukelpoinen.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde tarkastettiin. Paikalla on rehevöitynyt kanava, joka on yhä kulkukelpoinen. Nimen tausta ei selvinnyt inventoinnin aikana. Ks. sijainti Kartta 35.

Kuva 111. Kanava eteläisemmältä sillalta kuvattuna pohjoiskoilliseen.

166. Evo Punssivuori

Status:	muu kohde
Tyyppi:	-
Ajoitus:	moderni, 1900-luku
Koordinaatit:	N 6785639 E 398948 z 151,8 m mpy
Koordinaattiselite:	betonirakenteiden sijainti
Aiemmat tutkimukset:	Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee Punssivuoren laella, noin sata metriä Keskisestä Rautjärvestä eteläkaakkoon. Mäen laella on ollut vartiotori metsäpalojen havainnointia varten. Se on pystytetty opiston perustamisen jälkeen ja ollut pystyssä vielä ainakin vuonna 1933 (tiedot paikalla olevasta opastaulusta).

Toisen tiedon mukaan paikalla olisi ollut vain näkötorni, josta pystyi ihailemaan opiston kaunista pihapiiriä ja Evon ollessa Helsingin yliopiston metsäylioppilaiden harjoitteluasemana ovat ylioppilaat viettäneet kalliolla vappujuhlia punssia juoden (Vehkaoja 2001, 13). Nykyisin paikalla olleen tornin perustukset erottuvat kahdeksana betonipilarin jäännöksenä, jotka muodostavat noin kahdeksan metrin kokoisen ympyrän, jonka keskellä on yksi betonipilari.

Inventointihavainnot 2025:

Mäen laella, avokalliolla on yhä betonirakenteita ympyrän muodossa. Paikalta on ollut hyvät näkymät Keskiselle Rautjärvelle, mutta nyt maisema on lähes kokonaan havupuiden peitossa. Ks. sijainti Kartta 35.

167. Peikkovuori 2

Status: muu kohde
 Tyyppi: kivrakenteet, rajamerkit
 Ajoitus: historiallinen, moderni
 Koordinaatit: N 6787373 E 399780 z 139,5 m mpy
 Koordinaattiselite: kohteen sijainti (GPS maastomittaus)
 Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee noin 200 metriä Pitkäniemenjärvestä lähtevän Saukonojan suusta itään, peruskartalla näkyvässä metsätienristeyksessä, koilliseen haaroittuvan metsätien reunassa. Kyseessä on tien pohjoisreunassa oleva pystykivi, jonka korkeus on noin 1,2 metriä ja leveys noin 30 x 30 cm. Se on tuettu juurestaan pienemmillä kivillä. Kivessä ei ole mitään merkintöjä. Kivi sijaitsee vuoden 1875 metsätalouuskartan mukaan Haarajärven ja Hankalan lohkojen välisellä rajalla, joten se lienee ko. rajan viittakivi. Kohde löytyi Ilmari Häkkisen neuvomana.

Inventointihavainnot 2025:

Taivainen on nimennyt kohteen mahdollisesti virheellisesti Konikorveksi, sillä ko. nimeä ei ole peruskartoilla tällä paikalla. Nyt kohde nimettiin Peikkovuori 2:ksi. Korkea ja kapea rajakivi sijaitsee kuusikossa polun pohjoispuolella. Kivi on merkitty sinisellä nauhalla. Paikalla ei kulje enää kiinteistörajaa. Ks. sijainti Kartta 28.

Kuva 112. Rajamerkki sijaitsee kuusikossa ja se on merkitty sinisellä nauhalla. Pohjoiseen.

168. Kaitalammi

Status: muu kohde
 Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, viljelyröykkiöt
 Ajoitus: moderni, 1900-luku
 Koordinaatit: N 6786052 E 399531 z 133 m mpy
 Koordinaattiselite: kohteiden arvioitu keskipiste
 Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee Kaitalammin eteläpuolella etelä-lounaisrinteellä, entisestä Kaitalan torpasta noin 300 metriä kaakkoon. Torpan paikalla on nykyisin riistantutkimusasema. Kohteeseen kuuluu viisi kivistä kasattua viljelyröykkiötä. Rautjärven lohkon metsätalousskartan mukaan ko. kohdalla on vuonna 1871 ollut Kaitalan torpan pelto ja vuoden 1965 peruskartan mukaan niittyä. Nykyisin paikalla kasvaa tiheähkö, joitakin kymmeniä vuosia vanha kuusimetsä. Alueen maapohja on huomattavan tasainen ja pellon vanha kyntörajakin erottuu maastossa paikoin hyvin. Osin alueella on myös maatuneita pelto-ojia. Kohde löytyi Henrik Lindbergin neuvosta ja on hyvin säilynyt.

Inventointihavainnot 2025:

Kohdetta ei tarkastettu tässä inventoinnissa. Kohteen sijaitipiste on tehty Taivaisen (2008) havaintojen perusteella. Ks. sijainti Kartta 48.

169. Hankala

Status: muu kohde
 Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
 Ajoitus: moderni, 1940-luku
 Koordinaatit: N 6786163 E 401350 z 152 m mpy
 Koordinaattiselite: kohteiden arvioitu keskipiste
 Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee Hankalan entisen torpan koillispuolella olevassa tienristeyksessä sen lounaispuolella noin 180 metriä Hankalasta koilliseen. Paikalla kasvaa noin kymmenen metriä korkeaa kuusikkoa. Hiilimiilun pohja erottuu selkeänä ympyrävalleina, jonka halkaisija on noin yhdeksän metriä. Vallin korkeus on noin puoli metriä ja sen sisäpuolinen alue on tasainen ja suunnilleen ympäröivän maan tasalla. Kohde on täysin säilynyt.

Inventointihavainnot 2025:

Kohde tarkastettiin pikaisesti. Alueella on tehty metsähoitoa ja jotain maansiirtotöitä. Miilujen päällisosat ovat vaurioituneet ainakin osittain, eikä niitä havaittu selkeästi. Ne eivät erotu kovinkaan selkeästi myös 5 p laserkeilausaineistosta, vaan niiden kohdalla on epämääräisiä kumpareita. Taivainen on määritellyt kohteiden iän melko nuoreksi ja sen ja kohteiden säilyneisyyden huomioon ottaen ei tehty kohdetta. Ks. sijainti Kartta 49.

Kuva 113. Maata on muokattu teiden risteysalueella ja hiilimiilujen kohdalla. Lounaaseen.

170. Selkälinja

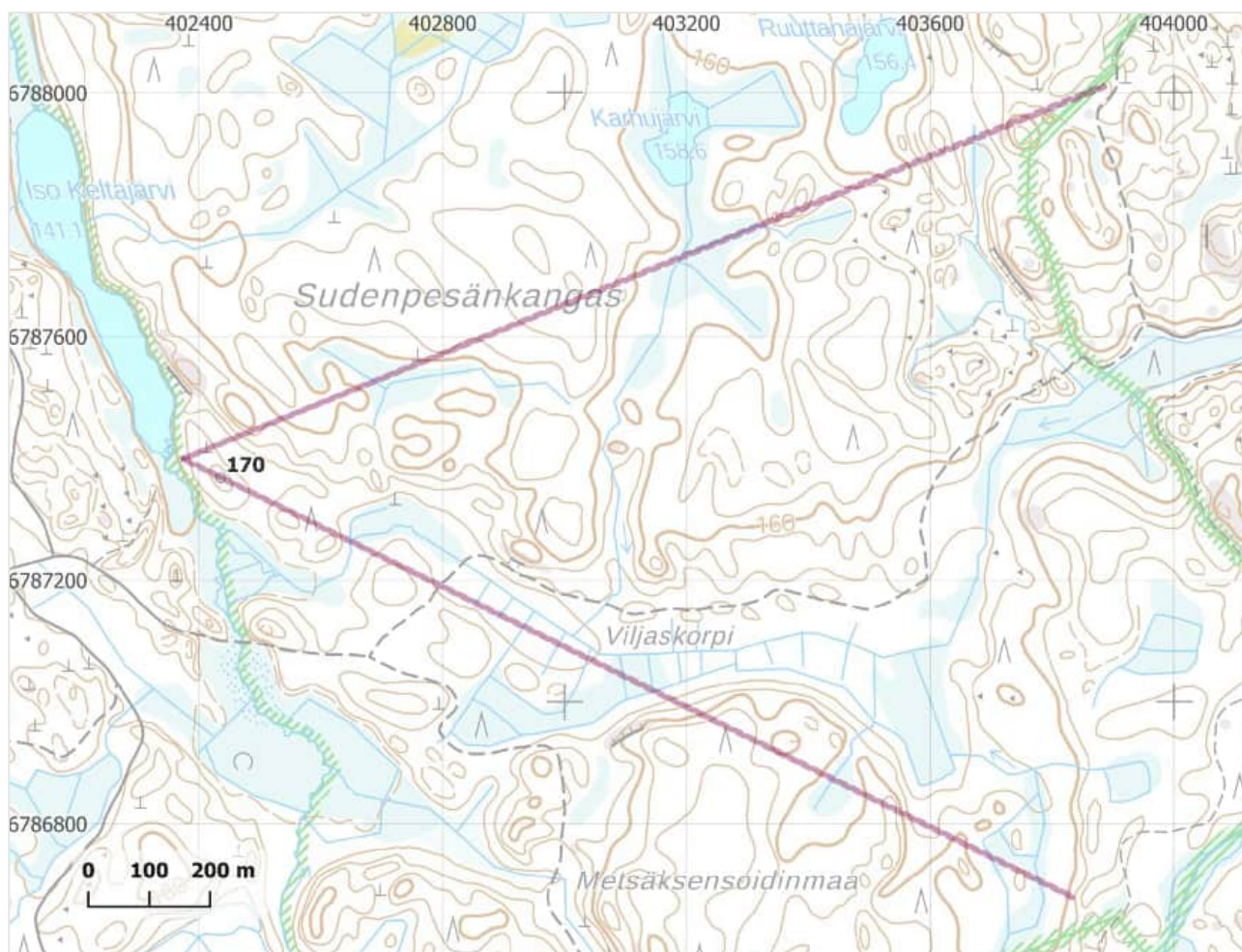
Status:	muu kohde
Tyyppi:	maanmittauslinja
Ajoitus:	1800-luku
Koordinaatit:	N 6787368 E 402436
Koordinaattiselite:	kaakko-luode-suuntaisen linja luoteispääty
Aiemmat tutkimukset:	Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Selkälinja on 1870-luvulla maastoon hakattu linja, jota on käytetty aluetta kartoitettaessa mittausten peruslinjana. Linja on edelleen paikoin maastossa näkyvissä. Erityisen hyvin se näkyy Sudenpesänkankaan aarnialueella, joskin se on jo hieman umpeen kasvamassa. Linja on suunnilleen kaakko-luodesuuntainen ja tulee kaakosta Iso Keltajärven kaakkoispäähän aarnialueen halki.

Inventointihavainnot 2025:

Paikalla ei käyty inventoinnin aikana. Taivaisen mainitsema linjat näkyvät vielä uusimmissa ortokuvissa.

Kartta 53. Kohteen 170 sijainti. Ortokuvassa näkyvän mittauslinjan kulku on esitetty violeteilla viivoilla.

171. Rillitie

Status:	muu kohde
Tyyppi:	kulkuväylät, ratapohjat
Ajoitus:	moderni, 1900-luvun alku
Koordinaatit:	N 6785230 E 405280 z 149,5 m mpy
Koordinaattiselite:	pois käytöstä jääneen tieosuuden pohjoisosa
Aiemmat tutkimukset:	Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Evon Kruununpuistosta rakennettiin vuonna 1908 noin 17 kilometrin pituinen kapearaiteinen rautatie Vesijärven rannassa sijaitsevaan Kailaniemeen. Evolla rata alkoi Rajajärven kämpältä, jota myös Hotelli Huminaksi kutsuttiin, ja noudatteli Lammin ja Asikkalan välisen rantapuron reittiä. Radan rakennutti helsinkiläinen liikemies Tilander, joka oli tehnyt metsähallituksen kanssa kaupan Evon hoitoalueen itäosan lehtipuista. Metsistä kuljetettiin rautatietä pitkin aluksi hevosvetoisesti, mutta jo vuonna 1909 kahden höyryveturin avulla sekä polttopuuta että isoja tukkeja.

Rillitiekse kutsutun (kukaan ei nykyään tiedä nimen taustaa) radan ansiosta Evon hakkuut kasvoivat 5000 kuutiometristä 50 000 kuutiometriin vuodessa. Vesijärven rannassa puutavara

lastattiin proomuihin ja kuljetettiin Lahden kautta Pietariin ja Helsinkiin. Toiminta loppui kuitenkin jo 1914, minkä jälkeen venäläiset ostivat rautatien ja siirsivät sen pois. Radan paikalle rakennettiin 1950-luvun puolivälissä metsäautotie (Heikkinen 2005, 24).

Rillitien linja on merkitty vuoden 1935 karttaotteeseen (Risto Viitalan arkistot), josta käy ilmi, että vanha rautatielinjaus on eteläosastaan kulkenut nykyisessä metsässä, eli oikaissut metsätiehen nähden. Inventoinnissa tämä alue tarkastettiin, mutta minkäänlaisia näkyviä merkkejä ei rautatien pohjasta havaittu.

Inventointihavainnot 2025:

Nykyisen metsätien linjaus mukailee mitä ilmeisimmin kevytrakenteisen rautatien linjausta. Tien ympäristössä ei havaittu pois käytöstä jääneen ratapohjan kulku-uria 5 p laserkeilausaineistossa. Rillitien ja Kurhiantien risteysaluetta on muokattu 1990-luvun aikana ja risteysalueen länsipuolella on noin 90 metriä pois käytöstä jäänyttä tielinjaa, mutta mitään rataa viittaavaa paikalla ei havaittu. Ks. sijainti Kartta 40.

"Rillitie". Kailaniemen Puutavaraliike on useampana vuonna ottanut perkaushakkauspuita Evon kruununpuistosta, jotka puut on rautatietä myöten kuljetetut Vesijärven rantaan. Kuvassa näkyy halkojen varastopaikka ja osa rautatietä. Teoksesta Evon metsänvartijakoulu 1876–1916. 1916, s. 64, kuvaliite.

Kuva 114. Kuva Evolla kulkeneesta rautatiestä Lammin historia 2- kirjassa.

Poistetut kohteet

172. Potaskanmäki 3

Muinaisjäännöstunnus: 1000018722

Muinaisjäännösstatus: oli kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, nauriskuopat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6791795 E 399904 z 170 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen keskipiste

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Kohde sijaitsee hakkuuaukealla mäen laella, noin 40 metriä Vaarinkorven tiestä kaakkoon. Kyseessä on loivapiirteinen etelä-pohjoissuuntainen kuoppa, jonka leveys on noin yksi metri, pituus noin 2,5 metriä ja syvyys noin 0,5 metriä. Korkeutensa puolesta alue on ns. vedenhuhtomatonta aluetta ja sijaitsee alueen ylimmän, noin 161 metrin korkeudessa olleen Baltian jä järven rantaviivan yläpuolella. Kyseessä lienee varastokuoppa, mahdollisesti nauriskuoppa. Kuopalla lienee ikää yli sata vuotta. Kantolan entinen torppa sijaitsee kohteesta noin 750 metriä kaakkoon. Kohde on täysin säilynyt.

Inventointihavainnot 2025:

Taivaisen osoittama kohta tarkastettiin maastossa, mutta paikalla ei havaittu selkeää kuoppaa. Paikalla on tehty metsänhoitotöitä joitakin vuosia sitten, jonka jäljiltä maasto on epätasaista. Alueella kasvoi myös korkeaa heinikkoa sekä saniaisia, joten havainnointimahdollisuudet olivat huonot. Paikalla ei kuitenkaan näy kuoppaa myöskään 5p laserkeilausaineistossa. Kohteesta noin 46 m koilliseen näkyy kuoppa laserkeilausaineistossa. Kohteen poistamista rekisteristä voisi harkita. Ks. sijainti Kartta 14.

173. Kylökäs 1

Muinaisjäännöstunnus: 1000018727

Muinaisjäännösstatus: oli kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6789216 E 397688 z 140 m mpy

Koordinaattiselite: kohteen sijainti (kulttuuriympäristön palveluikkuna)

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Tiestä noin 30 metriä länteen on pienehkön lamatyypin hiilimiilun jäännös. Loivareunaisen sammaloituneen kuopan koko on 1 x 2 x 0,3 metriä, suunnaltaan etelä-pohjoinen. Kairaushavaintojen mukaan kuopan pohjalla oli noin 15 cm vahvuinen hiilen sekainen maannos, minkä alapuolella oli ruskeaa soraa. Inventoijan arvion mukaan miilulla lienee ikää yli 100 vuotta. Kylökkään entinen torppa sijaitsee kohteesta noin 300 metriä lounaaseen.

Inventointihavainnot 2025:

Maastossa ei havaittu kuoppaa muinaisjäännöspisteen kohdalla. Kuoppa ei näy myöskään 5 p laserkeilausaineistossa. Noin 36 metriä pisteestä koilliseen on kuoppa, mutta se on suuri ja todettiin maanottokuopaksi. Taivaisen (2008) kuvailema kuoppa on pieni, joten voi olla, että se on jäänyt metsäkoneen yliajamaksi ja hävinnyt maastoon. Alue on kuitenkin tasaista ja avointa mäntykangasta ja havaintomahdollisuudet olivat melko hyvät. Kohteen poistamista rekisteristä voisi harkita. Ks. sijainti Kartta 45.

174. Arabiantie 2

Muinaisjäännöstunnus: 1000018743

Muinaisjäännösstatus: oli kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyypit: työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6788350 E 398136 z 132,5 m mpy

Koordinaattiselite: keskikoordinaatti

Aiemmat tutkimukset: Taivainen inventointi 2008

Aiemmat tiedot:

Arabiantien varressa noin 150 metriä Ylimmäisestä Mustastajärvestä pohjois-luoteeseen on kahden lamatyypin hiilimiilun jäänteet. Hiilimiilu 1 sijaitsee tiestä noin kaksi metriä pohjoiseen tasaisella mäntykankaalla. Sammaloituneen kraaterimaisen kuopan halkaisija on neljä metriä, syvyys noin 0,9 metriä. Kuoppaa ympäröi noin kaksi metriä leveä ja 0,2 metriä korkea valli. Kairaushavaintojen mukaan kuopan pohjalla on 40 cm:n vahvuinen hiilensekainen ruskea hietamaakerros ja vallissa noin 15 cm:n vahvuudelta hiilimaata. Hiilimiilu 2 sijaitsee edellisestä noin 2,5 metriä pohjoiseen. Pyöreän kuopan halkaisija on noin kolme metriä ja se on täynnä hakkujätettä, minkä vuoksi siihen ei vuoden 2008 inventoinnissa tehty kairausta.

Inventointihavainnot 2025:

Muinaisjäännösrekisteriin merkitty sijainti ja sen lähiympäristö tarkastettiin. Taivaisen mainitsemia miilukuoppia ei havaittu tällä kohdalla, eikä lähiympäristössä näy kuoppia myöskään 5 p laserkeilausaineistossa. Kohteen voine poistaa rekisteristä. Ks. sijainti Kartta 25.

Lähteet

Kirjallisuus:

- Kangaskesti, Janne. 2019. Se syntyi sysimäellä, kasvoi hiilikankahalla- hiilimiilujen arkeologiset jäännökset Suomessa. Pro gradu- tutkielma, Helsingin yliopisto. 2019
- Pänkäläinen, Martti. 2001. Lammin pitäjän historia II. Lammin kunta.
- Virmala, Anja & Ruotsalainen, Pirjo. 1972. Lammin pitäjän historia 1. Lammin kunta.

Tutkimusraportit: (https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/raportti/read/asp/r_default.aspx)

- Hirviluoto, Anna-Liisa 1968. Lammi, Evo, Mölökkälampi tarkastuskertomus. Museovirasto
- Saukkonen, Jyri. 1984. Lammin muinaisjäännökset-luettelo vuodelta 1983.
- Taivainen, Jouni 2008. Evon kulttuuriperintöinventointi. Metsähallitus.

Kartat:

Kansallisarkisto: (<https://astia.narc.fi/uusiastia/>)

- Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ia.* Pitäjänkartasto:
 - o 2134 05 Ia.* -/- - Lammi (-). Viitattu 4.6.2025. (v. 1842)
 - o 2134 06 Ia.* -/- - Lammi (-). Viitattu 4.6.2025.
 - o 2134 08 Ia.* -/- - Lammi (-). Viitattu 9.6.2025.
 - o 2134 09 Ia.* -/- - 2 Lammi (-). Viitattu 9.6.2025.
- Maanmittaushallituksen uudistusarkisto. MHA U Uudistuskartat ja -asiakirjat. H HÄMEEN LÄÄNI. Lammi. H38:9/1-4 Vähä-Evo; Tiluskartta (epätäydellinen) (-). Kansallisarkisto. Viitattu 12.6.2025.
- Maanmittaushallituksen uudistusarkisto. MHA U Uudistuskartat ja -asiakirjat. H HÄMEEN LÄÄNI. Lammi. H39:15/2-33 Iso-Evo; [nimeke on kirjattu kokonaisuudessaan Tietosisältö-kenttään] (1839-1870). Kansallisarkisto. Viitattu 12.6.2025.

Maanmittauslaitos:

Vanhat painetut kartat- latauspalvelu (<https://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>)

- 2134 08 Raittinsaari, v. 1965
- 2134 09 Iso-Tarus, v. 1965
- 2134 06 Auttoinen, v. 1965
- 2134 05 Iso-Evo, v. 1965

Vanhatkartat.fi- verkkosivusto:

- Taloudellinen kartta v. 1920 (karttalehti iv-6 hauho)